

ယဉ်းတလှိုင်

ပြာကညီဖိ

အဘဉ် တာ
လာဖဲအဲဉ်တွဲး

THE KAREN PEOPLE

By Pi Emma

ယပှၤ ကလုာ်ပှၤ ကညီ

တၢ် ဝုၢ် တၢ်ကျိၤ

ကတိၤပၤ

- ၁. တၢ် ကတိၤ ချၢ နှံာ် ၁
- ၂. အဆၢ ဒိၣ်တၢ် မံၤ
မံၤ "ကညီ" ၃
- ၃. အဆၢ ဒိၣ်ခံ တၢ် အိၣ်တၢ် ဆိး အလီၢ်
(က) လၢပှၤ ၅
(ခ) ခဲအံၤ ၁၄
- ၄. အဆၢ ဒိၣ်သၢ အတၢ်-ဆိး တၢ် လၢ
(က) အလံာ်အလီၢ် ၁၇
(ခ) တၢ် စုၤဒိၣ်တၢ်အတၢ်မၤ ၃၄
(ဂ) အတၢ် ဒုတိယ ၃၇
- ၅. အဆၢ ဒိၣ်လွံၢ်, အလုၢ်အလၢ်
(က) ပှၤကညီ ဖိအလုၢ်အလၢ် ဒီးအတၢ်ကံာ်ပဝံး . . . ၅၅
(ခ) အတၢ်စုၤတၢ်နှံာ် ဒီးအတၢ်ဘျုးတၢ်ဘျိ . . . ၇၁
- ၆. အဆၢ ဒိၣ်ယံၢ်
တၢ် ဘျုးတၢ်ဘျိ ၇၄
ဝုၢ်လၢ ပှၤ တဖၣ် ၈၈
- ၇. အဆၢ ဒိၣ်ဃု
အ ဘျုးအတၢ် ၁၂၅
- ၈. တၢ် ကတိၤ ကျၢၢ်တံာ် ၁၃၆

ယ ပှၤကလုာ် ပှၤကညီ

တၢ်ကတိၤဆၢ န့ၣ် ။

စံးထီၣ် ပၤဂြၢၤ ၇၁ : ၁၈

။ ဒီးတုၤလီၤ စ့ၢ်ကိးလၢ ယခိၣ် ဝါ န့ၣ် ယုၤ ဇၢ , ယတချးဒုး နဲၣ် ဒံး
ဘၣ် နစုၤလၢ ပှၤလၢ ခံတစီၤ , နစီ နကမီၤလၢ ကယဲၢ် ပှၤလၢ အဖဲတဖၣ် ဒီးလဲၤ
သဒၣ်ယၤတဂ့ၤ ။

ယတးအိၣ်လၢ တဒိထံတဒိကီၢ် , ယံၤ ဒီးဘူးတံၢ်ပုၢ်ဝဲၢ်သ နၣ်က့ , ယ
တးသ့ဒံး , ထံၣ်တၢ်တယံၤဘၣ်ဆၣ် , ဖးလံာ် ဖးလဲၢ် , ဣးလံာ် ဣးလဲၢ်သ့ဒံး
အယီ , ယန့ၣ်လၢ ကစၢ်ယုၤ ပၣ် မ့ၣ်ဒံးယၤ ဒ်သိးတၢ်တမံၤလၢ ယသးအိၣ်တ့ၣ်ယ
ပှၤကလုာ်သ့ၣ် စၢ်သးဘိၣ်တဖၣ်ဘၣ် သးဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢ အမ့ၢ်ပ " လံာ်
ဆီဝဲး " တကလုာ်အံၤကသ့အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ . ဖဲကီၢ်သ့လုၤသ့ၣ်က့သးပှၢ်တဖၣ် မၤ
ပှၤလဲၤကိး န့ၢ်ယၤ ဒ်သိးယကဲၤဖဲဒုးအိၣ်ထီၣ် တီၤထီကိ ဖဲလီၢ် ခၢၣ်သးအခါ , ယသး
ခုမးလၢ ယကမၤကတုၤကဒီးတၢ်လၢ တၢ်ပၢၢ်သၢ အပှၤလီၤ . ဖဲတၢ်ပၢၢ်သၢ စးထီၣ်
လၢကီၢ်ပယီၤအခါ , ပဒုးအိၣ်ထီၣ် ဝဲာ် မ့ၣ်ကရၢလၢ ကအံးက့ၤက့ၤပှၤဆိတ
ဖၣ်လီၤ . ပဝဲဒၣ်ပ စးထီၣ်ဆိတသီ ဖဲတီအူ , မ့ၢ်မ့ၢ်ပ ဒီပုၢ်ဝဲၢ်လၢ ထံထံၣ်စူ
တဖၣ် မၤသကိးတၢ်ဒီးကီၢ်ခိၣ် စီၤဘးအူကံၤဖဲ ဝဲၢ်အူစ့ၣ် (Insein) န့ၣ်လီၤ .
ဖဲန့ၢ်အခါပဝဲ ပှၤကညီအူစ့ၣ်တဖၣ်ပ မ့ၢ် " ပှၤကညီၢ် " သပှၢ်ကတၢ်အယီပ
ဒီးန့ၢ်ကစၢ်ယုၤအတၢ်ဆိၣ် ဝဲၢ်လီၤ . ပှၤကညီၢ်တဖၣ် မၤသကိးတၢ်ဒီးက့ၣ်ဒီး
က့ၣ်သုးခိၣ် ဒီးကညီၢ်သုးခိၣ်သုး နၢ်သ့ၣ်ဒီးက့ၣ်သုးဖိ ဒီးကညီၢ်သုးဖိတ
ဖၣ်လဲၤထီၣ်ဆူကီၢ်ပယီၤထးခိၣ်ဒီး ဖဲန့ၣ်ပယီၤအကတီၤယုၤတဘျီလၢ အဖဲစီၢ်
လီၤသတးဒီးသုးခိၣ် နီၣ်စၢ် ဒီးသုးခိၣ်သုး နၢ်ဒီးသုးဖိတနီၤလဲၤ ဝဲာ်အခဲလီၤ .
တုၤဖဲမ့ၣ်မ့ၣ်ဒီး န့ၣ်ကစၢ်ယုၤဆၢ အဝဲသ့ၣ် ဒ်သိးကလဲၤ မၤပှၤဖျး ပှၤကညီတ
ဖၣ်လီၤ . အကတီၢ်ဖဲ န့ၣ်ပယီၤ မၤကညီဖိ ခုၣ်တၢ်ပှၤလၢ တၢ်ကကီၢ်သံဒၢ န့ၣ်
အဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လီၤ . ဒ်စီၤပၤဒၤဝဲးစံးဝဲလၢထီၣ်စံးထီၣ် ပၤဂြၢၤအယုၢ်

အဆာဒိဉ် တာ

မံၤ "ကညီ"

တဘျီယကတီးတၢ်ဒီးပှၤယပဉ်ဖိတဂၤဒီးယစံးဘဉ်အိၤ, ပဝဲဒဉ်ပှၤ
 ကညီ, ပှၤနီဉ်ဝံၢ်စ့ၤတဖုအံၤ - "ယတဲတၢ်တုၤဖဲန့ဉ်ဒီးအဝဲဒဉ်စံးဘဉ်ယၤ, "
 တံမ့ၢ်ဘဉ်, သုဝဲပှၤကညီတဖဉ်သုတမ့ၢ်ပှၤနီဉ်ဝံၢ်စ့ၤဘဉ်. ဖျါလၢအယုသုဉ်ညိပဉ်
 ပှၤကညီအဂ့ၢ်လံန့ဉ်လီၤ. အကတီၢ်ဖဲန့ဉ်ဘဉ်လၢပှၤမၤမ့းဖဲသဝီယီၢ်ဝံၢ်ဒီးအဝဲ
 လဲၤကွၢ်ပှၤကညီတဖဉ်အလုၢ်အလၢ်, အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလီၤ. ဒီးမၤယကွဲးန့ၢ်အိၤလၢအဲ
 ကလံးအကျိၣ်လီၤ. ပဆိကမိဉ်ဆံးလီၤပသးဒီးဆုၢ်တုၢ်လံလၢပဒုဉ်ပဒိပယီၤဖိတ
 ဖဉ်အမဲၣ်ညိဖဲပစီအံၤ, အိဉ်လံအနံဉ်သၢဆဲးဘျီလံ. ပဝဲလၢအိဉ်ဖဲကိၢ်ဆၢအံၤ
 ဘချးလၢထံန့ၢ်ကိၢ်န့ၢ်က့ၤဒံးန့ဉ်မံပမၤလၢကဝီၤမံၤ "ကညီ" တဖျါဉ်အံၤဒ်
 ဆိးကစၢ်ဖျါကဒုးသုဉ်ညိဟီဉ်ခိဉ်ဒီဘုဉ်လၢပှၤတကလုာ် "ပှၤကညီဖိ" အိဉ်ဖဲ
 ကိၢ်ပယီၤအပူၤအံၤတက့ၢ်. ကိၢ်အံၤမ့ၢ်ပကိၢ်ဘဉ်ဆဉ်ပယီၤဂ့ၢ်န့ၢ်အိၤဒီးဒုးကထီဉ်
 ဝဲတၢ်သးဝံဉ်ဒ်အံၤ - ပယီၤအကျိၣ်

တၢ်တိဉ်ပှၤ, တၢ်တိဉ်မ့ဉ်	တၢ်တိဉ်ပှၤ, တၢ်တိဉ်မ့ဉ်
တၢ်ငဉ်တိဉ်ပှၤ	တၢ်ငဉ်တိဉ်ပှၤ
ကဆၢမက့ဉ်, ဘမၢ်ထွၢ်	ကဆၢမက့ဉ်, ဘမၢ်ထွၢ်
တၢ်တိဉ်ပှၤ, တၢ်တိဉ်မ့ဉ်	တၢ်တိဉ်ပှၤ, တၢ်တိဉ်မ့ဉ်
တၢ်ငဉ်တိဉ်ပှၤ	တၢ်ငဉ်တိဉ်ပှၤ

ပယီၤဖိကိးပှၤလၢ "ကုဂဉ်ဂိုဉ်း, ခုဉ်းဂိုဉ်း, တေၤဝင်ဖျိကုဂဉ်ငပွး
 တေၤ" န့ဉ်ယကနဉ်ကွၢ်ဘဉ်ကစီဒီလီၤ. ပအိဂီၣ်, ပိဉ်, အိဉ်ထဲပယုၢ်လီၤ.
 ပှၤကိဉ်တဲဉ်ဖိကိးပှၤလၢ "ကရၤယၢ်(န) (Karian) ပှၤတဂူးဖိကိး
 ပှၤလၢယဲ(င်) (Yang) ဒီးထံကျိတဘီလၢအဖဲဖျါဒီပဖဲပဖုလၢပှၤအိဉ်

တၢ်အလီၢ်သံဆဲးမဲးယူၤ န့ၣ်ကိးဝဲလၢ (Yang Hse Kiang) ယဲၤတစံၣ် ခ့ၣ်ယဲၢ်
(င) အလံာ်တၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤအပူၤ န့ၣ် , ထံၣ်တၢ်အံၤကိးဝဲလၢ " ကညီ " ကျီလီၤ .

တၢ်တၢ် န့ၣ်ဒ်စီၤအိၣ်လးအတၢ်ကွဲးတဲပှၤ , ပအိၣ်ဒီးလိၣ်ဒီးပၤလီၤ .
ပထံပကီၢ် န့ၣ်အိၣ်ဖဲတဂူးကီၢ်မုၢ်န့ၣ်တကပၤလီၤ . မုၢ်မဆိတနံၤအံၤပထံတအိၣ်
ပကီၢ်ကအိၣ်ပဆၢဒ်လၢပယီၤအမဲၣ်ညါအဖၢ မုၢ်ဒဲးလီၤ . ပှၤလၢအဆၢတပူၤတ
ဖၣ်ဖီၣ်ယၢ်ဝဲဒီးမၤအဝံတၢ်ယိးတၢ်လီၤ . တနီၤနီၤမုၢ်သ့ၣ်ကုသးပှၢ်ဒီးဟးတကဲ
လၢအဆိဖဲအလီၤသံအခါပယီၤသုးထုတကျီၣ်တကျီၣ်အီၤဝဲ , မုၢ်ဘူးလၢလုကပၤ
န့ၣ်ထုလီၤတဲၣ်ဝဲဆုၣ်လၢလီၤ . ယတထံၣ်လၢယမဲၣ်သနၢ်က့ , ပှၤကညီသးပှၢ်
လၢအဝံ န့ၣ်ပယီၤသုးအတၢ်တဂၤဆၢဖျိးဒီးတဲယူၤယၤဖဲယဟံၣ်အပူၤလီၤ . အဝဲတဲ
တၢ်အံၤမုၢ်ဖဲ ၁၉၀၁ ဒီး ၁၉၀၂ နံၣ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ .

ဆီၣ်လီၤသကိးပသးလၢကစၢ်ယူၤ (တၢ်သ့ၣ်ကညီသးကညီတၢ်) အမဲၣ်
ညါဒီးယုကညးအီၤဒ်သိးကပျီၣ်ပတၢ်ဒဲးဘးဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ် န့ၣ်ပှၤလၢပထံပကီၢ်တ
က့ၢ် . ဖဲစံးထီၣ်ပၤအယုၢ် ၅၁ : ၁၇ န့ၣ်စံးဝဲဒ်အံၤ -

တၢ်သ့ၣ်ကသးလီၤဒီးတၢ်ပိၢ်ယၢ်လီၤက့ၤပသးန့ၣ် , ယူၤဒၤ , နတမၤ
တဂီၢ်တပိၢ်အီၤဘၣ် . "

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤအဆိ , မဲၣ်ပဆီၣ်လီၤသကိးပသးဒီးအိၣ်ခိးတၢ်လၢ
ယူၤအတၢ်အုၣ်က့ၤဒီၣ်က့ၤပှၤလၢပတၢ်ဟဲဝဲဟဲစီၣ်လၢအဂ့ၤတဖၣ်ဒီးဒ်န့ၣ်ခိၣ်
သိးကစၢ်ယူၤကဒုးဟုထီၣ်သိလီၤမံၤ " ကညီ " အံၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်ညါန့ၣ်တ
က့ၢ် . (မံၤ " ကညီ " န့ၣ်တက့ၢ် .)

တၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးအလီၢ် ။

(က) တၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးအလီၢ်လာ ပျၢၤ ။

(ခ) တၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးအလီၢ် (လၢအခါ) ခဲအံၤ ။

(က) တၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးအလီၢ်လာ ပျၢၤ ။

ဖဲထံလုာ်ဘၢတၢ်ခံၤအလီၢ်ခံၤစီၤ နိအၤအဖိတဖၣ်လီၤပြီၤလီၤပြုလၢ
ဟီဉ်ဒိဉ်ချၢလီၤ . ဖဲ ၁ မိၤဂ္ၤ ၁၁:၁ - ၂ န့ဉ်စံးဝဲ -

ဒီးပုၤဟီဉ်ဒိဉ်ဖိအိဉ်ဒီးအကလုာ်ဘမံၤဆီ , ဒီးတၢ်ကတိၤတမံၤ
ဆီခဲလၢာ်လီၤ . ဒီးတးထီဉ်လၢ မုၢ်ထီဉ်ဘဒီအဖၢ မုၢ်ဒီး , ထံဉ် န့ဉ်ပျီအိဉ်လၢ
ကိၢ်ဂ္ၢ် န့ဉ်အပူၤဒီးအိဉ်ဝဲဆိးဝဲဖဲ န့ဉ်လီၤ .

စီၤဂ္ၢ်အစၢၤတဖၣ်တးထီဉ်ဆုမုၢ်ထီဉ်ဒီးပုၤအၤရးဖိဒီးပုၤ
ဒုၤတြီၤဖိတဖၣ် န့ဉ် မုၢ်စီၤဂ္ၢ်အစၢၤအဆွဲဉ်လီၤ . ဒီးပုၤကညီၢ်ဖိအဒုဉ်အထၢ
န့ဉ်ဖဲလီၤစၢၤလၢပုၤဒုၤတြီၤဖိအဒုဉ်လီၤ . ပုၤဟီဉ်ဒိဉ်ဖိလီၤပြီၤလီၤပြုဒီးတး
ဆုကလံးစီးတနီၤ , ဖဲမုၢ်ကိၢ်ဘဆီဒီးတၢ်ခုဉ်အလီၢ်အဆီအဝဲသ့ဉ်ကထီဉ်ပုၤငါ
ဖံးဖိတဖၣ်လီၤ . မ့မုၢ်ပုၤလၢအလဲဆုကလံးထံးတၢ်ကိၢ်အကိၢ်တဖၣ်ကထီဉ်ပုၤ
သ့ဖံးဖိတဖၣ်လၢကိၢ်လၢသ့ကိၢ် - အုၤဒယၤဒီးအၤဖြံၤကၤလီၤ . မ့မုၢ်စီၤဂ္ၢ်အ
စၢၤတဖၣ်တးထီဉ်ဆုမုၢ်ထီဉ်ဒီးပဝဲဒဉ်ပုၤကညီၢ်တဒုဉ်အံၤပဒိဉ်ပနၢ်တဖၣ်
ဖဲဆုမုၢ်ထီဉ်ဒီးပဝဲဒဉ်ပုၤကညီၢ်တဒုဉ်အံၤပဒိဉ်ပနၢ်တဖၣ်ဖဲဆုမုၢ်ထီဉ်ကွၢ်
ကွၢ်လီၤ . ဖျီလၢပဖဲဒီဖျီကိၢ်ဖၢဂ္ၢ်လၢခဲအံၤပုၤကိးက့ၤလၢကိၢ်အံဉ်ဂုဉ် န့ဉ်လီၤ .
လၢကိၢ်အိဉ်လး " ကညီၢ်အတၢ်စံဉ်ဖိဖဲတဖၣ် " အပူၤ န့ဉ်စံးဝဲဒိအံၤ -

" ဖဲ ၁၆၃၀ နံဉ်လိဒံဉ်စ့ဘၢဉ်အပူၤ , ယထံဉ်လိာ်ယသးဒီးပုၤ
ဖၢဂ္ၢ်ဖိလၢအမုၢ်အပျံၢ်အဘိဉ်တဂၤလီၤ . အိဉ်ဝဲဖဲတိဉ်ကံ့အဝုၢ်ပူၤအံၤလီၤ .

အဝဲတဲယသိဆိကမိ န်လၢ ပုၤကညီ " ကယုန် " တကလု န်အံၤ မ့ၢ်ပုၤအိန်လၢ ကိၢ်ဖၢ
 ဂှၢ်အပူၤဒီးတဲဆူတဂူးကိၢ်ပူၤဝံၤ , ဒီးလိၤကုၤဆူကိၢ်လၢ ပအိန် ခဲအံၤအပူၤ
 လီၤ . တၢ်လၢအဒူးဆိကမိ န်သိန့ၢ် မ့ၢ်အမံၤ တဖျၢ န်ဒီးအကုအသီးလီၤ . ပုၤပ
 ယီၤဖိကိးပုၤလၢကယုန်လီၤ . မံၤတဖျၢ န်အံၤသိဆိကမိ န်လၢ အမ့ၢ်တဖျၢ န်သိဒီး
 သိပုၤကလု န်အမံၤလီၤ . သိပုၤကလု န်န့ၢ်ကိးလီၤအမံၤလၢ " ကံယုန် " လီၤ . ခဲ
 အံၤကိၢ်ဖၢ ဂှၢ်အပူၤ န့ၢ်ပုၤလၢ အပၢထံအိန် ကိၢ်မ့ၢ်ပုၤကံယုန် ဖိလီၤ . ပုၤကံ
 ယုန် ဖိပုၤကံယုန် ဖိအိန်ဆိးလၢ ကိၢ်ဖၢ ဂှၢ်အပူၤတကးဘၣ်အိန်လၢ ဂၢ ဂှၢ်အ
 တၢ်ပၢအပူၤအိမးလီၤ . လၢကိၢ်တဂူးအပူၤ န့ၢ်ပုၤကံယုန် ဖိအိန်အိမးစ့ၢ်ကိး
 လီၤ . တဘျီသိဝဲၣ်တဂုၤလဲၤဆူကိၢ်တဂူးအပူၤ , ဖဲကိၢ်တံးဘျီအကလံၤစိးဒီးထံ န်
 လိာ်အသးဒီးပုၤကံယုန် ဖိတဖၣ် , ဒူးထံးဒူးလၢ ဝဲဒီးထံ န်န့ၢ်ဝဲလၢ ပုၤဖဲန့ၢ်
 တဖၣ်ဖဲလၢကိၢ်ဖၢ ဂှၢ်အပူၤတဒိလီၤ . အကိၢ်တဒိယသံကွၢ်သံဒီးဒီးတလီၤ ပ
 လိာ်ဒီးပုၤကညီအကိၢ်ဘၣ် . မ့ၢ်မ့ၢ်အကုအကၢအထူသ န့ၢ်န့ၢ်လီၤ ဝဲလိာ်အသး
 ဖးဒိ န်ညါလီၤ .

သုတံၤသကိး , ဖိထု , မုနီၢ် "

ဘၣ်သးပုၤကညီအဂ့ၢ်ဒ်အဖျိလၢ ထးအံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၤလၢသဂ န်စီၤ
 ဖိထုအိန်လၢ မုနီၢ် , ဒီးအတၢ်ကွဲး ဖျိလၢ ပုၤကညီဂံၢ်ဒိဒၢၢ်- အဘျီလံာ် -
 ၁၉၃၁ နံၣ်အပူၤ န့ၢ်လီၤ . ဖျိလၢ ပုၤကညီဟးထီ န်လၢ လၢၢ်မုၢ်ထံး (ဘၤဘျီလိ န်)
 ဒီးသူးဃီၤအသးတတီၤဘၣ်တတီၤ ဒီဝဲကိၢ်ဖၢ ဂှၢ်လၢ ခဲအံၤတၢ်ကိးလၢ ကိၢ်အံၤဂုၢ်
 န့ၢ်လီၤ . လၢခဲဒီးဖုသးပုၤတဖၣ်လၢ အပၢအိၤဆၢအိၤယုဘၢလိာ်တၢ်ကွဲးလၢ အိန်
 ဆၣ်အလိာ်ဂုၤဒီးဟီၣ်ဒိ န်အညၣ်ထု န်အိန် ဒီးအထူးအစီတဖၣ်လီၤ . ပုၤသး
 ပုၤတဖၣ်လဲၤယုပ န်တၢ်လိာ်တၢ်ကွဲးလၢ ဖိလံၤတဖၣ်ကအိန် ဝဲအဂီၢ်လီၤ .
 တၢ်လိာ်တၢ်ကွဲးလၢ ဖိလံၤတဖၣ်ကအိန် ဝဲအဂီၢ်လီၤ . တၢ်စံးဝဲလၢဟီၣ်ဒိ န်လၢ အန့ၢ်
 ဝဲတပူၤ န့ၢ်မ့ၢ်မၤဝဲၤထီ န်တၢ်ပူၤန့ၢ်ပူၤ ဒီးဟီၣ်ဒိ န်အဝဲ န့ၢ်အထူးအစီအိန် ဝဲ
 ဒၣ် န့ၢ်လီၤ . ဖုသးပုၤတဖၣ်လဲၤ ဝဲဒီးတုၤဖဲတၢ်လိာ်လၢ ပုၤကိး " ထံဆဲးမဲးယု "
 အလိာ် န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အိန်ယုၤအဖိအလံၤ ပုၤကညီ ဖိတဖၣ် ဖဲ န့ၢ်လီၤ .

ထံကိုလှာ အယူလီဆူ မျှင်ထီ ဝိ ဖိုက်စံ ဝိ တဂူးကိန် နှင် စီအိ ဝိလး
ပုလှာ အစွဲလံ ဝိ " ကညီအတင်စံ ဝိ စီထဲစီ " တဂူးကိး ဝဲလှာ ကညီကို " ဒီးလံ ဝိ
ဟိ ဝိ ဝိ ဝိ လှာ အဲကလံးကို ဝိ နှင် ကိး ဝဲလှာ " ယဲတစံ ဝိ ခု ဝိ ယဲ ဝိ " လီ .

(Yang Hse Kiang) ထံကိုအံ့ တဂူးကိး ယဲကိးလှာ " သါ ယဲလိ ဝိ ဂူဘါ "

(The Yellow River) လီ . အဂူး နှင် ဝဲထံကိုအံ့ အစီး ခံ နှင် ဟိ ဝိ ဝိ က
ပံ ဝိ တဖ ဝိ အလွဲ မျှင်အစီး ဒီး ဝဲတဂူးလီ ဂူး , ထံယူလီ ဂူးအခါ , ကပံ ဝိ အစီးလီ
ဆုထံကိုပူ ဒီးအထံ ဝိ ဝဲ ဝိ လီ . ထံကိုအံ့ တဂူးလှာ တဂူးကိးတဂူး ဝိ ဝိ အခါထံ အ
ကိုလဲလိ အလိ ဝဲအံ့ ဝဲအံ့လီ . အထီ ဝဲထံကိုလဲလိ အလိ နှင် , ဒုသဝီလှာ ထံ
ကါ ဝိ ဝိ ထံကါ ဝိ နံ့တဖ ဝိ ဟးဂူး ဝိ ဟးဂူး , ဟံ ဝိ တဖ ဝိ လီထံ ဒီးထံ ဝိ ကိ ဝိ ဝဲ ဝဲ နှင်
တဖ ဝိ ဝဲ ဝိ နး ဝဲ ဝိ ဝိ ဝိ အဝိ ဝိ အမု လီ . ထံကိုအံ့ တဂူး နှင် အမံ လှာ " ခဲ့ ခါစီ
ဂို " (The China Sorrow) လီ . အဝိ ပညီ မျှင် ဝဲ " ထံ ဝိ အတင်သးအူး "
လီ . မျှင်ပုလှာ ကညီတဖ ဝိ လှာ အစိ ဝိ ဝဲထံကိုအံ့ အစီး ခံ နှင် အိ ဝိ ဝဲ ဝဲ မျှင်
မျှင် ခု ဝိ ခု ဝိ , ဟိ ခု ဝိ ဝိ ဒီးအိ ဝိ ဝဲ အနံ ဝိ လှာ ကယ ဝဲ ဝဲ ဝဲ လီ . တဂူး ဝိ စီ
ထဲစီ ပံ ဝိ ဝဲ ဝဲ ဝဲ လှာ ပုလှာ ကညီတဖ ဝိ အိ ဝိ ဒီးလိ ဝိ ဒီးပု ဝိ နှင် လီ .

ကိလှာ ပုလှာ ကညီတဖ ဝိ ယဲထီ ဝိ ဝဲအံ့ ဝဲအံ့ တဂူးလှာ အမျှင်
" ထံးမးယူ " အံ့ ပံ ဝိ ဝဲ အမျှင် ကညီကိ ဝိ မိ ပု ဒီးအိ ဝိ ဝဲလှာ တဂူးကိ - ကိ
စံ ဝိ အမျှင် နှင် ဒီးထံကို ဝဲ ဒီး ဝိ - ၁ . ဤ မျှင် ပု ဤကို

- ၂ . ပျဉ်လိ ဝိ
- ၃ . ယိ ဝိ လိ ဝိ
- ၄ . ကိလိ ဝိ (ဝဲ ဒီး)

၅ . ကညီလိ ဝိ - တဖ ဝိ အိ ဝိ ဝဲ နှင် လီ . တဂူးလိ ထံးမးယူ "
နှင် ဝိ စီအိ ဝိ လးအလံ ဝိ " ကညီအတင်စံ ဝိ စီထဲစီ " ကဘူး ပု ၂၉ ဝဲး ဝဲ အထီး

ကိထံးမးယူ မျှင်ကိ ဝိ ဝဲလိ ဝိ တဂူးလိ ဝိ
တဂူးလှာ " ၁ " ထံးမးယူ ကိအထီ ,

မုၢ်ဝဲကိၢ်ဒဲလဲၣ်တၢ်,
 ထံဆဲးမဲးပွၤကိၢ်ဒိၣ်ပှၢ်,
 မုၢ်ဝဲကိၢ်ဒဲလဲၣ်ဝဲၣ်ကွၢ်,

စံးဆါ။ ၂။ ကိၢ်ဒိၣ်ပှၢ်ထံဆဲးမဲးပွၤ
 မဲးမုၢ်ပှၢ်ဖးလဲၣ်ဖးကွၢ်
 ထံလီၤဆဲးမဲးပွၤဝဲဒၣ်
 မဲးဒီးထံပွၤဃုာ်ဝဲဒၣ်

သံကွၢ်။ ၃။ ကိၢ်အတီထံဆဲးမဲးတီ
 ထံလီၤဆူမဲးမုၢ်ပွၤလီၤ
 ထံဆဲးမဲးပွၤကိၢ်အသး
 ထံဒီးမဲးဃီဃုာ်အသး

စံးဆါ။ ၄။ မဲးပွၤအိၣ်ဖျိအုတလု
 လဲၤပဒိၣ်နီးပီၣ်လဲၣ်ပူၤ
 မဲးပွၤအိၣ်ဖျိကိၢ်ဒိၣ်မး
 လဲၤပဒိၣ်နီးပီၣ်လဲၣ်သး,

တၢ်သံကွၢ်လၢထံဆဲးမဲးပွၤကိၢ်အတီကိၢ်ဒိၣ်ပှၢ်တဘျီအံၤ မုၢ်အမၤအသးဒဲလဲၣ် .
 ဒီးစံးဆါဝဲလၢကိၢ်အံၤ မုၢ်ပှၢ်မုၢ်မဲးမုၢ်ဖးလဲၣ်ဖးကွၢ် , ထံလီၤဆူဘၣ်မဲး , ဒီး
 မဲးဒီးထံန့ၣ်ပွၤတကျိၤတကျိၤဒဲထံကျိၤအသိးလီၤ . ပလဲၤတၢ်ကုၤတၢ်န့ၣ်ကိၢ်ဝဲဒဲ
 လၢမဲးထံကျိၤဒီးမဲးပီၣ်လဲၣ်အအိၣ်အသိးလီၤ . ဒီးဖဲပကွၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအခါ,
 ခါ, မုၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ခါမုၢ်ပီၣ်လဲၣ်ခါန့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါညီကဒဲၣ်ဘၣ် .

ကိၢ်ထံဆဲးမဲးပွၤအသရူၤဝးတဂံးလၢပျၢၤအိၣ်ဒဲလဲၣ်

၁ . ထံဆဲးမဲးပွၤကိၢ်ဝးဝး
 လၢပျၢၤအိၣ်ဒဲလဲၣ်ဝဲၣ်ယၢ
 ထံဆဲးမဲးတီကိၢ်အသၢၤ
 အိၣ်ဝဲဒၣ်ဒဲလဲၣ်လၢပျၢၤ
 ၂ . ထံဆဲးမဲးပွၤကိၢ်မုၢ်လၢ
 ဒိသၢပၤထံတကပၤ
 မုၢ်ထီၣ်မုၢ်န့ၣ်ကလံၤစိး
 ကျိၤတဂံးအသးလၢဒိ



ဟံၣ်ဒိၣ်ဒဲးဒဲးန့ၣ်ကချင်ပြည်နယ်ဒီးကိၢ်အသိး

၃ . ထံဆဲးမဲးတီကလံၤထံး
 လၢသီမုၢ်ဝဲထံကၢ်နံၤ
 ကိၢ်လၢထံဒိၣ်တကပၤ
 ဖျဲၣ်လီၤကိၢ်သီကိးဖိသၣ်
 ၄ . ထံဆဲးမဲးပွၤကိၢ်သရူၤ
 လၢပျၢၤပီၣ်လဲၣ်ထံဝဲၣ်ဖျဲ
 ထံဆဲးမဲးပွၤကိၢ်ကပၤ
 လၢပျၢၤလၢဖးဒိၣ်ထီၣ်ဘး

ထံဆဲးမဲးယျာကီၢ်အသးသးကပၤ - မ့ၢ်န့ၣ် , မ့ၢ်ထီၣ်ဒီးကလံၤစီး
 န့ၣ် မ့ၢ်တီၣ်ခိၣ်ဒီးအိၣ်ကီၤတၢ်ဒုးအသးလီၤ . မ့ၢ်မ့ၢ်ကလံၤထံးတကပၤ န့ၣ် မ့ၢ်တီၣ်
 လဲၣ်နံၤလီၤ . လၢခဲက့ၤဒီးတီၣ်လဲၣ်အလတီၤဖၣ်တဲာ်တီၣ်ဖျဲးထံးကၢၢ်ခိၣ်ဒီး
 တဲာ်တီၣ်ယုၣ်လၢၢ်ဖိမဲးဖိ အယီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကီးဖိတဖၣ်လီၤ . အိၣ်န့ၣ်အိၣ်လီၤတံၣ်
 ဒီးကီးဖိတဖၣ်စဲဘူးလိာ်အသးဒီးဒုးကဲထီၣ်ထံးသိကီၢ်သိက့ၢ်တဘျီကီၢ်တဘျီ န့ၣ်လီၤ .

ထီၣ်စံးဝဲဒ်အံၤ

၁ . ထံလၢတီၣ်လဲၣ်ဒိၣ်အပူၤ

လၢလတီၤတၢ်စံၣ်စုး
 ထံလၢတီၣ်လဲၣ်ဒိၣ်အသး
 လၢဖးဒိၣ်ဒိၣ်တၢ်ဝးဝး

၂ . ထံဆဲးမဲး ဆူတီၣ်လဲၣ်ပူၤ

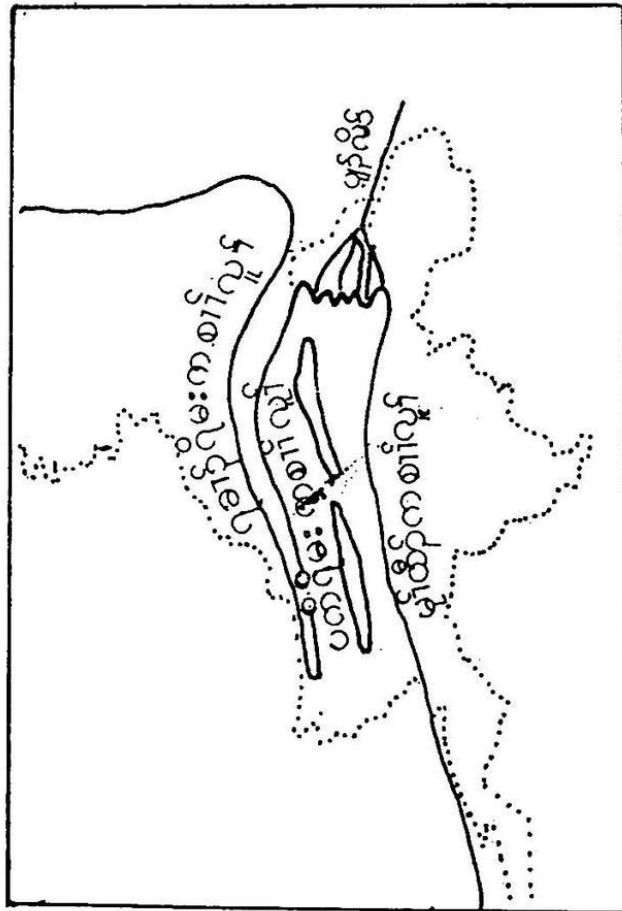
မဲးမ့ၢ်ယျာမၤပှဲၤအပူၤ
 ထံဆဲးမဲးတီၣ်လဲၣ်သး
 မဲးပူၤခၢၣ်သိၣ်ခိၣ်အိၣ်ဖျိ

၃ . လၢဖးဒိၣ်ဒိၣ်တၢ်အကျိ

သိၣ်ဖိနဲမိာ်ထီၣ်အိၣ်ဖျိ
 လၢဖးဒိၣ်အိၣ်တၢ်အပူၤ
 သိၣ်ထီၣ်ဖျဲးဖျိထီၣ်မိာ်က့ၤ

၄ . သိၣ်ထီၣ်ဖျဲးလၢတီၣ်လဲၣ်ပူၤ

မ့ၢ်ထံဆဲးမဲးယျာလီၤဆူ
 သိၣ်ထီၣ်ဖျဲးလၢတီၣ်လဲၣ်သး ,
 လိာ်ထီၣ်လၢထံဆဲးမဲးယျာ



လၢကီၤလၢဝါအလံာ်ခွံၣ်အိၣ်ဝဲဒ်ဖး (ဖ) မဲးဝဲစံၤ

(Geographic Magazine)

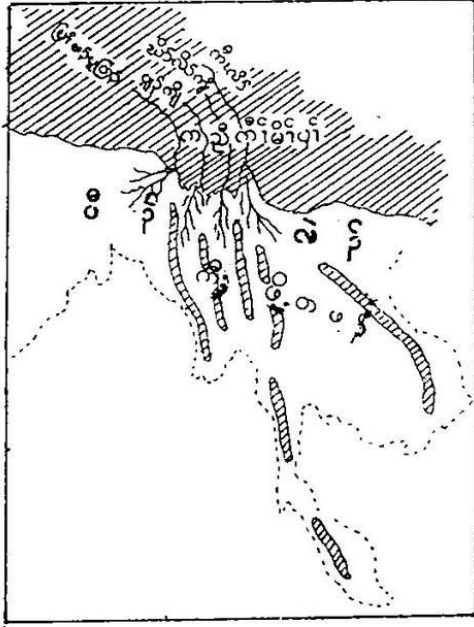
တဘျီအပူၤ န့ၣ်တၢ်ကွဲးအသးတတီၤကီး

ဝဲလၢ " တီၣ်ခိၣ်လၢအလဲလိာ်အသး "

(The changing earth)

အပူၤ န့ၣ်စံးဝဲဒ်အံၤ -

တၢ်ဖဲဟီၣ်ခိၣ်အကၢ်အဝီၣ်တဒဲးသီးအခါ ခဲအံၤန့ၣ်ဝီၣ်လဲၣ် အထံၣ်ဒီလီၤကီၢ်အုၣ်ကလံၤထံးဖဲကစၢၤဂၢၤဖါလယၤအခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ . ကီၤလၢ သူကီၢ်အုၣ်အတၢ်ပၤခိၣ်ထီၣ်ထီ - ဒဲးကၢၢ်(နံ) ဖဲလဲးထီၣ်န့ၣ်တအိၣ်ဒဲး ဘၣ် . ကီၢ်ပယီၤလၢဒီၣ်ဝါ , ထံထၣ်စ့ၣ်တအိၣ်ဘၣ် .



ဒီသီးဒဲးပၤသ့ၣ်ကုသးပၤ လၢပျၢၤဖဲထံၣ်ဝဲအသီးလီၤ . လၢ လံာ်ဖးမဲးဝဲစံးတဘျီအပူၤန့ၣ် တဲဝဲဒဲးအံၤ -

ဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်လၢပျၢၤန့ၣ် အဖဲးဘျီခိၣ်ကီၤထီၣ်အသးတက ဘျီတကဘျီလီၤ . ဒီးဖဲဟီၣ်ခိၣ် အံၤဃၣ်တရံးအသးလၢအဝဲၣ်ဂီၢ်အ ခါ , အကုအခီလၢအအိၣ်လၢစီးသ် ဖိလဲတကုဖျိးစွဲာ်ဒီးဖဲထီၣ်န့ၣ်ဖဲ ကီၤလၢသူကီၢ်ဂၢၤဖါလယၤအ

ဝဲၣ်ထံးဒီးမ့ၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်စၢ်အဖီ , ဟီၣ်ခိၣ်ဖဲအံၤခွဲးထီၣ်အသးတကဘျီ တကဘျီဒဲးမ့ၢ်မဆိတနံၤအံၤအသီးလီၤ . အဝဲတကုဖျိးဆူမ့ၢ်ထီၣ်ဒီးကဲထီၣ်ကီးအီး စဉ်းလယၣ်လီၤ . ဒဲးကၢၢ်တၢ်ပၤခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်န့ၣ်အဟီၣ်ခိၣ်အညၣ်တမၢ်အစၢ်ဒဲး တစၢ်ဂၢၤဖါလယၤအဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ် . ကီၤလၢဝါကီးလၢ (Young Soft Rocks)

ကပံာ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢအနံၣ်စၢ်ဒီးဒဲးကၢၢ်တၢ်ပၤခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်န့ၣ်တဲဝဲလၢအမ့ၢ် (Old hard primary rocks) လၢဂီၢ်ကီၤသးပၤလီၤ .

ပၤကညီတဖၣ်အိၣ်ဖဲကီၢ်မိၢ်ပၤဂီၢ်ကီၢ်ထံဆဲးမဲးဖျၢၤဝံၤဖဲတုၤလီၤဆူ ကလံၤထံးဝီၣ်လဲၣ်ကၢၢ်ခိၣ်ဒီးစွၢ်ဖီဝဲဆူဝီၣ်လဲၣ်ပူၤအခါ , ထံၣ်ဝဲကီးဖိတဖၣ် အိၣ်တုၢ်ဂဲၣ်လီၤအသးဒီးမ့ၢ်ဘၣ်အံၤဒိၣ်မးလီၤ . လၢလဝီတဖၣ်ဖဲတလုၢ်ထီၣ်အ သးလၢဝီၣ်လဲၣ်ပူၤ , ဒိဘၣ်ကၢၢ်ခိၣ်ဒီးထံသ့ၣ်တဖၣ်ဖျိဝါမးလီၤ . လၢစီၤအိၣ်လး အလံာ် " ကညီအတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤ " ပူၤဖဲလံာ်ကဘျီပၤ ၄၁ န့ၣ်စံးဝဲဒဲးအံၤ -

ပူၤပယီၤဖိသ့ၣ်ကုသးပၤတနီၤနီၤ , အုၣ်အသးဒီးစံးဝဲလၢသိဖး

ဘၣ်လၢလံာ်သဲ - ဘၣ်စံာ်စီတဲစီ (သဒိုင်း) အပူလၢအဘၣ်သးဒီးလၢခွဲဖျါၣ်
အဂ့ၢ်ဒီးစံးဝဲဒ်အံၤ -

ဒီကိုးဒီ ပေါက်ရာ အရပ် , တုဂင်၏ တိုင်းပြည် ငြိမ္မာ။

ဒီကိုးဒီ ပေါင်းရပ်ထွက် ဒေသ၊ တုဂင်တိုင်းပြည်ဟူ၍ မှတ်။

ပူတဖၣ်တဲတုၤဖဲတၢ်လိာ်အံၤအခါ , ကိၢ်တဘျီအံၤအထံတၢ်စွဲတအိၣ်
ဒံးဘၣ်ဒ်အဖျါလၢဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤပူအသိးန့ၣ် , ပွဲၤဝဲဒ်လဲၣ်တအိၣ်ဒံးဘၣ် . ထံ
ကိုးတဖၣ် မ့ၢ်ဝဲ -

- ၁ . ဩၣ် မၣ် ပူဩၣ် ။
- ၂ . ပျဲၣ်လိာ်
- ၃ . ဃိၣ်လိာ်
- ၄ . ကိၤလိာ် တဖၣ် န့ၣ်လိၤ .

ပူကညီအဒုၣ်အထၢအကလုာ်ကလုာ်ဟးထီၣ်လၢကိၢ်စံာ်သၢ
ဖူလၢကွဲသၢဘိလိၤ . တဖုဟးလၢကွဲဘဘိ , တဖု လၢကွဲတဘိ - သၢဖုလၢကွဲသၢဘိလိၤ .
ဒီးဟးထီၣ်ဝဲလၢသၢနဲၣ်အတိၢ်ပူလိၤ .

တၢတဖု ။ ။ ပိာ်လိၤထံၣ်ကိုးလိာ် - ဝဲၣ်ကီ (မဲကီ) ဒီးသုးလိၤအသးဆူကလံၤထံး
တဒီ , တတိၤ ဘၣ်တတိၤလိၤ . အဆိကတၢၢ်အဝဲသ့ၣ် န့ၣ်လိၤလၢခဲအံၤ
ပူကိးလၢတိကံ , ဝဲသုးလိၤအသးဆူကိၢ်ယုၢ်တရၣ် , ဒီးဆူကိၢ်ကဲၣ်
ဘိဒံၣ်အၣ် , တုၤလိၤဖဲဝဲၣ်လဲၣ်ကၢၢ်ခိၣ်န့ၣ်လိၤ . တၢလိာ်တဖၣ်အံၤ
မ့ၢ်ကိၢ်တိကံ , ကိၢ်ယုၢ်တရၣ် , ကိၢ်ကဲၣ်ဘိဒံၣ်အၣ် , ဒီးကိၢ်အိၣ်နၢ်တဖၣ်လၢမ့ၢ်မဆိတ
နဲၣ်အံၤလိၤ.(ဖဲစီအိၣ်လးစွဲးတၢ်အကတိၢ်).လၢခဲၣ်ပူနဲၣ်အတိၢ်ပူ , ယိၤအိၣ်လၢကိၢ်
စံာ်အပူတဖၣ် , ဒ်ပူကညီအသိး , သုးလိၤစ့ၢ်ကိးအသးလၢကွဲတဘိသီအိၣ်အိၣ်ဂီၢ်ဂီၢ်
လိၤ . ပူကညီတဖၣ်န့ၣ်ယိၤဆိၣ်တနဲၣ်အံၤဒီးကသုးလိၤအသးဆူညါန့ၣ်အခိၣ်နီး
အသးလၢဝဲၣ်လဲၣ်အသိ , ဃၣ်တဂံးအသးဒီးဖဲကုၤထီၣ်ကဒီးထံကိုမဲနီ (မဲခါ) ဆူ
ထံခဲ , တတိၤဘၣ်တတိၤတုၤအတုၤထီၣ်ဖဲမဲၢ်ပံအကိုဒီးလူၤပိာ်ထီၣ်ကဒီးထံကိုလိၤ

ဖဲဘူးထီၣ် အကတူတၢ်လိၣ်လၢ ခဲအံၤ ပကိးလၢ ကံၣ် ဝဲလီၤ . တၢ်လိၣ်အံၤ မ့ၢ်ပှၤကညီအဒုၣ်
အထၢ ခဲလၢ န်ကၢၤ ဖြဲၣ်အသးအလိၣ်ဒီး မ့ၢ်ပှၤကညီအဝုၣ်ခိၣ် ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်လီၤ .
ပှၤ ကညီဖဲကံၣ် ဝဲဒူးလိၣ်အသးဒီးယိၤတဖၣ် ခဲအံၤ ခဲအံၤလီၤ . မၤနၢၤယိၤတဘျီဘျီ
ယိၤ မၤနၢၤအိၤတဘျီဘျီလီၤ . လၢခဲကတၢၢ်ယိၤ မၤယၣ်အိၤ ဒီးဘၣ်သ့ၣ်ဖွဲးဖျိးလီၤ မ့ၢ်
ပြဲပြဲဒီးထီၣ်အိၣ်က့ၤလၢကစၢၢ်ကလိလီၤ . ခဲအံၤ ပှၤကညီတဖၣ်အိၣ် ဖဲ မ့ၢ်ယုၢ်, မ့ၢ်တြီၤ,
လူၤသိခိၣ် , လၢၢ်မ့ၢ်ထံး , ဃိၣ်ဝၢ် , ဃိၣ်ပၤ , ဒီးအဝၤတနီၤလဲၤအိၣ် ဒၣ်လဲၣ်လၢ
ကိးဘီ နံအိၣ် န့ၢ်လီၤ .

ခဲဖုတဖု။ ။ ပှၤကညီအဒုၣ်အထၢ ခဲဖုတဖုထီၣ်လၢကိၢ်ယုၢ်ဒီးပိၣ်လီၤ ဝဲခဲအိၣ်က့ၢ်
(ဝှဲၣ်လိၣ်က့ၢ်) ဒီးန့ၢ်လီၤ ဝဲဆူကိၢ်လၢ ပှၤကိးကိၢ်ပယိၤအပူၤ , ဒီးမ့ၢ်လၢယိၤတဖၣ်
အိၣ်ပၣ်စၢၤလိလၢ ဝှဲၣ်လိၣ်က့ၢ်အတၢ်ပၤခိၣ်အဃိ , ပှၤကညီတဖၣ်ပိၣ်လီၤတဒီး
ဃဲဝဲကိၢ်လီၤ . ဒီးအိၣ်ဝဲဆိး ဝဲဖဲဃဲဝဲအတၢ်ပၤခိၣ်လီၤ . အဆိကတၢၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဖဲ
မိကူးအပူၤလၢဃဲဝဲကိၢ်ထးခိလီၤ . တုၤမ့ၢ်အယံၣ်ထီၣ်ဒီးအဒုၣ်သဝီအထီၣ်ဝဲတဘျီန့ၣ်
သဝီဖဲဖုဃဲဝဲအိၣ်ဝဲလၢထံကိၢ်ကၢၢ်ခိၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်လၢ ဝုၢ်ဒီးတံးန့ၢ်အစကီၤ
အမံၤဒီးယုၢ်ထွဲဝဲဝုၢ်ဒီးထံကိၢ်န့ၣ်အမံၤလၢ ဝုၢ်ဃဲဝဲဒီးဃဲဝဲကိၢ်လီၤ . ဝုၢ်ဃဲဝဲန့ၢ်လၢ ခဲ
တၢ်ကိးက့ၤအိၤလၢ " တကီ " ဒီးအိၣ်ဒဲးဝဲတုၤ ခဲအံၤလီၤ . မ့ၢ်မ့ၢ်ဃဲဝဲကိၢ်တဘျီတုၤမ့ၢ်တၢ်
ဆၢကတိၢ်သုးအသးယံၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ကိးက့ၤအိၤလၢ ပျၢၣ်ကိတုၤ ခဲအံၤ ဒၣ်လဲၣ်လီၤ .

ပှၤကညီအဒုၣ်အထၢတဖၣ်အိၣ်ဒီးပှၤသးပှၤတနီၤတးဆွၣ်ထံဆွၣ်
ကိၢ်ဒီးသုးလီၤအသးဆူပျၢၣ်ကိတတီၤဘၣ်တတီၤဒီးတုၤအယံၣ်ထီၣ်ဒီးဒုၣ်သဝီအိၣ်ထီၣ်
ဝဲအိၣ်အဃိ , ပှိၢ်အဒုၣ်အထၢအခိၣ်တဝၤဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကုၣ်အိၤလၢ ပှၤကညီအဒုၣ်
ခဲလၢ န်တြးသ့ၣ်ထီၣ်အဝုၣ်တဖျၢၣ် , ဒီးဒိတၢ်ဟ့ၣ်ကုၣ်ဝဲအသိးအာၣ်လီၤသကိးဝဲ
ဒီးဒုးကဲထီၣ်သဝီလၢ ပှိၢ်စကီၤအိၣ်ဝဲတဖျၢၣ်လီၤ . ဝုၢ်အံၤအိၣ်ဖဲပျၢၣ်ကိအထၣ်ဒီး
ကိးဝုၢ်အမံၤလၢ " ပှိၢ်ဝုၢ် " လီၤ . ပှၤစုးတကီဒီးဂၢၢ်ခါၣ်ဖိတဖၣ်ကိးထွဲပှၤစုးတ
ကီဒီးပှၤဂၢၢ်ခါၣ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ကတီၤအသိၣ်အိ " ရံ " အဃိပှိၢ်ဝုၢ်န့ၣ်ကိးဝဲ " ပ
ဂျိၣ်"လီၤ . ပယိၤဒီးတလၢၤထံဖၣ်ကိးပှိၢ်န့ၣ်တလီၤဘၣ်အဃိ , အဝဲသ့ၣ်ကိးဝဲပှိၢ်

ဝှ် " လာ " ပှ် " လီ . ပှ်ကီလဲ ဝါအဲကလံး ဖိတဖှ်ကိးစွဲပှ်စူးတကီဒီးဂါ
ခါ ဖိတဖှ်အတဲကိးဒီးလာ အဝီ နှ် " ပှ်ဝှ် " ကဲခိဉ် (Prome) ပရိဉ်
လီ .

သာ ဖှ်တဖှ် ။ ။ ပှ်ကညိတဖှ်အံ ပှ်လီထံကျိဉ်လိဉ် (ခါခိဉ်) ဒီးသူးလီအသး
တတီဘဉ်တတီ ဝံ ပှ်လီအတဲအိဉ်တဲဆိးအလီလာ ခဲအံ ပှ်ကိးလာ ယီကီ နှ်လီ
ဘဉ်သဉ် ဒီးလာ ခဲစှ် နှ်အတီပှ် , ယီအိဉ်လဲကီခိဉ် (တဂူးကီ) တဲလီကဒီး
ဝီမုဂီဝီပှ်လာ ကျဲတဘီလီ . အဝဲသှ်ခိဉ်သ နှ်ပှ်ကညိအဖိ , ပှ်ကညိတ ဖှ်
ဘဉ်သူးကဒီးအလီလီ . တချးလာ အသူးအလီဒဲးဘဉ် နှ် , ဒီးဖးလိဉ်အသးခဲ
လီ . တဖှ် နှ် ပှ် လီကဒီးဃိဉ်လိဉ်ကျိ (ခါခိဉ်) ဒီးလာ အကျိဉ်အအဒှ်အထာ
တဖှ် နှ် ပှ်လီအတဲအိဉ်တဲဆိးအလီလာ ခဲအံ တဲကိးလာ ကရိဉ် နှ်အကီ နှ်
လီ . ပဲစှ်တဖှ် ပှ်ကိးကီအဝဲအံလာ ခဲအကီမုတမုဉ်မုဉ်ထီဉ်အကီလီ . ခဲ
အစီပှ် (စီဉ်သှ်) တဖှ် နှ်ပှ် ဒဲးတဲတု မုဉ်မဆိတ နှ်အံလီဖဲ ဝှ်တီဉ် , နီပ
လဲ , ကူးဖိကဲ , ကူးဖိကလဲ , လွဲကီဒီးဘီလဲခဲတဖှ် နှ်ခဲစီဉ်သှ်ပှ်တဲလီ . ခဲတ
ဖှ်အံသူးလီအသးတုလာ တီအူကလံးစီး , ဒီးအိဉ်ဒဲးတု ခဲအံလီ . ပှ် (တအိဉ်
သှ် , တီသှ်) အဒှ်အထာတဖှ်အိဉ်တုဝှ်ကိးဝီမုဂီဝီပှ်ဖဲယီ ကီပှ်လီ .

ပှ်ဒီးစှ်အဒှ်အထာ တဖှ်သူးလီအသးဆူကလံးထံးဒီးပှ်လီ
အတဲအိဉ်တဲဆိးအလီဖဲ ဒှ်ထီဉ်ကတီတနီ , ဒီးအဂဲတဖှ်သူးလီအသးတတီ
ဘဉ်တတီတုလာ ကီခိဉ်လဲမုဉ် , တဝဲဉ်ဒီးဘျး , နှ်လီ . ဒှ်ထီဉ်ကတီ နှ်တ
ဘျးမုဂီဝီပှ်ပှ်ကညိအဒှ်အထာ အကလုဉ်ကလုဉ်တဖှ်ကဲဖှ်အသးအလီဒီး
မုဂီဝီပှ်ကညိအဝှ်ဖးဒိဉ်တဖှ်လီ .

ပှ်ကညိအဒှ်အထာ အဂဲတဖှ် နှ်သှ်ဘရံးအသးဆူစှ်စှ်တဒီ
ဒီး နှ်လီအိဉ်ဝဲဆိးဝဲတဲလီခဲအံ တဲကိးလာ ယဲသဲဒဲးစဉ်းအပှ်တနီ , ဒီး
အဂဲတဖှ် ပှ်လီထံကျိပှ်လီဒီးအိဉ်ဝဲဆိးဝဲလာ ပှ်လီအဘဉ်ပှ် ဒိဉ်
ယာ်ဒီယာ်ဒီ , တတီဘဉ်တတီတုလာ ဒိဉ်လဲဖဲပှ်လီအထဉ် နှ်လီ . စှ်တ

- ၁ . စီးပူ
- ၂ . စီးစီး နှင့်ပူ
- ၃ . စီးဝှဲစီး
- ၄ . စီးခွဲ (ခွဲ) လီး .

အပိတ် မှန်သော ဝါအမံ မှန်ဝဲ -

- ၁ . နိုင်ပဒဲး
- ၂ . နိုင်ဘိကျိန်
- ၃ . နိုင်ပအန် တဖန်လီး .

တၢ်စံးဝဲလၢတနံတခီၣ် ဖိစီၤဂီၤ စံးဖူစံး ခါအမိ နိုင်ပအိန်အဃိ ,
 နိုင်ဒီမိဝဲခဲဝဲကွၢ်လိာ်အသးတုၤအဘၣ်ထူးဖှ်လိာ်အသးလီး . အဖိ မှန်သော ဝါ
 စံးဝဲလၢသိ မှန်သိမိ နိုင်ပအိန်အစၢၤ ဒီးသိကတံး နှုၣ်သိမိ နိုင်ပအိန်အမံ ဒီးသိ
 ကီးလီးသိသးလၢ " ပအိန် " လီး . တၢ်ကတီး " ပအိန် " နှုၣ်ယံာ်ထီၣ် ဒီးတၢ်ကီးဖူၣ်
 လီးကုၤအိၤဆူၣ်ဂီၤ . ပှၤဂီၤဖိတဖန် နှုၣ် မှန်ပှၤကညီမိၣ်ထံးတဖန်လီး . မ့ၣ်အ
 ပိတ် ချီလွၢ်ဝဲ နှုၣ်တံး နှုၣ်အပၢ်အမံ " စဂီၤ " လီး . မံ " စဂီၤ " အံၤယံာ်ထီၣ် ဒီး
 ကထီၣ် " စီၤ " လီး . ဒီးဖဲပှၤတဒုၣ်အံၤလီး ဖးလိာ်အသးနှုၣ် , ဖိ မှန်တဖန်ပိတ်
 ထီၣ်အမိအခံ , ဒီးပှၤလီးစၢၤလၢအဝဲသ့ၣ် မှန်ပှၤ မိၣ်ထံးပှၤပအိန်ပှၤဂီၤဖိလီး

မ့ၣ်အပိတ် ချီလွၢ်ဝဲတံး နှုၣ်အပၢ်အမံ " စီၤစဂီၤ " ဒီးပှၤလီး
 စၢၤလၢအဝဲသ့ၣ်တဖန် နှုၣ် မှန်ပှၤစီၤ " ပှၤကညီအဒုၣ်လီး . လၢတၢ်ဒ်အံၤအဃိ ,
 ပှၤန့ၣ်လီးဆူၣ်ကိၢ်တဘျီလၢ (ခံပှၤကီးလၢကိၢ်ပယီ) အခါ , ပှၤအဒုၣ်ခံဒုၣ်
 အံၤမၤပှၤတၢ်လိာ်အံၤဖဲတချးလၢကိၢ်အံၤလိာ်ထီၣ် ဖးထီၣ်လၢ လၢနွံဖျၢၣ်အတၢ်
 သးတၢ်ကျဲၤ နှုၣ်ဘၣ်လီး . ပှၤခွီဖိတဖန်လဲၤဆူၣ်မှန်န့ၣ်ဒီးအိန်ဒီးအကိၢ်ဒုၣ်ဝဲ
 " ခွီကိၢ် " ဒီးအထံကျိခွီကျိ (ခွီထွ) နှုၣ်လီး . ဒ်စီၤအိန်လးအဘၣ်ကဲ နှုၣ် -

အခါခဲအံၤ (ခွီ) တဖန်အိန်အိတက့ၢ်လၢကိၢ်ပယီအမှန်န့ၣ်တကပၤ
 စးထီၣ်လၢ ဂျၢၣ်ခါၣ်ကိၢ်လၢကလံၤထံးတခီတုၤထီၣ်လၢ နၢ်ကးကိၢ် , ကခွၢ်ကိၢ်
 လၢကလံၤစီးတခီလီး .

၁ . တၢ်ကတိၤ မ့ၢ်သ့ၣ် မ့ၢ်ဂီၤ - Prose

၂ , တၢ်ကတိၤလၢ - Poetry

အသိး န့ၣ် ပဝဲ ပှၤကညိတဖၣ် ပဆိၣ် စ့ၢ်လိး ဒီးတၢ်က
တိၤ ဒ် န့ၣ် အသိးလိၤ . အဒိ - လၢ ထံးလၢ သိ န့ၣ် ယှၤတုၤလိၤ မ့ၢ် ဒ် ဒီးတီၣ် ဒ် နီၣ်လိၤ .

- တၢ်ကတိၤ မ့ၢ်သ့ၣ် မ့ၢ်ဂီၤ

တၢ်ကတိၤလၢ လၢအကိၣ် ။ -

တၢ်သံဖျၢၣ် - တီၣ် ဒ် နီၣ် ကဲသံသ့ၣ်

မ့ၢ်မတၤတုၤမတၤတုၤ

တီၣ် ဒ် နီၣ် ကဲသံသ့ၣ်

မ့ၢ်မတၤတုၤမတၤတုၤ

တၢ်ခဲးဆၢ - တီၣ် ဒ် နီၣ် ကဲသံသ့ၣ်

မ့ၢ်လၢ ယှၤတုၤလၢ ယှၤ

တီၣ် ဒ် နီၣ် ကဲသံသ့ၣ်

မ့ၢ်လၢ ယှၤတုၤလၢ ယှၤ

ဖဲယ နီၣ်ဆံး ဒီးအခါယ မိၢ်ညိ န့ၢ်သိၣ်ယလၢ သိ

အကိၣ်လိၤ . စံးဝဲ ဒ်အံၤ -

ဖိ မ့ၢ် ဒ် ဒါ နဟး ပှၤတံၣ်

နသီၢ်တၢ် ပှၤသ့ၣ် မ့ၢ် ခံ ,

ယဆံးဆံးအခါယ နၢ်တပၢၢ်ယ မိၢ်အတၢ်သိၣ်

တၢ် . ယဆိကမိၣ် ဒ်အံၤ , " မိၢ်တၢ်ဝဲတၢ်ဒ်လဲၣ် . ယ မ့ၢ်လဲၤဟး ပှၤတံၣ် မ့ၢ်ယက

လဲၤဆူ ဖၣ်ကပူၤ ဒီးလဲၤလိၢ်တချီအသ့ၣ် မ့ၢ် ခံ ခါ " ယမိၢ်တၢ်သိၣ်ယ ဒ်သိးယ

သုတဟး ပှၤအံၤ . တၢ်ဝဲ န့ၣ်လိၤ . တၢ်ဘျီသိၣ် ပှၤ , ပၤကနၣ် အတၢ်ကတိၤ ဒီး

စံးကဒီးဝဲ -

ဆၢ် မ့ၢ်အိၣ် ဒီး မ့ၢ်အိၣ် ဒီး

ဆၢ် မ့ၢ်ယှၤတုၤ မ့ၢ်လိၤ ပံၣ် . "

၃ . လံာ်တၢ်က့ၢ်တၢ်တီၤ

၄ . ဒုၤပျၢ်ယၢ်လံာ်ထီၣ် ဝံာ်ဒီးတဖၣ်လီၤ

လံာ်သး သွံ

* * * * *

မ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ ပ မၤတၢ်ပၢၤဆၢကဒီး ဖဲပှၤသးပှၢ်တဖၣ် မၤပှၤ
လဲၤကိးယၤလၢ ကစဲ မၤတီၤထီၣ်ကိးအသရၣ် န့ၣ် , ယတၢ်သ့ၣ်ညါက့ၢ်ယက့ၢ်ကညီအံၤ , တမ့ၢ်
တၢ်ကိတၢ်ခဲလီၤ . ပအိၣ်လၢ ကိၢ်ပယီၤအခါ , ပ မၤလိတၢ်တုၤလၢ ဒီလ့ၣ် , ဒီးပဘၣ်ဖး
ဒၣ်ပယီၤဒီးကိးလၢ ဝါအဲကလံး အက့ၢ်တဖၣ်လီၤ . ပတထံၣ်ပှၤကညီအလံာ်ဘၣ် .
စဲက့ၢ်တုၤလၢ တၢ်ပၢၤဆၢကဒီးအခါ , ပ မၤလိကညီက့ၢ်ဒီးအဲကလံး အက့ၢ်အိတက့ၢ်လီၤ .
ပ မၤဒၣ်ပယီၤတဆံးတက့ၢ်လီၤ . မ့ၢ်မ့ၢ်လံာ်စီဆွဲတက့ၢ်ပပၢ်ဒီၣ်ခါ , ပသ့အဲၣ်
ပှၤကညီအက့ၢ်ဖးဒီၣ်ညါလီၤ .

လံာ်သး သွံ - လံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်ဒါပှၢ်
* * * * *

လံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်အပနီၣ်

လံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်အထီၣ်

- ၁ . -----က-
- ၂ . -----ခ-
- ၃ . -----ဂ-
- ၄ . -----ဃ-
- ၅ . -----င-
- ၆ . -----စ-
- ၇ . -----ဆ-
- ၈ . -----ဇ-
- ၉ . -----ည-
- ၁၀ . -----တ-

- ကးဒီၣ်ထံး - ကးဒီၣ် - ကး
- ခးကဝီၤ - ခး
- ဂၢ်ဆံး , ဂၢ်ကျၢ်လီၤ - ဂး
- ဃးဒီၣ် - ဃး
- ငးဒုၤချါ - ငး
- စးဖျၢၣ် - စး
- ဆးဘိ - ဆး
- ဇးခွဲမၢ် - ဇး
- ညးညိၣ်ဒီၣ် - ညး
- တးဝါစု - တး

၁၁ . - - - - - ထ -	ထးတပံာ်	- ထး
၁၂ . - - - - - ဒ -	ဒးသဒါ	- ဒး
၁၃ . - - - - - န -	နာ်ဆိး	- နး
၁၄ . - - - - - ပ -	ပး တဒါ	- ပး
၁၅ . - - - - - ဖ -	ဖးပဝံာ်	- ဖး
၁၆ . - - - - - ဘ -	ဘးမကူ	- ဘး
၁၇ . - - - - - မ -	မးဒွံးသး	- မး
၁၈ . - - - - - ယ -	ယးအိထီ	- ယး
၁၉ . - - - - - ရ -	ရး က့ာ်	- ရး
၂၀ . - - - - - လ -	လးက့ာ်ကိာ်	- လး
၂၁ . - - - - - ဝ -	ဝးကဝါ	- ဝး
၂၂ . - - - - - သ -	သးဒါာ်ဃါ	- သး
၂၃ . - - - - - ဟ -	ဟးက့ာ်လီ	- ဟး
၂၄ . - - - - - အ -	အးခံဆိ	- အး
၂၅ . - - - - - ဇ -	ဇိကတါ	- ဇိ

လံာ်ခဲာ်ဖျါာ်သပံာ်
 * * * * *

အတၢ်ပနီာ် အသီာ် အဒါ

၁ .	၁	ဒါာ်တခွံး	၁
၂ .	၂	တါယု - " လ " အခါာ်စး	၂
၃ .	၃	ဝါတဂံး " ရ " အခါာ်စး	၃
၄ .	၄	က့ာ်စုနာ်ခံ " ယ " အခါာ်စး	၄
၅ .	၅	စုဝး " ဝ " အခါာ်စး	၅

လံာ် ဖျာ န် လၢ အဘၣ် တၢ် ကွဲး ဖျာ န် လီၤ အီၤ
 * * * * *

အပ နီၣ်	အသီၣ်
ဒ်	ဒဲး
မ်	မိၤ

"ဒ် " ပ ဖး လၢ " ဒဲး " လီၤ .

တၢ် ဒုး သ့ၣ် နီၣ် ထီၣ် က့ၤ .

- (က) ၁ . လံာ် မဲာ် ဖျာ န် မိၤ ပှၢ် - ၂၅ ဖျာ န် (ခံဆဲး)
- ၂ . တၢ် သီၣ် အမိၤ ပှၢ် - ၉ ဖျာ န် (ခွဲ)
- ၃ . တၢ် သီၣ် အဒု - ၅ ဖျာ န် (ထီၣ်)
- ၄ . လံာ် မဲာ် ဖျာ န် သး မံာ် - ၅ ဖျာ န် (ထီၣ်)

(ခ) လံာ် မဲာ် ဖျာ န် သး မံာ် " အသီၣ် " န့ၣ် သ့ၣ် ဒိၣ် တ ပျံၤ မၤ စၢၤ ဝဲ လီၤ .

တၢ် သီၣ် အမိၤ ပှၢ်
 * * * * *

	အတၢ် ပ နီၣ် - - -	အသီၣ်
၁ .	၁	အိ
၂ .	၂	အံ
၃ .	၃	အါ
၄ .	၄	အု
၅ .	၅	အူ
၆ .	၆	အ့
၇ .	၇	အဲ
၈ .	၈	အီ
၉ .	၉	အိ

တၢ်သီၣ်အဒု
* * * * *

အတၢ်ပနီၣ် - - - အသီၣ်

- ၁ . -၍ အသံ - အၢ
- ၂ . -ၣ် အးသံ - အၣ်
- ၃ . -း ဖျၢၣ်ဆံး အး
- ၄ . -ၣ် တးသံ - အၣ်
- ၅ . -ၤ က့ၣ်ဖိ - အၤ

လံာ်ဆီဝဲး

ပုၤကညီအလံာ်ဒီၣ်မိၢ်ပွၢ်တကလုာ်အံၤယတသ့ၣ်ညါလၢအအိၣ်ဒိၣ်
လၢပုၤကညီအကျိာ်တၢ် . ဒီးကစၢ်ပွၢ်တၢ်လၢယဝီၣ်သ့သ့တၢ်တၢ်လၢယကမၤန့ၢ်
လံာ်တကလုာ်အံၤဒီးဃုသ့ၣ်ညါက့ၢ်ပဝဲဒၣ်ပုၤကညီဖိတဖၣ်အံၤပဒီၣ်ထံးဒီၣ်ဘိ
မ့ၢ်အအိၣ်ဖဲလဲၣ်အဂ့ၢ်လီၤ . ဒီးကစၢ်ပွၢ်တၢ်စ့ၢ်ကိးလၢသရၣ်စီၤတီၢ်တၢ်တဖဲမၤ
သကိးတၢ်ဒီးပုၤဖဲထူၣ်လုၢ်တီၤလီၤကိၤအခါန့ၣ်လီၤ . သရၣ်အဝဲအံၤနၢ်ဟ့ၣ်လၢလံာ်
မဲာ်ဖျၢၣ်တကလုာ်အံၤပုၤသးပွၢ်ဖဲလုၤသီဒီၣ်တဝၤသ့ၣ်ညါဒီးဝဲန့ၣ်လီၤ . သရၣ်
အံၤလဲၤမၤန့ၢ်လံာ်လုၢ်ဒီၣ်ပွၢ်ဒီၣ်တကလုာ်အံၤလီၤ . ညီန့ၢ်န့ၣ်ပကတၢ်မၤဘျၣ်မၤ
ဘိသရၣ်လၢအသ့လံာ်ဒိၣ်အံၤတကလုာ်လီၤ . သနၢ်က့ၢ်သရၣ်စီၤတီၢ်တၢ်လဲၤမၤဘျၣ်
မၤဘိဝဲဒိၣ်လဲၣ်ပတသ့ၣ်ညါတၢ် . အဝဲတဲက့ၢ်ဖိန့ၢ်ပုၤဒီးပဝဲဘိတူၤခဲအံၤလီၤ .
ယဆၢမုၢ်လၢလၢပပုၤကလုာ်သ့ၣ်က့ၢ်သးပွၢ်တဖၣ်ကပၢ်ဘိလံာ်ဒိၣ်အံၤတကလုာ်လၢ
တၢ်ပၢ်တၢ်ကိၤတၢ်အလီၢ် (museum) အပူၤလီၤ . ဒိၣ်ပုၤသးပွၢ်လၢပကိးဖုဆဲပုၤ
(အဝဲတဲလၢကိၢ်ဆဲပၤအကိၢ်) တဲယုၤပုၤဒိၣ်အံၤလီၤ

ပတၢ်လဲၤမၤဘျၣ်သးပွၢ်လၢအသ့လံာ်ဆီဝဲးတဝၤန့ၢ်ဒိၣ်အံၤ -

- ၁ . န့ၢ်သးတဖဲးလၢတၢ်ဒၤပုၤ - ပၢ်ပနဲတဘိလၢအဖီဒီၣ်
- ၂ . တက့ၢ်သ့ၣ် - အကပၤန့ၢ်ပၢ်ဆီဖိတဘျၣ် , သဘျၣ်သၢယိ .

၃ . သုံးတပလီ

၄ . စုတသံး

၅ . ဖိသ မုလုလင် တဒ

* ဖိသ မုလုလင် အဂ္ဂါ *

သုဂ်လင် တကလုင် အံ ပုကညီလာ ပျါသုဂ် ကုသး ပုဂ်တ ဖ ဝ ဝ ဝ
ဒိဂ် အီလီ . ဖ ပုလဲကွင် ပုကုး ပုသး ဝံ အခါ , တဂ်ဘ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

၁ . သ မုလုလင် နံ ဒ

၂ . ဖိသ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

ဒူးကဲသိဂ်လာ ဝ
ပုသး တဝါ အခါ , ဒီး ပုကဲ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

လာ ဝ
လိလံ ဝ
သရ ဝ
ကွဲ ဝ
ဖဲ မဲလီ ကညီလံ ဝ
တုလာ ကု ဝ
တု ဒီး ဝ
ကလု ဝ
လံ ဝ

လံ ဝ
ဝ
ကလု ဝ
ကုသး ပုဂ် အထိ သုဂ် တ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ
တဂ် ကု တဂ် ကု , တဂ် သုဂ် ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ
ယဆါ လာ ပ ဝ

ဘၣ် နးဘၣ် ဖြိၣ် အခါဝု၊ ပအိၣ် မုၣ်အိၣ် ခုၣ် အခါဝု အဆါ အကတီၢ် န့ၣ်လီၤ .

တၢ်ထီၣ်သၤတြိလံၣ်သး န့ၣ်ဒီးလံၣ်ဆီဝဲးအမဲၣ် ဖျါၣ်တဖၣ်

လံၣ်သး န့ၣ်လံၣ်မဲၣ်ဖျါၣ်

လံၣ်ဆီဝဲး

တၢ်ပနီၣ်	အသီၣ်	တၢ်ပနီၣ်	အသီၣ်
၁.က-	ကးဒိၣ်ထံး, ကးဒိၣ် - ကး	၁	အးသီၣ် - အး
၂.ခ-	ခးကတီၤ - ခး	၂	ဝးဆီ - ဝဝး
၃.ဂ-	ဂၢ်ဆံး, ဂၢ်ကျါၢ်လီၤ - ဂး	၃	မးတလူၣ် - မး
၄.ဃ-	ဃးဒိၣ် - ဃး	၄	လးဝီ - လး
၅.င-	ငးဒုၣ်ချါ - ငး	၅	သးနီ - သး
၆.စ-	စးဖျါၣ် - စး	၆	ညးတမူ - ညး
၇.ဆ-	ဆးဘံ - ဆး	၇	ကးဒိၣ်ဒိၣ် - ကး
၈.ဇ-	ဇးခွဲမၢ် - ဇး	၈	ဟးတခ့ - ဟး
၉.ည-	ညးညိၣ်ဒိၣ် - ညး	၉	ယး - ယး
၁၀.တ-	တးဝၢ်စု - တး	၁၀	စးဘီၣ် - စး - စး ဖျါၣ်
၁၁.ထ-	ထးတယံၣ် - ထး	၁၁	နးက္ခ - နး
၁၂.န-	နးဆံး - နး	၁၂	ဘးက့ၣ်ကွး - ဘး
၁၃.ပ-	ပးတဒီ - ပး	၁၃	ပးလဲၣ် - ပး
၁၄.ဖ-	ဖးပဝံၣ် - ဖး	၁၄	ရးဒု - ရး
၁၅.ဘ-	ဘးမကူ - ဘး	၁၅	ဃ - ဇၢၤကံၣ်ကွ
၁၆.မ-	မးဒွံသး - မး	၁၆	န - တးထံၢ် - တး
၁၇.ယ-	ယးအီထီ - ယး	၁၇	ၣ် - ဒးဘူ - ဒး
၁၈.ရ-	ရးက့ၣ် - ရး	၁၈	ဖးဒဲၣ်စု - ဖး
၁၉.လ-	လးက့ၣ်ကီၣ် - လး	၁၉	ကးတက္ခၣ် - က့

၂၀. ဝ -	ဝ:ကဝီ - ဝ:	၇	င:တလံာ် - င:
၂၁. သ -	သ:ဒိာ်ဃီ - သ:	၇	ကလ - ကလ
၂၂. ဟ -	ဟ:က့ာ်လီ - ဟ:	၇	ဝ:တကါ - ဝ:
၂၃. အ -	အ:ခံာ် - အ:	၇	ရှ:တဝါ - ရှ:
၂၄. ဇ -	ဇကတါ - ဇ	၇	ထ: - ထ:
၂၅.		၇	ဆ:ထံ - ဆ:
၂၆.		၇	ဃ:ဒိာ် - ဃ:
၂၇.		၇	ခ:လုာ်ယါ - ခ:

လံာ်ဆီဝဲ:အတါသိာ်တဖာ်

၁. တါသိာ်အသိာ်အလီ - - - - - ပာ်လာ. စုစု
 တါပနိာ်တဖာ် - - - - - တါပနိာ်အသိာ်
 လံာ်ဆီဝဲ: - - - လံာ်သ:သွံ

- ၁. ၁ - ၇ - - - - - အါ။ - - - - - အါ
- ၂. ၂ - န - - - - - ဟ:သံ - - - - - အါ
- ၃. ၃ - : - - - - - ဖျါ နံး: - - - - - အ:
- ၄. ၄ - န - - - - - အါသံ - - - - - အါ
- ၅. ၅ - လ - - - - - က့ာ်ဖီ။ - - - - - အါ
- ၆. ၆ - န - - - - - အ:သံ။ - - - - - အါ

၂. တါအသိာ်အစါ - - - - - ပာ်လာ စုစု
 တါပနိာ်တဖာ် - - - - - တါပနိာ်အသိာ်

- လံာ်ဆီဝဲ: (၁) ၃ ၇
- (၂) ၇ ၇ ကလ: - ကျ

- (၃) ြ
- (၄) ၼ
- (၅) ၽ

- လံာ်သဉ်သ့ (၁) ၽ
- (၂) ၼ
 - (၃) ၼ
 - (၄) ၼ
 - (၅) ၼ

၃ . တၢ်သိာ်လီၤဆိ - - - - - ပာ်လၢ စုစုာ်
 တၢ်သိာ်အပနီာ် - - - - - အသိာ်
 လံာ်ဆိဝဲး - - - - - လံာ်သးသ့

- ၁ . ြ
- ၂ . ၼ
- ၃ . ၼ
- ၄ . ၼ
- ၅ . ၼ
- ၆ . ၼ
- ၇ . ၼ (အသိာ်ထီာ်)၁ - - - - - အ၁
- ၈ . ၼ
- ၉ . ၼ (အသိာ်လီၤ) -၁ - - - - - အ၁

တူၣ်ယၢဝဲယဒုးနဲၣ်ဒုပျၢ်ယၢ်အလံၣ်ဆီဝဲးအခါလၢတြၢးတၢ်တူၣ်ဆီကမိၣ်လၢအဂ့ၢ်လီၤ .

ဒုပျၢ်ယၢ်အလံၣ်ဆီဝဲး, လံၣ်ထီၣ်ဝဲးဒဲး, လံၣ်ဒီၣ်ထံးအဖျၢၣ်

ကညီအလံၣ်မဲၣ်အဒီၣ်ထံးဒီၣ်ဘိအမိၣ်ဖျၢၣ်အိၣ်ဒၣ်ထံးဖျၢၣ်ဒီၣ်အံၤလီၤ . -

☐☐X-လံၣ်ခဲဖျၢၣ်အံၤဒီဒီးဖှိၣ်ကထာဝဲဒဲးအံၤ ☒-လၢလံၣ်ခဲဖျၢၣ်အံၤအပူၤထုးထီၣ်ဖးဒဲၣ်ဖးဒုက့ၤဝဲဒဲးအံၤ, ဒီးဒုးကဲထီၣ်ကခၣ်, စဆညးဒီးဆူညါကွၢ်ကွၢ်လီၤ .

(လံၣ်မဲၣ်ဖျၢၣ်) - ဝဲးကလံၣ်

> / 2 V 7 < ^ 7 C ၅ 3 || 3 5 3 3 3 ၇
 က ခ င စ စ ဆ ည တ ထ န ရှ ဝ ဖ မ ယ ရ လ ဝ ဝ
 ☐ ☐ E ☒ X ☐ ☐
 ဝ တ ဃ ဝ အ တ ဒ

ဒုပျၢ်ယၢ်လံၣ်ကွဲးလၢစု

၁ / ၃ ၆ ၉ ၇ ၈ ၉ ၅ ၃ ၆ ၃ ၆ ၅ ၆ ၆ ၆ ၆
 အ ခ င စ စ ဆ ည တ ထ န ရှ ဝ ဖ မ ယ ရ လ ဝ ဝ
 ၆ ၇ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆
 ဝ တ ဃ ဝ အ တ ဒ တဖၣ်လီၤ .

အသီၣ်တဖၣ် -

{ ၁ : - - : - ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆
 { ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆
 { ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆ ၆
 { အံး, အိဝဲ, ဝဲ, ဝဲ, အံး, အိး, အိး, အိး

အဒိလံင်ကဒီး -

၁, ဝါ, ဝံ, ဝု, ဝး, ဝ်, ဝီ,
ကး, ကင်, ကင် ကိ, ကင်, ကါ ကုံင်,

ဒုပျင်ယင်အလံင်ဆီဝဲး နှုင်ထဲယကကွင်ကွဲး မှ်တင်အကီလာယဝီင်
အယိ, ယကွဲးဒီးဒင်လဲင်တကတင်တင် . နင်သကယ နင်လာ ပကွဲးပင်ဘင်လံင်ဒ်
အံးတဖင်လာ ပကညီအ ချစ်ဝိယင် (museum) အပူလီ . ကီအယိပကတင်ပင်
ကုင်အိတ မှ်တင် . ဒ်ပူသးပွင်ထိုင် ပူအသိး -

တင်အဝံင်အိုင်လါတင်အကီအပူလီ .

မှ်မှ်စိုအလံင်ဆီဝဲးတမံ ပကွဲး ကွင်ထိုင်သကြိုအိ
ဒီးဘိမှ်လာ ပူတဖင်အလံင်မဲင် ဖျါ န်ဒီးသုင်ညါလီ ပသးလာ တဘျီပထိုင် ပဖံ
တင်ခိုင်ဒီးပူအိုင်ဒီးဘိဒီး မှ်ဒီးဒ်ပူ ဒုကြိုဖိဒီးပူတးလးဖိတဖင်သုလီ .

ဒုကြိုအလံင်မဲင် ဖျါ န်ဒ်ပိုင်

	အမံ		အပနိင်		အထိုင်လါအကလံး		လာပူကညီ
၁ .	Aleph	-	𐤀	-	a	-	အ
၂ .	Beth	-	𐤁 (ב)	-	bh,b	-	ဘ
၃ .	Gimel	-	𐤂 (ג)	-	gh,g	-	ဂ
၄	Dâleth	-	𐤃 (ד)	-	dh,d	-	ဒ
၅	Hê	-	𐤄	-	h	-	ဟ
၆	Waw	-	𐤅	-	w	-	ဝ
၇	Záyin	-	𐤆	-	z	-	ဇ
၈	Hêth	-	𐤇	-	h	-	ဟ
၉	Têth	-	𐤈	-	t	-	တ

၁၀ .	Yôdh	-	ך	-	y	-	ယ
၁၁ .	Kaph	-	כ (כ)	-	kh,k	-	ခ
၁၂ .	Lāmedh	-	ל	-	l	-	လ
၁၃ .	Mēm	-	מ	-	m	-	မ
၁၄ .	Nûn	-	נ	-	n	-	န
၁၅ .	Sāmekh	-	ס	-	s	-	စ
၁၆ .	Ayin	-	ע	-	a	-	-
၁၇ .	Pē	-	פ (פ)	-	ph,p	-	ဖ
၁၈ .	Cādhe	-	צ	-	c	-	ခ
၁၉ .	Qôph	-	ק	-	g	-	ခယူ
၂၀ .	Rêš	-	ר	-	r	-	အိရ်
၂၁ .	Ŝin Ŝin	-	ש ש	-	s,s	-	အဲး
၂၂ .	Tāw	-	ת (ת)	-	th,t	-	သာ်

ပ မှုထိ န်သကြီးလူ၊ ပလံ ဝ်ဆီဝဲး နှ် , အစီ န်ထံး

တဖျာ န်သိ န် " အ " ဒ်သိးသိးလီ . န ဝ်သကုတင်သိ န်အဝလူ အလီဝ ဝ် မှုဒ န်အ
သိ န်လီ . အမဲ ဝ်ဖျာ န်အပ န်တဖ န်အိ န်တင်အလိတ် ဒ် သိးဒီးအတင်ပ န်တ
ဒ် သိးတ န်လီ . ဒ် နှ်အသိးပကဏ္ဍကဒီးတူးလှ န်အကျိ ဝ် နှ် , ဖဲကီးအသးဒ် နှ်
လီ .

တူးလှ န်အလံ ဝ်မဲ ဝ်ဖျာ န်ဒိဂ်

၁ .	<i>A</i>	<i>a</i>	Alpha	<i>a</i>
၂ .	<i>B</i>	<i>β</i>	Beta	<i>b</i>
၃ .	<i>Γ</i>	<i>γ</i>	Gamma	<i>g</i>
၄ .	<i>Δ</i>	<i>δ</i>	Delta	<i>d</i>
၅ .	<i>E</i>	<i>ε</i>	Epsilon	<i>ě</i>
၆ .	<i>Z</i>	<i>ζ</i>	Zeta	<i>z</i>

(ခ) ပုဂံကညီတဖၣ်အတၢ်စုသ့ဒီၣ်ဘၣ်အတၢ်မၤ

ပကနီၤဖးဆူ-

(၁) ပုဂံကညီဝီၣ်ခွဲအတၢ်စုသ့အတၢ်မၤ ။

(၂) ပုဂံကညီဝီၣ်မုၢ်အတၢ်စုသ့အတၢ်မၤ ။

၁ . ပုဂံကညီဝီၣ်ခွဲအတၢ်စုသ့အတၢ်မၤ ။

ပုဂံသးပုၣ်တဲပုၣ်လၢ ပုဂံကညီဝီၣ်ခွဲလၢ ပျၢၤဝုၤ (ခဲအံၤဝုၤ)

စိၣ်ဃဲၣ်ဒီးဝံထၢၣ် , မ့ၤမ့ၢ်ဝီၣ်မုၢ်စိၣ်ဃဲၣ်ဒီးဝံကုလီၤ . ဝီၣ်ခွဲတဖၣ်ဟး
လၢ ပုၣ်ပုၤဒီးစိၣ်ဃဲၣ်တဘျီဒီးလီၤဒိတသ့ဘၣ် . ကဘၣ်ဃုဝဲထံဖီၣ် , မ့ၤတမ့ၢ်
ထံလီၤဆူတတီၤတီၤလီၤ . တကွဲမံၤအသၣ်ဝုၤအဒုၣ်ဝုၤ , ခုၣ်မံၤခွဲၣ်မံၤတဖၣ်ဖီအိၣ်
ဃုၣ်ဒီးဘဲဆဲၣ်မံၤ , ဖီဆဲၣ်မံၤတဖၣ်လီၤ . ဒီးဖီအိၣ်တုၤအိၣ်လၢ ဝၣ်မီပုၤသ့လီၤ
ပဝဲဒၣ်ပုဂံကညီဖီတဖၣ်ပတဲတုၤဆီ တၢ်လီၤဖဲအံၤလၢ အပုၤကွဲၣ်အနဲၣ်လၢ အကယု
ကယုတဖၣ် , ပအိၣ်ဒီးပလိၣ်ပပၤဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤပဘၣ်ဃုၣ်မံၤဟးဖျိးဒီးတအိၣ်
လၢ ခုပုၤဝုၤပုၤဘၣ် . တမ့ၢ်ထဲလၢ ပျၢၤဘၣ်ခဲအံၤဒၣ်လဲၣ်ပတဲအိၣ်ဒၣ်လၢ ကိၢ်ဆၢ
ယီၤဒီးကိၢ်သ့လုၤအဆၢ , လၢကစၢ်ကလိအကျိလၢယီၤ , တလၢဒီးပယီၤအစီၤတဖၣ်
အပတီၢ်အသိးန့ၣ် , အဝဲသ့ၣ်ဖဲပဟးလၢ ပုၣ်ကျိ , ဟးဆၣ်ကွၢ်ဝဲဝၣ်ဒီးဝုၣ်တဖၣ်
လီၤ .

ဝၣ်တဖၣ်အိၣ်အကလုၣ်ကလုၣ်ဒီးသ့ၣ်ကုသးပုၣ်တဖၣ်လီၤဆီဒၣ်တၢ်
ပုဂံကညီလၢကစၢ်ဒီၣ်သ့ၣ်စၢ်သးဘိၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးဆူတၢ်လၢ ဝၣ်န့ၣ်သ့ဝဲအိၣ်တက့ၢ်
လီၤ . ယသ့ၣ်နီၣ်ယမံၤပုၣ်ဝီၣ်ခွဲန့ၣ်ဖဲအသ့ၣ်နီၤအိၣ်ဘွဲးအိၣ်သိမ့ၢ်ဝုၤအိၣ်သကိး
ကတီၤတၢ်ဒီးသမ့ၤသပျီၤ , ဟံၣ်ဖီဖီဖီမ့ၢ်ဝုၤ , ပၣ်လီၤအဲးဒိၣ် (တဒီး) တဖျါၣ်ဒီး
အစုတဒီဘျီၣ်ဆီ , မ့ၤတမ့ၢ်သ့ၣ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ . ယသ့ၣ်နီၣ်စ့ၢ်ကီးလၢယမံၤပုၣ်ဝီၣ်မုၢ်
န့ၣ်တၢ်အိၣ်ဘွဲးအိၣ်ကလိတအိၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဘၣ် . ဘျီၣ်ထီၣ်ဖီဖီဖီ , ထီၣ်ဒ့ၣ်ထီၣ်
တၢ် , ဘျီၣ်ထီးတဖၣ်ဒီးမုၢ်ဆုၣ်ထီၣ်န့ၣ်အဖီမုၢ်မ့ၢ်ဖီမ့ၢ် , အဝဲဘျီၣ်လီၤထီၣ်ဖီ
ဆီဖီ , ထီၣ်ဒ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အဆၣ်ဝံၤ , နီၤလီၤတကွဲၣ်ဒ့ၣ်လၢထီးဆၣ်အဂီၢ်လီၤ . ယဆီက
မိၣ်လၢယကမၤစၢၤ အတၢ်ဒီးယလဲၤဆီလီၤသကွဲၣ်ဒ့ၣ်ဒီးပုၤဖီမ့ၢ်ဖီထံဝံၤ , ပုၤခွဲး

လီ၊ မု၊ ယဲ ဒီဆွဲလီ၊ တကွဲဒုန်လီ၊ ဒဲးဒန်တထီဒွန်ဒွန်လီ . ယဆာလာ ပှ၊ ကညီ မုန်
ဖိတဖန် မုန်လာ အလဲ၊ မလိတင်လာ ဒီ မုန်ဒီလွန်အထိ မလ စာ၊ တင်လာ တံန်တသ့ဘန် နှန်
တဂ့ .

ဝန်အကလုန်တဖန်

၁. ဝန်ကျီ - ထုဒီန် , ကိန်လဲင် , ဖုဂု

၂. ဝန်ဘျီ - လှန်အိန်ဃုသး , ပအံသး

၃. ဝန်ကျန် - ထုတိန်လဲင် , မလဆွဲ , မလဟံန် , မလဟံန် ဒိန် (ဝန်ဒီဒီ) ထံမိ ,
မိလာ ပကဒါအိန် ဒုန်အုန်ညှန် ခန် , အံသန် ဒီး စုန်ဆံန်အိန်တင်ဒီးတင်လန်
တလုတလုသန်လီ .

၄. ဝန်တဖန်အဘိန်အခါပှ၊ ကညီဒီအိန် ။

ဝန်ကျန် , ဝန်ကျန် , ဝန်မံ , ဝန်သီ , ဝန်မု , ဝန်သီဃတ် , ဝန်မိ ,
ဝန်ဒိန် , တဖန်လီ .

ဂုန်အကလုန်ကလုန်

ဂုန်သု , ဂုန်ဂီ , ဂုန်ခန် , ဂုန်သီ , ဂုန်စံး , ဂုန်ဆီအုန် ,

ဂုန်အဘျး

ပှ၊ ကညီထုဂုန်ဒီဆွဲအသီးဘန်ဆန်ကျ၊ ဒိန် နှန်ဒဲးဆွဲတကွန်လီ . ပဝဲ
ဒန်ပှ၊ ကစာင်ကျီဖိတဖန် ပပှ၊ ထးတနှန် အထိပသုဂုန်ဒီသီးပကဘံဃတ်တင်လီ .
ပဝန်ဒီးဂုန်မုန်အိန် , ပဘိဟံန်သုဝဲလီ .

တင်တဲဝဲလာ ပှ၊ တဝဲတင်ဒုးမံ မိန်အီလာက မလကဘီယု၊ ဒီးထုလာ ဂုန်
ဒီဘုန်ညှိလီ . ဒီးအဝဲဒန် မုန်ပှ၊ အဆိကတင်တဝဲလာ အဘုကဘီယုလာ ဂုန်လီ . ဒီ
နှန်အသီးပှ၊ ကညီဖိ မုန်ပှ , " ဟဲဂဲးခဲ " (hijack) ကဘီယု ဖဲကဘီယု
ဟးဆိန် ဖဲဂုန်တကုန် ဒီသီးကလဲ၊ ဆုဂုန်အဲး ခယတ် နှန်လီ . ပှ၊ ကညီတဝဲအံ မုန်ပှ၊
ပှိန်ဖိလီ .

တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢ ပှၤ မၤ ဝဲလၢ ဟံၣ် ဖီအဂီၢ်

(က) ချီၣ် , သဒ္ဓါး , (အဲးခိၣ်) ဣ , ဆီသုး , ဆီး , တနဲၣ် , စီၣ်ဒီးဘၢ တဖၣ်

(ခ) ကိၢ်လဲၢ် , ဖုၣ်ဂ့ၤ , ဒီးနီၣ် ဝံၣ်ကသုၣ်တဖၣ်လီၤ .

ပှၤတကလုာ်လၢ အမၤတၢ်သ့လၢ ဝၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤယဝၣ် ဖိတဖၣ်လီၤ .

အဝဲသ့ၣ် ဒုးကဲထီၣ် ခွးအိၣ် မ့ၤ , ခွးအိၣ်ထံ , လၢ ဖးထံ ခွး , နီၣ်တၢၤ , နီၣ် ဝံၣ်ကသုၣ် ဒီးတၢ်ဒၢ အကလုာ်ကလုာ်လီၤ . ဘၣ်ဆၣ် တဘျီအံၤအဝဲသ့ၣ် မၤက့ၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ် အံၤအိတက့ၢ်လၢ ဖလးစတုး (plastic) လီၤ .

ပှၤကညီ မ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်စုသ့ဒီၣ်ဘၣ်

တၢ်ထီထီၣ်

* * * * * ပှၤကညီ မ့ၣ်လၢ ပှၤ ဒီးပှၤကညီ မ့ၣ် ခဲအံၤတနီၤ (အိတက့ၢ်လၢ တဖၣ်ခိၣ် ထီကူထီကဲဒၣ် ဝဲလီၤ . ပှၤကညီလၢ ကစၢၢ်ခိၣ်တဖၣ် အိတက့ၢ်သ့ၣ် အဘဲဒၣ် ဝဲဒီး ဖဲအသၣ် ပှၤထီၣ် န့ၣ် ဒဲးဝဲဝဲပၣ် ဝဲလၢ တၢ်ကိၢ်ကျိလီၤ . တုၤအဃုဂ့ၤ ဂ့ၤဒီး , အသၣ် န့ၣ်သ့ၣ် ဖးဒီးဘဲ ဝဲကပုာ်လုာ်တဖၣ် အိၣ် ဖျီထီၣ် ဝဲလီၤ . ဘဲတဖၣ် အံၤအလီၤ န့ၣ် , အချံတဖၣ်အိၣ် ဒဲးန့ၣ်လီၤ . လုၤကွဲာ် ဝဲအချံတဖၣ်လၢ ဒီၣ်ကွဲာ် ဒီးဘဲတဖၣ်အံၤ န့ၣ် ဒုးကဲထီၣ် ဝဲလၢ လုာ် ဒီးထီတၢ်ကူတၢ်ကဲလၢ ဟံၣ် ဖီဖီဖီအဂီၢ်လီၤ .

တၢ်မၤလုာ်သ့လုာ်ဂီၤတဖၣ်

လုာ်အလွဲၢ်အသ့ - တညၣ်အလၢ န့ၣ် ပှၤ စုၣ်အုၣ်အီၤ ဒီးလုာ်အဝဲ န့ၣ် ပှၤ စုၣ်လီၤလၢ တညၣ်လၢ အံၤအထံအပူၤလီၤ . စုၣ်လီၤ ခဲသီသၢ သီဝဲလီၤအီၤလီၤ . မ့ၢ်ဖျီသ့တဂ့ၤ န့ၣ် စုၣ်လီၤ ကဒီးလုာ် ဝဲလီၤတုၤအလွဲၢ်သ့လၢ အသးလီဝဲ န့ၢ် တဘျီလီၤ . ခဲအံၤတၢ်ထီလုာ်အံၤသ့လီၤ .

လုာ်အလွဲၢ်အဂီၢ် - ဖဲပှၤ မၤသးသၣ် ဒီးဖဲက့ၤ ဖိးကွဲာ်အီၤအခါအထံဂီၤဂီၤ န့ၣ်တၢ် ပၣ်သၣ်အီၤ ဒဲးသီးတစုၣ်လီၤလုာ် ဝဲလၢ အပူၤလီၤ . တချးလၢ တၢ်စုၣ် လီၤလုာ် ဒဲးဘၣ် န့ၣ် ပှၤဖဲး န့ၢ်ဖိးအဘျီ ဒီးသ့ၣ် န့ၢ်ဝဲအထံဝဲက့ၢ် ကျိအီၤလၢ သးသၣ်အထံလီၤ . ခဲအံၤတဘျီပှၤ စုၣ်လီၤလုာ် ဝဲ တဖၣ်လၢ

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးကျိၣ်အဂ့ၢ်"

(က) ကျိၣ်န့ၣ်ယုၣ်ဖိစီၤဖိကၢၤဝဲ"

(ခ) ပုၤသးပုၤစံးဝဲဒၣ်လၢကျိၣ်လံၤကျိၣ်ပုၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤကထီၣ်အိၤ
အိၣ်လံၤအနံၣ် ၃၀၀၀ (သၢကထီ) အဘျီၣ်လံ

(ဂ) ကျိၣ်လၢပုၤမၤအိၤလၢထံၣ်ကလးတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤခမ့းဖိမၤလီၤ .
ပုၤခမ့းဖိန့ၣ်တၢ်စံးဝဲလၢအမ့ၢ်ယီၤ - ကညီၣ်လီၤ .

၁ . တၢ်ကၢကျိၣ်အလီၢ်တဖၣ်

တၢ်သ့ၣ်ညါအလီၢ်တၢ်တဘျီ

ပုၤယုၣ်ဖိလၢအသ့ၣ်ကၢကျိၣ်တနီၤနီၤဖဲလီၤတုၤလၢကဝၢ်ကီၢ် (Wa State)

ထံၣ်န့ၢ်တၢ်ပုၤထးပုၤဝဲန့ၣ်ဒီးကၢကျိၣ်တၢ်မိၤဝဲန့ၣ်လီၤ . ထံၣ်ကီၢ်လၢယုၣ်ဖိယိဖိဖဲ
ဖံးမၤအိၣ်အလီၢ်တဖၣ်အံၤတမ့ၢ်တခူၣ်ဘၣ် . လီၤဂၢ်တၢ်ကၢတ့ၢ်ကျိၣ်လၢညါဃး
ဃးလံ . ဝဲကဝၢ်ကီၢ်အံၤ , ပုၤကၢကျိၣ်အိၣ်အိၣ်ဝီၢ်ဝီၢ်တုၤအကထီၣ်တၢ်ကူၣ်တၢ်ကၤဖး
ဒိၣ်တမံၤဒီးတၢ်ဆိတၢ်ပုၤအသန့ဖဲဝဲဂ့ၢ်တကီၢ်လီၤ .

၂ . တၢ်ကၢကျိၣ်အလီၢ်ခံတီၤတတီၤ

တၢ်ကၢကျိၣ်အလီၢ်တတီၤအံၤမ့ၢ်ဝဲဖဲတၢ်ယၢၤထီၣ်ကျိၣ်လုၢ်ဒိၣ်ပုၤ
ဒိၣ် , ဝီၢ်ကီၢ်စ့ , ဝီၢ်ကီၢ်ထူ , ဝီၢ်ဘိဃိၣ်ဖိ , ဒီးဝီၢ်ဝဲတဖၣ်အမံၤ , ဒီးစံးဝဲဒၣ်လၢ
ဖုဖိၢ်တီၢ်မၤန့ၢ်ကျိၣ်တဖၣ်အံၤလၢတၢ်အုးအအိၣ်လီၤ . -

တၢ်စံၣ်ဃးဝဲဒၣ် , တဘျီပုၤသးပုၤအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢသီသံၣ်တဂၤ
အမံၤမ့ၢ်ဖုဖိၢ်တီၢ်လီၤ . ဖုအံၤအဖိအိၣ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးသီးသီးဒီးဖံနီၢ်က့ၣ်လၢဝဲဂ့ၢ်တက့ၣ်
န့ၣ်လီၤ . အဖိတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ -

- (က) ဖုစကၢ် (လၢခံတၢ်ကိးကုၤအိၤလၢစးယုၣ်ချိၣ်)
- (ခ) ဖုစဃး (တၢ်ကိးကုၤအိၤလၢထိးမဲပၢ်)
- (ဂ) ဖုစၤလၢဗြဲ

(ဃ) ဖုထီ ပျိုဖီ

(င) နိဂွါ

(စ) နိအဲ နါနု

(ဆ) ဖုကတါ (ဖုတဒါ) လီ

ဖု မိတ်ဂီဝဲး ခုး ဝဲကစါ ကပလိး နံ နဲ ခဲးထိး ဖးဒိ နဲတဖုဟဲ မေဂီ အခုးအ
သံ နဲ , တဂ်သု နဲ တဂ်ဘျး တဖ နဲလီ . ဖုစီ ဝဲထိး ဖိတံဂ်တဒုယံ ဂ်ယံ ဂ်ဒီးထိ နဲ နု ဝဲထိး
အသွဲ ဖဲ မု နိ နဲ စု အိကတါ ဝဲလိ ခုးအပူ , ဒီး ဖု မိတ်ဂီဝဲး သံထိး တဒုအံ ဝဲ , ကု
ဝဲဘဲ နဲ အဖိ အလံ လာ ကဟဲဟံး ကုထိး အံ အစိ နဲလီ . ဖိ မု နဲ ဖိ ခွဲဟဲယု ဒီး တထံ နဲထိး
အစိ နဲဘဲ . ဖု မိတ်ဂီဝဲး လာ အနိ ကစါ ဒဲ နဲ ခဲးထိး နု ဝဲထိး ဝဲလု နိ နဲ ပူ ဒိ နဲ
တဘု နဲလါ အကျိ ဝါဒ် စုအိ နဲ ဝဲတကပလိ ဒီး ကျိ အသး ဘိဒ် ထုအိ နဲ ဝဲတကပလီ . လါ
ခဲကု မု လါ ထိး တဖ နဲ မေဂူ ဂ် မေဂီ တဂ်အိလဂ် နဲဆိး အသိ , ဖုဟး ထိ နဲ လါ သိသံ နဲ
ခိ နဲ ဒီး လါ လီ ဝဲဆု ဂ် လံထံး ဒီး အိ နဲ ဝဲဆိး ဝဲလါ တဂ်လိ ဝဲသိ တတီ လီ . ဝဲတဂ်လိ အံ
အဝဲသု နဲ ဝဲး ခုး ဝဲး သံ နဲ တဒီး တနံ နဲ ဘဲ နဲ တနံ နဲ , ဒီး တး အုး တး သွိ နဲ ဟဲအိ နဲ ဟဲအိ
ဒီး မေဟး ဂီ အခုး အသံ နဲလီ . မေဘု ဝဲ ပ ဂ် တု နဲလါ ဖိ ပူ အခါ တး အုး တး သွိ နဲ
လာ အခိ နဲ အိ နဲ လွံ နိ ဟဲအိ နဲ ဝဲသဲ အဘု လါ ဖိ ပူ ဒီး ဖုထီ နဲ နိ အဖိ အလံ စု ဂီ ဟဲ
ဟု နဲအိ နဲ အဘု ကိး နံ နဲ ကိး လိ ခဲးလီ . ဖုထီ နဲ နိ မု ပူ ကါ ကျိ နဲ သု ဝဲတဂီ ဒီး အိ နဲ
ဝဲဆိး ဝဲဘုး ဒီး ဖု မိတ်ဂီဝဲး လီ . ဖိ ဝဲသဲ လါ ဖုထီ နဲ နိ ပူ , အဟံ နဲ ဖိ ဝဲ ဝဲ အမဲ
အိ နဲ ဒီး ပူ ဝဲ နဲ သဲ တဂ်တဂီ ဝဲ တဂီ ဝဲ ဝဲး ဝဲလါ ဖု မိတ်ဂီဝဲး မေ နု ကျိ နဲ လု နိ နဲ ပူ
ဒိ နဲ တဖ နဲ လါ တး အုး အအိ နဲ နု နဲလီ .

တဂ် ဝဲး ဝဲ ဒဲ နဲ မု နိ အိ နဲ ဝဲတနံ , ဖု မိတ်ဂီဝဲး လါ ကျိ အဘု လါ ဖိ ပူ
ထံ နဲ ဝဲလါ အဘု လါ ဖိ ပူ နု နဲ ဟိ မဂ် တဝဲး ညိ ဒီး ထံ နဲ ဘဲ နဲ စု ဂီ ပူ ဒိ နဲ လိ တဖ နဲ လါ
ဘု ကျိ , ဖိ ဒ် အမု ပူ ကညိ အခိ နဲ လိ လီ . ဖု မိတ်ဂီဝဲး ကု နဲ ထိ နဲ ဖး လါ လါ အသး ကံ ပူ
လာ ကလိ သံ အသး အဂီ , မေ နု ဝဲ ကံ နဲ ဖိ တဘိ ဝဲ ဝဲ ဝဲ ဝဲ ဝဲ ဝဲ ဒီး ဆွဲ နု နဲ ကံ နဲ ဖိ ကုး
လံ တဖ နဲ ဆု အ ခါ ဒု ပူ ဝဲ ပ ဂ် အသး ဘထိ ဒိ ဒ် ပူ သံ အသိး လီ . မု ဟဲထိ နဲ ဖး ဒိ ဒီး

တာအုးခံခီခီတဂုဟဲလံ . ထံတဲတဲ ဖုသးပွၤတဝဲသံတထီဒီလာ . ဇီပူလီ . လဲ
 တွၢ်ဝဲလီတံၢ်လီသးထံတဲတဲတဲ ဖီခဲတဲအိၣ်လၢအခါပူ , ဒီးစံးဝဲသ့ၣ်လၢပူ
 သးပွၤအံၤကံၣ်အုၣ်သံအီၤလီ . ပကတုၤယိးအီၤဆူပအိၣ်အလီၢ်ဒီးပကတုၤတဟီၣ်အီၤ
 မၤလုၢ်အုၣ်ထီ , ယၤကျဲၣ်ယၤမိၤအီၤကီၢ် . အၢၣ်လီၤသကိးဝဲဒ်န့ၣ် , ကတဲၣ်ကတီၤထီၣ်
 အီၤဒီးကုၤယိးအီၤတုၤလၢအအိၣ်အဆိးအလီၢ်ဖဲလ့ဖီခီၣ်လီ . တုၤန့ၣ်တစုဖုထီနၢ်ဍုၣ်
 မၤအဖီအလံၤဟဲတဲၣ်ထီၣ်ကျဲၣ်ဂီၤဘီထီၣ်ဖီ , ဂီၤကျဲၣ်ထု , ဂီၤကျဲၣ်စ့သၢဒုအံၤဂဲၣ်
 လီၤဝဲတဂ့ၢ်ဘီကယၢကယဲမၤယံမၤလၢတၢ်သံစိၣ်လီၢ်အံၤလၢတၢ်လုၢ်ဒီၣ်ပူဒီၣ်အက
 လုၢ်ကလုၢ်ဝဲပဝဲထီၣ်ဖုမိၢ်တီၢ်လၢကျဲၣ်ကယၢကယဲအဖီခီၣ်ဒီးဖွၢ်လီၢ်အမဲၣ်
 ကတီၤတၢ်လၢထီအကျဲၣ်စံးဝဲ , " ထုးထီၣ်ကျဲၣ်ခဲလၢၣ်ခဲဆု , အိၣ်တုၢ်ကျဲၣ်ဝါပီ
 ကုစု " ဖုမိၢ်တီၢ်သ့ၣ်ညါဝဲဖုထီနၢ်ဍုၣ်အံၤအကျဲၣ်အိၣ်လွံၢ်ဒု , ကမၤန့ၢ်ဝဲဒ်လဲၣ်ဒ်
 လဲၣ်န့ၣ်တုၣ်ပဝဲစၢၤဝဲလံ . တချးတုၤထီၣ်ဒီးလၢဒီအခဲၣ်တဲဒီတဲၣ်ထံးလၢလု
 ကပၤ , အဂ့ၢ်ဒ်အံၤတၢ်စံးဝဲဒ်ကျဲၣ်ဝါတဒုအံၤမ့ၢ်ကျဲၣ်ဖးဒီၣ်တဒုလီ . ကတဲၣ်
 ကတီၤတၢ်ကိးမံၤဒဲးဝဲဒီးယၤထီၣ်ကျဲၣ်ပီၤကု , ဒီးစးထီၣ်ဟီၣ်လီၤယၤလီၤဝဲဒ်
 အံၤ -

လဲအီၣ်ဖုမိၢ်တီၢ်အဘု
 ဖုမိၢ်တီၢ်သံသဒဲၣ်ပူ
 စံၣ်စကီၤဝဲတုၤဝဲတု
 ဇီၣ်ဇု . . ဇီၣ်ဇု . . ဇီ . . . ဇု

တုၤမုၢ်ဟီၤလီၤဒီးပူမၤထီမုၢ်မုၢ်ခွဲခွဲလီ . ပူပီၣ်မုၢ်မၤထီ
 အခီၣ်တဝဲတၢ်ကိးအမံၤလၢနီၢ်ဝါမိၢ်လီ . ပူတဝဲအံၤမၤထီပတြၢၤလီၤအသးလၢ
 အမ့ၢ်ပူဒီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်ပူဝဲအမဲၣ်ညါ , သိမဲၢ်ထီန့ၢ်ပူကိးဝဲဒဲးလီ . တုၤဖုထီ
 နၢ်ဍုၣ်နၢ်ဍုၣ်တဲပူမၤထီဒ်အံၤဒီးဟဲသ့ၣ်ထီၣ်သတုၢ်ကလၢၣ် , အမဲၢ်တယုဒုဒ်သိးဝဲ
 တဲးလဲးတဲတဖံးဖီ , ဒီးမၤခီၣ်ထီဒီးနီၢ်ဝါမိၢ်ဒ်အံၤ -

နီၢ်ဝါမိၢ်စံးသိမဲၢ်ထီ
 စံးအမဲၢ်ထီ , ယမဲၢ်ထီဒီး -

ဖဲအမေထိကတၢ်တကျါအံၤအခါ, ဖူးလဲးကထီၣ်အမဲၣ်ဘၣ်တဖံးဖိအံၤ, ဒ်အထီအိၣ်
ခံၣ်ပျါသၢပျါအသိးလီၤ. ဖဲနီၣ်ငါဒိၣ်စံးဝဲသိမဲၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပှၤဝဲအမဲၣ်အခါဖုၣ်ဖိတီၢ်
တၢ်မိၣ်နံၤအသးသးသးလံၤအဂ့ၢ်ဒ်အံၤ, ပှၤတဖုၣ်တဂီၢ်အံၤသးလီၤအမဲၣ်လီၤ.

တုၤဖုၣ်ဖိတီၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဖုၣ်ထီၣ်န့ၣ်ဖူးလဲးကထီၣ်အမဲၣ်န့ၣ်ကီၤအုး
အသးတန့ၣ်လၢပဲဘၣ်ဒီးသိဖုးပှၤဘဖၣ်န့ၣ်ဒီးစံးဝဲ - " သုမၤတၢ်မနုၤဒ်အံၤ
လဲၣ် " တုၤပှၤမၤထိတဖၣ်န့ၣ်ဟ့ၣ်ပှၤသံတဝဲသိဖုးတၢ်ဒီးသ့ၣ်ပျံၤသးဖုးဆုၣ်ထီၣ်
စွံၣ်ကိးဝဲဒဲးလီၤ. တုၤန့ၣ်တဖု -

ဖုၣ်ဖိတီၢ် - - ခုၤသၢဆံအခါဒိၣ်တဒု - ပှၤသၢဆံအခါဒိၣ်တဝဲ, သုပှၤခိၣ်သုပှၤနီၣ်,
ပှၤဒုၣ်ထံၣ်ဂဲၣ်ကိၢ်လၢတၢ်လီၤဖဲအံၤမ့ၢ်မတၤလဲၣ်. ဖဲထီၣ် -

ဖုၣ်ထီၣ်န့ၣ် - (ဖုၣ်ထီၣ်န့ၣ်ဖဲထီၣ်ဒီးဖဲအံၤကဖီလီ) ခုၤသၢဆံ, ပှၤသၢဆံအခါဒိၣ်ဖဲ
အံၤမ့ၢ်ယၤလီၤ. သိၣ်ဒေ, တၢ်စံးတၢ်ဖဲအလီၤမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးတဲတကျါ.

ဖုၣ်ဖိတီၢ် - - သုဖဲဟ့ၣ်အိၣ်ယဘုယဟ့, သုဖဲမၤတးဂီၤယခုးယသံၣ်ကိးနံၣ်ကိးလီ
ဒဲး, ခဲအံၤသုပၣ်ယၤဒ်ပှၤသံ, သုဟ့ၣ်ယၤဒ်ပှၤ, သုဟီၣ်ယၤဒ်ပှၤ,
သုမၤလုၢ်အုၣ်သိဒီးပိၣ်ကျိၣ်ဒိမိယၤဒ်အံၤ, ချီၣ်အကြားဝဲဘၣ်ဝဲ
ကိးခါ.

ဖုၣ်ထီၣ်န့ၣ် - သိၣ်ဒေ, ဝံသးစုၤတဘီလီၤ, ပသ့ၣ်တဂ့ၤပခိၣ်ဝါ, ဖိတဂ့ၤဘၣ်
ပၢ်, ကျိၣ်တဂ့ၤဘၣ်ကစၢ်, ယစံးန့ၣ်တၢ်ဂ့ၤတၢ်ဝဲတအိၣ်နီၣ်တမဲ
ဘၣ်.

ဖုၣ်ဖိတီၢ် - - ဒ်တၢ်အလုၢ်အလၢ်အိၣ်တုၢ်လၢပှၤလံၤလံၤအသိး, ကယံၢ်တၢ်လၢပပၣ်
လီၤလၢပှၤအဃၢၤတဖၣ်ကထီၣ်တၢ်မၤထွဲပှၤအခံအသိး, ခဲအံၤကျိၣ်
လွံၣ်ဒုဒီးတၢ်အဃၢၤအသိးဝဲတဂံးတဖၣ်အံၤခဲလၢၣ်မ့ၢ်ဝဲပှၤဖိ
တီၢ်အတၢ်လီၤ.

ဖုၣ်ထီၣ်န့ၣ် - ဂ့ၤလံ, သိၣ်ဒေ, ပကလုၢ်တမိပခိၣ်လီၤတဆူလီၤ. ကျိၣ်လွံၣ်ဒုဒီးတၢ်
ကယၢ်ကယဲအဃၢၤအသိးခဲလၢၣ်ဘၣ်ယးဒီးယသိၣ်လီၤ. တံးန့ၣ်လၢသ့ၣ်

မုတ်သီး မုတ်အပူအကျွန်း .

ကတီး မုတ်ကတီး ခုန်လိတ်အသီးကဒဲကဒဲ ဝံဒီး ဖုထီ န်ဍုအဖိအ
လံလဲ ဝံဆွါ နှ်ဖု မိတ်တိတ်အတင်လီ .

" တအုး " - ပုလဲလဲလဲ ဖုထီအုလါ အလဲလဲလဲ တင်ဘုသုန် ညိကညီအကျိန် လွဲတဖန်
အဂုန် " နှ် နှ် ဝဲလါ ပုတဖုတဂီ (ဖုထီ န်ဍုဒီးအဖိအလံ)
အံသီးလိအမဲဒ်အိန် ဒ်တအုးအသီးဒီး မအမဲဒ်- ဒ်ပုလဲလဲ စုဖိ ,
လံးရှီဖိ မအဝဲလါ တင်ကံးညင်လီ .

ကျိန် ဝဲဒ် ဒ်လါ ယုန်အိန်ကါ

မုန်လီ မလါယုန်အဘါ

ယုန်ကစင်လဲဟိန်လဲယါ .

၃ . တင်ကါကျိန် သါတီးတတီး

ဖုထီ န်ဍုအမဲဒ်ဆုး ဒ်ဒ် ဒ်ကလဲလဲလါ အဒုန် ဖိထါ ဖိတဖန်အတင်
မအတဂုတဘန်အသိ , တယံဒ်တမိတ်ဘန် ဒီးတးထိန်လါ တင်လိတ်မဲအံ ဒီးလဲအိန်လဲ
ဆီးဝဲဒ်လါ ကိန် မုန်ယုန် (ကိန်ယုန်တဂုန်) ဒီးသိန်လိပုလဲကါ ကျိန်ကါ မိမဲ နှ်လီ .
လါသဂုန် မးရှါ န်အလံဒ်ပု နှ်ကိးဝဲလါယါ ဒ်ဒ်အကျိန် (Siamese type)
လီ . ကျိန်တကလုဒ်အံ မုမုန် ဖုထီ န်ဍုအကျိန် ဒီးကအိန် ဒီးတင်ဂီလါ အသိန်လိသိ
လိဖိလဲအဂီလီ . ကမုန်ကျိန်လါ အမဲဒ်လီ ဒုန်သုန်တဖန် တွန်တထိန် တွန်တလီ
လိတ်အမဲဒ် နှ်လီ .

တင်ဆါကတိတ်ဒ် ပုသီးပုစံးဝဲ , ထီးမဲပင်အဖိ , တုလီပဖိ မဲအံအိန်
ဝဲ (၇၃) ဖိ - တဖိတဖိပ မုန်ပန်အနန်သါ ဆံဒီးကပုထီဒ်အနန် ခံကထီအု
ဘျိန်လီ . မုမုန်ဒ် နှ် ဒီးတင်ကါ ကျိန်လါ နိန်ဂံဒ်ဒီး နိန်ဂံဒ်သါ နှ်ကအိန်လံအ
နန် ခံကထီ အဘျိန်လံ .

၄ . တင်ကါ ကျိန် အလိန်လွင်တီးတတီး ဖဲထံဘိကလး

တင်ကါ ကျိန် အလိန်တတီး အံပးဂီထွန် ဝဲဖဲကီလါ ဝါမေ နှ်ကိန်ပယါအ

လိင်ခံသတူကလင်လီ . အဝှမ်းပဲ ဝဲဒ်အံ -

စီလူး စီ န် ဘွိသး ပှ် မၤတၢ်အာ န် လီအီလီ ဒီး ကီလၤ ဝါဒ်အံ , ကယံသ့ န် ပဟံ န် အိ န် လၢ အယံ တဖ န် ယု ဝဲ အခါ အဖွဲ , မ့ မ့ သ့ န် လၢ အဘူး တံ န် တဖ န် တယု ဝဲ အခါ အဖွဲ ဘၣ် . ဟ့ န် ကလိ ဝဲ ဘၣ် ဆၣ် ယု ကီလၤ ကဆၢ န့ အီ အံ သၣ် ကိး နံ ဃဲး လၢ ထံ ဖိ ကိ ဖိ ကအိ န် အဝီ လီ . ဒ် တၢ်အာ န် လီ အီ လီ အိ န် ဝဲ အသိး တၢ်လဲ အသး ဝု ဝု ဘၣ် ဘၣ် ကိး နံ န် ဃဲး လီ . ဘၣ် ဆၣ် တု ဖု စီ န် ဘွါ အသး ပှ် သံ အလိ န် အဖိ ခါ တ မၤလၢ ဝဲ ဒ် န့ အသိး ဘၣ် ကီလၤ ဆိ က မိ န် ဝဲ လၢ ပှ် အဝဲ အံ ကပူ ထီ န် တၢ် သ့ န် သ့ န် , ဒီး ဖဲ ကိ န် ဝဲ ဒီး သူး ဖိ အဝဲ ယံ န် လီ . စီ န် ဘွါ အခါ ပှ် ဖဲး လီ ကီလၤ အခါ န် ဖဲ ကွဲ ဖး ဖိ , ကီလၤ ခး သိ န် ကျိ ပြၢ် ပြၢ် ဒီး ပှ် ကညီ ဖိ တဖ န် ယု ကွံ န် ခဲ လၢ န် ခဲ ဆု ဒီး ပှ် ကကျိ န် လၢ ထံ ဘီ ကလး တဖ န် ယု ကွံ န် , ပ န် လီ တဲ န် တၢ် ကျိ န် တဖ န် အိ အိ ဝီ ဝီ ဒီး ဖု သ နံ စံး ဝဲ သိ န် ပှ် ယိး တွံ န် ကျိ န် , တဝဲ ယိး ခံ ဒု ကိး မ့ နံ ဃဲး လီ . စီ န် ဘွါ ဖိ ဘဝဲ ပှ် တဖ န် လၢ ပှ် ယု တဘၣ် နီ တပူ ဘၣ် . ပှ် ထံ န် ကု ထဲ အဖိ ဒ် တဝဲ ဒီး စု လၢ စီ န် ဘွါ ကဘၣ် န့ ဒ်း တဖ န် တၢ် ဟ့ န် လီ လၢ အဖိ ဒ် အစု ပှ် လီ .

ပှ် မၤ ကျိ န် ဖဲ အံ တဖ န် ဘ မ့ ယု ဖိ ဖိ လီ လၢ ဘၣ် မ့ ဝဲ ယိ , ကညီ , ဘၣ် တၢ် ကိး အီ လၢ ခ မ့း ဖိ လီ . ကျိ န် လၢ ထံ ဘီ ကလး န့ န် သရ န် ဘု မ့ န် ထံ န် ဝဲ ထံ ခံ ကလု န် လီ . - (က) တကလု န် န့ အိ န် ဝဲ ဒီး ဒု န် လွံ ဘၣ် ဒီး ကဆိ လွံ ဒု အိ န် စံ န် ဆူး လၢ ကျိ န် အမဲ န် ဒး လီ လီ .

(ခ) အဝဲ တကလု န် အံ အ လီ န့ န် ဒု န် တအိ န် လၢ နီ တဘၣ် လၢ ကျိ န် အမဲ န် ဒး လီ ဘၣ် . အိ န် ထဲ ကဆိ လွံ ဒု လီ .

ကျိ န် အကလု န် ကလု န်

- ၁. ကျိ န် ဝီ ဝီ စု ။
- ၂. ဝီ ဝီ ထု ။
- ၃. ဝီ ဝီ ။
- ၄. ဝီ ဝီ လွံ ဒု အံ လီ .

ကျိပ်လံကျိပ်ပွဲလှိုင်ဒိပ်ပွဲဒိပ်ဒိအံအထိးဘဖပ်န့နိခံဒုတဒုဃီ
 အဃိ, ကျိပ်တဖပ်အံမ့ကျိပ်လှိုင်ဒိပ်ပွဲဒိပ်, ကျိပ်အခုနိအမုတ်ဒီးပွဲအိဝါ
 နတ်ဝဲလံကျိပ်ဒိအံအထိးမ့အိန်ဒီးပွဲပမေသ့အိန်ဘန်, အိန်ခုနိအိန်မုတ်လီ
 ကျိပ်တဖပ်အံတဂ်ယါထိန်အမံဖဲဖုဖိတ်ဂ်အစီဒီးလီမဂ်ကွဲင်လံအဖိခွဲဝဲဂ်
 ဖုစကဲဂ်အစီလီ.

- ဝဲဂ်ကျိပ်ဝါလံအချာ,
- ဝဲဂ်အိန်အသးဖျိန်ဒိန်တံ,
- ဝဲဂ်ကျိပ်မံကျိပ်ဆူလဲန်,
- ပုဂ်ဂျီးထီးမဲအိန်မိလဲန်,
- ဝဲဂ်ကျိပ်မံကျိပ်ဆူလီန်,
- ပုဂ်ဂျီးထီးမဲအိန်မိလီန်,

ကျိပ်လံအမံတုယန်ဖျါလံအသိန်မုတ်န့နိတဂ်နဂ်ပဂ်လံတဂ်မံအံ
 လံလွဲအိမဲအဃိအလှိုင်အပွဲအိန်ဝဲလီ. ကျိပ်တဖပ်အံဖဲဖုဖိတ်အကွဲးတဂ်အခါ-
 ယနုအိဂ်ဝဲ, ၁၉၆၁ နိန့နိ, ထိန်န့နိဝဲသ့ဒီးတနီနီလံထစါဂ်ကလီ
 အကျိလီ. ကျိပ်တနီမ့ဝဲ-

- (၁) ဂိဂ်ဝဲဂိဂ်လီ,
- (၂) ဂိဂ်ပတ်ထံလတ်,
- (၃) ဂိဂ်ထံလီစီ,
- (၄) ဂိဂ်မ့နိ,
- (၅) ဂိဂ်သုနိဒိန်,
- (၆) ဂိဂ်သဖပ်မဲတ်,
- (၇) ဂိဂ်စီပသ့,
- (၈) ဂိဂ်မုဂ်သ့နိဖဲ,
- (၉) ဂိဂ်ဆန်ထိန်မ့,
- (၁၀) ဂိဂ်လီဘိန်ဒိန်,

- (၁၁) ဂိၤပၢ်ဆီၣ်ဒၣ် ,
- (၁၂) ဂိၤစီၤလိၤသး
- (၁၃) ဂိၤစီၤသဖၣ်ဒီးအၤတဖၣ် .

ကျိၣ်သီၣ် မ့ၣ် စံးတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဒံးအံၤ

ဖဲပၤပိၣ်ကျိၣ်ဒီးပိၤကုၤလၢဟံၣ်ပုၤမ့ၣ်တမ့ၢ်လၢဘျီၣ်ပုၤအခါ , သ့ၣ်ကုၤသးပုၤလၢအဆၣ်နီၤဝးတၢ်ဝံးတဖၣ်ကတိၤသကိးတၢ် , နၢ်ဟ့ၣ်လိၣ်အကလုၢ်သ့မ့ၣ်မ့ၣ်နီၢ်နီၢ်လိၤဝၣ်ဒ်ကျိၣ်သီၣ်ဘၣ်ဒးဖိအသိးဘၣ်ဆၣ်တၢ်အသီၣ်တခီဟ့ၣ်လၢအယံၤစၢၢ်တလၢၢ် , သီၣ်ကဖိကဖိမ့ၣ်မးသီၣ်သယုၢ်သထွၤ , အယုၢ်အက္ကုၤပိၣ်စွဲစ့ၢ်ကိးအခံၤလိၤ . မ့ၣ်မ့ၢ်ကျိၣ်လၢပပိၣ်အိၤသီၣ်ပွဲၤဒါးပွဲၤလိၢ်တဟ့ၣ်ဖျိလၢလိၢ်ယံၤဘၣ် . ဒီးပစံးလၢသီၣ်ကံၣ်နၢ်သီၣ်တမ့ၢ် , တသီၣ်ကျိးဘၣ် ,

ဖဲတၢ်သံတၢ်ပုၤအခါပနၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်ပုၤပိၣ်ကျိၣ်တဘျီဘျီသီၣ်ကအိၤကအိၤ , သီၣ်ဒ်ပုၤကိၣ်ယုၢ်ဘံးဗြီးဘံးဗြး , ဘၣ်ဆၣ်တုၤလိၤလၢဖးဖိမ့ၢ်ဆူမ့ၢ်ဆၣ်အကတိၢ်ဘခီ , သီၣ်ဒ်မ့ၣ်ဒ်သယုၢ် - တုၤကျိၣ်အသးနီၤပုၤလၢပပိၣ်အိၤန့ၣ်ကိၢ်သွးသီၣ်တစဲးဘၣ်တစဲးအခါဒုးဟံးသီၣ်တၢ်သီၣ်လၢအမ့ၣ်ထီၣ်မ့ၣ်ထီၣ်လိၤ .

ကျိၣ်န့ၣ်ပုၤတစၢၤလိၤစဲၤအိၤလၢပျံၤထးနီၤတဘျီဘၣ်

မ့ၢ်မၤဒ်န့ၣ်ဒီးအသီၣ်တမ့ၢ်ဘၣ် , အသီၣ်တဟ့ၣ်လၢအယံၤဒီးအယုၢ်အက္ကုၤဟးဂီၤဝဲလိၤ .

ကျိၣ်လၢတၢ်ယၤထီၣ်အမံၤလၢထးတဖၣ်န့ၣ်သီၣ်တမ့ၢ်လၢဒ်လၢညါအသိးဘၣ် , အဂ့ၢ်န့ၣ်ကျိၣ်အသးနီၤပုၤလၢပပိၣ်အိၤအလိၢ်န့ၣ်ဘူလိၤတစဲးဘၣ်တစဲးလၢပပိၣ်အိၤယံၣ်တုၢ်မးအသိလိၤ . နၢ်သက့ကျိၣ်တဖၣ်အံၤအကျိ , ဂိၤပၢ်ဆီၣ်ဒၣ်တဒုန့ၣ် , ပနၢ်ဟ့ၣ်လၢအသီၣ်မ့ၣ်ဒ်လိၢ်လိၢ်တနဲးနဲးလိၤ . အဂ့ၢ်ဒ်အံၤဂီၢ်တဒုအံၤအသးနီၤပုၤခါၣ်သးဖဲပုၤပိၣ်အိၤအလိၢ်န့ၣ်လိၤဆၢၣ်တုၤပုၤပိၣ်သီၣ်ဆီၣ်ဒ်တဖျါၣ်သ့ဝဲ , သနၢ်က့အအိၤပုၤတခီတီၣ်ယုၢ်ကနၢ်လိၤ . ပုၤပိၣ်အိၤတစီၤ

ဘၣ်ဘၣ်စီ သနၣ်ကုတုလၢ ပှၤကွဲးလံာ်အခါဒၣ်လဲာ်ဘၣ်လီၤကပြဲၣ်ဒဲးဘၣ် . ဝီၣ်ပာ်
 ဆီဒဲၣ်အံၤတဲတုလၢ သဝီၣ်ဒါၣ်လၢ ဖဲသရၣ်ဘုမ့ၣ်လၢ အကွဲးကညီအကျိၣ်လွဲ " အဝုၣ်
 တၢၤအနီၣ်ဆံးအခါဒီးစံးဝဲဒၣ်လၢ သုၣ်ကုသးပှၤတဖၣ်တဲယုၤအီၤလၢ ကျိၣ်အံၤအယုၣ်
 အကူၤဝုၤမးဒီးဖဲပှၤပိာ်အီၤအခါတုၣ်လီၤကျိၣ်ကုဆူဒါး . ဖီလၢလဲၤသုၣ်လီၤထၢထီၣ်
 အီၤတဲကုတုလၢ ကျိၣ်အံၤအဝီၤထံးအခါအသီၣ်တကတၢၢ်ဒဲးဘၣ် .

ကျိၣ်ဝီၣ်လါ

ကျိၣ်တဒုအံၤပှၤကွဲးတၢ်ဖုတီအူ - သရၣ်ဘုမ့ၣ်စံးဝဲလၢ အမံၤ
 ဟူသၣ်ဖျါပသံပကီၢ်ကစၢၢ်ကျိၣ်သကုဆးဒးအယ ဖဲလိအုၣ်တသီၣ်၁၉၃၉ နံၣ်
 န့ၣ်ယလဲၤထံၣ်ဘၣ်ကျိၣ်အဝဲအံၤလၢ သဝီၣ်ကီၢ်တုၣ်ဒါ ဒီးအဝုၣ်အကျိၣ်ကမၤ ဖျိထီၣ်ဒဲး
 အဖီလၢအံၤ အသိးလီၤ . -

ဖဲအပူၤကွဲာ်ဘၣ်အိၣ်ဒဲးအနံၣ်တကယၤဘၣ် , ပှၤသးပှၤတၢၤ
 အိၣ်လၢ ဖီၤခံ - ကီၢ်တုၣ်ဒါ ဒီးအမံၤ မ့ၢ်ဖုကီၢ်တဲ , နၢ်ဟူဘၣ်ကျိၣ်တဒုအံၤအဝုၣ်-
 လီၤဘီလီၤ မ့ၢ်အသီ , ဆါလီၤ ကွဲာ်အစုလီၢ်ဒီၣ်ဒီၣ်တနီၤ , န့ၢ်စ့တမၤ , စီာ်ထီၣ်
 စ့အံၤဒီးလဲၤဝဲဆူပီၢ်မ့ၢ်ဒါ ဖဲကျိၣ်တဒုအံၤအိၣ်ဝဲအလီၢ်ဒဲးသိးကပှၤ န့ၢ်ဝဲအဝီၢ်လီၤ .
 လဲၤဝဲတုၣ်ဒီးသံကွဲာ်ဝဲကျိၣ်အံၤအဝုၣ် တမံၤဘၣ်တမံၤလီၤ . ကျိၣ်အကစၢၢ်တဒီဒဲးသိး
 ပှၤတမံၤတၢၤအံၤကသုၣ်ညါကျိၣ်အံၤအဝုၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲး , မံၤသုၣ်မံၤသးအဝီၢ်ကသု
 ကိးဖျိၣ်ပှၤသုၣ်ကုသးပှၤတဘျးဝၤ မၤတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤစၢၢ်ထီၣ်ကျိၣ်အံၤဒီးပိာ်ဝဲလီၤ .
 စးထီၣ်ပိာ်ဝဲစၢၢ်ကတံၣ် , ကဖီလီၤဖိတဘီ , ဒီးန နၢ်ဟူလၢ အသီၣ်ထီၣ် " ပြု . ဝု .
 ဝု . . ဝု . . ဝု . . ဝု " တဘီၤလၢ ကီာ်လၢဒုဒါး ဖီလၢတၢ်သီၣ်တထူၣ်ဘးလီ ,
 ထွံၣ်ကုၢ် , ထိးကိး , ထီၣ်ဖိဆီဖိသီၣ်ပံးသီၣ်ပးဒီကပၤလီၤ . အဝုၣ်ဒဲးအံၤကျိၣ်တဒု
 အံၤအတၢ်သီၣ်လီၤဝဲဒဲးပှၤပြုဆီ , အံၤဝဲထိး , ကုဂုထွံၣ်ဖိအသိးလီၤ . တၢ်စံးဝဲဒၣ်
 ကျိၣ်အံၤမ့ၢ်ကျိၣ်တၢ်ဝဲၣ်သံ - ဒဲးပစံးတၢ်အသိး , ဖဲကျိၣ်တဒုအံၤဘၣ်တၢ်ပိာ်အီၤတ
 ဘီၤလၢလၢ , ကသုၣ်နၢ်ဘုကသုၣ်တဲ , ပှၤကညီ နၢ်ဟူဒီးတဖဲဝဲ န့ၣ်ဒီၣ်ဝဲတဲတဲဘၣ် .
 ဖုကီၢ်တဲအဖီခွဲၤတဲယုၤလၢ ကျိၣ်အံၤအသီၣ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ် - ကုၤမ့ၢ် ကုၤမ့ၢ် , ဟူ

ဟူဟူဟူ, ငဲဇိငဲဇိ, ရဲရဲရဲရဲ, ရိုရိုရိုရို, ဇိဇိဇိဇိ, ပြု. . ရ်. . ရ်. . ရ်. .
 ရ်. - လာတၢ်သိၣ်ဒ်အံၤအမုၢ်ဒ်ဒီးသယုၢ်တဖၣ်အယိ, ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိအကပုၣ်ကလုာ်
 တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ရဲၤန့ၣ်အိၤလီၤ. လာကျိၣ်အံၤအလီၤ, လိအတီၤအိၣ်ဝဲတဘျီ, လိ
 ဒိၣ်ဖးအတီၤတၢ်မၤအိၤလာတၢ်မျၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပွၤဒိၣ်, တၢ်စံးဝဲဒၣ်, ဖဲပွၤဝဲဒၣ်
 ဝဲဒၣ်ကျိၣ်တဒုၤလၢမုၢ်နၤဒိၣ်ယံၣ်ယံၣ်ဒီးလိတဘျီန့ၣ်ကပြုၢ်ထီၣ်လီၤ. ကျိၣ်က
 စၢ်ပၣ်ဝဲအပွၤခံၣ်မၤလီၤ. ဖုၣ်အံၤသးလိကျိၣ်တဒုၤအံၤနးတၢ်မးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အစ့
 အိၣ်ထဲတမၤဒီးပွၤဝဲတန့ၢ်ဘၣ်. အိၣ်မုၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးက့ၤက့ၤဆူအဟံၣ်ဒၣ်ဝဲ, က့ၤ
 ထီၣ်ဘးလၢကစၢ်ဒိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဖိလီၤဝဲဆူသဝီၣ်မုၢ်ဒၤန့ၣ်, အသးတမံၣ်ဒီးဘၣ်
 ကဒိလီၤအိၣ်ဒီးလဲၤကဒီးဝဲတုၤဒီးကျိၣ်ကစၢ်နၤဟူလၢပွၤတဝဲအံၤသးလိကျိၣ်အံၤ
 တဆံးတစ့ဘၣ်. အဝဲဒၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဖိၣ်ဆိကွဲၣ်အသးဒိၣ်ဝဲအယိ, တဲဖျိတံၣ်ဝဲ
 လိအံၤအပွၤမုၢ်တမၤ, ကျိၣ်အံၤအပွၤမုၢ်တမၤစ့ၢ်ကိး, ဖဲပွၤ
 အိၣ်ဒီးပွၤဝဲတဒါဒါပွၤဝဲသ့, အပွၤထဲသိးသိးလီၤ. ဖုၣ်လူလီၤစ့ၢ်တမၤဒီးစံးဝဲသိ
 ကတံးထဲကျိၣ်ဒီးပွၤဝဲထီၣ်တဲၣ်ကွဲၣ်သိန့ၢ်လၢကျိၣ်အလီၤအံၤဝဲဒၣ်ဒီး, ဖုၣ်ဝဲထီၣ်ကျိၣ်
 အံၤဒီးဖဲက့ၤဆူအဟံၣ်လီၤ. တုၤပွၤအိၣ်လၢတီၤအူကစၢ်ကလိသတုၤဆးဒးတဖၣ်နၤ
 ဟူလၢကျိၣ်ဝီၤလိတုၤလံၤလၢသဝီၣ်ကိၢ်တုၤဒၤဒီးလဲၤဝဲဒ်သိးကထံၣ်ဒီးန့ၢ်ဟူဘၣ်ကျိၣ်
 ဝီၤလိအသိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ကျိၣ်အံၤအတၢ်သံတၢ်လၢ, တစ့ၤဝဲဘၣ်. တုၤပွၤတဖၣ်အံၤ
 က့ၤဆူအဟံၣ်အယိဒီးပွၤသံကွၢ်အိၤမၤအသးဒ်လဲၣ်ဒီးစံးဆၢဝဲဒၣ် -

မံၤဟူမံၤသိၣ်ကျိၣ်ဝီၤ
 လဲၤတုၤအထံးဘၣ်ဒးကိၢ် - (ဖျိတလီၤလးကိၢ်ဆိးဘၣ်)
 မံၤဟူမံၤသိၣ်ဝီၤလိ
 လဲၤတုၤအထံးဖျိဘၣ်ဒး

အဂ့ၢ်ဒ်အံၤတုၤပွၤဝဲတဲၣ်ကွဲၣ်လိတဘျီအလီၤခံကျိၣ်အံၤအသိၣ်ဟး
 ဝီၤကွဲၣ်တဆံးတစ့ဘၣ်. ဒီးအတၢ်ရဲၤသံတအိၣ်လၢလဲၤစ့ၢ်ကိးဘၣ်. ကျိၣ်ဝီၤလိအံၤ
 မုၢ်နီၢ်နီၢ်" ကျိၣ်အံၤအသိၣ်ကတၢ်တဖၣ်အကျိၣ်လီၤ. "

ကျိန်တင်ရဲၤသံအိန် ခံးအဝၤတဒုဒီးအမံၤ နီၣ်နီၣ်တၢ်တသ့ၣ်ဉါ
 လၢၤဘၣ် . ကျိန်တဒုအံၤအလိၢ်အကျဲၤ မ့ၢ်ဝဲဃိခံကျဲခံ , ဒီးတၢ်ကိးန့ၢ်အမံၤလၢ " စ့
 တိနီၣ်ခဲ " အဝုၢ်ဒ်အံၤ ပှၤကစၢၢ်ဒိန် ဖိအိဘက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤဖဲး ခုးကျိၢ်နီၣ်ဖိလီၤ . ဝဲ
 ပှၤပိတ်ထီၣ်ကျိန်အံၤတဘျီလၢလၢ- မ့ၢ်ဘၣ်အခါလၢ ပှၤလဲၤကျိၢ်နီၣ်ကျိၢ်မံၤ နတ်သက့
 ပှၤတဖဲကျဲကနၣ် ဒီးပှၤအိန်တကဲဘၣ် . ဒီးဖဲစ့ဖိတိၢ်ဖိအိန် ဒီးအိၤန့ၣ်တၢ်မိန်
 ဟ့ၣ်လီၤကွံၣ်ဘၣ်အသးလၢကျိန်ကစၢၢ်န့ၣ်လီၤ . လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ , ကျိန်ကစၢၢ်အစ့
 အထီၣ်ပှိၢ်ပှိၢ် , မ့ၢ်မ့ၢ်ပှၤမၤဝဲၤဖိဘဖၣ်တလဲၤကျိၢ်လၢၤ နီၣ်ဇီၤမံၤဇီၤလၢ ခုးပှၤအ
 ဃိအနီၣ်ခဲဘၢသတးဒီးကျိန်တဒုအံၤတၢ်ပျိၣ်န့ၣ်အမံၤလၢ " စ့တိနီၣ်ခဲ " လီၤ .
 ကျိန်အံၤအိန်လၢသဝီဃိ ခံယံၣ်ယံၣ်ထၢထၢ ဒီးသ့ၣ်ကုသးပှၢ်တဖၣ်စံးဝဲ " ကျိန်
 အံၤတမၤဝုၤတၢ်ဘၣ် " ဒီးမၤတးဂီၤကွံၣ်ဝဲလီၤ .

တၢ်က့ၢ်တၢ်ဂီၤလၢ ကျိန်အလိၢ်တဖၣ်

- ၁ . တၢ်က့ၢ်တၢ်ဂီၤဒ်သ့ , သံၣ်ဇီၤဖိဇီၤ , ထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိဒီးတၢ်ဒဲးကံၣ် ဒဲးဝုၤ
 အကလုာ်ကလုာ်တဖၣ် မ့ၢ်ကျိန်အတၢ်ကယၢ ကယဲသံလၢတဖၣ်လီၤ .
- ၂ . တၢ်က့ၢ်တၢ်ဂီၤဒ်ညၣ် , ထီၣ်ဒုၣ် , ထီၣ်လဲၤဝါ , ထီၣ်လဲၤသ့ , ဃီၣ်လွံၢ် , ထီၣ်
 ဝံၣ် , ထီၣ်ချၢၣ် , ဘံၣ်ဘု , ဃီ , ပယိၤသမၣ် , လံာ်မုၢ်ဒိၣ် , လံာ်သးဒိၣ် ,
 ခုၤယုၢ်ကီၤကျိန် , တအိန်လၢကျိန်အလိၢ်ကိးကလုာ်ဒဲးဘၣ် . ဘၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ
 အဒီပညီ - -

ညၣ် - ပှၤကညီ လၢထံအပှၤဖျါလၢတၢ်ဒိၣ်လၢထံညၣ်ဝီၢ်ဘီ - ညၣ်လၢအက
 ဆီ , ညၣ်တကလုာ်လၢအတအိန်က့ၢ်အဒိၣ်အဖိဘၣ် . တမ့ၢ်ညၣ်အဒိၣ်အသ့
 ဘၣ် . ဒိၣ်လၢတၢ်တကဲၣ်ပဝံး လီၤ
 ထီၣ်ဒုၣ် - ကီၤလၢဝါ - ဝီၣ်လိာ်အခံတဖုတဖု , ပှၤလဲၤတၢ်လၢ ချဲဒိၣ်ကဘီဒိၣ်သ့။
 ထီၣ်လဲၤဝါ - ပှၤဝဲဖံး - ကီၤလၢဝါ .
 ထီၣ်လွံၢ် - ပှၤကညီမုၢ် , မၤကံၣ်အဆုကိာ်ဒီးလံာ်ဝဲ

ထိပ် ဝံ ဝံ - ပှကညီ မှု ဝံ သီးဆုအူကံ ဝံ , ဆုဘာ ဝံ တဖ ဝံ .

ထိပ် ဝံ ဝံ ဖိ - ကညီ ခွဲသီး သူ ဝှိကံ ဝံ

ထိပ် လဲသွဲ - ကညီ မှု ဝံ အ ဝိ ဝံ ဖာ ဝံ ကံ ဝံ အိ ဝံ ဒီးအနံ ဖးထီ , ကညီ ခွဲအဆုအိ ဝံ ဒီး အနံ

ထိပ် ချာ ဝံ - ပှ စံးသုကတိသု , အိ ဝံ ဒီးကလု မှု ဝံ ကထိဆာ , ပှ အဲ ဝံ ကျဲအဲ ဝံ ပှကတ ဝံ .

ကံ ဝံ ဘု - ပှ ဒု ဝံ ထံ ဝှ ကိ ဝံ , ထံကစ ဝှ ကိ ဝံ ကစ ဝှ တဖ ဝံ .

ပဒဲ - ပှ ကူ ဝံ တာ သု လာ တာ စံးတာ ကတိ .

ဆီ - ပှ မဟး ဝှ တာ .

ဆီ မိ ဝံ အိ - နိ က ဝှိ - ပှ ဝှ မှု ဝံ လာ အအိ ဝံ ဘူးတာ တဝ .

သမ ဝံ ပယီ , လံ ဝံ မှု ဝံ ဒိ ဝံ , လံ ဝံ ဃး ဒိ ဝံ , ထိ ဝံ ဒိ ဝံ လီ ဝံ , ခု ဝှ ဝှ ကိ ကျဲ ဝံ , ဝှ သု ဝံ ကလီ , တာ တဖ ဝံ အံ တာ ဒီ လီ တာ အာ တာ သီ လာ အမဟး ဝှ တာ အိ ဝံ အမှု တဖ ဝံ လီ .

၃။ ဒု ဝံ သု ဝံ , မှု ဝံ ဒီးကဆီ , တာ သာ တလု ဝံ အံ အိ ဝံ ဒီးအခိ ပညီ အိ ဝံ အထိ ဝံ လီ

(က) ဒု ဝံ သု ဝံ - ကညီ အတာ ပ နိ ဝံ (Karen symbol)

(ခ) မှု - တာ ကဝီ , တာ တိ တာ လီ , ဖှ - ဖှ ဝဲ ဝံ ဝှိ . ဖှ ဖှ တာ မှု တာ ခု သု ဝံ ခု လံ ဝံ ဘာ ဝံ .

ဖဲ တာ ကဝီ သု ဝံ ဝဲ တပှ လာ လာ နှ ဝံ , ပထံ ဝံ ဘာ ဝံ လာ ဒု ဝံ တဖ ဝံ ပာ ဝံ ခု သု ဝံ အသးလီ . ဘာ ဝံ သာ လာ ကျဲ ဝံ အလီ ပထံ ဝံ ဘာ ဝံ လာ ဒု ဝံ တဖ ဝံ စံ ဝံ လီ ဝံ ကွဲ ဝး တဝံး မှု တာ ကဝီ အကျဲ နှ ဝံ , အခိ ပညီ မှု ဝံ ဝဲ , ကညီ တကလု ဝံ အံ , မှု ပှ အဲ ဝံ တာ ဝှိ တာ လီ , ပှ အဲ ဝံ တာ ဝှိ တာ လီ , တာ တိ တာ ဖှ လီ .

ဝှိ ဝံ လီ ဝံ အခံ - ပှ ကညီ အိ ဝံ ဃု လီ ဝံ ဖိးလီ ဝံ အကတိ

စံ ဝံ လီ ဝံ ကွဲ - သု ဝံ ဖှ သးညီ မာ လာ အု ဝံ ထီ , ကမဲ အဲ ဝံ အု , မာ သီ သုး ထီ ဝဲ , ထီ ကဆး ဝဲ ဝံ ဒီး တဖ ဝံ , မာ လာ က မှု အမဲ ဝံ ဝှိ ဖှ ဖှ , ကထိ ဝံ တာ မာ

သးဖုံအီတဆံးတစုၤဘၣ်လီၤ .

ဒုၣ်ကွၢ်လိာ်အမဲာ် - ကညီအုၣ်လိာ်ဆိးကုၢ်လိာ်အသး

ကဆီဆုၣ် - တၢ်အာတၢ်သီပျံၤတၢ်ဒီးဆုၣ်ကွၢ်

ကဆီအိၣ်လၢ ဒုၣ်အလိာ် - ပုၤကညီတအိၣ်လၢဘၣ် .

တၢ်အာတၢ်သီယိၣ်တံၢ်အီၤလၢာ်လံ .

တၢ်တီၢ်နီၣ်

(၁) ဝဲဒုၣ်တဖၣ် , တဒီကစီၣ်ဝုၤ , ဒီတစီၣ်ခဲကထာ မ့ၢ်ဝုၤ , ဒီတစီၣ် သၢကထာ ဝုၤ , ပုၤ သးပုၢ်စံးဝဲ " ဒုၣ်တဘျီၣ်စီၤတဖျၢၣ် , ဒုၣ်ခဲဘျီၣ် စီၤခဲဖျၢၣ် , မ့ၢ်ကျိၣ်လၢအမ့ၢ်အတီ " တၢ်ကတီၤအဝဲအံၤဖျါလၢအဆၢက တီၢ်လၢပုၤကကျိၣ်တဘျီလၢလၢန့ၣ်ပုၤလၢအမၤဒီးတၢ်ဒီး , ကကျိၣ် လၢအတမ့ၢ်တတီၤဒီးတမၤဝဲလၢတၢ်လုၢ်ဒီၣ်ပုၤဒီၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးအိၣ် ဝဲတနီၤနီၤလီၤ .

(၂) တၢ်သုသုဖိတဖျၢၣ်အိၣ်လၢ ဒုၣ်အကပၤ , ပုၤကိးလၢ " စီၤ " လီၤ .

(၃) တၢ်ဝုၢ်ဘၣ်သးဒီးဒီကစီၣ်ခဲကထာ , သၢကထာန့ၣ် , သရၣ်မးဝုၢ် အတၢ်ကွဲးဖျါလၢကဒိၣ်စံးအသး , တၢ်ဝုၣ်ထီၣ်ဆူတၢ်လိာ်ဒီၣ်လၢထီ , ဒီအ တၢ်နၢ်ပၢၢ်ဆၢအီၤအသိးလီၤ .

တၢ်ဒုးနၢ်ပၢၢ်အိၣ်ကျိၣ်အဝုၢ်။

ပုၤလၢပုၤတဖၣ်ဖျါလၢအအဲၣ်ဒီးပာ်ဒီၣ်ပာ်ဆီအ ကျိၣ်တဖၣ်ဒီၣ်ဒီၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဝုၢ်တဖၣ်အသိးလီၤ .

(က) ထု , လွဲ , တိာ် , စုၤဂီၤ , စုၤဝဲဒီးစၢ်တဖၣ်န့ၣ်လၢပုၤလၢသီလံလံပုၤ ပာ်လဲဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်လုၢ်ဒီၣ်ပုၤဒီၣ်ကိးဝဲဒီးလၢပုၤတၢ်ဆိတၢ်အဂီၢ် , ပုၤလဲတၢ်လၢစုၤဂီၤ (Copper) ဒီးစုၤဝဲအစီၤ , မ့ၢ်မ့ၢ်လွဲဒီးထုန့ၣ်မ့ၢ်

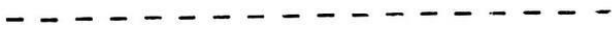


တၢ်လၢအလုၢ်ဒိၣ် ပှၤဒိၣ် ဒီး ပှၤလဲလၢ ကသ့ၣ်ကဆီ ဒီးထံၣ်လၢ ကအိၣ်ကဆီ
အဝီၣ်လီၤ . ကျိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လုၢ်ဒိၣ် ပှၤဒိၣ်လၢ ထးတဖၣ် အကိၢ်လိၣ်အပီ ,
ဒီးတၢ်စုသ့အတၢ်မၤယံၤ မၤလၢ ဒီးအတၢ်သိၣ်လၢ အမုၢ်သယုၢ်အံၤဘၣ်ဖွဲလိၣ်
အသးဒီးကညီအတၢ်သ့ၣ် ဖှံသးညီ , အံၣ်အုကမဲၤ , ဝဲၤကလံၣ် , သံက့ၢ်တၢ်အ
ဝီၣ်အပီလီၤ .

(ခ) ပှၤလၢအအိၣ်ဒီးကျိၣ်သၢဆံဒီး မိၤသၢဆံတဝၤလၢလၢန့ၣ်တၢ်ပၣ်ကဲအိၣ်
လၢအမ့ၢ်ပှၤထူးပှၤတီၤ , ပှၤတၢ်န့ၢ် , လိၢ်တၢ်ပၢ် , ပှၤန့ၢ်ထံၣ်ကိၢ် , လိၢ်အိၣ်
လိၢ်ဆိးတဖၣ် , တဘျီဘျီပှၤကျဲၤ ခုပှၤလၢတၢ်ဖီၣ်န့ၢ်မၤကဲကုၢ်အိၣ်တဖၣ် ,
မ့ၢ်တမ့ၢ်ကဲပှၤအုၣ်ဒိၣ်အသးလၢအခုအပှၤအဝီၣ်ပၢ်ဝဲလီၤ .

(ဝ) ကျိၣ်ဇီၤ မိၤဇီၤတဖၣ်လီၤ မၤကွံၣ်ဝဲဖဲတၢ်သၣ်ဝဲလီၤ ဒီအသၢကတီၢ်ဒီးလၢ
တၢ်ကိတၢ်ခဲဒ်န့ၣ်အခါ , ပှၤဒိၣ်ကျိၣ်ဒိၣ် မိၤတဖၣ်ဘၣ်ပၣ်ကိၤအတၢ်လုၢ်
ပှၤဒိၣ်တဖၣ်အံၤလၢဒုဖိသဝီဖိအတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အဝီၣ် , ဒီးအသၢကတီၢ်
လၢအသ့ၣ်ပၣ်ဝဲမ့ၢ်လၢဒ်ဒီးပှၤ ထီၣ်ကျဲၤဝဲမ့ၢ်တန့ၢ်အတၢ်လီၤ မၤကွံၣ်
ဝဲလီၤ .

တၢ်သၣ်ဝဲလၢကိၢ်စ့ၤလီၤ ,
ကျိၣ်ဝီၣ်ဒိၣ်ဂီၤမၤလီၤစီၤ .



ကျိၣ်အကိၢ်ဒီးကျိၣ်အခုၣ်

ကျိၣ်လၢပှၤပၣ်လၢဟံၣ်ဃၢၤ ဃီဃၢၤ , ဟံၣ်ဖိဃီဖိအိၣ်မုၢ်
အိၣ်ခုၣ် , မၤန့ၢ်အိၣ်ကဲ , မၤတၢ်ဖံးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တဖၣ်ကိးဝဲလၢကျိၣ်အခုၣ်
မ့ၢ်မ့ၢ်ကျိၣ်လၢပပၣ်အိၣ်လၢဟံၣ်ဃၢၤဃီဃၢၤ , ဖိလံၤတဆူၣ်တဆူၣ် , မၤတန့ၢ်အိၣ်တ
ကဲ , မၤတၢ်ဖံးတၢ်တလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် , ဘၣ်ဘၢဘၣ်ကွီၣ်တဖၣ်ကိးဝဲလၢကျိၣ်အကိၢ်
အဝီၣ်လီၤ . ကျိၣ်လၢအအိၣ်ဒီးဒုၣ်ကွၢ်လိၣ်အမဲၣ်ဒီးမိၤထီၣ်နၢ်တဖၣ်ကိးဝဲလၢကျိၣ်
အကိၢ်ဒီး 'ကျိၣ်လၢအထံထီၣ်တဘျီတဘျီတဖၣ်ဖံးဝဲလၢကျိၣ်အမဲၣ်ထံယုၤ , ဒီးနၢ်ဝဲ

လာဟံၣ် ဖိဃီဖိကဘၣ် ဆူးဘၣ် ဆိဘၣ်သံ ဘၣ် ပှၢ်အဃီ , လုၢ်ထီၣ် ဝဲလၢထီၣ်သ့ၣ် , ဆီ
သ့ၣ်သံး ဇီၤ မ့ၤ ဇီၤလီၤ . အဝဲအံၤ မ့ၢ်တၢ်စ့ၢ်ကမၣ် နၣ်ကမၣ်လီၤ .

တၢ်ပိာ်ကျိၣ်အဆၢကတီၢ်

- (က) ဖဲတၢ်သ့ၣ် ဖှံသးညီ , တၢ်တုတၢ်ဖျိ , တၢ်ထီၣ်ဟံၣ်သီဃီဃီ , ဒီးနံၣ်ထီၣ်သီ
ကိးဘျီဒဲးန့ၣ် , ပှၤလၢအကျိၣ်အိၣ် မိၤအိၣ်တဖၣ်ကပိာ်ဝဲကိးဘျီဒဲးထဲ
လၢ မ့ၢ်ဆီဒီလီၤ .
- (ခ) ဖဲတၢ်ယုၢ်မ့ၢ်တၢ်ယုၢ်လိအကတီၢ်န့ၣ် ပှၤသးပှၢ်တဝဲလဲထီၣ်လာဟံၣ်ခိၣ်
ကိးပသ့ထီၣ်ဝဲ -
" တၢ်ဒိၣ် မ့ၢ်ဒိၣ်လိဇၢ , သ့ၣ်နီၣ်ပလီၢ်နသး , ဂျိးထီၣ်ဒီကိးလၢ န
ထီၢ်ဒုလိဇျဲချ့ , နဒုၣ်နဒါမၤ နၤ မၤသ့ၣ်နၤလံ -
ဝဲဒီးတဲက့ၤလိာ်ပိာ်ကျိၣ် , ဒူးပလီၢ်အိၤလီၤ .
- (ဂ) ဖဲတၢ်သံတၢ်ပှၢ်အိၣ်အခါ , တၢ်ပိာ်ကျိၣ် မ့ၢ်ဆီဆီမ့ၢ်နၤ နၤလီၤ .

ကျိၣ်ဂီၢ်စ့ၤ , ဂီၢ်စ့ၤထူ , ဂီၢ်ဝါ

ကျိၣ်သၢ ဒုအံၤအမံၤ ဖျိလၢ ပှၤစံၣ်သဲတၢ်အိၣ်လီၤ . မ့ၢ်မ့ၢ်ကျိၣ်ဘီဃီၣ်ဖိ
တဒုအမံၤ ဖျိတစဲးဖိ -

ဖုကတၢ်ဖဲဘျီတဲဒူးအိၤအခါ , အဝဲတဘၣ်ဒိဘၣ် ထံးတုၤအသံကိးဘၣ် .
က့ၤထီၣ်ဆူဟံၣ်စၢၤထီၣ်ကျိၣ်ဒီးပိာ်ဝဲ , ဒူးသ့ၣ်ညါအဖိအလံၤ , အဒုဖိသဝီဖိလၢ
အအိၣ်မ့ၢ်ဒဲးကစီဒီလီၤ . ခုပှၤဖိလံၤတဖၣ်လၢအနၢ်တုၤကျိၣ်အံၤသီၣ်ထီၣ်တဖၣ်တဲ
က့ၤကဒိက့ၤဆူအဟံၣ်လီၤ . လီၤဝဲဖုကတၢ်အမိမ့ၢ်ဖံနီၢ် , အဖိအလံၤအဝဲတအိၣ်
ဘၣ် . ဖံနီၢ်လုၢ်ဖိထွၢ်ကဲစီၤခွဲၣ်ဒီးတၢ်စံးဝဲလၢပျၢၤခွဲၣ်အနီၤလၢအိၣ်ဖဲဝဲၢ်အိ
ဝဲန့ၣ်လီၤ .

ဝှ်အိဝ် ဝ်ယိးထွဲဘိ ,

ဝှ်အိဝ် ဝ်ဖဲ နိအလိ ,

ဝှ်အိဝ် ဝ်ဖဲ နိဒူးသူး ,

သဒါ မှ်ကဲထီ ဝ်လါ ကျဲ .

တၢ်မၤလိအိဝ်စိဝ်

တၢ်လါအလိသးဘၣ်အါ , တဖျိသံလါ , လၢအိယိးဒီးဘၣ်ဒိဝ်

န့ၣ်ဒီးဒုၣ်သုၣ် န့ၣ်ပုၤတ နါစိထီၣ်ဘၣ်သနၢ်ကုဒီးပုၤတံၤပုၤပုၤလါအါကျိၣ်
လါပုၤတဖၣ်ထီၣ် န့ၣ်ဝဲတၢ်လုၢ်ဒိဝ်ပုၤဒိဝ်လါ ဒုၣ်သုၣ်ဘၣ်ယိးအပူၤ , ဘိဝဲ
ကသံၣ်စိဝ်တမံၤလါအါဘိပုၤဆူးပုၤဆါလါအလိတးဂီၤတဖၣ်လိ . ဒုၣ်သုၣ်အ
ဖံးန့ၣ်ပုၤယိအိဝ်တၢ်ကမုၢ် ကျိၣ်ဒီးကျဲအိလါဂ့ၣ်နီၣ်ဂ့ၣ်တက့ၢ် . ကသံၣ်အ
ဝဲအံၤ ပုၤတဖျိအိလါတၢ်လိတးဂီၤအလိလိ . လါတၢ်အိအိတၢ်ပဝ်လိဝ်ကညိအနီၣ်
တၢ်လါဒုၣ်သုၣ်အဂီၤတဖၣ်လါကျိၣ်သုကျိၣ်လွဲ တဖၣ်အလိလိ . တၢ်တဲတုၢ်ကိး
လါသဂ့ၣ်သးပုၤတဝဲဘၣ်တၢ်ဆိကိၢ်အုကိၢ်ကဲ (မိးလၢဝဲၣ်နၢ) လိ . ပုၤစံး
ဝဲဂ့ၣ်ကျဲးလါဒုၣ်သုၣ်ဘၣ်အိ , အဝဲမၤန့ၣ်ဒုၣ်သုၣ်ဘၣ် , ပဝ်လိအိဒီးကျိၣ်
လါတၢ်ဆိကိၢ်အုအဖီဒိဝ်ဒိဝ်မၤဘၢအိလါတၢ်ကံးညၢ်လိ . သ့ၣ်ညိဝဲလါတၢ်ဆိကိၢ်
အုန့ၣ်ခုၣ်လိသူးကနၢ်ဒီးမံ န့ၣ်တဘိယိဒီးပၢၢ်ထီၣ်လါ မှ်သ့ၣ်အခါ . တၢ်ဆိတ
အိၣ်လါနီၣ်တပုၤဘၣ် .

ဖဲဖုလါ ပုၤတဖၣ်ပဝ်လိတဲာ် န့ၣ်ပုၤအစုလိဒိဝ်ဒိဝ်ဘၣ်သး
ဒီးတၢ်ကျိၣ်သုကျိၣ်လွဲတဖၣ်အံၤ မှ်တၢ်ကမၤကမၤဒိဝ်ဒိဝ်ကလဲာ်ဒီးပုၤတ
ဆိကိၢ်လါပုၤကညိကျိၣ်သ့ဝဲဘၣ် . တၢ်က့ၢ်တၢ်ဂီၤလါကျိၣ်လိတဖၣ် မှ်ဝဲဖဲ
ဖုလါ ပုၤတဖၣ်အတၢ်မၤလိဝ်ဝဲာ်လိလါဖဲလဲၤကနၢ်ပၢၢ်ဝဲညိကဒၣ်ကသ့ဝဲအ
ဂီၢ်လိ .

၂ - ကွဲၤ န့ၣ်ပုၤမၤအိလါတၢ်တိမ့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ဂီၤဒီးပုၤလါကတၢ်ကျိၣ်တနီၤမၤ
ဝဲလါတၢ်အနၢၤ (ပနၢ်အနၢၤ) ဒီးပုၤတုၤအိဝ်တၢ်အိဝ်တဖၣ်မၤဝဲ
လါကူလိ . လါတၢ်ဒူးသူးဒူးသံၣ်အခါ , ဒိးတၢ်ကဒူးသုၣ်ညိပုၤဂီၢ်

မုခ်လာ သူးဖိတဖ န်လဲလီ န်တၢ်ဒူး , မ့တ မ့ၢ်တၢ်ဒူး ပလီၤက
မျၢၢ်အသးလီၤ .

ဂွံၤ န့ၣ်တၢ်အူအီၤလၢ တၢ်သး ခုအကတီၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ .
အကလုၢ်သ့ဒိၣ်မး , အိၣ်ဒီးအပီၤဖးထီၣ်ကီၤအသးဒီးအစိးခါ
အိးသပီၤအသးလီၤ .

၃ . ဖျၢၢ်စံး - မ့ၢ်တၢ်ဒူးတၢ်ပျီၣ်တကလုၢ်ဒီး မ့ၢ်ဝဲတၢ်က့ၣ်တၢ်ခဲတၢ်ဒီး ပဒီ
ထီၣ်အီၤ ခဲတၢ်လိာ်လီၤ . တၢ်ဘျီအီၤလၢတီၢ်မ့တ မ့ၢ်တီၢ်ဘျီက
ဝီၤကျီၤ , အပူၤလီၤဆၢ န်ဖဲအခါ န်သးလီၤ . အစုၣ်ဖးထီၣ်ဖဲအ
ချၢ ဒီးတၢ်ဒူးတမံၤအံၤ ပုၤသ့လၢ ပုၤအူပံၤပျီၣ်ဒါတဖုအကျီလီၤ .

၄ . တနၢ်က့ၣ်ကျီၤ - တၢ်ဒူးတကလုၢ်လၢ အအိၣ်ဒီး ပျံၤလၢ အဘၣ်တၢ်ဘျီအီၤလၢတီၢ်
မ့တ မ့ၢ်စ့ဒီး စၢၢ်အသးတၢ်အကျီၣ်အလီၤလီၤ . ပျံၤ န့ၣ်တၢ်ထူး
ယံးထီၣ် ဝုၤစၢၢ်လီၤ ဝဲသ့ဒ်သိးအယုၢ်ကယုၢ်လိာ်အသးအဝီၢ်လီၤ .
ပုၤကညီၣ်ခွဲးဝဲ ပျံၤတဖၣ် လၢအစု မ့ၢ်လီၤ .

၅ . တယံၤ - ပုၤကညီၣ်ဖိတဖၣ်တ့ၣ်ဝဲလၢ ဝဲဒီးအပူၤဖိအိၣ်ဘခါန့ၣ်ခွဲး
ထီၣ်ဝဲဒီးကဲထီၣ်တၢ်သး ဝဲဒ်အယုၢ်လီၤ .

၆ . ပံၤဂွံၤ - ကီၤလၢ ဝါဖိကီးလၢ (flute) . ပဲပဲပုၤကညီၣ်ဖိတဖၣ်ပ
မၤလၢ ဝဲဒီးကီၤလၢ ဝါဖိးဖိတဖၣ် မၤလၢတီၢ်ဘျီ , စ့သ့ၣ်တ
ဖၣ်လီၤ . မ့ၢ်တၢ်မၤအီၤဒ်ဝီၤဖးထီၣ်တဘျီ , အိၣ်ဒီးအပူၤ သ့ၣ်
တဖၣ်ဖဲအကပၤတခီဒုလီၤ . ပုၤသ့အစု မ့ၢ်ခဲဒီလိာ်ဒီး ဒူးကဲ
ထီၣ်တၢ်သး ဝဲဒ်အယုၢ်ဖဲပုၤတၢ်အူန့ၣ်ကလံၤ န့ၣ်လီၤ .

၇ . ဇၢၤ - တၢ်ဘျီအီၤလၢ တီၢ်ဒီးတီၢ်ဘျီ , မ့တ မ့ၢ်ထးကဝီၤကျီၤ ဒီးအ
ချၢတခီကဲထီၣ်အသးဒီးဖဲပုၤဒီအီၤအခါအသိၣ် ဖျိဝုၤမးလီၤ .

၈. ပီတု - ကီလကီးလ (Xylophone) မှတ်တရတကလုတ်လ
 ပုကညီဖိတဖ နှိတ်လ ဝ နှိတ် - သူးဘူအီဝံ မေ ဖု နှိတ်လ ဝ
 တတီတတီ ဒီး ဒီအီလ ဝ နှိတ်အဘိခံဘိဘံဘတ် ဝ အဒိ နှိတ် လာ တ

ယသု နှိတ်တဒါ အသိ ပု ဖးတဖိက မေဒါထိ နှိတ်ကူအီလီ . ပု
 ကညီဖိတဖ နှိတ်အတင်ဒုတင်အူ နှိတ် မှတ်ဒုသကီးအူသကီး ဝ ဒီ ဖု - ကီလကီးလ
 အီခဲးစဉ် (Orchestra) နှိတ်ယ နှိတ်လ ပ ဒီက နှိတ်ကအိ နှိတ် ဒီးအယု
 အဏ္ဍလီ . ပုကညီအအိ နှိတ် ခဲးစဉ် နှိတ်အပီးအလီတဖ နှိတ် ပ မေ နှိတ်အီညီကဒ နှိတ်
 လာပုပုလီ . သု နှိတ် ဒီး ဝ နှိတ်တလိ နှိတ်လ ပက မေလ နှိတ် စုဘ နှိတ် မ ပဘ နှိတ် မေသုပသး
 ဒီးစွာလိစွာ ဒီးတဖိတလံတဖ နှိတ် ဒီးထူးထိ နှိတ်သုပ ဒိ နှိတ် နှိတ်လကစဝ်ပွေဘု နှိတ် ပု
 နှိတ်လီ .

အဆာ ဒိ နှိတ်လွင်

(က) ပုကညီဖိအလုအလင်ဒီးအသကတ်ပဝး

ပ ဝ ဒ နှိတ်လ ပအိ နှိတ် ဝ ခု ပုဝုပုတဖ နှိတ် , ဒိ ပ မှတ်ပုကညီတကလုတ်
 ဘနိဉ် , ပလင်ပလင်တဒိသီးပ ဖိ ပ ဖုလ ပုတဖ နှိတ်ဘ နှိတ် . ပ ဝ တနီပတူလိတ်
 ခရံင်အတင်ဘိ . ဘူးဒင် အတင်ဘိ , ဒီးတနီအိဉ်စလင်အတင်ဘိတဖ နှိတ်အသိ . ပ ပ
 စိုက်စိ လင်ပလင်တဖ နှိတ်လီ . မှ မှတ်ပ ဒိ ပုဝုပုပုကညီလကစဝ်ဒိ နှိတ်ကလိကျိတ
 ဖ နှိတ်ဖးဘတ် ဒီး ဒ နှိတ် မိလုပလင်တဖ နှိတ် ဒီးလီ .

ပုကညီဖိအလုအလင်တဖ နှိတ်

- ၁ . တင်အိ နှိတ်ဘူး
- ၂ . တင် စွဲဝံစွဲကလ
- ၃ . တင်တိသု နှိတ် ခးက
- ၄ . တင်ဒု နှိတ်တထု

၅ . တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဟီၣ်

၆ . တၢ်တုၣ်တၢ်ဒျါ။ လုၢ်လၢၣ်တၢ်မံၤအံၤ ဖျါဝုၤ ဝဲအကၢၣ်ဒါခဲ " ပှၤကညီအတၢ်ဆဲး
ပူၣ်တဖၣ်အကျိ - " နီၣ်သီၤရၤ ဒီးစီၤသ့ၣ်လၢၣ်ဘီ "

တၢ်အိၣ်ဘုး

ပှၤသ့ၣ်ကုၤသးပှၤအိၣ် ခံးလၢ ပကျိတ နီၤတဲယုၤ ပှၤလၢ တၢ်အိၣ်ဘုး
န့ၣ်အိၣ် ဝဲခံကလုၢ်လီၤ .

(က) ဒုၣ်ဖိထၢ ဖိအတၢ်အိၣ်ဘုး

(ခ) ဒိထံဒိကိၢ်အတၢ်အိၣ်ဘုး န့ၣ်လီၤ .

ဒိပဒိၣ် ခါလုၤမ့းကီၢ်အတၢ်ကွဲးဘၣ်သး " တၢ်အိၣ်ဘုး " အဝုၢ်န့ၣ် မ့ၢ်
တၢ်လၢတၢ်ပှၤလီၤ .

ယဲၤတၢ်ကွဲးတၢ်ဒိခံၤသးကိးပှၤကစၢၢ်ဒိၣ် ဖိတဖၣ်တဲယုၤအသိး န့ၣ်လီၤ .

ဘုၣ်ဒိၣ် မ့ၢ်ပှၤပိၣ် မ့ၣ်သးပှၤလၢ အကဲက့ၢ်ဘုၣ်ဒိၣ်တဝၤ န့ၣ်လီၤ .

ဘုၣ်ဒိၣ် ဘိထုကဖၣ်ဝဲဒိအံၤ -

ထံကစၢၢ်ကိၢ်ကစၢၢ် , သ့ၣ်ကစၢၢ် , ဝဲကစၢၢ် , တၢ်အိၣ်
ကစၢၢ်ဖးဒိၣ်ဇၢ , လၢပတၢ်သရူးပတၢ်ကမၣ်အဆိ , ပထံကိၢ်ကိၢ်ကိၢ် , ပအိၣ်ဒီး
တၢ်ဆူးတၢ်ဆိ , တၢ်ကုတၢ်ကွဲၣ်တဖၣ် , ကွၢ်ကပၣ်ဒီးဒူးအိၣ်သ့ၣ်အိၣ်ဒူး , ဒီးဒူးအိၣ်
မ့ၣ်အိၣ်ပၤကတုၤဘၣ်ပှၤတက့ၢ် . ဝဲဒီးဘုၣ်ဒိၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ဒီးဒွါဝဲလၢလၢၣ်လီၤ
လုၤလီၤ . သ့ၣ်လီၤ ဝဲလီၤလီၤ . ဒီးပှၤမၤပၣ်တၢ်နၢ မ့ၣ်အထံလၢ ခွးပှၤ န့ၣ်ဘုၣ်ဒိၣ်
ဘျၢ န့ၣ်သ့ၣ်ဒုဖိဒီးဖှဲဝဲလၢ ပှၤကိၢ်မ့ၢ်အလီၤ ဒီးလၢတၢ်ကပိၣ်တၢ်ကပၤလီၤ .

ပှၤအိၣ်ဘုးတနီၤတဲဝဲဒိအံၤ -

ဝဲပှၤတဝၤဆိထီၣ်ဒီးဘုၣ်ဒိၣ်ဝဲလၢကသံၣ်ဒိသ့ၣ်ပၤဝဲဝဲ
သ့ၣ်တၢ်ဝဲတၢ် , မ့ၢ်တဘျီလၢဟံၣ်တဒုၣ် န့ၣ်အိၣ်ဝဲဘုးလီၤ . အဆိကတၢ်န့ၣ်
ဟံၣ်အဝဲ န့ၣ်အပူၤ , လံၣ်စီၤဆိတဘၣ်အိၣ်ဘၣ် ; ကသံၣ်လၢ ပှၤကိး (ဆးဗြဲး)
န့ၣ်တဘၣ်အိၣ်ဘၣ် , ပှၤသ့ၣ်ဒိၣ်လၢတအိၣ်ဘး (ပှၤလိၣ်ဘး) န့ၣ်တဘၣ်တဲဘၣ်

ပုဂံၤ ဖိစိ ဖိဘၣ် ဒုၣ်တၢ် ဟိတၢ် ဃီၤ ဒီးဆိတဖၣ်လီၤ . ကမၤ ဝဲတၢ် န့ၣ်, မိၣ်ပၢ်
 မ့ၢ်အိၣ်မၤအတဲဒီး လဲၤကျိတံၣ်ဖိၣ်ဃဲ , ဟံး န့ၢ်ထိးနွံဃံၤ , ဃိၣ်ဝီၤမီ (လၢ ဝၣ်ခဲမီ)
 ကျိဒိၣ်ခဲ ဃိၣ်ဝီၤမီ ဝံၤ , အမိလၢအကဘျး မ့ၤ , တၢ်ကသု န့ၣ်ဘၣ် မ့ၢ်မီဖိခဲမီဒီး
 ကျိဒိၣ်ခဲဝဲလီၤ . ဃံးကတံၤမီ ဝၣ်ကျိဝဲတဖံး န့ၣ်သၢ မီဝံၤ , ဃုတဃံ ဝဲဒီး ပၣ်ဝဲလၢ
 ကုပုၤကျိဝဲယၣ်လၢ , ဒီးဟံး န့ၢ်ဝဲအစိး ဒီးအဖၢ ဒီး မ့ၢ်တဒါဘၣ်ဟံးဝဲသၢ ထုၣ်မ့ၤ
 မ့ၢ်ယဲၣ်ထုၣ်လီၤ . အဖျိၣ်, အစိး လၢအဂ့ၤ န့ၣ် ပၣ်ဝဲလၢ ကုပုၤ ဒီး ဝၣ်တဒုလၢ ကဘျး
 ချိအဂီၢ်လီၤ .

တဲကုၤ စိၣ်ဝဲဆူတံၣ် ဝံၤဘျး ချိလီၤ . တဘျီအံၤဖိၣ်ထိး(အမိၣ် အပၢ် အဖိအ
 လံၤမၤစၢၤ)လီၤစၢၤထိးအစုလၢ ချိခဲဘျး , အခိၣ်ခဲဘျး , အခါဒုခဲဘျး , ချိလၢအ
 ဆိၣ်ဘျး န့ၣ်ဆွဲ န့ၣ်ဝဲဆူထိးအစု ဒီးထိးအခိၣ်ကဆူးပုၤဝံၤ , ထုးတံၢ်စၢၤတံၢ်ဝဲလီၤ .
 စိၣ်ထီၣ်ထိးဆူဒၢး ပုၤပၣ်ဝဲလၢတံၣ်ဖိၣ်ဃဲ (အိၣ်ပၣ်စၢၤ မိၣ်ပၢ်လီၢ်မံကပၤ
 လီၤ .)

တဘျီအံၤပုၤဆိၣ်ထိး ဒိၣ် န့ၣ်လီၤ . ပုၤလၢအဆိၣ်ထိး ဒိၣ်လၢအစုထွဲတ
 ဖၣ်ပၣ်ထိး ဒိၣ်လၢ မ့ၢ်အူထိးဒီး ပုၤလၢအဆိၣ်ထိး ဒိၣ်လၢ စုစုၣ်တဖၣ်ပၣ်ထိး
 ဆူတံၣ်ဒုၣ်ထိး အသး ခါပုၤဒီးအခိၣ်ကဆူတံၣ်ဖိၣ်ဃဲအခိၣ်လီၤ . ပုၤစးထီၣ်ဆိၣ်
 ထိးကပၤစးထီၣ်လၢအပၢ် , အမိၣ်အဖိအဒိၣ်ကတၢၢ်တဆိတဆိတုၤလၢအသဒါလီၤ .
 ဝံၤဒီးဆဲးဝဲအတံၢ်လၢလၢ ဒီးမ့ၢ်တသံတိးဝဲအထိးအကိၣ်, မ့ၢ်တသံတိးဝဲလၢဃဲလီၤ .
 တုၤအသံဝဲဒီးသုထွဲ ဝဲဝံၤ ပၣ်လီၤလၢယၣ်လၢအဖိ ဒိၣ်ဖဲတံၣ်ဖိၣ်ဃဲအခိၣ်ထိးလီၤ .
 ခဲအံၤကူးလီၤထိးအဟၢဖၢ , ထုးထီၣ်ဆိအသုၣ် ဒီးကွၢ်ဝဲအသဒိလီၤ . မ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ်ဘျး
 ဝဲထိးအသုၣ် ဒီးကွၢ်ဝဲအသဒိလီၤ . မ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ်ဘျး ဝဲထိးအသုၣ်ခဲကု- ပုၤဆဲးလၢဒီ
 တကပၤပၣ်ဃုၣ်အသဒိ န့ၣ် ပၣ်ဝဲလၢတံၣ်ဖိၣ်ဃဲအခိၣ်ထိး , ဒီးပၣ်ဃုၣ်အကလုၢ်
 တဖျါလီၤ . ဒီးအကစၢ် န့ၣ် ပၣ်စ့ၢ်ကီးလၢတံၣ်ဖိၣ်ဃဲအခိၣ်ထိးလီၤလၢကီၢ်လဲၣ်

ပူ နှင့် ကအိန် ဝဲဘ နီ - အကလုဂ်တ ဖျာ န် , အပသိန်တ နီ , အပွံ န်အကဖု နှင့် ပန်
 ဝဲလာ ကုပူလီ . ထီး နှင့် ဟိ ဝဲ ဒီ ဒု ဒီး ကူးလီ ကိလီ ဝဲလီ . လာ ပုသ်း ကန်ကပ နှင့်
 ကိဆိ ဝဲ အဖံဘန် ဒီး အဒိန် ဝဲ , ပန်အီလါ ဟံဂ်ဖိ န် ယဲအဒိန် ထံးလီ . အစု ဒီး အဒိန်
 လာ ပုသ်း : နှင့် ပန် ဝဲ လာ ကိလီ ပူလီ . ဝဲအကူး ဝဲ ကိ ဝဲ အခါ , ကူး ဝဲ တူ
 အည (အဆာ ကပ) သုတတ် တဂုလီ . အည မှုတ် ဝဲ နှင့် တဂုအဖိ , ကဘန် မ
 ကဒီး ဝဲ နှင့် လီ . တန်အိန် လာ ကိလီ ပူ နှင့် ကူးလီ ကိလီ ဝဲ ဝဲ ဒီး ဖိ ဝဲ တနီ , အ
 သုန် , အသွန် ဒီး အည နှင့် မေ ဘူး ဝဲ ဝဲ ကျ ဝဲ လာ ကိန် က မုန် , တိန် ဘူး ဝဲ ဝဲ ဟု အိန်
 ဝဲ လာ မိ ပူလီ . ဖိ ဝဲ လာ မိ ခံ မိ အပူလီ . တူ အမံ နှင့် လဲ ပန် ဝဲ လာ ဟံ န် ဖိ န် ယဲ အဒိန်
 ထံး , ဒီး ပန် သံး ကတံ ဖိ တဖျာ န် လာ အပူ ဆီး လီ ထိ ခံ ဘိလီ . ခွဲး လီ မု ဣထံ ဣ ဝဲ
 ကိလုန် ဖး ဟိန် ဝဲ မိ ဒီး ပန် လီ လာ သတန် ခံ ဘုန် အပူလီ . တဘျီ အံ အမိ အပန် ဒီး
 အဖိ တဂု တဂု အိ ဆိ သံး တဂု တစွဲး , အိန် မု တဂု တမိ , အိန် ယုန် ကသုလီ . ကိန်
 ဒီး မု နှင့် ဒုး အိန် ကုသ် ဝိ န် လာ ဟံ န် ဖိ န် ယဲ အလီလီ . အမိ အပန် , အမံ ပု
 တဖန် အိန် လာ ခံ ဒီး တဘျီ အံ အိန် ဘူး အိန် - ကီး ပု ဖိ ဝဲ ဖိ တနီ လာ အအိန် ဝဲ ဟံ န် က
 ဝိ န် ဟံ န် ကပ တဖန် လီ . အိန် မု အိန် ထံ ဝဲ , ဟံး နှု ကု တန် အိန် လာ ဟံ န် ဖိ န် ယဲ အ
 ဖိ ဝိ န် တဖန် ဒီး သန် ယု ဝဲ တနီ ဒီး ဖိ အိန် ဝဲ တနီ လီ .

ဒိထံ ဒိ ကိ အတန် အိန် ဘူး

ဘူး တကလု န် အံ ပု ဒိ တလု န် အိန် ဝဲ ကိ အဝဲ နှင့် အပူ ညီ နှု မေ
 ဝဲ သာ နံ န် တဘျီလီ . အဝဲ သုန် အိန် ဒီး ဘုန် ဝိ န် တဂုလီ . ဟံး နှု ဝဲ သိ , မာ် တး လဲး
 ဒီး ထီး တဖန် - (တဘျီ အံ ပု ကစာ ဖိ န် ဖိ တဖန် အိန် ဘူး ခဲ အံ ခဲ အံ အဖိ အထီး တ
 အိန် ဘန် ဒီး မေ ဒန် ဝဲ လာ ထိ န် ဖိ သိ ဖိ တဖန် လီ . ဒု သဝီ မု ကီး မေ သကီး ဝဲ လီ .
 တူ မု တန် အိန် ဘူး စး ထိ န် ဝဲ လံ နှင့် ကျ မု လာ အလဲ သိ ဖျိ သဝီ တဖျာ န် နှင့် ကး ဘံး
 ဟံ န် ဝဲ ဝိ န် ခံ နှင့် လီ . ကျ မု အိန် ဒီး အခံ , ခံ ကပ လာ န် ဘူး လီ ဝဲ ဝဲ ထိ န် သုန်
 ဆိ သုန် တဖန် လာ ပျံ လီ ဒိ သီး ပု ကမံ တဂု တဂု တဂု ကထိ န် ဘန် တန် ပန် နိ န် အံ
 ဒီး သုတဟဲ နှု န် သု သဝီ ပု တဂု နှင့် လီ .

တၢ်ပ နီၣ် ဘ ဖ န် အံၤ တ မ့ၢ် သဲလၢ ပ ပှၤ ကညီ ဖိတကလုာ် အ ဝီၣ် ဇီ
 ဘၣ် . မ့ၢ် မ့ၢ် တ ခီ မ့ၢ် ဝဲ တၢ် ပ နီၣ် ဖး ဒိ န် တ မံၤ လၢ ပှၤ ကိး ကလုာ် ဒဲး တထံ န် ဒီး ကသ့ န်
 ညါလၢ ဒုသဝီ ဒီ ဖျၢ န် တၢ် အိၣ် ဘူး အိၣ် ဝဲ န့ၣ် လီၤ . ထဲ န့ၣ် တကး ဒံး ဘၣ် ပ ဒိ န် အ ခု အ
 ပှၤ အတၢ် မၤ ဖိတ ဖ န် ဒိ န် လဲာ် မ့ၢ် ထံ န် ဘၣ် ဝဲ ဆီ ဆူ န် တ ဖ န် ဘူး လီၤ အသး န့ၣ် တလဲ
 န့ၣ် ဘၣ် ဝဲ ဆူ သဝီ ပှၤ ဘၣ် န့ၣ် လီၤ . ပှၤ ဒု ဖိသဝီ ဖိ ခဲ လၢ န် စ့ၢ် ကိး တဘၣ် ဟး ထီ န်
 ဆူ သဝီ အ ခု ဘၣ် . ဒုသဝီ တၢ် အိၣ် ဘူး အံၤ မ့ၢ် ဝံၤ ဒီး , ဟး ထီ န် ဝဲ ဆူ သဝီ ချၢ သ့ ဝဲ လီၤ .

တ အိၣ် ဘူး လုၢ် လၢ တမံၤ အံၤ ဘၣ် မၤ သကိး ဝဲ တ နံ န် တဘျီ , ဒိ သိး
 ဒု ဖိသဝီ ဖိတ ဖ န် ကဘၣ် မ့ၢ် ဘၣ် ခု န် ဝဲ ဒိ သိး ကပူၤ ဖျဲး ဝဲ ဒီး တၢ် ဆူး တၢ် ဆိ , တၢ် တ
 ဂ့ၤ တဝါ , တၢ် ဘၣ် ထီ န် ဘၣ် ဘျီ တ ဖ န် , ဒိ သိး ခုး ဇီ သံ န် ဇီ , စံာ် ဇီ ပှၤ ဇီ , ကသ့
 ထီ န် သၣ် ထီ န် အိၣ် အိၣ် ဝီၣ် , ဒိ သိး ကျိၣ် ပ န် ဒီး တၢ် ဘျီ န် အိၣ် ဘျီ အိၣ် ဆီ ဖိတ ဖ န် ကပူၤ
 ဖျဲး ဒီး တၢ် ဆူး တၢ် ဆိ သ့ န် တ ဖ န် , ဃုာ် ဒီး တၢ် ဖံး တၢ် မၤ ကလဲၤ ထီ န် လဲၤ ထီ ဆူ ညါ ခီ အ ဝီၣ်
 တ ဖ န် စ့ၢ် ကိး လီၤ .

ဒိ အိၣ် ဖျိလံၤ တံ န် ဖိ ဃီ ဖိ တၢ် အိၣ် ဘူး အသိး , ထိး ဆီ သ့ န် တ ဖ န်
 ဘၣ် တၢ် လုၢ် ထီ န် ပ န် ထီ န် ဝဲ လၢ ဖံ ဖု အ ဝံ အကလၢ အ ဝီၣ် ဒီး သံ ဒိ န် မ့ၢ် ဃိ တ ဖ န် အ
 ဝီၣ် န့ၣ် လီၤ . ထိး ဆီ တ ဖ န် ဘၣ် တၢ် လုၢ် ထီ န် ပ န် ထီ န် အံၤ ဝံၤ အလီၢ် ခံ ဘၣ် တၢ် ဒူး အိၣ်
 ဒူး အိၣ် ဒီး တၢ် တဂဲၤ တၢ် တခး တ ဖ န် စ့ၢ် ကိး , ဒိ သိး သုတ မၤ အာ မၤ နး ဒုသဝီ အတၢ်
 ဒိ န် ထီ န် ထီ န် တ ဖ န် တဂ့ၤ န့ၣ် လီၤ .

တၢ် အိၣ် ဘူး လၢ ဒုသဝီ ဒီ ဖျၢ န် တၢ် ဖံး တၢ် မၤ အံၤ ဝံၤ ဝဲ ဒီး ပှၤ ဒု ဖိသဝီ
 ဖိ ခဲ လၢ န် ဒိ န် ဒိ န် ဆံး ဆံး န် မး ဝဲ သပှၢ် ပှၢ် လၢ တၢ် အာ တၢ် သီ တၢ် နး တၢ် ဖှိ န် ကလဲ
 ပှၤ ဖှိာ် အဝဲ သ့ န် လၢ နံ န် အသိး ဒီ နံ န် ညါ အပူၤ အဃိ , သ့ န် မံ သး မံ ဝဲ ဒိ န် ဒိ န် က
 လဲာ် န့ၣ် လီၤ .

၂။ တၢ် ကွဲ ဝံ ကလၢ

ပှၤ ကညီ တဝၤ , ဖိသ န် ဂ့ၤ သး ပှၢ် ဂ့ၤ အိၣ် ဒီး အကလၢ လီၤ . ဝဲ

၁၅ မှၤ အလး ၂၀း ၇ န့ၣ် စံး ဝဲ ဒိ န် -

" ဒီး စီၤ စီလူး (အံၣ် စ ဂ့ၤ လး အစီၤ ပၤ) စံး ဘၣ် အ ခု အ ပှၤ ဃု န့ၣ် ယၤ လၢ

ဖိတ် မုတ်လှ အဆိပ် ဒီး ပှသံအကလေးတဝေ

၁၅ မုတ်အလေး ၂၀ : ၁၄ - ဖဲဝဲဒ်အံ -

ဒီး စံးဘဉ်အံ , အကုအကီ မေအသးဒ်လဲဉ် . ဒီး စံးဝဲဒ် , ပှသးပှ တဝေဖဲထီဉ်လုးဘာအသးလှယဉ်တဘဉ်လီ . ဒီး စီစီလုးသ့ဉ်ညီဝဲလှအ မုတ်စီစီ ၅ မုတ်အလေး

ပှကုဉ်ဘဉ်ကုဉ် သ့ဘဖဉ် စံးဝဲလှ ပှကညီတဝေ န့ဉ်အိဉ် ဒီးအနီဒ်နီဒ် လှပထံဉ်သ့ , ဒီးအိဉ် ဒီးအနီဒ်သးလှ ပှသ့ဒ် ဖိတဖ်ကီးဝဲလှ ပှအကလေးလီ .

ပှသ့ဉ်ကုသးပှလှ ပှပှဝီ မုတ်ဖဲအတချးကဲကဲ ပှခရံ ဖိတဖဉ်အခါ န့ဉ် , ဖဲပှတဝေ မုတ်ဘူးမုတ်ခါန့ဉ် , ဒူးအိဒူးအိဉ် ဝဲလှသ့ဉ်ဝဲဝဲ ဖဲဒီးမုတ်ဘဉ် ဒီဘဉ်သံးန့ဉ် သ့ဝဲကသံဉ်ကသီလှ ပှသးပှတဖဉ်သ့ဝဲလီ . ဖဲဝဲဒ် န့ဉ် မုတ်ဘဉ် ဘဉ် ဒီးလဲ ဝဲဆုပှ မုတ်တင်တင်အဆိပ် ဒီး မေအဒူး န့အံသီယံလီ .

တၢ်ဒူးသီယံ

မေဝဲသီဝဲ , အစု , အဒံးဆုဒီးအညဉ် န့ဉ်အိဉ် ဝဲဒီးအသံ န့ဉ်ဆဲး တွာဝဲလှ နီဉ်ကုသံးစံးလီ . နီဉ်ကုမုတ်လဲလီဘျာ်ဘျာ် န့ဉ် စးဝဲလှ " ကၢ်တၢ် " ဝဲဝဲလီ . ဘဉ်ဆဉ်နီဉ်ကုလဲန့ဉ်မုတ် တဘျာ်ဘဉ်ဒီးကုဉ်ကပလံ န့ဉ် စံးဝဲဒ်လှတ ဝဲဘဉ်လီ . ဒီး စံးဝဲလှ ပှဆိ န့ဉ်အကလေးဟးအသီကဲကဲ ဝဲအကလေး ဒ်သီးအကလေး ကဲကဲအိဉ်ကဲလှ ပှဆိအပှ ဒ်သီးကဘျာ်ကဲဝဲလီ . ဝဲဒီးစံးထီဉ် နီဉ်ဒီကုဒ် ဒီး ဒီတကီဉ်သီတၢ်သံးဝဲစံး -

ပြုကလေးဖဲကဲ - ဖဲကဲအိဉ်လှဟံဉ် , ဖဲကဲအိဉ်လှသီ , ဖဲကဲအိဉ်လှ ပှဖိအသီး , ဖဲကဲအိဉ်လှ ဝဲဖိအသီး , ဟးအိဉ်လှထံ နၢ်ထံခဲတဝေ , ဟးအိဉ်လှ သ့ဉ်ဒီဉ်ထံးဝဲ ဒီဉ်ထံးတဝေ , ဖဲကဲလဲဉ် , ကီးကဲဝဲဒ် န့ဉ်တဘျာ် , မ့ဘမုတ်သဘျာ် ဒီးတဘျာ် န့ဉ်ကီးကဲဝဲ န့ဘျာ်လီ . စံးန့ဉ်လုဉ် ဝဲဒီးလုဉ် ပှသ့ , ပှဝီ , ပှဘီ ဝဲ စာဝဲလှ ပှဆိအစုလီ , စာဝဲလှ ပှဆိအကီဉ်လီ , ဒ်သီးပှဒူးလဲဉ် ဝဲအသီးဒီး လုဉ် ဝဲန့ဉ် စာဝဲလှ ပှဆိအစု ဒူးအလီလီ . မေဝဲဒ်အံ န့ဉ်တဘျာ်ဘျာ်ဝဲကီးလီ .

တၢ်အိၣ်သံစ့ၣ်ကိးလီၤ . ပှၤဆိမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဒီးလဲၤစှၢ် " ဒီး " ဆူပှၢ်ပှၤ (ပှၤလဲၤ
ခံၣ်ဝါသါ ဝါ) စိၣ်ဘျီသံးဝံၤလဲၤဆူက့ၣ်ဖးဒုဖးတြၢ်ဒီးဖဲန့ၣ်တုဲပျံၣ်စီၤဖိတခါဒီး
ဟံၣ်ဆိၣ်ဒီးလၢ ပျံၣ်စီၤအလီၤ , ဆီလီၤသံးလၢ ပျံၣ်စီၤဒိၣ်ထံးဘိထုကဖၣ်သိၣ်ကမဲၤ ဝဲ
ဒ်အံၤ - ပတဲစိၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အံၤ , အိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ဝံၤမၤဘျီက့ၣ်ပပှၤဆိတက့ၢ် .
တံးဘၣ်ဖိၣ်ဘၣ်အဝံၣ်အကလၢတဂ့ၤ , မၤကီၤမၤခဲ , မၤအာ မၤနး , မၤဖှိၣ်အိၣ်တဂ့ၤ
ဝံၤဒီးလုလီၤသံးဆူဒီးပှၤတစး , ဒီးအိၣ်တၢ်န့ၣ်အိၣ်သးကိးဝဲခဲလၢၣ်လီၤ .

" ဒီး " စံးတၢ်န့ၣ်တၢ်ထုန့ၣ်အိၣ်လၢဆိၣ်သိးခွးဖိဒီးဒါ န့ၣ်ဝဲမ့ၢ်ဘီ ,
မ့ၢ်ဂီၤ , ဆီဒိၣ် , ဆီဆူၣ် , ဆီဒိးဒီးလဲၤစိၣ်ဝဲဆူပှၢ်ပှၤလီၤ .

၃ . တၢ်တီၢ်သ့ၣ်ခးကဲ

တၢ်လုၢ်တၢ်လၢတမံၤအံၤပဝဲဒၣ်ပတဲအခါပတနၢ်ဟ့ၣ်န့ၣ်ပှၤဘၣ်နီတဘျီနီတ
ဒိၣ်ဘၣ် . မ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်ဒိၣ်ဖိတဖၣ်အလုၢ်အလၢလီၤ . ပသံက့ၢ်ပှၤသးပှၤလၢကစၢ်ဒိၣ်
ဒီးပှၤသ့ၣ်ဒိၣ်ဖိတဖၣ်စံးဝဲဒ်အံၤ -

ပှၤတံးန့ၢ်ထိးမ့ၢ်တမ့ၢ်ဆီဒီးဖဲအမၤသံဝဲအခါတံးန့ၢ်ဝဲအသ့ၣ်ဒီးထွဲဝဲလၢ
လၢၢ်ဇီၤလုဇီၤ , သ့ၣ်ဇီၤဝဲဇီၤအကပၤလီၤ . ဒီးထုကဖၣ်သိၣ်ကမဲၤဝဲလၢထံကစၢ်
ကိၢ်ကစၢ် , လၢၢ်ကစၢ်လုကစၢ် , တဖၣ်ကဒုးပှၤအိၣ်လၢတၢ်အာတၢ်သိအကလုၢ်ကလုၢ်
လီၤ .

၄ . တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထု

ပဝဲလၢပမိၢ်ပပၢ် , ပဖဲပဖုမ့ၢ်ပှၤဘျီက့ၣ်ခရံၣ်ကစၢ်အဆီ , ပတၢ်အိၣ်မ့ၢ်ပှၤ
ဖျးဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုတဖၣ်လီၤ . ပမ့ၢ်ဒုၣ်ဒိးဒိၣ်ပှၤသ့ၣ်ဒိၣ်ဖိ , ပှၤလုဇံးဒၣ်မိၢ်လုၢ်
ပၢ်လၢသါပှၤ , ပကဘၣ်ဒုၣ်ဒိးဒိၣ်တၢ်တဘျးမံၤဒီးပတၢ်သဘျးခရံၣ်ဖိဘဝါ
အဆိးတအိၣ်ဘၣ် . ဒီးယသးခုလၢယမ့ၢ်ပှၤခရံၣ်ဖိတဝါဒီးလဲၤဘိတၢ်လၢသဂီၢ်စီၤ
မိၤန့ၣ်ဖဲမ့ၢ်အိၣ်ဘျးနံၤတနံၤန့ၣ်လီၤ . တၢ်ဘျးတၢ်ဘိလၢတံၣ်လၢဆီဒီးသဂီၢ်စီၤမိၤ
န့ၣ်ယဂ့ၢ်လဲၤဘိကစီဒီလီၤ .

ပှၤသ့ၣ်က့ၢ်သးပှၤလၢပှၤတဖၣ်အတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုန့ၣ်မ့ၢ်ဒ်အဖီလၢၣ်အ
သိးလီၤ .

ယူလီယပ်နီတပေါ်ဒီးယသံတွင်အိ၊ " ကျိမ နှလဲင် " တဲဝဲပှကျိန်နိသျှဒီး
တမ်မနှ၊ အသံတဝှလဲင် , စံးဆာကဒီးဝဲလ၊ " ပှကင်တွင်ဆိသံဘိင်ယဲတဝှ
ယသးအိင်ကွဲးယပှကလုင်အဝှယတသျှင်ညိခဲလ၊ ဝဲဘင်ဆင်တင်လ၊ ယသျှင်ညိယသး
အိင်ဟျှင်ပှဖိသင်လ၊ အတသျှင်ညိတဖင်လီ . ယဆာ စှင်ကီးလ၊ မှ်ကမင်ဒီးပှဖး
လံင်အံကဝံသးစှင်ဟိုလီဟိုဘင်ကှအိလီ .

၅. တင်ဟုတင်ဟိုင် ပှသံအစိင်

ဒ်အဖှိလ၊ စိအိင်လး , ကညိအတင်စံင်စိတဲစိ ပှအသိးနှင် မှ်ဒ်အ
ဖိလင်အသိးလီ .

မုင်ကိလံင်စံးဝဲ , သုမတင်နှတကင်ဘင် . (မတင်နှ - မတင်အူ
တင်သမုလ၊ မုင်ကိလံင်နှင်လိအိ) လ၊ အမုင်နှယကဟျှင်နှင်သု , မုင်ကိလံင် ဘူ
အကတိဝဲဒ်နှင်ဝဲ , ဝဲဆာထာ ဝဲလဲဒိသံအပင် , ဒိသံအပင်ဝဲ , လဲစိင်ထိင်
ပင်ဝဲလ၊ ဘျှင်ပှ , စိင်ထိင်ပင်လ၊ ဘျှင်ပှဝဲ , မုင်ကိလံင်နှကီးအမုင်ဝင်ကီး
အဖိတံင် , ကီးအပုင် , ကီးအဝဲင် , ကီးအဘူးအတံင် , အဘူးအတံင်ဝဲတူအိင်အိဝဲအ
မုင်ကနီဖိင်သင်ခွဲနှမ၊ အလဲထိင်မ၊ ထိ , ဘျှင်တဝဲးအပင်အစိင် , အဘူးအ
တံင်မုနှမ၊ ဝဲအဟိင်လဲဘင်အပင်လီ . မုင်ကိလံင်နှစံးဝဲ , တနီဖိင် , တနီ
နှ , တနီမ၊ ထိ , မ၊ ဒ် မုင်ကိလံင်စံးဝဲ မုင်ကိလံင်နှ မ၊ ဝဲဒ်နှင်ပှတမ၊ ဝဲင်
ဝဲအခဲနီတဝဲဘင် , ကလိင်အဘူးအတံင်နှ , ကနင်အကလုင်ပှလ၊ အဘိကစင်ယူ တ
ဖင်မုနှတကနင် မုင်ကိလံင်အကလုင်ဘင် .

မုင်ကိလံင်နှကုင်ကဒီးဝဲကုင်ဝဲဒ်လဲင် , စံးအဘူးအတံင်အံနှ မ၊
ဂီမ၊ သုသုနှင်သုသု , အဘူးအတံင်နှသံတွင်အိ , ပကမ၊ သုပကမ၊ ဂီဒ်လဲင် ,
မုင်ကိလံင်ကကိထိင်ဝဲ " သုမှ်တသျှင်ညိဘင်နှယကစံးဘင်တဲဘင်သု - တ
နီလဲခွင်ဆိး , တနီလဲဒီးသညင် "လင် " မုင်ကိလံင်မ၊ အိလဲဝဲလီ . ခွင်ဆိး
ဝဲတဲကူစိင်ဝဲ မုင်ကိလံင်နှဟျှင်နှင်ဝဲ-

" အံနှတနီဖိဂီ , တနီဖိသု , ဖိသုဖိဂီဝဲ - " တနီခွင်လုင် ,

မုန်ကီလိင်အဘူးအတံင် မ့ၣ်သံ နုၤ , ဟူထီၣ် ဝဲအစီၣ် , ဟူထီၣ် ဝဲအသံ , နၢ်ဟူဝဲလဲ
ကီးလိာ်အသးထဲ မုန်ကနီၤ ဖိၣ်သၣ်ခွါ , လဲအိၣ် မုန်ကီလိင် မုန်ကီလိင်ထီၣ်အီၤ
မုန်ကီလိင်တူထီၣ်အသး , မုန်ကီလိင်မၤအလဲထီၣ် မၤထီဒီးပှၤတဖၣ် နုၤစံးမုန်
ကီလိင် - န မၤတၢ်အံၤ မုန် မးလီၤ . မုန်ကီလိင်စံး , မ့ၣ်မုန် နုၤ , တီၢ်
နီၣ်အီၤ - ပှၤတဖၣ် နုၤစံးမုန်ကီလိင် " အအံၤ နုၤပကတီၢ်လီၤ .

မုန်ကီလိင်မၤ

ပှၤတဖၣ် မု နုၤအိၣ်ယံၣ်ယံၣ် အမိၢ်အပၢ်သံလၢာ် , အမိၢ်အပၢ်ဘိက
စၢ်ဖျၢ နုၤ , တကွၢ်လိလၢၤ ဝဲအမိၢ်အပၢ်အလုၢ်အလၢ်ကွၢ်လိကုၤလၢ မုန်ကီလိင်အလုၢ်
အလၢ်မ့ၣ်သံ နုၤ မၤဝဲတသ့ , လဲကီး န့ၢ်မုန်ကီလိင် , မုန်ကီလိင်တဲဟ့ၣ် နဲၣ်အီၤ -

" အအံၤ နုၤယဟ့ၣ် နဲၣ်သု နုၤတီၢ် န့ၢ်အီၤ , ဟ့ၣ် နဲၣ်ကုၤသုဖိသုလံၤ , အအံၤ နုၤ
ယကလဲဟ့ၣ် နဲၣ် ပှၤကညီကီးကလုာ် ဝဲကယဲၢ်ယဟ့ၣ် နဲၣ်သု နုၤတီၢ် န့ၢ်အီၤတက့ၢ် .

ပှၤကညီတကလုာ်အံၤတီၢ် န့ၢ်မုန်ကီလိင်အကလုာ် , ဟ့ၣ် နဲၣ်ကုၤအဖိအလံၤ , လီၤစၢၤ
လီၤဖျဲၣ်တုၤခဲကနဲၣ်အံၤလီၤ .

ဖျိလၢ ပှၤကညီတကလုာ်အံၤ နဲၣ် မုန်ကီလိင်ညီကဒၣ်ဒီး မၤဝဲဒ်အတၢ်မၤ
အီၤတကးဘၣ်ဟ့ၣ် နဲၣ်ကုၤအဖိအလံၤ , လီၤစၢၤလီၤ ဖျဲၣ်တုၤခဲကနဲၣ်အံၤအသိ " မံၤ
" ပှၤကညီ " တဖျၢၣ်အံၤအသုးအသ့ၣ်လီၤကွံာ်ဒီးကထီၣ်ကုၤ မုန်ကီလိင်အပျၢ်ဒီးက
ထီၣ် , " ပှၤကညီ "ဖိလီၤ .

မ့ၣ်ပှၤကညီတံၤသကီးလၢယီၤကိၢ်ကစၢ်ဒိၣ်တဲဝဲဒ်အံၤ -

" ဝဲပှၤဟူထီၣ် ပှၤသံအခါ , ခွဲၣ်ဝဲပ နဲၣ်တဘိလၢ အဒိၣ်သးဒီးတဘိအဒိၣ်သံး
လီၤ . ပှၤဂုၤ ပှၤဂၤလၢ အသးလီၤအဘျုးအတီၢ် န့ၢ်ပှၤ န့ၢ်ဝဲတၢ်ကုၤတၢ်ကၤ , ဒိၣ်ဖၢၣ်
ဆုကအသိ , မ့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်အဘူးအတံင်ဒၣ်ဝဲဒ်ဒုးကုၤဒုးကၤထီၣ်ဝဲအကစၢ်အကုၤအကၤ
ဒၣ်ဝဲလီၤ . တၢ်တ နုၤ န့ၢ်ပှၤသ့ၣ်ကုၤသးပှၤတဖၣ် မၤလုၢ်အုၣ်ထီလီၤ . ပှၤသးစၢ်
ကဖၣ်တဘၣ် မၤဘၣ် . ဝဲဒီးပှၤသးပှၤတဖၣ် နဲၣ်ဒိၣ်ခဲတၢ်လၢ ပှၤသံအကလၢ
ဒ်အံၤ -

ဒူး နေ နှိပ်ထိထပ် ဒီး စံးလါ အ မ့ၢ်ထံ ခံ

ဒူး နေ နှိပ် မ့ၢ်ထီၣ် ဒီး စံးဝဲလါ အ မ့ၢ် မ့ၢ် နှိပ်လီၤ .

သ့ၣ် စၢ်သးဘိၣ်လါ သဝီအဝါ မ့ၢ်သးလီၣ်ဘျီတီၢ် နှိပ် ဖဲ မၤအိၣ် ဝဲ ပှၤသံအထီလီၤ .

ပှၤကညီဖိတဖၣ်အတၢ်ကဲၣ်ပဝး

ပ ဖဲ ပ ဖုၤလါ ပှၤတဖၣ်သ့ၣ်ညီထူသ့ၣ်ညီဖျါအဃိ , ပ ဝဲ ဒၣ် ပှၤကညီဖိတက
လုၣ်အံၤ ပဘၣ်ဘူးလါ ပလီၤ စၢၤလါ ပှၤ ဒံအံၤတဖၣ်အဃိလီၤ . ဒံလါ စီၤအိၣ်လး

" ကညီအတၢ်စံၣ် စီၤထဲစီၤ နှိပ် စံးဝဲ ဒံအံၤ -

ပ မ့ၢ်ပ ပှၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သိ

၁ ကစၢ်ဖျါ နှိပ် ပဘၣ်အိၣ်အီၤ ဒီး ပဘၣ်ဘိထီၣ်အီၤကိး မ့ၢ်နံၤ မ့ၢ်နုၤ ဒီးလီၤ .

. ပကစၢ် နှိပ်သုတသးပှၤ နီၣ်တဂ့ၤ .

၂ ဖီသ့ၣ်လံၤသ့ၣ် ဧၤ , တၢ်ဂီၤတၢ် ဖီၣ်စီၤဘျီစီၤသီဘိတဂ့ၤ .

၃ . တၢ်လါ ပှၤကညီအသး နှိပ် မၤသံအီၤတဂ့ၤ . ပ မ့ၢ် မၤသံ နှိပ် ပကဒီးဘၣ်ဘိဒီး
ဘးတခီလီၤ .

၄ . ပှၤဝါအတၢ် နှိပ် ဖဲသုဘဟ့ၣ်အိၣ် မၤဂီၤတဂ့ၤ .

၅ . သုတဂုၣ်အိၣ်တၢ်တဂ့ၤ . ပှၤလါအဂုၣ်အိၣ် ပတၢ်တဖၣ် နှိပ်ကဲဝဲလါကုၢ်ချ့မး
လီၤ . တီၢ်နီၣ်ဘၣ်တက့ၢ် . မ့ၢ်ကဲဝဲလါကုၢ် နှိပ် ဂ့ၤဒီး , တုၤ မ့ၢ်အဘၣ်လဂုၣ်
အံၤ " ကစၢ်ဧၤ " ကိးထီၣ်တဂ့ၤ .

၆ . မိတဝါ မ့ၢ်တဝါ , ဝါတဝါ မ့ၢ်တဝါ , ပိၣ် မ့ၢ်ပိၣ် ခွဲလါအဝါတဖၣ် နှိပ်
သုတကလုၣ်ကလီၤပသးတဂ့ၤ . လါ ပကစၢ်ပၣ်လီၤ နှိပ်ပှၤလါသီ နှိပ် , မ့ၢ်ပိၣ်
မ့ၢ်ဒီးပိၣ် ခွဲခဲဝါ ဧၤလီၤ .

၇ . တၢ်လါ ပှၤအဖဲ ပှၤအမိ , ပ ဖီ မ့ၢ် ဂ့ၤ ပ ဖီ ခွဲ ဂ့ၤ နှိပ်သုတ မၤကမၣ်ဟးဂီၤအီၤ
တဂ့ၤ . ပှၤလါအမၤကမၣ် ဒံ နှိပ်တဖၣ်အံၤကတုၤဘၣ် ဝဲဆူလဂုၣ် ပှၤလီၤ . တီၢ်
န့ၢ်အီၤတက့ၢ် .

၈. ဖိသျှပ်လံသျှပ် ဇေ၊ သုတကတိကဘျားကဘျာန်ဘင်ကဝု၊ ကတိမုဒိတိမုဒိလိတကုန် .
၉. တင်ဖိန်ဘင်တင်ကတိအံ၊ မုတမုတတိဘန်သုတအုန် ပသးတဝု . မုတသျှပ် ညိဘန် နှပ်သုတကတိ ခါစိတဝု .
၁၀. ပအိန်လာဟိန် ဒိန် ချာအံ၊ ဖိသျှပ်လံသျှပ် ဇေသုတဝံဘင်က နှပ်တဝု . ဒ်သီး ပသုတကတိဘန် ပုကုန်တဝု နှပ် မေတင်ဒီးဆုန်တကုန် . ပုဒ်ဖိဝံဖိ မုတုအိန် ပု နှပ်ဟုန်အိန် ဟုန်အိအိတကုန် .
၁၁. မုပတစုန်တ နှပ်ဘန် ပကစင်အကလုန်အကထိလာ ထံးလာ မကိန်ဒီး၊ ပဘန် မေတင်ဒီးပကပာပကထိဒ်အံလိ . ပ မေတင်အံသုတဝံသျှပ် ဒိန်သးဖိုးတဝု . မုပ မေကမန်ဘန်ကစင်လာ သိလိ .
၁၂. ကထိတင်အိန်လာဟိန် ဒိန်အဖိဒိန်အံတမံလင်လင် နှပ် ပအိန်တင်ဒီးဘးတ အိန်ဘန် , မုကစင်ဖးဒိန် ပင်လိ နှပ်ပုခဲလာ င်လိ . သုတမေသံမေဂီ ကလိဘဝု . ပ မုမေသံမေဂီကလိ နှပ်တင်ဒီးဘးဒိန် မးလိ .
၁၃. တင်အိန်တင်အံသုတအိန်လုန်ကိတဝု . ပအိန်တင်အံတုအလုန်ကိ နးကန်သီး တဝု . မေဖဲအဝုအိန် ဖဲအဝု ဇိတကုန် .
၁၄. ပုအတင်အံသုတသျှပ် ခါသးကိတဝု , မုအိန် နှပ်သကုဒါအိကလဲင် ဇိတင်သု တဆိုဟံး နှပ်ဘန် ပသးတဝု မေဒိန်သုဝဲအိန် ဒိန်သုတင်တကုန် .
၁၅. တင်လာ ပဒိန် ပပုဂံအံ မုမေလိင်တင်ဒီးက နှပ်တကုန် . တင်လာ ပဒိန်အံလာ အိန်ထံး နှပ်က နှပ်ကစင်ဖူးအကလုန်လိ .
၁၆. ပမိပ်ပပင် နှပ် ပဘန်ယူးယိန် ပင်ကဲအံ ဒီးဒိက နှပ်အကလုန်လိ . ပမိပ်ပ ပင်အံ ပမေအံ မုတဝုဘန် ဒီးတင်ဒီးဘးဒိန် မးလိ .
၁၇. ဖိဒီးပင် , ကုန်ဒီးကစင် , မိဒီးဝဲလိ . ဖိသုတဘျာန် ' ပင် , ကုန်သုတဘျာန် ကစင် , မိသုတဘျာန် ဝဲတဝု .
၁၈. ပတင်မုအိန် မုယာ နှပ် , ပုကညိခဲလာ င်ဖဲအ မုတင်ပဟုန်အံ ဝဲလိ .
၁၉. ပုလာအဖိန်အယင်တဖန် နှပ်ဟုန် ဒူးအိန် ဒူးအိအိတကုန် . ပ မုမေဒ် နှပ် ဒီးတင်ကသးကညိ စုန်ကီး ပုလိ .

- ၂၀ . တၢ်ဆိၣ်တၢ်ထုတၢ်စံ သိးကိးမံၤ န့ၣ် , သုတဆိၣ်တထု , စံးသိးတၢ်ကိးမံၤတ
 ဝုၤ . ပ မ့ၢ်ဆိၣ် မ့ၢ်ထုစံးသိးတၢ်ကိးမံၤ န့ၣ်ဘၣ် ကျဲၤ ဒၣ် ပှၤလီၤ .
- ၂၁ . တဝၤ ဒီးတဝၤအံၤသုတအဲၣ်တၢ်ကိၢ်သုတအဲၣ်တၢ်ကိၤသုတအဲၣ်တၢ်ပိၣ်သုတအဲၣ်
 တၢ်ဆဲၤ တဝုၤ . ပအိၣ် ဒီးတံၤ ပအိၣ် ဒီးသကိး န့ၣ် ပ မၤ ပသး ခုၣ် ခုၣ် မ့ၣ်
 မ့ၣ်သုအုးသကုၣ်န့ၣ်တမ့ၣ်ဘၣ် . သုအိၣ် န့ၣ်အိၣ်ဘၣ်လိာ်တကျိၢ် . ပက
 စၢ်ကွၢ်လီၤ ဒၣ် ပှၤလီၤ မ့ၣ်ခိၣ်ထး န့ၣ်တြုၢ်ကလၢာ်လီၤ . ပ မ့ၢ်တအဲၣ်လိာ်
 ပသး န့ၣ် မ့ၢ်ပတအဲၣ် ပကစၢ်န့ၣ်လီၤ . ပ မ့ၢ်အဲၣ်လိာ် ပသးဒီးပက
 စၢ်ကွၢ်လီၤ ဝဲ ဒီးအသးခုၣ်ဒိၣ် မးလီၤ .
- ၂၂ . ပှၤကညိအံၤသကိးသကိး , ဒီပုၢ်ဒီဝဲၢ်န့ၣ်အဲၣ်လိာ်သုသးတကျိၢ် . သုတအုၣ်
 လိာ်ဆိးကုလိာ်သုသး , သုတလီၤ စ့လီၤ ဖးတဝုၤ . သုကအိၣ်ဘၣ်ထံတဝၤတလိာ်
 ကိၢ်တဝၤတဘျီ ဒီးသုတထီဒါလိာ်သုသးတဝုၤ .
- ၂၃ . ပှၤသကွဲပှၤကလုၤပှၤကဒူးပှၤကဒုၣ် , ပှၤကွၢ်မဲာ်ခိၣ်ပှၤကွၢ်မဲာ်လၢာ်
 ပှၤပာ်အသးသအုးသအုးပှၤလုးထူးပှၤလုးဘျီ , ပှၤစဝဲပှၤစဝီ , တၢ်လၢ
 ပှၤဒ် န့ၣ်တဖၣ် မ့ၣ်န့ၣ်သုတဂ့ၤအိၣ်တဝုၤ . ပ ဂ့ၤလိာ် ပသးဒီးပှၤအဘျီ ပဘျီ
 ကွဲပှၤအခံလီၤ . ပ ဂ့ၤလိာ် ပသးဒီးပှၤအလီၤ ပလီၤကွဲအခံလီၤ . ပ ဂ့ၤလိာ် ပ
 သးဒီးပှၤအသးဒိၣ် ပသးဒိၣ်ကွဲအခံခဲလၢာ်လီၤ .
- ၂၄ . ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ် ဧၤ , တၢ်ကမၣ်လၢဟံၣ် ပသုတစိာ်ဆူပှၢ်လၢ် ကျိ , တၢ်ကမၣ်
 လၢပှၢ်လၢ်ကျိပသုတစိာ်ဆူဟံၣ်တဝုၤ . တၢ်ကမၣ်လၢဟံၣ် ဖၢအံးလၢ ဖၣ်ဆိ ,
 တၢ်ကမၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျိဖၢဘၢအိၣ်လၢသ့ၣ်လၢအုၣ်တကျိၢ် .
- ၂၅ . ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ် ဧၤ ပှၤဝၤ န့ၣ်သုတသးဒိၣ်သးဟ့ၤအိၣ်တဝုၤ . ပ မ့ၢ်သးဟ့ၤသး
 ထီၣ်အိၣ် န့ၣ်ဒ်သိးဒၣ် ပသးဟ့ၤသးထီၣ် ပကစၢ်လီၤ .
- ၂၆ . တၢ်ထုာ်ဝဲၣ် , စံးသိးဒဲမဲာ် - ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ် ဧၤ , ပှၤလၢအထူးပွဲာ်ပမဲာ်
 သုတထူးပွဲာ်ဆၢတဝုၤ . မ့ၢ်ဒၣ်အထူးပွဲာ်ဒၣ်တၢ်ပှၤတၢ်ဟီၤလီၤ . ပှၤမ့ၢ်စံး
 သိးပှၤ , ပသုတစံးသိးဆၢတဝုၤ . တမ့ၢ်အစံးသိးပှၤဘၣ် . မ့ၢ်အစံးသိးတၢ်
 ပျီပှၤလီၤ . ပှၤဝၤ မ့ၢ်ဒဲပမဲာ် , တမ့ၢ်အဒဲပမဲာ်ဘၣ် . မ့ၢ်အဒဲထီၣ်ဒိၣ်လီၤ .

၂၇ . ပဒါမုၢ်မၤပှၤ , ပသုတမၤဆၢ , ပဘၣ်အဲၣ်က့ၤအိၣ်ဒ်ပသးန့ၣ်လီၤ . မုၢ်ပ
မၤကမၣ်ဘၣ်ပကစၢ်လၢသီဒီးပဒီးဘၣ်ဘၣ်ဒ်အံၤလီၤ .

၂၈ . ပှၤမုၢ်ဝဲကဒဲဝဲကဒါ , မၤကဘျံးမၤတဘျၣ် , သူၣ်ဒိၣ်သးဟ့ , မံးလိာ်တ
နးလိာ် , ဝုၤလိာ်တိာ်လိာ်အသးန့ၣ် , ပဝဲဒၣ်အံၤပသုတမံးဆၢ , တနး
ဆၢ , တိာ်ဆၢတဝုၤ , ပမုၢ်မၤဆၢန့ၣ်ဘျၣ်ပဝဲတအိၣ် , ပသးအံၤပဘၣ်ဝံ
သးစူၤ , ပဘၣ်သ့ၣ်က့ၤကဗျးက့ၤအိၣ်လီၤ . အန့ၣ်တစုၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သး
ဟ့တအိၣ်လၢတဘၣ် . လၢအပူၤအသးန့ၣ်ကဝံသးစူၤဆီၣ်လီၤဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢဂံ
တပၢ်လီၤ .

၂၉ . ပှၤဝုၤမုၢ်မၤပှၤ , ဖဲအမၤသ့ကမၤဒၣ်ဝဲ , ဒ်အဘၣ်အဲၣ်ဒီး , ဒီးအသးမၤ
န့ၣ်ဆီၣ်အိၣ်အသိးတက့ၢ် . ပဘၣ်ဆီၣ်လီၤပသးလီၤ . တၢ်ဆီၣ်လီၤပှၤဒီးတၢ်
ထံတၢ်တီၢ်အိၣ်ဝဲဒီးပကစၢ်လီၤ .

၃၀ . က့ၤလၢအလဲဆူမုၢ်ဒိၣ် , ဆူပကစၢ်အအိၣ်တဘီန့ၣ် , တလိအိၣ်ဘၣ် . မ့မုၢ်ကျဲ
လဲဆူလၢဂၢ်တဘီန့ၣ်ဒိၣ်မးလီၤ . ဖိသ့ၣ်လံသ့ၣ်ဒေတၢ်လၢပှၤအဝုၤအံၤက
တူၤဝဲလၢတၢ်ဝုၤအလိာ် , ဒီးတၢ်လၢပှၤအအံၤကတူၤဝဲလၢတၢ်အလိာ်လီၤ .

၁ . ပှၤလၢအဝုၤလၢအဝုၤ
အိၣ်ဘၣ်လၢန့စ့စ့ဝုၢ်စ့
ပှၤလၢအတီလၢအတီ
အိၣ်ဘၣ်လၢခူသီဝုၢ်သီ

၁ . ပှၤလၢအအၢလၢအအၢ
ကတူၤလၢလိာ်အအၢ
ပှၤလၢအတတီတၢ်
တူၤအသံဒီးဘၣ်လၢဂၢ်

၂ . ပှၤလၢအဝုၤလၢအဝုၤ
ကတူၤက့ၤလၢမုၢ်ဒိၣ်န့ၣ်
ပှၤလၢအတီလၢအတီ
ကတူၤက့ၤလၢမုၢ်ဒိၣ်ဒီ

၄ . ပှၤလၢအအၢလၢအသီ
တူၤဘၣ်လၢဂၢ်မ့ၣ်အူလီၤ
ပှၤလၢအအၢလၢအအၢ
တူၤဘၣ်လၢဂၢ်ခံကတၢ်

တၢ်အဲၣ်ခံၣ်မံၤ



ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ် ဧၤ , တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်ခဲလၢ နီၤအဲၣ်သ့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အဲၣ်လီၤ .
 တၢ်အဲၣ်အိၣ်ဝဲခံၣ်ကလုာ်လီၤ . တၢ်အဲၣ်တၢ်တမံၤ - မ့ၢ်တၢ်အဲၣ်ပွၤထီၣ်ဆူမ့ၢ်ဒိၣ်
 တၢ်အဲၣ်ခံၣ်မံၤတမံၤ - မ့ၢ်တၢ်အဲၣ်ပွၤဆူဟီၣ်ဒိၣ်လီၤ . တၢ်အဲၣ်ပွၤထီၣ်ဆူမ့ၢ်
 ဒိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အဲၣ်ပကစၢ်ပွၤ , တၢ်အဲၣ်ပွၤလီၤဆူဟီၣ်ဒိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အဲၣ်
 လိာ်ပသးသကိးသကိးလီၤ . ပကစၢ်ပွၤန့ၣ်ပ မ့ၢ်အဲၣ်အီၤလၢ ပသ့ၣ်ကိာ်ပသးလဲ
 ဒီး , တဖျါမ့ၢ်ကိလိာ်အလုာ်အလုာ်န့ၣ်ပကဆူးစွံာ်ညိစွံာ်လုၤတက့ၤသိကဘဲလီၤ .
 စီၤဘျုးစီၤသီ , တၢ်ဂီၤတၢ်ဖီၣ် , ဃီၣ်ဇီၤဝဲၣ်ဇီၤန့ၣ်ပတၢ်အီၤ , ပတလုာ်အီၤ ,
 ပတန့ၣ်အီၤနီတမံၤနီတပူၤဘၣ် . ပကဘိထဲပကစၢ်ပွၤတဝၢ်သီလီၤ . ပကသ့ၣ်
 နီၣ်အီၤတဘိယုာ်သီဒီးမၤလၢတဝီၤအီၤတဘိယုာ်သီလီၤ . ပ မ့ၢ်အဲၣ်လိာ်ပသးသကိး
 သကိးတဝၢ်ဒီးတဝၢ် , ဒ်ပအဲၣ်လီၤပသးဒ်ဝဲအသိးန့ၣ်ဒီး , ပွၤဝၢ်အတၢ်န့ၣ်
 မ့ၢ်ဒ်ပတၢ်အသိး , ပတဖျါအတၢ် , ပတမၤတးဂီၤအတၢ်ဘၣ် . ပတဆိၣ်တထုအီၤ
 ဘၣ် , ပတစံးသိးအီၤဘၣ် , ပတဆူဖျိးအီၤဘၣ် , ပတသးဟ့ၣ်အီၤဘၣ် , ပတတီၢ်အီၤ
 ဘၣ် , ပတလီၤန့ၣ်အီၤဘၣ် , အဖီအမိ , အဖီမ့ၢ်ဖီမၤပတမၤကမၢ်အီၤဘၣ် , ပ
 ပတမၤကမၢ်အီၤနီတမံၤဘၣ် .

အဆာ ဒိဉ်လွံ

(ခ) အတၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ်ဒီးအတၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘိ

ပှၤကညီၢ်ဖိတဖၣ်စုၢ်ဝဲန့ၣ်ဝဲဒီးဘျဉ်ထီၣ်ဘိထီၣ် " ယှၤ " လီၤ .

ယှၢ်ဝဲကစၢ်ယှၤတဝၤအံၤအမံၤအိမးလီၤ . ကိးဝဲလၢ -

- ၁ . သံဘီမုၢ် ။
- ၂ . ယှၤ ။
- ၃ . ယှၤဒိဉ် ။
- ၄ . ကစၢ်ထူကစၢ်ယှၤ ။
- ၅ . ကစၢ်ဘူး ။
- ၆ . သးကစၢ် ။
- ၇ . မုၢ်ကစၢ် ။
- ၈ . ကစၢ်ကျီလီၤ .

န့ၣ်ဝဲလၢကစၢ်ယှၤတဝၤအံၤမုၢ်ကစၢ်လၢအသ့တၢ်လၢန့ၣ်
နၤတၢ်ကိး , အသ့အပှၤ , အဂ့ၤအဝါ , အစီဒိဉ်ကမီၤထီ , သံတသ့ပှၢ်တန့ၢ် , မု
ဝဲအထူအယိာ် , အိဉ်သကုၤဆးဒးဒီးဖဲလိာ်ဖျိထီၣ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်အကျိဒီးမၤ
လိာ်အံၤလၢအဘဉ် . ဘိထီၣ်အိၤကိးမုၢ်န့ၣ်ဒဲးလၢဂီၤတဘျီဒီးဟီၤဘျီလီၤ .

ပှၤကညီၢ်တဖၣ်ထံၣ်ကစၢ်ယှၤအဆိကတၢ်တဘျီအခါမၤအ
သးကဉ်ကဉ် , ဘီလံၤလူၤဒ်မုၢ်အသိးဒီးကိးဝဲအမံၤလၢ -

- ၁။ " သံဘီသံမုၢ်လီၤ " .
- ၂။ " ယှၤဒိဉ် " န့ၣ်အနီၢ်ခိနီၢ်ခိထီဝဲဒိဉ်ဝဲအသိကိးဝဲလၢယှၤဒိဉ်လီၤ .
- ၄။ " ကစၢ်ထူကစၢ်ယှၤ " န့ၣ်မုၢ်အပၣ်ကဲဝဲလၢတၢ်လုၢ်ဒိဉ်ပှၤဒိဉ်ဒ်ထူအသိး
ဒီးကိးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ .
- ၅။ " ကစၢ်ဘူး " န့ၣ်စံးဝဲလၢကစၢ်ယှၤန့ၣ်တအိဉ်ယံၤဘဉ် . မ့မုၢ်အိဉ်ဘူး
ဒီးအိၤထီၣ်အသိကိးဝဲလၢ " ကစၢ်ဘူး " လီၤ .
- ၆။ ဒီး၇။ " သးကစၢ် " - " သးမုၢ်ကစၢ် "

ကစ၍ပွား နှင့် အစိကစီ စီဆွဲ ဝဲဒီး ပကီးလၢ သးကစ၍ " ဒီး မုၢ်ကစ၍လီၤ .
၀။ "ကစ၍" "

"ကစ၍" ဟဲဉ်ပုၤကညီအဆိၣ် ဒီး မၤအသးဒ် ပုၤကညီအစီ ပၤအသိး
ဒီး မၤလိာ် ဝဲ ပုၤကညီလၢ အသုတအိၣ်သံးတၢ်လီၤ . ပုၤကညီဖိတဖၣ်တက နှ်အက
လုၢ်ဒီးအိၣ်သံးလီၤ . ဝဲအမုၢ်ဝဲလၢသံးအခါ နှ်ထံၣ်အစီ ပၤဒီးဆိကမိၣ်ကမၣ်ဝဲ
လၢအမုၢ်တလၢပယီၤအစီ ပၤဒီးသိကကျိၣ်သံးဝဲၣ်သံးလီၤ . ဒီး ပုၤကညီအစီ ပၤလၢ
အမုၢ်ကစ၍ နှ်ကုၤကဒိကုၤဆူအလီၢ်ခဲအသိး , ကိးဝဲလၢ ကစ၍လီၤ .

ပုၤကညီတဖၣ် နှ်ဝဲလၢကစ၍ပွားတုၤလီၤ ပၣ်လီၤ မုၢ်ဒိၣ်ဒီး
လိာ်ဒိၣ်ဒီးကယိၣ်တၢ်လၢ ပထံၣ်အိၣ်သုၣ်ခၢ်ဝဲတသုၣ်မုၢ်ဝဲ နှ်လီၤ . နှ်ဝဲဒၣ်လၢ
ပုၤလၢ နှ် မုၢ်ဒိၣ်အိၣ်ဒီးအဒုဒီး ပုၤကညီဘျၣ်အိၣ်ဝဲ မုၢ်အဒုဒီးတဘၣ်ဖိးအိၣ်မၤ
အိၣ် , အိၣ်ဘၣ်ဝဲ မုၢ်မုၢ်ပၤပၤလီၤ . တုၤအကျိၣ်ဝဲၣ်ဝဲၣ်ဝဲ မုၢ်ဒုဒီးမုၢ်ဒု
တဗျးဆူထး နှ်ဒီးတအိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢဘၣ် . နှ်သကုၤကစ၍ပွား ပၣ်လီၤ နှ်အိၣ်ဘျ
ဒီးသုၣ်နှံးနှံးမံၤလၢ အကအိၣ်ကအိၣ်ဝဲအသၣ်အဖီအဂီၢ်လီၤ . ဘၣ်ဆၣ်ဒီးလၢ
သုၣ်နှံးနှံးမံၤအကျိၣ် နှ်သုၣ်ပၢ်မုၢ်အိၣ်ဝဲတထံးလီၤ . ကစ၍ပွား မၤလိာ် ပုၤကညီ
လၢအသုတအိၣ်သုၣ်ပၢ်သံးတထံး နှ်အသၣ်ဘၣ်လၢတၢ် နှ်အသိးပုၤကညီတဖၣ်
အိၣ် မုၢ်ဆိးပၤသုၣ်ဖှံးသးညီဝဲတဘိယုၢ်သိလီၤ .

ကစ၍ပွားအိၣ်ဒီးအဒုအပုၤလၢအအဲၣ်ဒိၣ်ဝဲတၢ်ဒီးယုၢ်ဝဲ
အမံၤလၢ နီၣ်ကဝီၤလီၤ . ဝဲကစ၍ပွား မၤတၢ်တမံၤမံၤ နှ် နီၣ်ကဝီၤကဝီၣ်အသးဒီး
ဂြိုကစ၍ပွားလီၤ . တုၤပွားဂြိုအကျိၣ်ဒီးအဝဲထီၣ်ဒိကစ၍ပွားအတၢ်သုးတၢ်ကျဲး ဒီးပုၤထီၣ်ဝဲ
ပွားလီၤ . တုၤ နှ်တစုပွား နီၣ်ဘးစွံာ်အိၣ်ဒီးတကီးလၢ အမံၤလၢ နီၣ်ကဝီၤဘၣ် . မု
မုၢ်ကိးကုၤဝဲလၢမုၢ်လံာ်ဇီလီၤ . ပုၤတၢ်အံၤတၢ်ကိးမုၢ်ကိးလၢ မုၢ်ကီၤလံာ် , မုၢ်တမုၢ်
နီၣ်ပယီၤ မုၢ်တမုၢ်နီၣ်ကဝီၤလီၤ . မုၢ်လံာ်ဇီအံၤသုၣ်ညီဝဲဒၣ်လၢ ကစ၍ပွား မၤလိာ် ပုၤ
ကညီလၢ အသုတအိၣ်သုၣ်ပၢ်သံးအသၣ်တၢ်လီၤ . မုၢ်လံာ်ဇီအံၤအသးအိၣ်ထီၣ်ဒိပွားအ
တၢ်သုးတၢ်ကျဲး ဒီးဂုၢ်မၤတးဂီၤ ပုၤကညီအသိးလုပစီ ပုၤကညီဒီးစံးဘၣ်အိၣ် " အိၣ်

ပျံအတင်ဒဲးဘးဒီးမေ့ဘိက္ခုနီအတင်ဆူး တင်ထီန့ၣ်လီၤ .

တင်ဘုၣ်တင်ဘိ

လာ ကိၣ်လၢ် ဒီ ဝဲ ဒုသတုၣ် (ဝုၣ်သထုၣ်) အပူၤ န့ၣ်ကိၣ်လၢ်သ့ဖိတလဲက
န့ၣ်အိၣ်လၢ ကိၣ်မးဒဲးတဖၣ် န့ၣ်လီၤအိၣ်ဝဲယံၣ်ယံၣ် ဒီးမေ့တဂီၢ်တပိမေ့နၢၤ
မေ့ဘၣ်ပုၤကညီတဖၣ်ဝံၤပၢဝဲပုၤကညီဖိလၢအမ့ၢ်ပုၤထံဖိကိၣ်ဖိလီၤ . တုၤကိၣ်
လၢသ့ကဲထီၣ်ဖိပၢဝဲဒုသတုၣ် န့ၣ်ကိးန့ၢ်ဝဲအသဂၣ်ဖိသီလၢ ကိၣ်အံၤဒယၢ်ဒီ
သီးအတင်ကတဲဆၢ န့ၣ်အိၣ်အစီၤကိၣ်ဒဲးမးဘူးဒၢ်အတင်ဘိဒီးလဲၤမေ့န့ၢ်စ့ၢ်ကိးပံးတ
ကးသၢ ကတၢ်ဖိကိၣ်သံၣ်ဖိၣ်ဝံၤမေ့ဆုၣ်ဝဲပုၤကညီလၢဒုသတုၣ် အပူၤတဖၣ်စူး
စွံၣ်ညီစွံၣ်အတင်ဘုၣ်ထုၣ်ဘိယုၤ ဒီးကဘၣ်ဘိတုၤဘူးဒဲးအတင်ဘိလီၤ . ပုၤကညီဖိၣ် ,
ဖိၣ်ဒီးတီသုလၢအအိၣ်လၢ ခုဝုၣ်ပုၤတဖၣ် န့ၣ်ဒိတင်မေ့ဆုၣ်အိၣ်အသီးဘိတုၤဘူး
ဒဲးအတင်ဘိတနီၤဒီးပုၤတဖၣ်အံၤအစၢၤအသွဲၣ်ဘိဒဲးဒဲးဘူးဒၢ်အတင်ဘိတုၤ
မ့ၢ်မဆိတနံၤအံၤလီၤ . မ့ၢ်မ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်လၢ ဝုၣ်အချၢဒီးပုၤလၢကိၣ်တဖၣ် န့ၣ်
ဘိဒဲးဝဲအထူအယုၤဒီးလုၢ်တင်ပၣ်တင်ဒဲးဝဲဒိအထူအထံးညီန့ၢ်မေ့ဝဲအသီး န့ၣ်
လီၤ . န့ၣ်သက့တုၤမ့ၢ်အယံၣ်ထီၣ်ဒီးမ့ၢ်လၢတလၢမေ့ကိၣ်မေ့ဂီၢ်အိၣ်အိၣ်သီးအ
သိဘၣ်သ့ၣ်ဖွံးဖျိးဆုၣ်ပုၤဒိၣ်ပုၤကိၣ်လီၤ . တုၤမ့ၢ်အအိၣ်လၢ မံၤဒိၣ်သိၣ်လုၢ်ယံၣ်
ယံၣ်ဒီးသးပုၤနီၣ်စွံၣ်ဝဲအတင်ဘုၣ်ယုၤဘိယုၤ ဒီးတင်လုၢ်တင်ပၣ်ယုၤအလုၢ်အလုၢ်
တဖၣ်ဒီးကဲထီၣ်ကုၤပုၤမံၤစကုၣ်ဖိဒီးဘိကမၣ်ကုၤသံၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မိ , တင်ဝဲတင်ခါ
လၢတင်ဘိကစၢ်ပုၤအလီၢ်ဒီးအိၣ်ကမၣ်ဘၣ်ကုၤမ့ၢ်ဘူးလၢတင်လုၢ် သိၣ်ပၣ်ထီၣ်ပုၤ
အလီၢ်လီၤ . တနီၤလၢအအိၣ်ဘူးဒီးခုဝုၣ်တဖၣ်ဘိဘူးဒဲးအတင်ဘိဒီးပုၤဒိအံၤတ
ဖၣ်အိၣ်ဒဲးဝဲအိၣ်အိၣ်ဂီၢ်ဂီၢ်တုၤမ့ၢ်မဆိတနံၤအံၤလီၤ .

ပုၤကညီဘိသံၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မိဒီး အိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘူးတနီၤဒီးဘူးဒဲးအတင်
ဘိတနီၤလီၤ . န့ၣ်သက့ပုၤတဖၣ်အံၤတုၤမ့ၢ်နသံကွၢ်အိၣ်လၢအထူအယုၤအတင်ဘုၣ်
တင်ဘိအဝုၣ်ဒီးစံးဝဲလၢအခါခဲအံၤသံၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မိတင်ဝဲတင်ခါအိၣ်ဝဲတဂံးအိၣ်ဒီး
သိဘၣ်လုၤဘၣ်မ့ၢ်မိဒီးတင်ဝဲတင်ခါအသးအသိသိအိၣ်ဘူးဒီးဂီၢ်ထီၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်ထံ

ခိပ် , သံး ဇီဝ န် ဇီဝလီ . တၢ်အိပ် မုၢ်အိပ် ဘွးအံၤတ မ့ၢ်သိတၢ်ဘျုးတၢ်ဘိလၢ ပျၢၤ
ဘၣ် . မ့ၢ်လၢ သိပျံၤ မုၢ်သိဒီးတၢ်ဝံတၢ်နီၤလၢ အအိပ် ဝးတၢ်ပုးသိတဖၣ်ကအိပ်က
လိာ်ဒီး မၤဆူး မၤဆါ ဘၣ် သါအသိသိဘၣ် မၤ မ့ၢ်အသးလၢ တၢ်အိပ်ဘွးလီ .

ပုၤတညီတဖၣ် စံးဝဲဒၣ်လၢ ပျၢၤ န့ၣ်ပျၢၤတုၣ်လီၤသိလံာ်တၢ်
ဖံးဒီးလံာ်မဲာ် န့ၣ်အိပ် ဒၣ်ထဲတဒီပၤ ဒီးကွဲးဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဖံးအဖီခိပ်အသိ
ကိးဝဲလံာ် န့ၣ်လၢ လံာ်တၢ်ဖံးလီ . လံာ်တၢ်ဖံးအံၤလၢ ဝဲပျၢၤဝဲဒီးတၢ်ကုၣ်သ့ဒီး
တၢ်ဘျုးကုၣ်ဘိယုၤအ ဖျၢၤလီ . စံးဝဲဒၣ်လၢ သိလံာ်ဘၢဖံးတုၤ မ့ၢ်တလၢပယီၤ မၤ
န့ၣ်ပုၤကညီဒီး မၤတးဂီၤကွဲာ်ဝဲတနီၤဒီး မၤလီၤဘံးလီၤဘၢဝဲတနီၤလီ . စးထီၣ်
လၢ န့ၣ်လံာ်လံာ် ပုၤကညီတဖၣ်လၢ အဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ် မၤဖိးဒီးဘၣ်တၢ်ကိာ်တၢ်ဂီၤ
အသိအတၢ်သ့ၣ်ညိယုၤ ဒီး ကဘၣ်ဘျုးထီၣ်ဘိထီၣ်အီၤဒ်လဲၣ် န့ၣ်ဆံးလီၤ ဖျၢၤလီၤတနီၤ
ဘၣ်တနီၤဒီးတုၤ မ့ၢ်အသံာ်ထီၣ် န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညိယုၤအိပ်ကွဲာ်ဒၣ်ထဲတဖၣ်တဖျဲးဒီး
စံာ်စီၤတဲစီၤလီၤ န့ၣ်ဝဲအဖီအလံာ်လၢ အထးခိပ်တဖီဘၣ်တဖီလီ . လၢတၢ်န့ၣ်
အသိစံးဝဲလၢ သိတသ့ၣ်ညိလၢ သိကဘၣ်ဘိထီၣ်သိပၢ်ကစၢ်ပုၤလၢ အတုၤလီၤ ပာ်လီၤသိ
တဂၤ န့ၣ်ဒ်လဲၣ် . ဒီးသိဘၣ် စုၢ်အတၢ်မၤလိာ်တဖၣ်ဒ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ . မ့ၢ်မ့ၢ်လၢ
သိသးကံာ်ပုၤ န့ၣ်သိယုၤအိပ် မး န့ၢ်သိသ့ၣ်ညိကစီဒီလီ . ဒ် န့ၣ်အသိးပုၤလၢ အဘိ
သံာ်ခိပ်မုၢ်သိတၢ်ဝံတၢ်နီၤဒီးအိပ် မုၢ်အိပ် ဘွးကနီၤ နီၤအကျိ န့ၣ်ကွၢ်လၢဂ့ၤဝဲလၢ အထူ
အယုၤကတဲက့ၤ ပၢၤထီၣ်ကဒီး ဒ်သိးကအုၣ်က့ၤ ခိပ်က့ၤအီၤအဂီၢ်လီ .

ဒ်အကွၢ်လၢဝဲလၢ အထူအယုၤကပၢၤထီၣ်ဒီးတဲအုၣ်က့ၤ ခိပ်က့ၤအီၤ
န့ၣ်ဖဲ ခ . န ၁၅၀၁ နံၣ် န့ၣ်ပုၤဖီထူကံးဖီပနံၣ်တၢ်ကၤအ ခိပ်ဖဲလံာ်
တံၢ်ဂြိုဟ် (Philip de Britto) မၤစၢၤဂၢၢ်ခါ နံၣ်အစီပၤလၢတၢ်ဒုးတၢ်
ယုၤအသိ , စီၤပၤတုၣ်လီၤအီၤလၢ အကပၢၤဝဲတညီၢ်လီ . အခါဖဲ န့ၣ်ဝဲတညီၢ်
မ့ၢ်ပနံာ်တၢ်ကၤတၢ်အခါ နံၣ်သးလၢ ကိာ်ပကိဒီကိာ်ညိအဂီၢ်လီ . ဖီထူကံးတဖျဲးဒီးအ
ခိပ်ဖဲလံာ် - တံၢ်ဂြိုဟ်န့ၣ်ပၢၤ ဒီးအိပ်ဝဲတညီၢ်ဒ်စီၤပၤဖီအသိးလီ . အခါဖဲ
န့ၣ်ပုၤလၢ အတဲစီာ် ခရံာ်အတၢ်သးခုကၢ် မ့ၢ်ဝဲဂီၤမ့ၢ်ခဲသလံး (ပရံၢ်ကံာ်)
အဖဲဂၢၢ်နဂံၤပၤဂၤ ဒီးအမံၤ မ့ၢ်ဝဲသဂုၣ် နံၣ်ကိလးပံမဲတး (Father Pimenta)

ပုထိုးထွက်ဖိ , (Father Bowes) , (Father Fernandez)

ဖာ နဲးတဲးလီ . အဝဲသ့ၣ် မ့ၣ်ပုၤ ပီတုၣ်ကံဖိလီ .

မၤကဒီးဖဲ (ခ . န ၁၆၉၂ နံၣ်) အလီၤ ဝဲန့ၣ်ဂီၤမ့ၤ
ခဲသလံးအ မံးဂ့ၢ်န ဂံၣ်ပတဲခံၣ်လၢဖဲဂ့ၢ် (Paris) အမံၤမ့ၣ်ဝဲသဂ့ၣ်တံၤ
ကံၣ်နီး (Father Jean Genaud) ဒီးသဂ့ၣ်တံၤကီၤဂဲး (Father Jean Jaret) ဒ်
သီးကသ့ၣ်လီၤ ခဂံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်လၢကိၢ်ပကိလီၤ . ထံဖိကိၢ်ဖိတဖၣ်တုၢ်လိာ်အ
တၢ်စံၣ်တၢ်တဲလီၤ ဒီးဘုၣ်ကုၤဘိကုၤခဂံၣ်န ဝဲသက့ , ဘူးဒၢအစီၤသီတဖၣ်တ
ဘၣ်အသးဒီးတၢ်လၢတၢ်ကဖိၣ်သဂ့ၣ်ခံၣ်လၢန့ၣ်ဒီးဒူးအိၣ်ဘုၣ်ဆုၣ်ဒ်သီးပစီ
တၢ်သၢ်(အခါဖဲန့ၣ်တၢ်သၢ်အိၣ်ဒ်မး) ကအ့ၣ်အီၤနးနးကလဲာ်အဂီၢ်လီၤ . လၢခံ
ကတၢ်ဖဲ ၁၂ . ၂ . ၁၆၉၃ နံၣ်န့ၢ် ဒၢန့ၣ်ဝဲလၢထၢၣ်တၢ်ကံးညၢ်အပူၤ ,
ဆးတံာ်စၢၤသ့ၣ်ဝဲဝဲကွဲာ်န့ၣ်အီၤဆူပကိထံၣ်ကိပူၤလီၤ .

ဖဲ ခ . န ၁၇၂၁ န့ၣ်ဂီၤမ့ၤခဲသလံးအမံးဂ့ၢ်နဂံၣ်ပတဲက
ဒီးခံၣ်လၢဖဲဝဲၣ်တညီၢ်န့ၣ်လီၤ . အဝဲသ့ၣ်ဂုၣ်ကူးစၢးဝဲဆူၣ်ဆူၣ်တုၤဒၣ်လဲာ်လၢ
အထံၣ်သၢ်စီၤပၤဒီးစီၤပၤတုၣ်အီၤအခွဲးလၢအကစံၣ်တၢ်တဲလီၤ ခဂံၣ်အတၢ်သး
ခုကစီၣ်လီၤ . လၢခံစီၤပၤတုၣ်လီၤဝဲဒိၣ်ဖးလၢသဂ့ၣ်တဝၤအစုပူၤဒီးမၤဝဲ
လၢအတၢ်ကကုၤတုၣ်လီၤပၤပၤ(ဝိး - Pope) န့ၣ်လီၤ . ဒီးသဂ့ၣ်လၢအ
အိၣ်တုၢ်တဝၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိဒီးသံဝဲဖဲ ၆ . ၃ . ၁၇၂၀ နံၣ်န့ၢ်လီၤ . သဂ့ၣ်
လၢအကုၤတဝၤန့ၣ်တဖဲကဒီးစ့ၢ်ကိးဘၣ်ဒ်န့ၣ်အသိခဂံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်တသ့ၣ်
လီၤဘၣ်အသးဘၣ် .

ဖဲ ခ . န . ၁၇၆၁ နံၣ်န့ၣ်သဂ့ၣ်ပၤကိးကိ (Father Percotto)
တဲဆူဝဲၣ်တက့ၣ်ဒီးဒူးကထီၣ်ခဂံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဒီးတၢ်ဘုၣ်တၢ်ဘိအလီၢ်လီၤ . ဖဲ
ခ . န ၁၇၆၀ နံၣ်န့ၣ်သဂ့ၣ်မဲလခွဲးကးပိနဲး (Father Melchois Carpani)
ဒူးကထီၣ်ခဂံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖဲအိဝဲာ်လီၤ . ဖဲခ . န . ၁၇၀၆ နံၣ်န့ၣ်ပယီၤ
စီၤပၤဘိတီၢ်ဖယိသူးအဝဲၢ်မိၢ်ပုၤအိဝဲာ်ဆူအၣ်မၤရးပုၤဒီးသဂ့ၣ်မိၣ်တံကိၤ

စာ (Father Montegozza)

ဒူးကထိပ် ခရိုင်အတိအကျ ဖြစ် ဖဲအပ် မ

ရးပူ ချီးလီ . သရ န်တဝါအံသံ ဝဲ ဝဲ ခ . န . ၁၇၉၄ ဒီးအသွ န် ခိ န်အိ န် ဖဲ
ပှါ ခရိုင် ဖဲအသွ န် ခိ န်လါအိ န် မ ရးပူ ချီးလီ . အခါဖဲ နှ န် ခရိုင်အတိအကျ
ဖြစ်အိ န် ဖဲအိ န် မ ရးပူ ချီးတဖု , ဝှ န်တကူ န်တဖု ဒီးဝှ န်ဘျးတဖုလီ . ဖဲဝှ န်တ
ကူ န် နှ န် ကိုအိ န်တဖု န်လါ ပှါ ဖဲသ န် ၆၀ - ၇၀ က မလိတိအဂီ လီ . လါ ဖဲသ န်
မလိတိတနီအကျ , ကထိ န်သရ န်စံ န်တဲလီတိတနီ , ပှါဘျီစံး ဖိကဟ်တနီ

ပှါဒူးနိကဘိတျတနီ (pilots) ဒီး ဖဲ ခ . န . ၁၇၉၃ နှ န်လဲကဲဒ န်လိ န်
ကသိ န်သရ န် (Surgeon) လါ ဝှ န်ဂို မှုအပူတဝါလီ . ပှါတဝါအံသံက
မှ ပှါကညီ ဖဲသွ န်သွ န်လီ . မှုတ မှုဘ န် ဒီးကမှ န်တလါ ဖဲလီ . အဝှ န်ဒ်အံအခါ
ဖဲ နှ န် ပယီ ဖိတအိ န် ဒံးဘ န်လါ ကိ ပယီလိ န် ဒီအံဘ န် . ပ န်အိဘကူ မှုပှါ
ကညီ ဖဲလီ . အဝှ န်ဒ်အံ ပှါကညီ ဖိ မှုပှါထံ ဖိကိ ဖိ နီ နီလါ ခရိုင်အတိအကျ
ဖြစ်သွ န်လီအသးလါ အကျတဖ န် ဒီးအိ န် ဝဲလါ ဝှ န် တကူ န် နှ န်အိမးလီ .

ဖဲ ခ . န . ၁၇၂၄ - ၂၅ နိ န် နှ န် ပှါအဲကလံး ဖိအ
ကဘိတဲတု ဖဲ ဝှ န်တကူ န် ဒီး တိဒူးတိယအိ န်ထိ န် ဝဲလါ ပယီဒီး အဲကလံး အ
ဘ န် စါလီ . ပယီတဖ န် ခွဲ န်စွဲ န် ဝဲသရ န်ဘိယုသါ ဖှ န် ဖဲအအိ န်လါ ဝှ န်တ
ကူ န်အံလီ . ဖဲတိဒူး တိယတဘျီအံ နှ န် ပှါယုဂ ပါ ဖဲလါ အတဘ န်တိ မလိကိ
မလိကိအံ နှ န်အိ န် သဲတဝါ ငါလီ . အဝဲဒ န် မှုသရ န်ကူ န်ဒ်အံ မဟိ

(Rev. J. d'Amato) လီ . မှုကူ န်ဘါနှ န် (Major Burney)

စူးတိလါ သရ န်တဝါအံအဝှ န်ဒ်အံ - ပကဆှာ ဒီးဒူးသွ န်ညါဘ န် ပှါအိ န် ဒီးလှ န်
ဂုလိဂု (ပှါယု န် ပှါကူ ဖိ) အိ န်လါ ဟိ န် ခိ န် ချာ ဒီဘျီညါလါ သရ န် ဒ် အမှ
ကိ န်အဝှ န် နှ န်တသ့ဘ န်အဖိ မှုတိသးအူးလီ . အဝဲဒ န်အိ န်လါ အတိအကျ ဖြစ်
ဖိအကျိဒ် ပှါထံ ဖိကိ ဖိတဝါအသိး (မိ န်စံးသးလါ အဒီး နှ န်ဘ န်တိသဘျီဒ် ပှါတ
လါပယီအသိး) ဒီးအဝဲဒ န်ဘ န် တိယူးထိ န် ပ န်ကဲအံလါ အတိအကျ ဖြစ် ဖိ
ဒိ န် မးလီ .

အခါဖဲ န့ၣ်အမဲရကအမံးဂှၢ် နဂံၣ်သရၣ်ယုဒသၣ်

(Dr. Judson) သရၣ်ဖြူ (Dr. Price) ဒီးသရၣ်ဟီး (Hough)

ဒီးဂိုမုၤခဲသလံးအမံးဂှၢ် နဂံၣ်အံၣ်နံၣ်အး ဒံၣ်ပြဲးတိၣ်

(Fr. Ignatius de Britto) တဖၣ် န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဖီၣ် န့ၣ်ဒီးဒါ န့ၣ်လၢ

ဖိၣ်ပူၤခံၣ်နံၣ်ဒီးဖဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဝံၤ န့ၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ကျဲးအိၣ်လၢဖိၣ်ပူၤလီၤ .
အခါဖဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဝံၤ န့ၣ်ဂိုမုၤခဲသလံးအမံးဂှၢ် နဂံၣ်ဖဲအိၣ်ဒီးသုးလဲၣ်
ထီၣ်အတၢ်မၤဆူဝုၣ်မိၣ်လဲၣ် (မယိကူ) ပကိ , ပသံၣ် , မ့ၢ်မ့ၢ်လၢပၤကညိဖီ
အကျိလီၤ . ဖဲခ . န . ၁၈၅၂ နံၣ် န့ၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအိၣ်ထီၣ်ကဒီးလၢပၤအဲက
လံးဒီးပယီၤအစီၤပၤခံၣ်တၢ်ဒီးခရံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖီၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤကွီၣ်ဝဲလီၤ .
နၣ်သကူတၢ်ဒုးဝံၤဒီး သရၣ်လၢဂိုမုၤခဲသလံးအမံးဂှၢ် တဘီၣ်တၢ်ကဒီး
အသီလီၤ . အဝဲသ့ၣ်ဒုးကထီၣ်ကျဲးဂိုမုၤခဲသလံးအတၢ်အိၣ်ဖီၣ်သကူကိၣ်ပယီၤဒီး
က့ၣ်ညိဒီးအတၢ်အိၣ်ဖီၣ်အိၣ်ဒံးဝဲတုၤမုၢ်မဆိတနံၣ်အံၣ်လီၤ .

အမဲရကအမံးဂှၢ် နဂံၣ်သရၣ်ဒီးမးမးယုဒသၣ်

ခံၣ်ပးထီၣ်လၢကိၣ်အမဲရကဒီးဖဲတုၤဖဲဝုၣ်တက့ၣ်လၢ ၁၃ . ၈ . ၁၈၁၃
နံၣ်ဒ်သီးအကဒုးကထီၣ်ခရံၣ်ဖီၣ်အတၢ်အိၣ်ဖီၣ်လၢကိၣ်ပယီၤဖီအကျိလီၤ .
ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတဘၣ်ဘၣ်ပယီၤပဒိၣ်ပပွၢ်အသးဘၣ် . အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ , မ့ၢ်တၢ်ဘီ
လၢအထီဒါဘူးဒးအတၢ်ဘီလၢပယီၤဖီဘုၣ်ဝဲဘီဝဲန့ၣ်လီၤ . အဖီသရၣ်ယုဒသၣ်
အတၢ်ဂုၣ်ကွဲးစးလၢအကဒုးကထီၣ်ခရံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖီၣ်န့ၣ်ပယီၤတပၣ်ကဲ
အံၤဘၣ် . တချးသရၣ်ယုဒသၣ်သၣ်ဖဲဒံးဘၣ်ဆူကိၣ်ပယီၤပူၤအံၤန့ၣ်အဲကလံးဘျာ
သံအမံးဂှၢ် နဂံၣ်ဖဲအိၣ်ဝဲခံၣ်ဖဲခ . န၁၈၀၈ ဒီးအမံၤမ့ၢ်သရၣ်ခါထၢၣ်
ဒီးသရၣ်မၤဒိၣ်ဒ်သီးအကမၤခရံၣ်အတၢ်သးခုကစီၣ်လၢပယီၤဖီအကျိလီၤ . လၢ
ခံၣ်စ့ၤလီၤသရၣ်ဖဲကဒီးတၢ်အမံၤမ့ၢ်ဖဲလံးခ့ၣ် (Felix Cary)

ဖဲမၤတၢ်လၢသရၣ်မၤဒိၣ်လၢအဟးထီၣ်ကွီၣ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ . သရၣ်သၢ
ဝဲဖဲလၢသရၣ်ယုဒသၣ်အမဲၣ်ညိယုနံၣ်လီၤ . ပယီၤတပၣ်ကဲစ့ၢ်ကီးအတၢ်
စံၣ်ဖဲလဲလီၤခရံၣ်အတၢ်အိၣ်ကျဲးဒိၣ်ကျဲးအဂ့ၢ်ဘၣ် . သရၣ်ခါထၢၣ်ပၣ်ကွၢ်အ

တၢ်မၤဒီးကျဲးမၤကျဲးခၢ်ဒ်အတၢ်သးခုကစီၣ်ဖဲကိးသံၣ်ဟီၣ်လီၤ . ဝဲသရၣ်ယုဒၤ
 သၢ်ဖဲတုၤဝၢ်တက့ၣ်ဒီးသရၣ်ခ့ၣ်ပၢ်တၢ်အတၢ်မၤပံၤသရၣ်ယုဒၤသၢ်ဖဲ
 ထီၣ်ကျဲးတၢ်မၤလၢသရၣ်ခ့ၣ်အလီၢ်လီၤ . အခါဖဲန့ၣ်တၢ်တသ့ၣ်ညါဒီးလၢပုၤက
 ညါအိၣ်လၢကီၢ်ပၤအပုၤဘၣ် . ဝဲခ . နၤ၁၀၂၀နံၣ်န့ၣ်အမဲၤဂၤကျဲးထံမံး
 ဂၢၢ်နၢ်သရၣ်ဒီးမးမးဘိးတမၣ် (Rev. and Mrs. Boardman)
 ဟဲကဒီးဝဲလီၤ . သရၣ်ဒီမိၤဝဲခၢ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤလီၤအိၣ်ဒီးအကဟဲဒူးကဲ
 သီၣ်ခၢ်အတၢ်အိၣ်ဖိၣ်လီၤသီဒၣ်တၢ်လၢပုၤကညါအကျဲးအဆိကတၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်
 န့ၣ်အိၣ်ညါဝၢ်ဒီးလဲၤတုၤဝၢ်တဝဲၣ်ဖဲ၂၉ . ၃ . ၁၀၂၀နံၣ်န့ၣ်လီၤ . အ
 ခါဖဲန့ၣ်ပုၤကညါကိၣ်သၢ်ပုၤလၢသရၣ်ယုဒၤသၢ်ပုၤကျဲးအိၣ်လၢကီၢ်အလီၢ်လၢပ
 ယီၤအအိၣ်တဝဲန့ၣ်လဲၤသ့ၣ်ဒီးသရၣ်ဒီးမးမးဘိးတမၣ်ညါဝၢ်ဒဲၣ်ဘိကျဲး
 ယုဒီးဒီးဘျးအသးလၢထံဖဲဝၢ်ဒဲၣ်လၢ ၁၆ . ၅ . ၁၀၂၀နံၣ်န့ၣ်လီၤ . အ
 ခါဖဲန့ၣ်ကီၤလၢဖးဒိၣ် (အဲကလံး) ဟဲဒူးကီၢ်ပၤဒီးမၤန့ၣ်ဂၢၢ်ခၢ်ကီၢ်
 ဒီးတနီၣ်ပုၤဝဲခၢ်ခံၣ်နံၣ် (၁၀၂၀ - ၁၀၂၄ - ၄) လီၤ .

ဝဲခ . နၤ၁၀၀၁န့ၣ်အမဲၤဂၤကျဲးထံအတၢ်အိၣ်ဖိၣ်လၢပုၤ
 ကညါအကျဲးန့ၣ်အိၣ်ဝဲသရၣ်ကီၤလၢဝဲဒီးပၢ်စုၤ၁၆၀၀ , ပုၤကညါဒီးပၢ်စုၤ၁၆၀
 ၀၀ , သရၣ်ကီၤလၢဝဲလၢအတၢ်ဒီးပၢ်စုၤ၁၆၀၀ (လၢအကျဲးန့ၣ်ပိၣ်မုၣ်အိၣ်ဝဲ
 ၁၀၀၀) ပုၤကညါသရၣ်ဘးဟီၣ်တဂီၢ်အိၣ်၂၅၂၀၀လီၤ . ဝဲခ . နၤ၁၀၀၁
 နံၣ်န့ၣ်ပုၤကညါကျဲးထံဖဲအိၣ်ဝဲ၃၅၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀
 န့ၣ်အိၣ်ဝဲ၆၄၂၀၀၀၀၀လီၤ . ဝဲခ . နၤ၁၀၀၁နံၣ်န့ၣ်ကီၤလၢအအိၣ်လီၤသ
 ရၣ်ဒီးအမၤလိလံၣ်ဖီၣ်အိၣ်ဝဲသၢ်ဖျၢၣ် , ဒီးပုၤမၤလိတၢ်ဖီၣ်အိၣ်ဝဲ၅၀၀
 လီၤ . ကီၤလၢအမၤလိအဲကလံးကျိၣ်န့ၣ်အိၣ်ခံၣ်ဖျၢၣ်ဒီးပုၤမၤလိတၢ်ဖီၣ်အိၣ်
 ၄၇၇၀၀လီၤ . ကီၤလၢအမၤလိပယီၤကျိၣ်တဒီအိၣ်ဝဲ၂၃၁၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀
 လိတၢ်ဖီၣ်အိၣ်ဝဲ၆၀၀၀၀၀၀၀လီၤ . လၢအမဲၤဂၤကျဲးမံးဂ့ၢ်အမဲၤညါပုၤကညါအ
 ဟီမံးဂၢၢ် (Home Mission) အိၣ်ဖျၢၣ်ကိးဝဲဒီးဝဲခ . န
 ၁၀၀၁နံၣ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဖိတဖုအံၤအိၣ်ဝဲ၅၅၁၀၀၀လီၤ .

ဖေ . န ၁ ၀ ၅ ၄ နံ န် နှ် သ ရ န် ကိ လ ဝါ ဝါ ဝါ မံး တါ
လ ဝါ အ ဘ န် ဃး ဒီး အ မဲ ရ က ဝါ ဘျာ ထံ မံး ရှ န် ယူ နံ ယ န် တ ဝါ ဒူး ကဲ ထီ န် ခ ရံ န် အ တါ
အိ န် ဖိ န် လ ဝါ ပ ဝါ က ညီ ဝါ ဝါ ဖိ တ ဝါ အ ကျိ ဖဲ ကိ ဝါ ပ သံ န် ဒီး တါ အိ န် ဖိ န် တ ဝါ ဖု အံ လူ လိ န်
အ သး ဒီး ဖိ အ တါ အိ န် ဖိ န် ဒီး ဖေ . န ၁ ၀ ၆ ၃ နံ န် နှ် ထူး ဖး အ သး ဒီး ဖိ အ
တါ အိ န် ဖိ န် ဒီး အ တါ အိ န် ဖိ န် ဒ န် ဝဲ အိ န် ၃ ၀ ၀ ၀ ဝါ ဒီး အ သ ရ န် ဒီး ပ န် စု
အိ န် ဝဲ ၂ ၉ ဝါ , ဒီး သ ရ န် ဖိ တ ဝါ လ ဝါ အ ဘ ဒီး ပ န် စု အိ န် ၂ ၅ ဝါ လိ .

ဖေ . န ၁ ၀ ၁ ၀ နံ န် နှ် အဲ ဝဲ . ဖံ န် . ကိ (S.P.G.)
ဝှ် လိ ဒိ န် အဲ ကလံး အ တါ အိ န် ဖိ န် မ ဝါ လိ အ ခု အ ပ ဝါ ခံ ဝါ ဆူ ကိ ဝါ ပ ဝါ လိ အ က လိ
မ ဝါ ခ ရံ န် အ တါ သး ခု က စီ န် အ ဝါ လိ . သ ရ န် ခံ ဝါ အံ အ မံ မှ် သ ရ န် ဖြီး ခွဲး
(Prichet) (Brain) ဒီး သ ရ န် ဖြီး (Brain) လိ . အ ဝဲ သ န် ထဲ တု လ ဝါ
ဝှ် တ က န် သ န် ကု တ အိ န် ဘ န် ယံ န် ယံ န် ဘ န် . ဒီး သူး အ တါ မ ဝါ အ လိ ဆူ ကိ ဝါ ဟံ န်
ဒု န် အ ပ ဝါ လိ . ဖေ . န . ၁ ၀ ၂ ၄ နံ န် နှ် ပ ဝါ အဲ ကလံး ဖိ မ ဝါ နှ် ပ ဝါ ဘ န် ကိ
ရှ န် ခ ဝါ န် ဒီး ကိ တ နိ သ ရံ န် ဝဲ ဖေ . န . ၁ ၀ ၅ ၃ နှ် မ ဝါ နှ် ပ ဝါ ဘ န် ကိ ဝါ
ယိ လ န် ဒိ လိ . န န် သ ကု အဲ ကလံး အ သ ရ န် , အ ပ ဒိ န် , အ သူး ဒိ န် , အ ပ ဝါ မ ဝါ ပ
နံ န် တါ က ဝါ ဖိ တ ဝါ ခဲ လ ဝါ န် အ သး မံ ဒီး ဝဲ အ မဲ ရ က ဝါ မံး ရှ န် န ရံ ဝါ က မ ဝါ
ခ ရံ န် အ တါ သး ခု က စီ န် လ ဝါ တ လ ဝါ , ပ ဝါ ဒီး ပ ဝါ က ညီ အ ကျိ အိ န် ဒီး တါ သူ န် ခု
သး ခု ဒီး မ ဝါ စ ဝါ ဝဲ လ ဝါ တါ သူ န် မှ် သး မှ် အ ပ ဝါ တ ဒိ လိ . အ သး တ အိ န် ညီ ဘ န်
အ မဲ ရ က ဝါ မံး ရှ န် န ရံ န် အ ကျိ လ ဝါ အ က မ ဝါ ခ ရံ န် အ တါ သး ခု က စီ န် လ ဝါ ကိ အံ အ
ပ ဝါ ဘ န် . အဲ ကလံး အ သ ရ န် လ ဝါ အ ဖဲ မ ဝါ တါ လ ဝါ ကိ ဝါ ပ ဝါ လိ အ ပ ဝါ တ ဝါ နှ် မှ် ဒ န်
ထဲ အ က ဆူ တါ ဘူ န် တါ ဘိ လ ဝါ အဲ ကလံး အ ပ ဒိ န် , အ သူး ဖိ , ဒီး အ ပ ဝါ မ ဝါ ပ နံ န် တါ
က ဝါ တါ ဖိ တ ဝါ အ ကျိ ဇိ လိ .

ဖေ . န . ၁ ၀ ၅ ၃ နံ န် နှ် သ ရ န် မှ် ဖံ န် ဟး ထီ န် လ ဝါ ဒ
ဝဲ ဒီး လိ ဒူး ကဲ ထီ န် ခ ရံ န် အ တါ အိ န် ဖိ န် (ဘျာ ထံ) လ ဝါ ပ ဝါ က ညီ ဖိ အ ကျိ ဖဲ ထီ ဆူ
နှ် လိ . ပ ဝါ လ ဝါ အ မ ဝါ စ ဝါ အံ နှ် မှ် သ ရ န် ကွ ဝါ လ ဝါ ဒီး သ ရ န် ပ ဝါ ဖိ လ ဝါ ကိ ဒ
ဝဲ တ ဒိ လိ . ဖေ . ၁ ၀ . ၁ . ၁ ၀ ၅ ၄ နံ န် နှ် , သ ရ န် မှ် ဖံ န် ဘ န် တါ ဆိ ဒီး

ကျဆုအထံအကိုးဒီးသရဉ်တွာ် လာ်တွာ်တင်အိဉ် ဖြဉ်လၢ အလီၤလီၤ . သရဉ် မ့ၤ စံ ဉ်
ဖဲကတုၤဒီးဆူတီအူဖဲ ခ . န . ၁၀၅၆ ဒီးထံဉ် ဝဲလၢ သရဉ်တွာ်လၢဒီးဘျၢ ပှၤ
စ့ၢ်က့ၤ န ဉ်က့ၤတၢ် ၂၆၀၀ ဝၤလီၤ . ဖဲတီၢ်တီအူပှၤ စ့ၢ်က့ၤ န ဉ်က့ၤတၢ်လၢ ပှၤက
ညီအကျိအဆိကတၢ် မ့ၢ်ဖုတုလုလီၤ . အဝဲဒဉ် မ့ၢ်စ့ၢ်က့ၤဒီး ပှၤကညီအထံဉ် ကိဉ်ဒိဉ်
ဖးဒိဉ်တဝဲလၢ ကစၢ်ဒိဉ်သဝီ ချၢဉ်လၢတၢ်ဒိဉ်ဒိဉ် , ဒီးတုၤအ နၢ်ဟူဘဉ် ခ
ရံၣ်အတၢ်သး ခုကစီဉ် တဘျီဖဲလီၤဆူကိဉ်ပၤလဲၤထံး , ဒီးယုဒီးဘျၢ အသးလၢထံ , စံး
ဝဲလၢသိစ့ၢ်က့ၤ န ဉ်က့ၤ ခရံၣ် ဒီးအတၢ်အူဉ်က့ၤ ဒိဉ်က့ၤ ပှၤဟီဉ် ဒိဉ်ဖိတဖဉ်
န့ဉ်လီၤ .

ဖုထုလုဘဉ်တၢ်ဒီးဘျၢ အီၤ ဝဲက့ၤထီဉ်ဆူကစၢ်ဒိဉ်ကိး န့ၢ်က့ၤအဖိ
အလံးဒီးဖဲက့ၤလီၤ ဒုးကဲထီဉ်သဝီ ဒီးအိဉ်ဆိး ဖဲတၢ်လီၤခဲအံၤ ပှၤကိးလၢသဝီအူစ
တုဉ်ဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်က့ၤတၢ်လီၤလၢ သရဉ် မ့ၤ စံ ဉ်ကတဲာ်ကတီၤလၢ ပှၤကညီကအိဉ်အိအိ
အဂီၢ်ဒီးသ့ဉ်လီၤ ဝဲသရံၣ်လၢ အကဘိတၢ်အဂီၢ်လီၤ . စကီၤသးပှၤဖုဖုဉ် မံၤဒီး
အဖိအလံးတဖဉ်အိဉ်လၢသဝီ ပၤလဲၤလိာ်ဖဲက့ၤလီၤ စ့ၢ်က့ၤဆူပၤလဲၤထံးလၢ အံၤ နၢ်ဟူ
ဘဉ်လၢ ကီၤလၢ ဝါဖဲစီဉ် န့ၢ်အီၤလၢ အလံာ်ထုလံာ် စ့ၢ်ဒီး စံဉ်တဲာ်တဲာ်လီၤ န့ၢ်အတၢ်
သးခုကစီဉ် , ယုၤအဂ့ၢ်အယီ စ့ၢ်ဝဲ န ဉ် ဝဲ ဒီးယုဒီးဘျၢ အသးဒီးဘဉ်တၢ်ဒီးဘျၢ
အီၤခဲဝဲတဝဲလၢ ပှၤကညီတီအူဖိအကျိလီၤ . ဖုထုလုဒီး ဖုဖုဉ် မံၤအဖိတဖဉ်ကဲထီဉ်
စ့ၢ်က့ၤခရံၣ်ဖိခဲလၢ ဉ်လီၤ . တၢ်လီၤဖဲသဝီအူစတုဉ် န့ဉ် ပှၤအိဉ်လၢကစၢ်ဒိဉ်
ကလိကျိပကူဒီး ဖြဲဖဲက့ၤအိဉ်အိအိဂီၢ်ဂီၢ်ဒီးဟံဉ် ဒိဉ်အဖျၢဉ် ၇၀၀ , ၀၀၀
လီၤ . ပှၤဟီဉ်ဖိဖိဖိတဖဉ် န့ဉ်ကဲထီဉ် ခရံၣ်ဖိအပျဲၢ်အဘိဉ် ခဲလၢ ဉ်လီၤ . အဆိ
ဖဲန့ဉ်တၢ်ဆူတၢ်ဖိးအိဉ် ဝဲဂ့ၤ မးဒီးပှၤအတၢ်စ့ၢ်က့ၤ န ဉ်ယုၤအံၤ ဒိဉ် ဝဲအိဝဲတုၤ
ဒဉ်လဲာ် မ့ၢ်ဘဉ်ဆူးဘဉ် ဆိန့ဉ်တအိတအိဉ်ဘဉ်ကသံဉ်ကသီဘဉ် , ထဲအယုတၢ်လၢ
ကစၢ်ယုၤကမၤဘျီက့ၤအီၤ ဒီးအတၢ်ဆူးတၢ်ဆါဘျီက့ၤ ဝဲသတုာ်ကလၢဒီးတၢ်ပျဲယုၤ
ဒီးတၢ်အိဉ်လိာ်အသးသကိးသကိး န့ဉ်အိဉ်လၢ ပှၤဒိဉ် ဒီးဆံးကိးဝဲဒီးအကျိလီၤ .
စးစီဉ်လၢ ခ န ၁၀၅၃ ဒီးတုၤလီၤလၢ ခ . န ၁၀၆၃ ဖဲအနံဉ်တံအတီၢ်
ပှၤ န့ဉ် ပှၤဒီးဘျၢ အသးလၢထံ ခဲလၢ ဉ်လၢ ပှၤကညီအကျိအိဉ် ဝဲ ၆၀၀၀ ဝၤဒီး

တၢ်အိၣ် ဖိၣ်ကဲထီၣ် ၁၂၆ ဖုလီ . ပှၤတီၣ်အူဖိကဲထီၣ်သရၣ်ဒီးပၣ်စုအဆိကတၢ်
 တဖၣ် မ့ၢ်ဝဲသရၣ်ဂံၢ်မိၣ် , သရၣ်ဘၢပှၤ , သရၣ်ဂှၢ်ဖီ " ပှၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဝဲဖီ "
 ဒီးသရၣ်မိၣ်တံလၢ ပကူတၢ်အိၣ် ဖိၣ်အကျိဒီးသရၣ်သဲဖီလၢ ပ့ၣ်လုၣ်ခံလၢ. ဘွဲဒီး
 မိၤပှၤအတၢ်အိၣ် ဖိၣ်အကျိဒီးသရၣ်လၢ ပျီလၢ ကၢ်ခၢၣ်ကၢ်ဘိအတၢ်အိၣ် ဖိၣ်အ
 ကျိလီ . ဒီးအခါဖဲန့ၣ်ပှၤလၢအကဲပဒိၣ် မိုးအူးလၢ ပှၤကညီအကျိ မ့ၢ်ဝဲ မိုးအူးကွဲး
 လဲးဒီး မိုးအူးကိၣ် ခွဲလီ . မ့ၢ်လၢတၢ်ဆိချ (တၢ်ဟၢ ဖၢလူဒီးဘိး) အိၣ်ထီၣ်အဆိ
 ပှၤအိၣ်လၢ အံၤစတုၣ်တဖၣ် ပျံၤတၢ်ဒီးကုၤထီၣ်ကဒိကုၤဆူကစၢၢ်ခိၣ်လီၤထီၣ်ဒၣ်
 တၢ်ဘွဲဖိတဖၣ် န့ၣ်ကုၤထီၣ်ကုၤဝဲဆူကစၢၢ်ခိၣ်ခဲလၢ ဂံၢ်လီၤ . လၢကိၢ်တီၣ်အူအပှၤ
 န့ၣ်ဒုသဝီလၢ အကဲထီၣ်ဆိခရံၣ်ဖီအပျံၤအဘိၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ , လၢပကူတဖၣ်န့ၣ်
 သဝီစွဲလိာ် , လၢဘွဲတဖၣ်န့ၣ်သဝီထံတပှၤ , ဒီးလၢကၢ်ခၢၣ်သဝီဂှၢ် ခါကွဲးဒီးလၢ
 ကၢ်ငါတဖၣ်သဝီမဲးထံၣ်ဒၢလီၤ . ပကူဒီးဘွဲပၣ်အတၢ်အိၣ် ဖိၣ်တပှၤထီၣ်ဒီးနံၣ်
 အတၢ်အိၣ် ဖိၣ်ဂီၣ်ဖိၣ်လၢ ပကူန့ၣ်အိၣ်ဖိၣ်ဝဲအဆိကတၢ်တဘျီဘၣ်ဖဲသဝီစွဲထီၣ်
 လီၤ . လၢခံတနံၣ်ဘွဲဒီးပကူတၢ်အိၣ်ဖိၣ်လီၤဖး , ဒီးလၢဘွဲတဖၣ်အဆိကတၢ်တၢ်
 အိၣ်ဖိၣ်ဘၣ်ဖဲသဝီခၢၣ်ဝဲဒီးပကူတဖၣ်ဖဲသဝီချၢ နံၣ်လၢလီၤ .

တၢ်ဃုတၢ်ဖိးအိၣ်လၢလၢ ပှၤပှၤလၢ ပကူဒီးဘွဲအပျံၤအဘိၣ်
 အကျိသနၢ်ကု , ဖဲခ . နၠၠ၆၅ နံၣ်န့ၣ်တၢ်လီၤ မ့ၢ်လီၤ ဖးအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢအပျံၤ
 အဘိၣ်အကျိလီ . တၢ်လီၤ ဖးအံၤတမ့ၢ်ဘၣ်လၢ ပှၤကညီသကိး ပှၤကညီ မၤလီၤ ဖးအ
 သးဘၣ် . မ့ၢ်မ့ၢ်ဘီ မ့ၢ်ဝဲလၢ မံးဂှၢ် နရံၣ်ကိၤလၢ ဝါတဖၣ်သ့ၣ်ကိသးကိလိာ်အ
 သးသကိးသကိးဒီးဒူးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤ မ့ၢ်လီၤ ဖးလီၤ . တၢ်အိၣ် ဖိၣ်လီၤ မ့ၢ်လီၤ ဖး
 ဝဲအဂ့ၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒ်အံၤ -

သရၣ်ကြိၣ် (တၢ) တၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဆၢ အီၤဆူတီၣ်အူဒ်သိးအကမၤ
 သကိးတၢ်ဒီးသရၣ် မ့ၢ်စံၣ်လီၤ . အဝဲဒၣ်ဖဲတုၤလၢတီၣ်အူဖဲခ . နၠၠ၆၀ ဒီးမၤ
 သကိးတၢ်ဒီးသရၣ် မ့ၢ်စံၣ်ဃုဃုဖိးဖိးခံနံၣ်ဝံၤဖဲသၢ နံၣ်တနံၣ် န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လိာ်
 ဘျီလိာ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ သရၣ်ကြိၣ် ဒီးသရၣ် မ့ၢ်စံၣ်ခံၣ်အဘၢၣ်စၢၤလီၤ . တၢ်
 ဂ့ၢ်လိာ်အဂ့ၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲသရၣ်ဒီးမး မး မ့ၢ်စံၣ်ခံၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢ ပှၤက

ညီဖီအိန်လကစၢ်ကလိန့ၣ်ဖဲးအိန်ခူးကီကိခဲခဲလၢတနံၣ်အပူၤဒီးဒ်သိးပှၤကညီ
 သ့ၣ်တဖၣ်ကပၣ်ဘျၢအတၢ်မၤခူးသံၣ်လၢကစၢ်ဒိန်ဒီးကသုးလိၤအသးဆူပၤ
 ထံးဒီးမၤအိန်ကျဲးစံၣ်ဇီၤပှၤဇီၤကသုးအဂီၢ်န့ၣ်သဂ့ၣ်ဒီးမးမးမ့ၤစံၣ်ခဲၤ
 လဲၤကတိၤတၢ်ဒီးကိၢ်ပယီၤအပဒိန်ဖၢဒိန်ခွဲးဒိန်မံးဂ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ် - စၢၣ် . အ့ၣ်
 ဖံၣ် . ဖဲအိန်ဒီးဒီးန့ၣ်ဘၣ်အခွဲးလၢအကမၤန့ၣ်ဟီၣ်ဒိန်လၢကိၤကျိအမ့ၢ်ထီၣ်တ
 ကပၤလၢသဝီအံၤစတုၣ်အကလံၤစီးတဒိဒီးတၢ်လိၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကယိၢ်ဟီၣ်ဒိန်လၢ
 အအိန်လၢထံကျိကဆီလိၣ်(ကမ်းနီၤချၢၤ) ဒီးထံကျိပျၢၣ်လိၣ်(ပသီချၢၤ))
 အကဆူးတဖၣ်ခဲလၢၣ်ကအိန်ဝဲအုၤကၢၢ်ယိၢ်ကလးသၣ်သၣ်လီၤ . ဒီးဒ်သိးဟီၣ်ဒိန်
 အံၤကကဲထီၣ်ပှၤကညီအတၢ်နီၢ်နီၢ်အဂီၢ်ပဒိန်ဖးဒိန်ခွဲးဒိန်မံးဂ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်
 ပၣ်န့ၣ်အပှၤလၢအုၤကၢၢ်တကယၤန့ၣ်အပှၤထဲတဆဲးလီၤ . အဆီအုၤကၢၢ်ယိၢ်က
 လးန့ၣ်လီၤလၢစ့ယိၢ်ကထီၣ်ဘးလီၤ . အခါခဲအံၤပမ့ၢ်ပၣ်ဟီၣ်ဒိန်တအုၤကၢၢ်စ့တက
 ယၤဘးဒီးအပှၤကလိၤလၢစ့ယိၢ်ကလိၢ်လီၤ .

သဂ့ၣ်ကြိၣ်ဆီကမိၣ်လၢသဂ့ၣ်ဒီးမးမးမ့ၤစံၣ်ကလဲၤက
 တိၤတၢ်လၢကိၢ်ပယီၤအပဒိန်ဖးဒိန်ခွဲးဒိန်မံးဂ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်လၢအကမၤန့ၣ်ဟီၣ်
 ဒိန်လၢပှၤကညီအဂီၢ်အံၤမ့ၢ်လၢအကမၤန့ၣ်အလၢကတိၤဒိန်ဝဲလီၤ . တုၤတၢ်သးကိ
 အိန်ထီၣ်လၢသဂ့ၣ်ကြိၣ်အပူၤဒ်အံၤဒီးအဝဲဒိန်လၢဆုၤကိၢ်တီအုၤအယုၤဝဲၣ် (D.C)
 အအိန်ဒီးကတိၤခဲၣ်တၢ်လၢသဂ့ၣ်ဒီးမးမးမ့ၤစံၣ်ခဲၤအဖီဒိန်ဒီးစံးဝဲ
 လၢတၢ်တုၣ်လီၤဟီၣ်ဒိန်အံၤဆူသဂ့ၣ်မ့ၤစံၣ်အစုပူၤဒ်အယုၤဝဲအသိးန့ၣ်လၢခဲပှၤ
 ကညီကစူးဂီၤဒိန်ဖှိၣ်ကထီၣ်ဒုၣ်ဒါပူၤထီၣ်လီၤထီၣ်အဲကလံးပဒိန်ပှၤအတၢ်ပၤတၢ်
 ပြးလီၤ . စဲဘၣ်ဝဲဒိန်ပဒိန်အယုၤဝဲၣ်လၢပှၤကညီတဖၣ်အံၤမ့ၢ်အိန်ဒိန်ဝဲလၢ
 ကစၢ်ကလိန့ၣ်ဂ့ၤဒိန်တၢ်တက့ၢ်လီၤ . ဒီးမိၣ်တၢ်သုတတုၣ်အဟီၣ်ဒိန်ဒ်သဂ့ၣ်မ့ၤ
 စံၣ်ယုန့ၣ်အံၤအသိးတဂ့ၤ . တုၤန့ၣ်တစုတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်အိန်ထီၣ်လၢမံးဂ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်
 သကိးသကိးအကျိတကပၤဒီးလၢပဒိန်ပှၤတဒိတၢ်သးဒုဒိအိန်ဝဲလၢအပူၤသတး
 ဒီးဟီၣ်ဒိန်လၢခွဲးဒိန်မံးဂ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်ပၣ်အပှၤထဲစ့ယိၢ်ကထီၣ်ဘးဇီၤန့ၣ်ပှၤက
 ညီအသးဒုဒိလၢမံးဂ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်အတၢ်ခဲၣ်သ့ခဲၣ်ဂီၤအဖီတထၢဖှိၣ်ဝဲစ့ယိၢ်က

ထိဘးဒီးတပူ၊ နှ်လၢ၊ ဘၣ်တီၣ် ခိၣ်ဘၣ် . လၢ နှ်အမဲၣ်ညါပူၤကညိတဖၣ်အသး
ဒုဒီလၢ မံးဂၢၢ် နှ်သ့ၣ်အတၢ်သးတၢ်ကျဲၤ ဒီးလီၤ မ့ၢ်ပြဲၤတံၣ်ဝဲလီၤ . အဂ့ၢ်
ဒ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢ ပူၤကညိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်နၢ်ပၢၢ်တအိၣ် ဒီးအတၢ်စ့ၢ်
ကၢ်နၢ်ယၤ ဝဲဒ်အခါလီၤ .

သဂၢ်ဂြိုၣ် ဒီးမးမးမ့ၢ်စံၣ်ခဲၣ်ဝဲသ့ၣ်ကိသးကိလိၣ်အ
သးအဒိၣ်အမ့ၢ်အခါတခါစံးလၢသဂၢ်ဒီးမးမးမ့ၢ်စံၣ်မၤတၢ်တတိတလီၤဒီး
ထူးနှ်ပူၤကညိတနီၤနီၤဒ်အံၤအတၢ်ကဝီၣ်အခဲလၢတၢ်လီၤ မ့ၢ်လီၤဖးအဂီၢ်ဒီး
အတခါစံးလၢသဂၢ်ဂြိုၣ်မၤတၢ်တတိတလီၤဒီးထူးနှ်ပူၤတနီၤနီၤအသးလၢတၢ်
ကဝီၣ်အခဲလီၤ . မ့ၢ်မ့ၢ်သဂၢ်မ့ၢ်စံၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒ်ဝဲသ့ၣ်ညါလၢ မ့ၢ်စံးသ
ဂၢ်ဂြိုၣ်သးကိအံၤဒီးစံးဝဲလၢသိဃု နှ်တၢ်လၢကဝီၣ်အပီ , သဂၢ်မ့ၢ်စံၣ်ဒ်အမ့ၢ်
ပူၤကညိသ့ၣ်တဝဲအသးတပၣ်ဖျိအတၢ်သ့ၣ်တမ့ၢ်သးတမ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ် . လၢ နှ်
အမဲၣ်ညါတစံၣ်ညါဝဲလၢတၢ်တကြၢးမၤအသးဒ်အံၤဒ်န့ၤဘၣ် . ပၣ်လီၤဝဲလၢ
ကစၢ်ပူၤကစံၣ်ညါဒ်ဝဲဒီးအိၣ်ဘိၣ်ကလၢလီၤ . မ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်လၢသဂၢ်ဂြိုၣ်
အတၢ်မၤတံၣ်တၢ်သဂၢ်ဒီးမးမးမ့ၢ်စံၣ်ခဲၣ်ဝဲအတၢ်မၤနှ်တီၣ်ခိၣ်လၢပူၤ
ကညိကမၤအိၣ်အဂီၢ်နှ်ခဲကနဲၣ်အံၤပူၤကညိ တီအုကစၢ်ခိၣ်ဖိဂီၢ်မ့ၢ်ကနှ်ကျဲ
စံၣ်ဒီးပူၤဒီးလၢအုကၢ်အကလးတဖၣ်ဒ်သဂၢ်ဂြိုၣ်ခဲမၤနှ်ကျဲလၢခဲလၢဂျိ
ဆံၣ်ဖိဒီးလိၣ်အဝဲတဖၣ်အသးလီၤ . လၢ နှ်အမဲၣ်ညါပူၤကညိကဒူးကဲထီၣ်ဒီး
ကအိၣ်ဘၣ်လၢအခူၤအဂ့ၢ်အပူၤဒီးဘမ့ၢ်လၢအကအိၣ်ဘၣ်လၢကစၢ်ကလိဒီး
မၤအိၣ်ဘၣ်ကီၢ်ခဲခဲဒ်အံၤဘၣ် .

တၢ်သးကိအိၣ်လၢသဂၢ်ဂြိုၣ်အသးကိပူၤနှ်တဖၣ်မၤ
ဘၣ်အခိၣ်တလိၣ်သုအိထီၣ်ဝဲသဂၢ်ဂြိုၣ်တံၣ်ကစၢ်တဝဲဒီးသဂၢ်ဂြိုၣ်ဒီးသ
ဂၢ်ဂြိုၣ်တံၣ်ကစၢ်ခဲၣ်ဝဲကဲးတၢ်လၢတၢ်ပဂၤဂဲၤက့ၣ်စံးအပူၤဒီးလၢကိၢ်တံၣ်
ဒုၣ်အတၢ်ပဂၤအပူၤဒီးသဂၢ် မ့ၢ်စံၣ်အိၣ်ကစုဒုတသ့လၢ၊ ဘၣ်အပီဘၣ်ကဲး
ဖျိထီၣ်ကျဲတၢ်မၤအသးဒ်တၢ်ဂ့ၢ်ဖျိလၢအဖီခိၣ်အသးလီၤ . တၢ်အံၤဒူးအိၣ်ထီၣ်
တၢ်လီၤဖးယံၤထီၣ်လၢသဂၢ်ဂြိုၣ်ဒီးသဂၢ်ဒီးမးမးမ့ၢ်စံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အ

ဘၢ န် စၢၤလီၤ . သၢ န် ကြိၣ် အသးတမံ ဘၢ န် ဒီး ကိး န့ၣ် မံး ရှၢ န် နၢ် ၤ ကိၣ် ကး
 လၢ အတၢ် ကအိၣ် ဖြိၣ် ဖဲတီအူ ဒီး စံ န် ညိၣ် န့ၣ် အတၢ် ဝှံး လီၤ . သၢ န် မ့ၢ် စံ န် သ့ၣ်
 ဝှံး လီၤ မံး ရှၢ န် နၢ် ဝှံး အိၣ် ဖြိၣ် ကိၣ် ကး ဘၢ န် န့ၣ် မ့ၢ် ပှၤ အိၣ် လၢ သၢ န်
 ကြိၣ် အပူၤ တဒီ ပၤ သး ဒီး သၢ န် မ့ၢ် စံ န် တလဲၤ ဘၢ န် လီၤ . မၤ ဝဲ အတၢ် သး ကိၣ်
 ကး အတၢ် အိၣ် ဖြိၣ် ဆူ ညိ သု လီၤ . တၢ် မ့ၢ် မၤ အသး ဒ် သၢ န် မ့ၢ် စံ န် အဲၣ် ဒီး ဝဲ
 အသိး န့ၣ် ဘၢ န် တဘၢ န် တၢ် လီၤ မ့ၢ် လီၤ ဖး တအိၣ် ဒီး ဘၢ န် . မ့ၢ် မ့ၢ် တဒီ ကိၣ် ကး တ
 တူၢ် လီၤ ဘၢ န် သၢ န် မ့ၢ် စံ န် အဘၢ် ယု ဘၢ န် ဒီး စံ န် ညိၣ် ထီ ဒဲ ဘၢ န် သၢ န် ဒီး မး မး
 မ့ၢ် စံ န် လီၤ . ဒီး ဟ့ၣ် တူၢ် ဝဲ ဒဲ န် လၢ တၢ် ကပျၢ် ဣၣ် သၢ န် မ့ၢ် စံ န် လၢ မံး ရှၢ န် န
 န့ၣ် ယု နယၢ န် အတၢ် မၤ အပူၤ ဖဲ ၉ - ၁၂ - ၁၀၆၃ အနံၤ န့ၣ် လီၤ . ဝဲ
 ၁၀၆၄ နံၣ် န့ၣ် သၢ န် ကြိၣ် ထူး လီၤ ဖး အသး ဒီး သၢ န် မ့ၢ် စံ န် ဒီး ယု န့ၣ် တၢ်
 မၤ လၢ မံး ရှၢ န် အတၢ် မၤ အဝီၢ် လၢ သ့ၣ် ဘိၣ် ဝဲ န် တီၣ် အကျိၤ လၢ တီအူ ထံ ကျိ အမ့ၢ် န့ၣ်
 လၢ ဝှံး ကလံး ထံး တဒီ ခဲ အံၤ တၢ် ကိး လၢ မ့ၢ် တံး န့ၣ် လီၤ .

တချး ဘၢ န် လီၤ မ့ၢ် လီၤ ဖး အိၣ် ဒီး ဘၢ န် လၢ ပှၤ ကညိ အကျိ န့ၣ်
 သၢ န် မ့ၢ် စံ န် သ့ၣ် အုး သး အုး ဒီး သ့ၣ် ကိၣ် သး ကိး ဖး ဒိ န် လၢ ပှၤ ကညိ အဝီၢ် လီၤ .
 အဝှံး ဒ် အံၤ မ့ၢ် ပှၤ ကညိ အတၢ် အိၣ် ဖြိၣ် တဖု လၢ အဝဲ ဒုး ကဲ ထီၣ် အဆိ ကတၢ် လၢ
 ကိၣ် တီအူ ဒီ ဘၢ န် ညိ အပူၤ လီၤ . သၢ န် ကြိၣ် တဒီ သး ကိၣ် သၢ န် ဒီး မး မး မ့ၢ် စံ န်
 ဒီး ခဲ န် သ့ၣ် ခဲ န် ကိး အီၤ လၢ ပှၤ ကညိ အတၢ် နၢ် ပၤ ၤ သ့ၣ် တဖု အကျိ ဒီး စံး ဝဲ သ
 န် ဒီး မး မး မ့ၢ် စံ န် ယု အလၢ တပီ ဒဲ န် ဝဲ ယု န့ၣ် အတၢ် မ့ၢ် တၢ် ပၤ ဒဲ န် ဝဲ လ
 ကမၤ န့ၣ် ဟီၣ် ဒိ န် ဒီး ကအိၣ် ဘိၣ် အိၣ် ညိ ဘၢ န် အဝီၢ် , ဟ့ၣ် ပှၤ ကညိ ဖိ အခွဲး လၢ
 ကအိၣ် သး ဒီး ကအိၣ် ဘိၣ် ဝဲ န် ဒီး ကိး အီၤ လၢ ပှၤ အပျၢ် ဒ် န့ၣ် လီၤ . တုၤ မ့ၢ် မး မး
 မ့ၢ် စံ န် နၢ် ဟ့ၣ် အတၢ် ကတီၤ ခဲ န် တၢ် တဖု အံၤ ဒီး သ့ၣ် ညိ ဝဲ လၢ သၢ န် ကြိၣ် သး ကိး လံ
 အီၤ ဒီး တူၢ် မၤ ဟး ကိး အီၤ အဆိ စံး သၢ န် ကြိၣ် လၢ အကမၤ သး ကိး တၢ် တပူၤ ဟီၣ် တသ့
 ကၢ် . ဒီး မၤ သၢ န် ကြိၣ် သး အလီၢ် လၢ သီ အဲၣ် တူၢ် ဆူ တၢ် လီၢ် အဝဲ တပူၤ ပူၤ လီၤ .

သရဉ်ကြိဉ်တတးဘဉ် ဒီးမၤပုၤဂုၤလီၤဖှိၣ်စွဲၣ်သရဉ်ကြိဉ်အတံၣ်ဒီးသရဉ်ကြိဉ်
 လဲၤဒီးအီၤလၢဂုၤဖဲပုၤတီၤအုၤအယုၤဝဲဉ် (D.C) အအိဉ်ဒီးမးမးမ့ၤစံၣ်ဃဉ်
 စွဲၣ်ဂ့ၤဝဲလီၤ . မးမးမ့ၤစံၣ်ဘျဉ်ညါလၢအယုၤဝဲဉ်အတၢ်စံၣ်ညိဉ်တၢ်တတီၤတလီၤ
 ဘဉ်အယိၤလဲၤဆူၤတက့ၣ်ဒီးယုၤခိဉ်ဝဲလၢဂုၤအဖီခိဉ်တဂုၤဒီးသရဉ်ကြိဉ်ဃဉ်
 နှိဉ် (၂၅) ဒီးဟးထီဉ်စွဲၣ်ဝဲလၢသဝီၤအုၤစတုဉ်ဒီးလဲၤအိဉ်ဝဲလၢပုၤတီၤအုၤအက
 လံၤဖဲးကီၤကျိမုၢ်န့ၣ်တကပၤဖဲတၢ်လီၤခဲအံၤပကိးလၢမိးကွဲၣ်န့ၣ်လီၤ . ပုၤကညိတ
 နီၤနီၤလၢအခဲဉ်သရဉ်ကြိဉ်တဖဉ်န့ၣ်လုၤပီၣ်ဖွဲသရဉ်ကြိဉ်အခဲဒီးပုၤကညိ
 အိဉ်တုၢ်လၢသဝီၤအုၤစတုဉ်တဖဉ်ကိးန့ၣ်ဝဲအဲကလံး အတၢ်အိဉ်ဖှိဉ်သရဉ်တဖဉ်
 ကတဲမၤတၢ်လၢအတၢ်အိဉ်ဖှိဉ်ဖိအကျိတပုၤဃီဒီးသရဉ်ဒီးမးမးမ့ၤစံၣ်န့ၣ်
 လီၤ . အဂ့ၢ်ဒ်အံၤသရဉ်မ့ၤစံၣ်န့ၣ်တၢ်ဒုးဟးထီဉ်လံၤလၢအမဲၤဂကၤယုၤနယၢ်
 အတၢ်မၤအပုၤလီၤ .

ဖဲခ . န ၁၀၇၂ နံၣ်န့ၣ်အဲး . ဖဲဉ် . ကွဲၣ် (S.P.G.)

အဲကလံးအတၢ်အိဉ်ဖှိဉ်အိဉ်ထီဉ်လၢကီၢ်တီၤအုၤအဆိကတၢ်ဖဲသဝီၤအုၤစတုဉ်န့ၣ်လီၤ .
 အခါဖဲန့ၣ်သရဉ်ကီၤလၢဝါဒီးပၣ်စုအိဉ်ဝဲသၢဝါမ့ၢ်ဝဲသရဉ်မ့ၤစံၣ် , သ
 ရဉ်ကိးဒီးသရဉ်ဝဲလၢဂုၤ-သရဉ်ပုၤကညိဒီးပၣ်စုအိဉ်ပုၤဖဲဝဲသရဉ်
 တၢ်ယုၤ , သရဉ်တၢ်ဂံး , သရဉ်ခွဲၣ်ခိဉ် , သရဉ်မးစဉ်ဖီ , ဒီးသရဉ်ဖှိဉ်ညိဉ်
 လီၤ . ကွဲၣ်လၢတၢ်မၤလိအဂီၢ်အိဉ်ခဲဖျၢဉ်ဒီးသရဉ်သိဉ်လိတၢ်အိဉ်သၢဝါသရဉ်
 ဖီသဉ်ဆှၢတၢ်ဘိလၢသဝီၤပုၤအိဉ်ဖဲသိသၢဝါဒီးတၢ်အိဉ်ဖှိဉ်ဖီအိဉ်လွဲၣ်ကထိး
 ကယၢ်ဝါလီၤ .

ဖဲ ခ . န . ၁၀၇၃ နံၣ်န့ၣ်သရဉ်ဒီးမးမးမ့ၤစံၣ်လဲၤ

ထီဉ်ဆူၤဝဲဘဉ်ဖိဉ်ဒ်သိးကမၤတၢ်သးခုကစီဉ်ဖဲန့ၣ်လီၤ . မၤတၢ်ဖဲဝဲဘဉ်ဖိဉ်
 န့ၣ်တနံၣ်အကျိဉ်ဝဲဒီးပဒိဉ်လၢပုၤတက့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢအဝဲဒဉ်သ့ပဉ်လံး
 အကျိဉ်အယိပဒိဉ်ကိးအီၤလၢအကသိဉ်လိပဉ်လံးကျိဉ်ဖဲပဒိဉ်အကျိဉ်ဒီးန့ၣ်လီၤ
 မၤကၢ်ဖဲခ န ၁၀၇၄ နံၣ်န့ၣ်လီၤ . နၣ်သက့မၤဘဉ်တၢ်ထဲတလီၤဒီး
 သံဝဲဖဲ ခ . န . ၃ . ၃ . ၁၀၇၄ နံၣ်န့ၣ်လီၤ . ဒ်န့ၣ်အသိးမၤတၢ်မၤလွဲၣ်

ဆံ့ဝံင်နံင် ဒီးအသးတဒီအိင် ဝဲနွံဆံယံင်နံင်လီၤ . ဆံဝဲဖဲ ဝုင်တကူင် ဒီးမးမး
မ့ၤစံင်အိင်လီၤတဲာ် ဝဲတဘျးနံင် ဝံၤအလိင်ခံ ဒီးဆံဝဲလီၤ .

ပၤကညီအဘျုင်အတိၤလၢ အဘၣ်ယျုၣ်ဘၣ်တးလၢ ပယီၤအ
မဲာ်ညါအံၤအိင်လၢ ဖိၣ်ဖိၣ်ပၤပၤဘၣ်တုၤ မ့ၣ်မဆိတနံၤအံၤလီၤ . ပဝဲဒၣ်တနီၤပ
ဝီၣ်ယံၤလီၤက့ၤ ပသးပဒုၣ်တၢ်အိင် ဒီးဆိၣ်လီၤ ပသးလၢ ကစၢ်ပွၤအမဲာ်ညါလီၤ .
ဘၣ်ဆၣ်ပၤကညီတနီၤ မၤကမၣ် မ့ၣ်ကမၣ် ချီတုၣ်တၢ်ဘျုၣ်တၢ်လိတၢ်အိတၢ်အိင်
တၢ်တဖျါတဖျါတၢ်တုၤ မ့ၣ်မဆိတနံၤအံၤလီၤ .

ဖဲတၢ်တြိၣ်တဝီၤ န့ၣ်ပယီၤသုးတဲာ်အိင် ဒီးပၤကညီဝီာ်
ခါတဖၣ်ယျုၣ်ဖျိးဒီးအိင်တုၣ်ထဲဝီာ် မ့ၣ်တဖၣ်လီၤ . ပယီၤသုးကွၢ်ပၤကဝံတၢ်ဒီး
အိင်ဆဲာ် မ့ၣ်အဃိ , မၤအတၢ်ဝံအတၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤ . ပၤဝီာ် မ့ၣ်တဖၣ်ဒီး
တနီၤထံၣ်ယျုၣ်အဖိတဒီပၤဝီာ် မ့ၣ်တနီၤအိင် ဒီးတုးသးအလံၤဘျးကပွဲၤဘၣ်ဆၣ်
ဘၣ်ဝံ န့ၣ်ပယီၤသုးအတၢ်လီၤ . ပၤမ့ၣ်ပၤဘီၣ်အုၣ်တဝၤပယီၤသုး မၤအဝဲဝံတၢ်
ဒီးတၢ်ဝံယၢ အဃိဝံဝဲတဒီဆိဆိလီၤလဲာ်အုၣ်လီၤလဲာ်တဒီလီၤ . ဒီးတုၤတၢ်လိၣ်
တတီၤ န့ၣ်ဒုးအိင်အံၤဝဲဖဲအခါန့ၣ်ပၤကညီခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ဒီးပယီၤသုးမၤပၤ
မ့ၣ်ပၤတဖၣ်တြိၣ်လီၤ ဒီးဘီၣ်တနီၤတတုၤလီၤဟီၣ်ခိၣ်ပယီၤတိၢ်အခံလၢ ကျိအခံဒီး
တုၤတၢ်အုၣ်တဘျီပၤကညီ မ့ၣ်ပၤတဝၤ ဝဲတုၣ်တၢ်ခဲလၢ ဝံၤယျုၣ်တဘျီတုၤအခိၣ်ဘၣ်
တိၢ်လၢ ဒီးဘီၣ်ဒီးလီၤယံၤအခါနံင်လီၤလုာ်နံာ်က့ၤဝဲၤထၢ နံၣ်ပၤဝဲပၤကိးဖွဲအခံဒီး
အနံင်ဘၣ်ဆၣ်ယျုၣ်ဘျုၣ်ဆုဝဲလီၤ .

အဝၤတဝၤဝံတၢ်အခါအဖိအိင် ဖျဲၣ်ဒီးက့ၤဖၢအဖိလၢအ
နံင်ပူၤလီၤ .

* * * * *

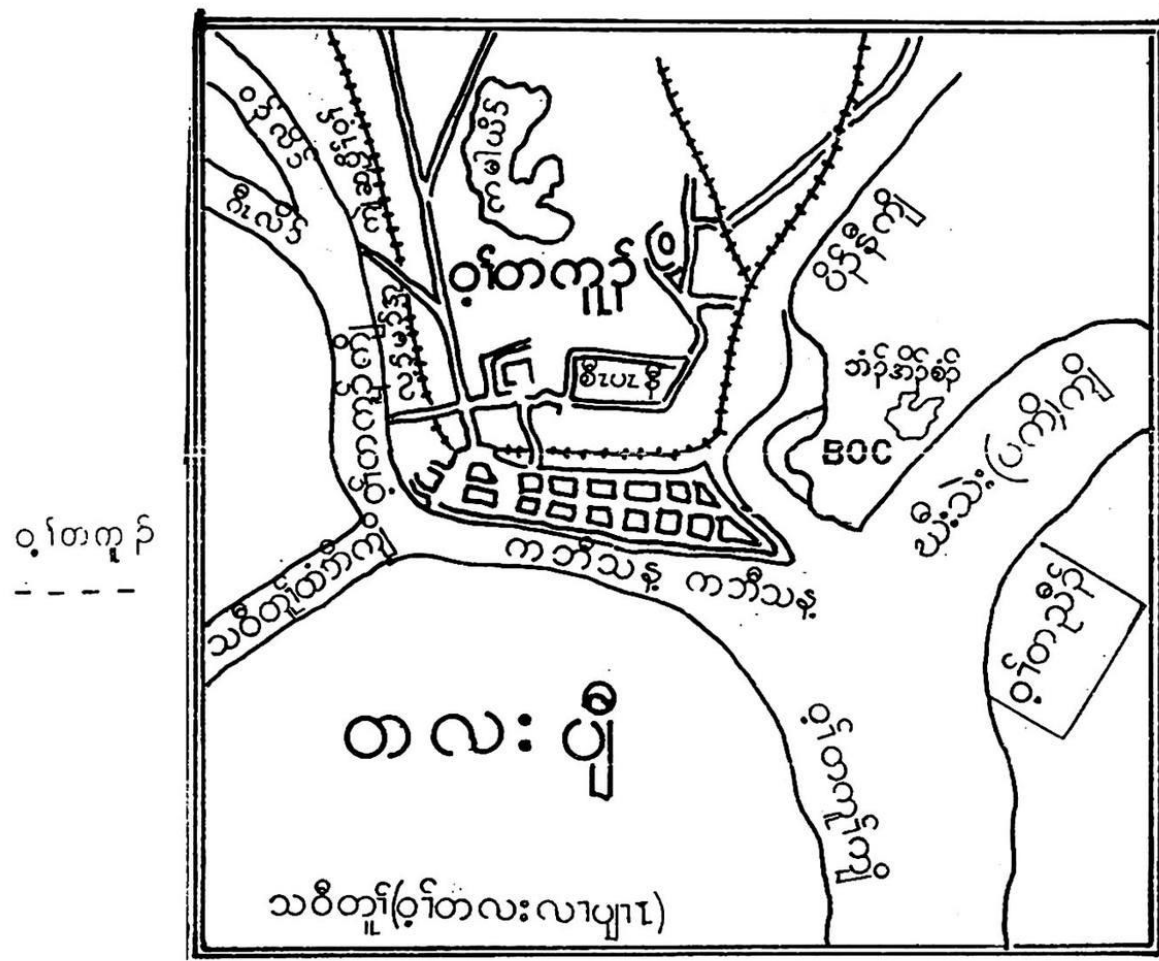
ဝှံလၢ ပျၢၤတဖၣ်

၁ . ဝှံတကူၣ် ။

လၢ ပျၢၤ န့ၣ် ဖဲ ခဲအံၤ ဝှံပကိ , ဝှံတညီၣ် , ဝှံသ့ၣ် ကိကျဲ ,
 ဝှံ တကူၣ် ဒီး ဝှံသဝီတူၣ်အိၣ် တၢ်အလိၣ်တဖၣ် န့ၣ် မ့ၢ် ဝဲကိးတဖျၢၣ် တဖျၢၣ် အိၣ်
 လၢ ဝီၣ်လဲၣ် ပုၤ ဒီးကိးတဖၣ် အံၤ ပုၤ ကိးဝဲလၢ ပကိး , တညီၣ်လုၢ် , သီခါလုၢ် , တ
 ကူၣ်လုၢ် ဒီးတလးလုၢ် လီၤ . အခါဖဲ န့ၣ် တၢ်လိၣ်ဖဲ ဝှံကွဲးထီၣ် , ဝှံလၢလၢ , ဒုသ
 တူၢ် (ဝှံသထူၣ်) မူကူၣ်တိၢ် (မ့ၢ်ကလၣ် ဒုၣ်) တဖၣ် န့ၣ်အိၣ်လၢ ဝီၣ်လဲၣ်
 ကၢၢ်ခိၣ်လီၤ . ကယံၤ မ့ၢ်တၢ်လိၣ်လၢ အဖီခိၣ်ဘဖၣ် ပုၤ မၤ ပနံၣ်တၢ်ကၤသ့ၣ်ဘဖၣ်
 လဲၤတၢ်က့ၤဘၢလၢ ချဲလၢကတိၤလီၤ . တၢ်လိၣ်ဝဲးဘရံးတကူၣ်လုၢ် ဒီးသီခါလုၢ်ခဲလုၢ်
 န့ၣ်တုၤ မ့ၢ်အယံၣ်ထီၣ် ဒီးမဲးထီၣ် ဖျဲၣ်အိထီၣ်အိထီၣ် ဒီးဝီၣ်လဲၣ်လီၤသံးဖျဲၣ်တိၢ်
 ခိၣ်အဆၢ စဲဘူးလိၣ်အသးဒီးကဲထီၣ်တိၢ်ခိၣ် ဒီကဘျၢၣ် ဒီးဝီၣ်လဲၣ်ကၢၢ်ခိၣ်တ
 အိၣ်လၢ ဖဲအလိၣ်လၢ ညါဘၣ် . ဝီၣ်လဲၣ်ကၢၢ်ခိၣ်သုးကဒီးအသးဒီးအိၣ်လၢတကူၣ်
 လုၢ် ဒီးသီခါလုၢ် အသရံးထံးလၢကလံးထံးတခီလီၤ . တလးလုၢ် ဒီးတညီၣ်လုၢ် စ့ၢ်
 ကိးထီၣ်လိၣ် ဖျဲၣ်အိထီၣ်အကပၤ ဝဲးဘရံးအယိဒိၣ်တိၢ် ဒီးလဲၣ်ထီၣ် ဝဲအိထီၣ်ဘၣ်
 ဆၣ် မ့ၢ်ဒၣ်ကိးတဖျၢၣ် တဖျၢၣ် ဒီးပုၤအိၣ် ပုၤဆိးလၢ အဖီခိၣ်အိန့ၢ်ပုၤအိၣ် ပုၤ
 ဆိးလၢတကူၣ်လုၢ် ဒီးသီခါလုၢ်လီၤ . စးထီၣ် ဖဲ ၁ . န . ၄၀၀ နံၣ် န့ၣ်ကီၤ
 လၢသ့အိၣ်လၢ ကိၢ်တံၣ် ဒုၣ်အကလံးထံးတဖၣ် ဖဲဒုးကဲထီၣ်အဒုသဝီဒီးအိၣ်ဝဲဆိး
 ဝဲလၢကိးတဖၣ်အဖီခိၣ်ဒီးမၤ ပနံၣ်တၢ်ကၤတနီၤ , မၤအိၣ်ညၣ်တနီၤလီၤ . ကီၤ
 လၢသ့ဖဲအိၣ်ဖဲဆိး ဝဲလၢတကူၣ်လုၢ် တဖၣ် ဒုးကဲထီၣ်အဒုသဝီ ဝဲကိးက့ၤအမံၤလၢ
 " ဗြဲးကူၣ်ဘၣ် " လီၤ . တလးလုၢ် န့ၣ်ကီၤလၢသ့ကိး အတၢ်အိၣ်ဆိးအလိၣ်လၢ " အူက
 လၢ ပး " လီၤ . လၢအအိၣ်ဖဲတညီၣ်လုၢ် တဖၣ်ကိးဝဲလၢ " ပၣ်ဒး " လီၤ . မ့ၢ်မ့ၢ်
 ကီၤလၢသ့အိၣ် ဖဲ ဝှံပကိးတဖၣ်ကိးအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလိၣ်လၢ " အူသ့ၣ် " (အိၣ်

ရုံဆည်) လီ . ကီလေသုအိန် ဖဲ ဒုသတုန် တဖ န်ကိးအတန်အိန် တန်ဆိးအလိလါ သူး
 ဝါနန် (Suvana) လါ ခိကိးကူ ဝဲလါ ဂါမ နန် (Ramana) လီ . တ
 လါပယီကိး ဝဲလါ " သူး ဝုန် နး ပုန် မံ " ဒီး " ဂါမ နန် " လီ . ကီလေသုအိန်
 လါ ဝိုင်ဝိုင် (ဝိုင်ပုန်) တဖ န်ကိးအတန်အိန် တန်ဆိးအလိလါ " သံ န် ရုံး ခုန် တံ "

(Therikhayti) ဒီးဘလါပယီကိး ပိ န်ထွဲကီလေသုအတန်ကိးလါ (သ
 ရေ ခေတ္တဂၢ) လီ . သံ န် ရုံး ခုန် တံအခီ ပညီ နှုန် မှ် ခုး သံ န် အလိ မုတ မှ်
 စံ န် လိ ပြဲ လိ လီ . ဝိုင်တကုန် နှုန် တလါလါ ပျါ မှ် ဝိုင်တလါ ခဲအံ မှ် ဝိုင်ကိး
 ဝဲလါ တကုလီ . မှ် အကိး ထွဲ ပြဲ ကညီ ဘကုန် နှုန် လီ . ပြဲ ကညီ အတန် လိ တန် ကျဲ တ
 ဖ န် လါ အ မိ အ ပါ အ ဖံ အ ဖု တဲ ထံ န် ဝဲ ဒီး ဒိ ဘ န် ဝဲ လါ အ တန် တဖ န် ကီလေသု , တ
 လါ ဒီး ပယီ တဖ န် တဲ ထံ န် ဒီး အိန် ဝဲ ဆိး ဝဲ အ တန် လိ တဖ န် ယှ် ဝဲ အ မံ လါ အ ကျိ န်
 ဒ န် ဝဲ ဒီး ကဲ ထီ န် အ တန် လီ .



စးထီၣ်လၢ ပယီၤအစီၤ ပၤအလီၤ ဖယိၣ်ဒုးတကူၣ် န့ၣ်အခါ
 စံးဝဲဒါဒုးတၢ်ဒီးသိၣ်မၤ နၤသိၣ်ဒုၣ်သိၣ်ဒါကတၢၢ်ဒီးလၢ နံၣ်ဝဲလၢ ပုၤတကူၣ်အ
 ဃိသိၣ်ကိးက့ၤတကူၣ်လၢ ယၣ်ကူၣ် (ရန်ကုန်) လီၤ ပုၤဂၢၢ်ခၢၣ်ဖိကိးတကူၣ်
 လၢ ရၣ်ကူၣ်ဒီးပုၤအဲကလံးဖိကိးထွဲဝဲ " ရၣ်ကူၣ် " (Rangoon) လီၤ .
 တၢ်သီတလဲလိာ် မံၤတကူၣ်ဆုယၣ်ကူၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဖဲခ . န . ၁၇၅၅ နံၣ်အပူၤလီၤ .
 ဃိၣ်တကူၣ်အိၣ်တၢ်အလီၢ်ခဲအံၤ န့ၣ် မ့ၢ်ဖုတကူၣ် အလိထံးလၢ အဖိအလံၤ မၤ န့ၢ်အ
 တလုဃိၣ်စီၤလၢ တၢ်သ့ၣ် နီၣ်ထီၣ် ဒီးတၢ်ယုးယိၣ်ပာ်ကဲအဂီၢ်လီၤ . ဒ်ပုၤကညိအ
 လုၢ်လၢအသိး ဖုတကူၣ်အဖိအလံၤတဖၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအယုးယိၣ်ပာ်ကဲအမ့ၢ်အပုၤ
 အဖိအဖု , အဖိအပၢ်အသိးလဲၤ မၤဘျၣ် မၤဘိတၢ်လၢအဖိအဖုအသ့ၣ်ခိၣ်လိထံး
 ဖဲအတလုဃိၣ်စီၤအိၣ်ဝဲအလီၢ်န့ၣ်အစ့ၤကတၢၢ်တနံၣ်တဘျီဖဲလိပူၤအပူၤ န့ၣ်လီၤ .

စးထီၣ်ဖဲခ . န . ၀၀၀ - ၁၄၉၀ န့ၣ်ဝဲၣ်တကူၣ်အံၤတ
 မ့ၢ်တၢ်ပနံၣ်တၢ်ကၤအလီၢ်ဘၣ်အမဲာ်ညါ , မ့ၢ်ဒၣ်သဝီဘဖျၢၣ်လၢ ပုၤတအိၣ်အိ
 အိဘၣ် . အခါဖဲန့ၣ်ဝဲၣ်တလး " သဝီတုၢ် " ဝဲၣ်တညိၣ်ဝဲၣ်ပကီ . ဝဲၣ်လၢလၢ , ဒု
 သတုၢ်ဒီးပိၣ်ဝဲၣ် ပွဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အမံၤဟ့ၣ်သ့ၣ်ဖျါလၢအမ့ၢ်ပနံၣ်တၢ်ကၤအလီၢ်အ
 ကျဲဒီးဒံၣ်တဘျီလဲၤတၢ်က့ၤတၢ်ဖဲန့ၣ်ထီၣ်လီၤ . ဘၣ်ဆၣ်ဒီးဖဲတၢ်ဘျၣ်ဘၢ်ဘိအဆၢက
 တီၢ်တနံၣ်တဘျီအခါန့ၣ်ပုၤလၢတၢ်လီၢ်ကိးပုၤဒဲးလဲၤဘျၣ်လဲၤဘိဃိၣ်တကူၣ်အိၣ်အိက
 လဲာ်လီၤ . အခါဖဲန့ၣ်ဖဲဃိၣ်တကူၣ်အခိၣ်ထံးအံၤပုၤခိၣ်ပွဲၣ်ဇီၤလီၤဒီးပုၤပုၤ
 တၢ်သိတၢ်လၢ မ့ၢ်သိဒီးမ့ၢ်နၤလီၤ .

ဖဲခ . န . ၁၃၆၂ န့ၣ်စီၤပၤပညးအူးဆံၣ်ဝဲဃိၣ်တကူၣ်
 လီၤအုၣ်လီၤပိၣ် , အိၣ်လၢပုၤကျဲဒီးဘျီဝဲၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲဒီးလၢခဲဖဲခ . န . ၁၄၅၀
 - ၅၃ နံၣ်န့ၣ် , စီၤပၤပညးကူးဘျီထီၣ်ကဒီး လီၤ . ဖဲဂ့ၢ်စီၤပူးကဲနီၣ်ပၤ
 မ့ၢ် ၁၄၅၃ - ၇၂ အခါဘျီဝဲၣ်ထီၣ်ဝဲဃိၣ်တဖၣ်လၢအလဲၤထီၣ်တၢ်ဆုဃိၣ်အိၣ်တၢ်
 အလီၢ်ဒီးဃိၣ်အသဂ့ၤထံးတဖၣ်ဒီးကူးဘိဃိၣ်ဒီဖျၢၣ်ညါလၢတၢ်ဘိကဘျးတဖၣ်
 ဒီးဘျီထီၣ်ဝဲတၢ်ဒုၣ်လၢ ဒၢးခိၣ်ဝဲတဂံးဃိၣ်န့ၣ်လီၤ . ဖဲဘမၣ်စ့ၢ်ထီၣ်ကထီၣ်

စီပ၊အ ခါနဲ့ကဲ့ဝဲ ဒါလွဲတဖျာ န်အကိတ်ပု၊ ဝဲအဒိတ်တုတ်အသးလိလိအခါ န်
 သးနဲ့၊ အလိအိတ်သိးပျာဒီးအဘယါယာဝဲ ၂၀၀, ၀၀၀ ဝိလိ . ဝဲ
 တနင်ထူစီ " တပုန် ဝှုန်တိကဲစီပ၊လါ တီအူအခါနဲ့ဝဲ မေဘုန် ဝဲထူတဆံ ဝိလိ .
 ဒီးစးထိတ်လါခ . န . ၁၇၀၀ တူ၊ ခဲအံ၊ထိတ်တကုန် နဲ့ ပု၊ကတီ၊အီ၊ ဝု၊ ဝု၊
 ဆတ်ဘတ်လိ . ဒီး မု၊ထိတ်တဖျာ န်လါ အမံ၊တုသ န် ဖျါလါ ဟိတ် ဒိတ် ဒီဘုန်ညါလိ .
 ဝဲပထီအစီပ၊ ဘိတိတ်ဖထိကဲစီပ၊ ဝဲခ ၄ န ၄ ၁၇၀၂ - ၁၀၁၉ နဲ့၊ ဘီ
 ထိတ်ဝဲထိတ်တကုန်တု၊လါ အပုန် ၃၂၇ ပုန် ဒိပထိတ်ဘတ်အထိတ်ထီအိတ် ဖျါခဲ
 အံ၊အသိးလိ . တင်လု၊ဒိတ် ပု၊ ဒိတ်အကလုတ်ကလုတ်လါ ပု၊ဝဲ မေဘုန် မေ၊တိတ်ထိတ်
 တကုန် နဲ့ ကြားအပု၊ကလံ၊ စု၊လါ အကကွဲဒီးအကကွဲလိ .

ဝု၊တကုန်အံ၊လါ ပု၊ မု၊ဒိတ်သဝီတဖျာ န် , ဒိတ်ထိတ်
 တဘီဘိဆံးလိ တဘီဘိလိ . အမံ၊တတုသ န်တဖျါဘတ်သ န်ကဲ့ဝဲအဘု၊ထီ၊လါ တင်
 ဘုန်တင်ဘိအကကိတ်နဲ့ ပု၊ ဒိတ် ပွဲ ဝဲထိတ်တကုန် အဒိတ်ထံး ဒီး ပု၊အိတ်လါ တင်လိ
 ကိးပု၊ ဒဲးဝဲဘုန် ဝဲဘိထိတ်တကုန် ဒီးသုန် ဖွံသးညိကွန်ပု၊ ဒိတ် ပွဲအိအိတ်ဝိတ်တု၊
 ဒိတ်လိတ်ပဟးထိတ်ဟးလိ တင်ကတိတ် ဒီးပဘတ်သုးဒိတ်ပဒိတ် နာ န်ခဲလိ . အခါ
 ဝဲနဲ့ထိတ်တကုန် အကပ၊ကထိတ် ဖျါလါ တင်ဆိတ်ပု၊ အလိတ်တု၊လါ တင်အိတ်တင်အိ
 ဒိတ်လိတ် မု၊ထိတ်ဒီး မု၊နု၊လိ . တင်မေအသးလါ အဖီဒိတ်တဖျာ နဲ့၊ မေဒဲးအ
 သးဘု၊လါ ပထီပသ န် ခဲအံ၊လိ . မု၊မထိတ်နံ၊အံ၊ (စီ၊အိတ်လး နွဲးတင်အခါ)
 ဝု၊တကုန် နဲ့ မု၊ကိတ်ပထီ ဒီဘုန် အဝု၊ဒိတ် ဒီး မု၊တင်လိတ်ဝဲ - - -

- ၁ . တင်ဘုန်တင်ဘိအကလုတ်ကလုတ်အနိတ် ဝဲ ဝဲခဲအိတ်တင် -
- ၂ . တင်ပ၊တင်ပြးအနိတ် ဝဲ ဝဲခဲအိတ်တင်
- ၃ . တင်စံ န်ညိတ်ဘါ ကျိတ်အနိတ် ဝဲ ဝဲခဲအိတ်တင်
- ၄ . တင်ကုန်ဘတ်ကုန်သုအနိတ် ဝဲ ဝဲခဲအိတ်တင်
- ၅ . ပု၊ဒီးဟံ န် ဒိတ်ကျိထီ , တားဖးဒိတ်ဖးထီတဖျာ
- ၆ . ပု၊ဒီးစး ဇီ ဝီ ဇီလါ အကပိတ်ကပ၊
- ၇ . လိလုန် , သိလုန် , လုန်စီးကု ,

- ၈ . တၢ်ကွၢ်ကိတၢ်ဂီၤ မ့ၤ ဒီးကၢ်လိာ်ဂွံအလိာ်အကွဲတဖၣ်
- ၉ . ပှၤအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ခါအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အိၣ်လၢအပှၤဒိတဖၣ် တ
 ဝှိၤ အသိးမ့ၢ်ဝှၤ , ဒိထံလိာ်ကိၢ်ပှၤဖိမ့ၢ်ဝှၤ န့ၣ်လီၤ .

ဝှၢ်တက့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အံၤပမ့ၢ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်လၢ
 အဝှၢ်ဒီးပထံၣ်ဘၣ်လၢအဆိကတၢ်တမံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်လိာ်ဖဲပဖဲပဖုခံၤပၣ်လီၤ
 တၢ်ပနီၣ်တခွဲဘိဒီးဆ့ၣ်ဖျါန့ၣ်လီၤ . ဃိၣ်လၢအထူးန့ၢ်ပှၤသးဒိသိးကဟဲဘုၣ်ဟဲဘိ
 တၢ်တဖျါၣ်အံၤဖဲအအိၣ်ထီၣ်သီအခါတၢ်ဟဲဒါ န့ၣ်စီၤကိတမးအခိၣ်ဆ့ၣ်အဆိအ
 မံၤတုၤသၣ်ဖျါဝဲလီၤ . အခါခဲအံၤဒၣ်လဲၣ်ပှၤအိကလုာ်ဟဲဘုၣ်ဟဲဘိဃိၣ်တက့ၣ်အိအိ
 ဝီၢ်ဝီၢ်လၢမ့ၢ်ဆိမ့ၢ်န့ၤအစၢၤတထီၣ်တဲာ်ဘၣ် . တုၤအထံၣ်ဝဲဒီးစံးထီၣ်ပတြၢၤ
 ဝဲကိးဝၤဒဲးလီၤ . ပှၤအတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်အကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်ခရံၣ်ဖဲ (ဘျၢထံ
 ဖှံထံ , ပဝှၢ်ကွဲ) မ့ၣ်စလ့ၣ်ဒီးအဝၤတဖၣ်ဟဲအိၣ်ဖှိၣ်ဖဲတၢ်လိာ်အံၤ - ဝှၢ်
 တက့ၣ်န့ၣ်လီၤ . မ့ၢ်လၢတၢ်ဝှၢ်ဒိအံၤအဆိ - -

- ၁ . ဝှၢ်တက့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အီၤလၢတၢ်ဘုၣ်တၢ်ဘိန့ၣ်လီၤ .
- ၂ . ဝှၢ်တက့ၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီဖျါ -
 တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤလၢထံတဒီ -

ထံၣ်ဖျါဒိသိးသးကျိ , ဖိၣ်နီၣ်ကျိ , ဝဲၣ်လိာ် , ဝီၤလိာ်တဖၣ်လဲၤဒီ
 ဖျါတုၤလၢခုၤဒီပှၢ်ဒီ , ခုၤဒီသဝီၤဒီတဖၣ် , ပှၢ်လိာ်ဒီဖျါခုၤဒိၣ်ဝှၢ်ဒိၣ်
 ဒီးပှၤန့ၣ်ဆဲးလီၤဆ့ၣ်လဲၣ်ပှၤ , ဒီးကယဲၢ်မ့ၢ်တၢ်ပနံၣ်တၢ်ကၤတဖၣ်န့ၣ်ဟဲ
 ဝဲလၢခွဲတနီၤ , ကဘိတနီၤ , လ့ၣ်မ့ၢ်အုၣ်တနီၤလၢတၢ်လိာ်အိပှၤဖဲကိၢ်ပယီၤအပှၤ
 မ့ၢ်ဝှၤ , လၢထံထံကိၢ်ဝၤဒိတဂူး , ယပၣ် , ကိၢ်တဲာ် , ကိၢ်ဟံၣ်ဒုၣ် , ကိၢ်ယူ
 ဂပၤဒီးကိၢ်အမဲၤဂတၤတဖၣ်လီၤ . ဒီးပှၤထံဝၤကိၢ်ဝၤဖဲလၢအဟဲပနံၣ်တၢ်ကၤ
 တၢ်ဒီးတၢ်မၤအဝှၤအဝၤတဖၣ်ဟဲအိၣ်ဟဲဆိးဝဲအိအိဝီၢ်ဝီၢ်လီၤ . ဝှၢ်တက့ၣ်မ့ၢ်
 ဝှၢ်လၢပှၤကိးကလုာ်ဒဲးအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ . အဝဲအံၤမ့ၢ်ဝှၢ်တက့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ခံ
 မံၤတမံၤလီၤ . ဘၣ်ဆၣ်ဒီးဝှၢ်တက့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်မၤယံၣ်အသးဒီးတမၤ
 အသးဆ့ဒဲးဆ့ဒဲးဘၣ် . မၤအသးဒိပှၤဒိၣ်ထီၣ်ထံတဝၤအသိးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲကိၢ်ခဲခဲက

ယိကယိလီ . ဝှ်တကူ နံပ မှ်တုကဒိကူဆူပ မံပ ပှ်အဘင်စံ ဖိတဖိ ဒီး
မှ်တင်လီလါ ပှ်တချးအိ နံဒဲဘင် နှ်ပ ဖံပ ဖုခံဝါ မါနီ နှ် မါယိဝဲ ဒီးစံးဝဲ
လာအ မှ်ပှ်ကညိအဘင် နှ်သိလီ . ပှ်ကညိအဘင်ဒိ နှ်ထိ နှ်လါ တင်သ့တင်
ဘင် ဒီးတင်စုလီဒိ နှ်ခိ မါအသးဒိ ဝှ်တကူ အဘင်ဒိ နှ်ထိ နှ်လါ ပှ်အိ နှ်သယှ်
ဝဲအသးလီ . ဒိ ဝှ်တကူ ပှ်တပ နှ်ကလါ ပှ်အသး နှ် ပှ်တပ နှ်ကပ ဝဲပှ်က
ညိတကလှ်အံဘင် . ဒိ ဝှ်တကူ ဒိ နှ်ထိ နှ်လါ တင်ဘင်တင်ဘိဒီးတင်ပ နှ်တင်
ကါအလီအကွဲကယိကယိအသး , ပှ်ကညိ ဖိ ဒိ နှ်ထိ နှ်ထိ နှ်မှ်ကီးလါ တင်ဘင်တင်
ဘိဒီးတင်စုလီဒိ နှ်ခိ အပှ်ကယိကယိလီ . ဝှ်တကူ ဒိ နှ်ထိ နှ်ဝဲတတိဘင်က
တိ , ကိကိခဲခဲတချးဒီးချးဒီးဘင် . နှ်သကူတင်အဆါ ကတိဘင် ဒီးလါ အနံ နှ်
ခံဆဲအတိပှ် နှ်ကထိ ဝှ်လါ အလီဘိလီ မှ်မံပှ်သင် ဖှ်တ ဖှ် နှ်လီ .

ဝှ်တကူ မှ်ကိပယိအဝှ်ဒိ နှ်လီ . အဘိ မှ်ကိပယိ ဒိ
ဘင်ညိအခါ နှ်စးလီ . ဒိပှ်ပှ်ပှ်အတခွဲဘိဒီးအဆူဒိအု နှ်အသးအသး , ကီး
တဖှ် နှ်လါ ခဲအံယိ နှ်တကူအိ နှ်ဝဲအလီ နှ်မှ်ပှ်ကညိအခါ နှ်စးလါ အမှ်
ပှ်ကညိအဘင် နှ်သိလီ . ခဲအံပတင် နှ်သိအိ နှ်ဒီးလါ ပှ်ကလှ် ဝါအစုပှ် ဒီး
ကတုကလါ ပှ်ကညိအစုပှ်ကိကိခဲခဲ ဒိ ဝှ်တကူ အဘင်ဒိ နှ်ထိ နှ်ထိ နှ်အသး
နှ်လီ . ဝှ်တကူ ဒိ နှ်ထိ နှ်ထိ နှ်ဝဲလါ အနံ နှ်ခံသတုကလှ်အသး နှ် ,
ပှ်ကညိအဘင်ဒိ နှ်ထိ နှ်ထိ ဒီးအတင် နှ်သိကတုကလါ အစုပှ် နှ်က မါအ
သးသတုကလှ်လီ . အဝှ်ဒိအံတင်စံးပ နှ်အိ နှ်ဝဲလါ ပှ်ကညိ ဖိအဝှ်ဒိပှ်
ပှ်ပှ် မါယှ်အဖိအလံလါ ကမှ်လင်သး ခုတင်ထိကိဒိလိးပှ်ပှ်ပှ်အဘင်စံးပ
ကလါထိ နှ်ပှ်ထိ နှ်ဝဲအဝှ်လီ .

၂ . ဝှ်တကိ - မှ်တမှ်ဝှ်သဲဝါအဝှ်

ဖဲပှ်ကညိ ဖိတဖှ်အိ နှ်ဝဲလါ တဂူးကိ - ယှ် ခါအခါတင်
ပါအါ ပါသိ ဒီးတင်ဝဲတင်က နှ်ထိ နှ်အဘိကအိ နှ်လါ ကိ နှ်အပှ်ကိခဲဝဲသတး
ဒီးသးအိ နှ်သုးအဘင်အိ နှ်တင်သိးအလီလီ . ပှ်သးပှ်တနီတးလိ နှ်လါ ကိ ယှ် ခါ

ဒီး ပိတ်လီဝဲ ဝဲ ဝဲ အဒု , တပံ န် ကျိတုအဘူလီ တင်လီလါ ပုဂံး မိုးကုံ ခါ , ဘမိန်
 ကသန် ဒီး မိကူးအကိတ် ဖန် နှိန် ဆီကမိန် ဝဲလါ အဂ္ဂုလါ အတင်အိန် တင်ဆီးအလီ
 ဒီး တင်ဖံးအိန် မးအိန် အဂီလီ . အယိကု တဒါကု ဆူကိန် ယူ ခါ ဒ်ဆီးအကဟဲကု
 ကီးလီ ကုအဖိအလံ တဖန်လီ . ဝဲအဝဲသွန် ကုကတဲာ် ကတီးသးအဂီ နှိန် ယံာ်
 ဝဲလါ အနိန် အိအလိအိဝဲခ . န . ၁၁၃၄ - ၁၁၂၂ အဘါ န် စါး နှိန် ပု
 ယီ ဖိတဖန် သူးလီ အသးလါ ကျဲတဘိဒီး တင်လီလါ ပုဂံးကညီကွန် နိန် သာ် ဝဲ နှိန်
 လီ . ဒူးကထိန် အထံအကိန် ဒီးကီး ဝဲလါ မိပီ (maw) လီ . ပု
 ကညီလါ အကုအိန် ကုအဖိအလံ ဒီးသူးလီ အသးဆူ ဝဲ ကျိ နှိန် တင်လီလါ အကွန် နိန်
 ဝဲ နှိန် ထံ ဝဲလါ ယိအိန် လံ ဒီးအသးထိန် ဝဲ ဒီးဆိန် ယိန် ဝဲယိတဖန် ဒ်အံ , "
 နအိန် နဲလါ ကိန်အစါကဒးသန် လီဘန် နချါ " - အခိပညီ -

နအိန်လါ ပုဂံးကလုာ် ဝဲဘဖန် အကိန်အဘါ န် စါး , ဒီးနက
 ဘန် တင်ကိန်တင်ဂီ ဒီးတင်မး နး မးဖိန် နဲလါကလုာ်အဝဲတဖန်လါ အအိန် ဝဲ
 တဂုံး နဲလီ .

တဘျီအံ ပုဂံးကညီတဖန် သူးလီ အသးလါ ဝဲ ကျိအဖိလတ်တ
 တီဝဲ , တနီ ဒီယီ ဝဲဆူ ဝဲ ကျိအမုန် နှိန် ဒီးထိန် ဝဲဆူ ဝဲ ကျိအဒုတဒုလါ ဝဲ
 အံ ပုဂံးလါ ခုတ္တအကျိဒီး ပတ်လီ အတင်အိန် တင်ဆီးအလီလီ . အိန်ဘင်လါ ယိတ
 ဖန် အကလံထံး ဒီးဂုထိန် ပသိထိန် ဒီးဒိထိန် သဝီဖး ဒိန်တဖျါ န်လါ ဝဲ ကျိ
 အကါဒိန် ဒီးကထိန် ဝဲအဆိကတင်တဖျါ န်လီ . သဝီအံ မုန်လါ စကီ နှိန်
 ဝဲအိန် ဝဲအယိယုန် ဝဲ ဝဲ နှိန် အမံလါ ဖုဗဲ ဝဲအမံ အခဲ ဒီးတင်ကီးကု ဝဲ နှိန်
 " တကီ " လါ ခဲလီ . ဒီး ဝဲ ကျိတဒိတင်ကီးကုလါ ပျန် ကျိ နှိန်လီ . အဂုအခါး
 လါ တင်ကီးကု " ဝဲ ဝဲ ဝဲ " လါ " တကီ " ဒီး ဝဲ ကျိလါ ပျန် ကျိ နှိန် မုန်ဒ်အံ

ပုဂံးကညီ ဒီးယိတဖန် အတင်အိန် တင်ဆီးအထံအကိန်အိန် ဝဲ
 ဘူးလိတ်အသး ဒီးတု မုန်အယံာ်ထိန် ဒီးဂုလိတ်အသးလါ တင်ပုဂံးတင်ဆိဒီး ပုဂံးကညီ
 တဖန် ပတ်ကျိ န်လါ တင်လုာ်ဒိန် ပုဒိန်လီ . ယိတဖန် သွန်ညီ ဝဲ ဒီးလဲ ပု နှိန်
 ကျိ န်လါ ကိန်ယူ ခါဒီး ဝဲကုဆိ နှိန် ပုဂံးကညီတဖန်လီ . ယိတဖန် ဝဲ ဝဲ ဝဲ ကျိ န်လါ

ဖန်လှာ ချံအပူ၊ ဒီးတု၊ ဖဲ ဝှံ့သီ ဝါ နှံ့ထိးထီ နှံ့ ဝဲအချံ့လှာ ချံသ နှံ့အလီၤဒီးဆိကွံာ်
အကျိာ်တဖန်လှာ ပှၤကညီလီၤ . တၢ်အလီၤ ဖဲအထိးထီ နှံ့အချံ့ နှံ့ကိးဝဲလှာ " တုးကီ " လှာ
ယီၤအကျိာ်လီၤ . အခီပညီ မ့ၢ်ဝဲဒ်အံၤ - -

တုး နှံ့ မ့ၢ် သ နှံ့ ဒီး
ကီ နှံ့ မ့ၢ် ကျိာ် လီၤ .

လှာတၢ်နှံ့အထီတုးကီ နှံ့ မ့ၢ်ကျိာ်သ နှံ့- ဝှံ့သီ နှံ့ မ့ၢ်ပှၤကညီအ
တၢ်ကိးဒီး " တုးကီ " နှံ့ မ့ၢ်ယီၤအတၢ်ကိးလီၤ . ပယီၤတဖန် ကိးထွဲယီၤအတၢ်ကိးအ
သီာ်တထံတဆးဘၣ်အထီ , ကိးဝဲလှာတကီ , (တကေၤ၁၆ :) တုး မ့ၢ်မဆိဘနံၤ
အံၤလီၤ .

၃ . ဝှံ့ဂှိာ်

တုး မ့ၢ်တၢ်အာ ကတီၢ်သုးအသးယံာ်ထီ နှံ့ဒီး ပှၤကညီအဒုသဝီအိာ် ဝဲ
အိဖျာ နှံ့လှာ ပှၤကျိာ်အကာ်ဒိာ်လှာ မ့ၢ်ထီ နှံ့ မ့ၢ်နာ်ယာ်ဒိယာ်ဒိ နှံ့လီၤ . သဝီတ
ဖျာ နှံ့တဖျာ နှံ့အိာ် ဝဲဒီးအစကီၤ စဘိဒီးသဲာ်လီၤလှာတၢ်ကပၤကဆှာအီၤအဂီၢ်
လီၤ . ယံာ်ထီ နှံ့ဒီး ပှၤကညီတဖန် ဝှံ့ထီ နှံ့ပထီလီၤ နှံ့ဒီးဒုးကဲထီ နှံ့ဝှံ့ဂှိာ်အသဝီ ဖး
ဒိာ်တဖျာ နှံ့လှာ ပှၤကျိာ်အထီ နှံ့ထီ နှံ့တကပၤတဖျာ နှံ့လှာ ဝှံ့ဒီးယုာ်ဝဲအမံၤလှာ
ဝှံ့ဂှိာ်လီၤ . ဝှံ့ဂှိာ်အစကီၤ ဖုပျံလှာ အအိာ်လှာ ဝှံ့တဝှံ့အံၤ ပှၤကညီတဖန် ဒုးကဲ
ထီာ်အီၤလှာ စီပၤဒီးကယဲာ်မ့ၢ်စကီၤလှာ အအိာ်လှာ ဒုသဝီတဖျာ နှံ့လှာလှာ နှံ့အိာ်
ဝဲလှာအစိကမီၤအတၢ်ပၤအဖီလှာလီၤ .

တၢ်နီၣ် - စကီၤ ဖုပျံ မ့ၢ်ဖုပျံအလံၤလီၤ . ဖဲစကီၤ ဖုပျံအိာ် ဖျဲာ်အခါ
အမိၢ်အပၢ်ဟံး နှံ့ကုၤအဖုအမံၤ ဖုပျံဒီးယုာ်ကုၤဝဲအဖီအမံၤလှာ စီပျံလီၤ . စကီၤ
ဖုပျံမ့ၢ်ပှၤကညီအစီပၤအဆိကတၢ်တၢ်ကလှာ အပၤတၢ်လှာ ဝှံ့ဂှိာ်ဒီးစီပၤပၤ .
တၢ်လှာ အလီၤခံးတၢ်ကလှာ ဝှံ့ဂှိာ်လီၤလှာ စီပၤသဲာ်ဘုလိအစီလီၤ . ဖဲစီပၤသဲာ်ဘုလိ
ပၤတၢ်အခါကီၤလှာသုလှာ အအိာ် ဖဲဝှံ့ဂှိာ် နှံ့ကိာ်တဖန် ဖဲဖီ နှံ့အီၤဝဲအမိၢ်နီၣ်
ပၤမ့ၢ် နှံ့ခါပၤတၢ်လှာ အလီၤခံးစှၤနဲာ် ဝဲစီပၤဖီပှၤလှာ အကဲစီပၤလှာ ကိာ်တကီ
ထးခီဒီးဒီး နှံ့ဘၣ်အမံၤ (ပွဲ) လှာ " သတိမဖါယၣ် စၢ်အဖီခါကိး ဝဲအမံၤလှာ

ဆန် ဖိဝါ (ပယီကီးလာ မတန်သန် ပါဝါ) နှစ်လီ ပာဗြို ဝှ်ဒ် နီဉ် ပါ မုဉ် ခါ
 ခါဆိက ဖိဉ် ဝဲလာ အဏ္ဏါး အဘဉ် အသီး ဒီး အဝဲ ဒဉ် ဟံး နှ် ဝှ်ကီး ခါခါလာ အ မါလီ .
 အဝဲ ပါ တန်ဆူ နှ် ဝဲသံ ဝဲ ဝဲ ၂၆ နှ် အခါလီ . အပုဂံဖိ ဖိဝါ (ပယီကီးလာ စု
 လ : သန် ပါဝါ) ပါ တန်လာ အလီသါ ဆံယိန် နှ် ဝဲ ဒီး သံ ဝဲ ဝဲ အသး အိဉ် ၆၀ နှ်
 အခါလီ . (အဖိ ဒိဉ် ခါဆန် ဖိဝါ အဖိ ခါ) ထူထူဘီ ပယီကီးလာ တူးတဝီဉ် ကဲထီဉ်
 စီ ပါ ဒီး ဝဲထူထူဘီ ပါ တန်အ ခါ နှ် ဘီ ဒိဉ် ဆိဉ် လဲလီဉ် ဝဲ ဒဉ် ဝှ် ဝှ် ဝဲ ဒီး ယှ်
 ကျဲ ဝဲ ဝှ် နှ် အမံလါ " သယုဉ် ခူးတယဉ် " လီ . တန်စံး ဝဲ ဒဉ် လါ သယုဉ် ခူး
 တယဉ် နှ် တန်လီ ဝဲ ဆန် ဖိဝါ မတန်သန် ပါဝါ အဖိ တန် ခူး ပထုဉ် တး ဝဲး အိဉ် ခူး
 ဝဲး အိဉ် သံဉ် အလီလီ . အခါ ဝဲ တန် ဘီ ထီဉ် သယုဉ် ခူး တယဉ် နှ် မှ် ဝဲ ဝဲ ကိတမး
 သံ ဝဲ အလီ ခံ ဝဲ ဝဲ နှ် ဒီး မှ် ဝဲ ချ . န . ၄၄၃ အပူလီ . ထူထူဘီ နှ် ပါ
 ဘဉ် တန်ထဲ ပှ် အိဉ် လါ ဝှ် ပူတဖဉ် လီ . အဝဲ ဒဉ် ပါ ဘဉ် ဝဲ ထဲ အနဉ် ၇၀ ဒီး
 သံ ဝဲ ဝဲ အသး အိဉ် ၁၀၅ နှ် အခါလီ . ပှ် အိဉ် လါ ဝှ် အချာ တဖဉ် နှ် တပါ
 ဘဉ် ဝဲ ဘဉ် . ပှ် ခူ ဖိ ဝှ် ဖိ တဖဉ် ပှ် လီ ထီဉ် အစီ ပါ အဆိတန် တာ ထီဉ် တာ
 လီ အိဉ် ဝဲ ဒီး သယုဉ် ခူး တယဉ် နှ် ဟး ကီ ဝဲ ဝဲ ခ . န . ၉၅ နှ် နှ် လီ
 အခါ ခဲ အံ သယုဉ် ခူး တယဉ် အလီ နှ် လီ တံ ဝဲ ဒီး မှ် တန်လီ ဝဲ ထဲ ဒီး ကပံ ဉ် အိဉ်
 အလီ တဖဉ် ဒီး ကဲထီဉ် ကျဲ ဝဲ စံ ဉ် ဒီး သဝီ အိဉ် ယု ဖျာ ဉ် လါ ပှ် ထူ စံ ဉ် ဖိ အိဉ် ဝဲ လီ .
 အခါ ခဲ အံ ပ မှ် ပ ဉ် မိ ဝှ် စလုဉ် မှ် အူ သ နှ် (Hmawza Railway Station)

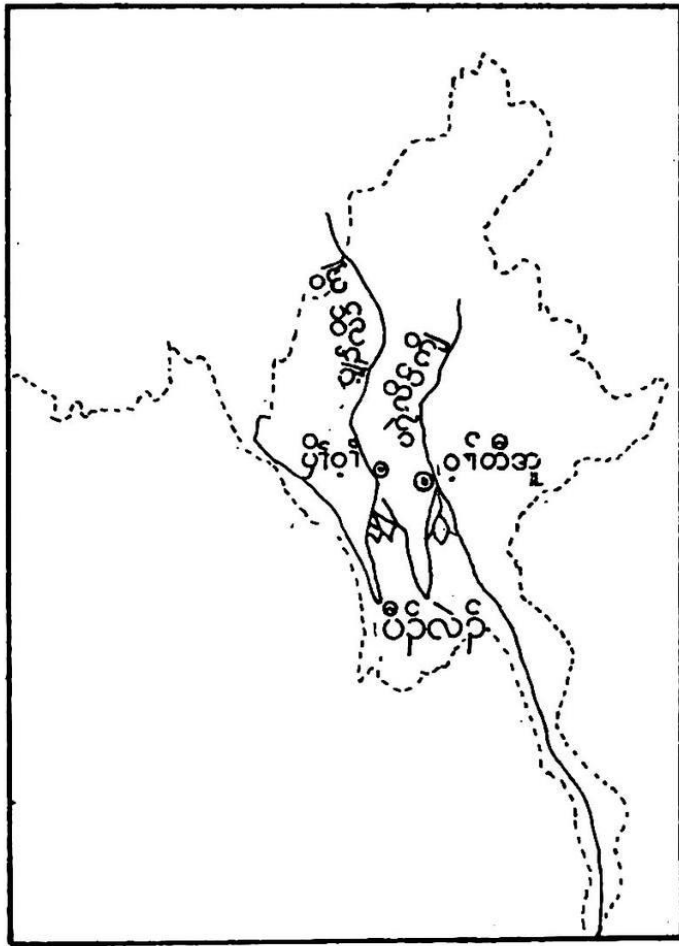
လာ ဝှ် ခါ ဉ် သး ဒီး ထီဉ် ဆူ အက ပါ ဝး တဂံး တခီ ဝှ် တခီ ဝှ် နှ်
 ကအိဉ် တဆံ မံ ဉ် လာ ဉ် ယဉ် ယဉ် လီ . ဝှ် တဖျာ ဉ် အံ အိဉ် စံ ဉ် အိဉ် ကျဲ ဝဲ သံ ဉ် သံ ဉ်
 ကလဲ ဉ် လီ . အ ဝှ် ဒ် အံ ဝဲ တဂူး ဖိ အလဲ ဘူဉ် တန် ဘီ တန် ဝဲ ကိန် အံ ဒယဉ် လါ ခ . န .
 ၆၂၉ အပူယါ လီဉ် ဝဲ ဒဉ် ဝှ် တဖျာ ဉ် အံ အမံ လီ . စံး ဝဲ ဆူ ကိန် အံ ဒယဉ် အက
 လံ ထံး ဒီး တန်လီ အိဉ် ဘူး ဝဲ ဒဉ် ဒီး ဝီဉ် လဲဉ် နှ် နှ် ကိန် အိဉ် ဝဲ တဘူဉ် လါ တန်
 ကီး အံ ပှ် လဲ ခုဉ် ထီလီ (Shilichatolo) သယုဉ် ခူး တယဉ် (Thareketara)
 လီ . ထူထူဘီ နှ် အိဉ် ဝဲ ဒီး ဘီ အဖျိ ကဘူဉ် , ကဆီ ဝါ တဒု , ကျိဉ် တဖျာ ဉ် ဒီး ဒါ

လွဲတဖျာ န်လီ . တ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၣ်ဘၣ်ကဟုၣ်ကညီၣ်လၢ အဂီၢ်ဖဲအကဲစီး ပၤအခါ
ဒီးတၢ်ယုးယီၣ်ပၣ်ကဲအီၤဒိၣ်မးလီၤ . ဖဲထူထူဘိလဲၤဟးဝုၤဝီၤလၢ အကီၢ်ပူၤဒိးသိး
အကယုတၢ်ဒိတၢ်သွဲလဲၤဘၣ်ကျဲလၢ ဝီၣ်လဲၣ်ပူၤ ဒီးလီၤအးသံဝဲဖဲနကရံး

(Nagrit) န့ၣ်လီၤ . တၢ်လီၢ်တပူၤအံၤတဘျီအံၤတၢ်ကိးအီၤလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ခါဒု
နကရံး (Cape Nagris) ဒီးအိၣ်ဘူးဖဲပသံၣ်ထံကျိအဆၣ်လီၤ .

ထူထူဘိသံဝဲဒီးအဖိခွဲထူထူဂါ(ပယီၤကိးလၢ ထူးတရး) ကဲကျဲ
စီၤပၤလၢအလီၢ်ခံဆံခံနံၣ်ဝဲဒီးသံဝဲဖဲအသးအိၣ်အနံၣ်ဃိးဆံတနံၣ်န့ၣ်လီၤ .
ထူထူဘိအမိအိၣ်သၢဝဲလီၤ . တၢ်တဝဲၤမ့ၣ်ဝဲစၢ်ဘးဒုၣ်ဝဲၣ် , ခံဝဲတဝဲၤမ့ၣ်ဝဲ
ပုၣ်စ့ၣ်တံၣ်လၢအမ့ၣ်ဝဲနီၣ်ပၤမ့ၣ်ဝဲဖိလၢ နၢ်ကးအကီၢ်ပူၤ , ဒီးသၢဝဲတဝဲၤ
မ့ၣ်ဝဲပၣ်ထွၣ်အနီၣ်ပၤမ့ၣ်ဝဲဖိန့ၣ်လီၤ . ထူထူဘိအမိစၢ်တး ဒုၣ်ဝဲၣ်မ့ၣ်ဝဲ
အနီၣ်ပၤမ့ၣ်ဝဲခါခါ,အဖိမ့ၣ်ဝဲယီၣ်ဖိဝဲဖဲအအိၣ်ဝဲဒီးဆၣ်ဖိဝဲ(မတၢ်သၣ်ပၢ
ဝဲ) အခါန့ၣ်လီၤ . ဖဲထူထူဘိသံအခါန့ၣ်အမိအိၣ်တ့ၢ်ဒၣ်ထံခံဝဲလီၤ . မ့ၣ်ဝဲပုၣ်
စၢ်တံၣ်ဒီးစၢ်တးဒုၣ်ဝဲၣ်ခံဝဲလီၤ . အမိအဝဲတဝဲၤန့ၣ်သံဆိဝဲလၢထူထူဘိ
အမဲၣ်ညါလီၤ . အမိစၢ်တး ဒုၣ်ဝဲၣ်ယီၣ်ဖိအဖိခွဲဘဝဲဒီးယုၣ်ဝဲအမံၤလၢထူထူ
ဂါလီၤ . ထူထူဂါအဖဲလၢအမ့ၣ်စၢ်တး ဒုၣ်ဝဲၣ်အမိန့ၣ်မ့ၣ်ဝဲဝဲၣ်အနီၣ်ပၤမ့ၣ်
ခါခါလီၤ . ထူထူဂါသံဝဲအလီၢ်ခံစီၤပၤပၤတၢ်ခံဆံသၢဝဲလီၤ . စီၤပၤလၢအပၤ
တၢ်လၢခံကဘၢ်တဝဲၤအမံၤမ့ၣ်သ့ဝဲၣ်ညါဒီးပၤတၢ်တဆံတနံၣ်ဝဲဘၣ်တၢ်မၤသံ
အီၤလီၤ . ဖဲစီၤပၤတဝဲၤအံၤပၤတၢ်လၢခံ , နံနံၣ်အကီၢ်ပူၤန့ၣ်တၢ်အ့ၣ်လီၢ်ဆိး
ကုအိၣ်ဝဲလၢပူၤခူဖိဝဲၣ်ဖိအကျိလီၤ . အဝဲၣ်ဒိအံၤလၢစီၤပၤတဝဲၤပၤတၢ်အခါန့ၣ်
မၤတၢ်တတီၤတလီၤဆိၣ်ဘိၣ်ဘိၣ်ဘၢပူၤကညီၣ်လၢအမ့ၣ်ခူဖိဝဲၣ်ဖိတဖၣ် , မၤလီၤဝဲၣ်
ကွဲၣ်ယီၣ်တဖၣ်ဝဲ , ဟံးန့ၣ်ထူစ့ဒီးတၢ်ထူးတၢ်တီၤတဖၣ်လီၤ . အဆိတၢ်ပူၤထီၣ်လီ
ထီၣ်ဒီးပူၤခူဖိဝဲၣ်ဖိလီၤဆိဒၣ်တၢ်စီၤတဖၣ်တၢ်ထီၣ်တၢ်လီၤ လီၤပြီၤလီၤပြီၤကွဲၣ်
ဝဲဒၣ်လီၤ . ဒီးအဝဲဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤတကီၢ်ခါဒီးဝဲၣ်သယုၣ်ခးတယၣ်ဟးဝီၤဖဲ

ဟိန်ခိန်ဝါးဒူးနဲဟိန်လဲဟိန်ကာ်ခိန်လာပျါးန့န့အိန်တု၊
 ဟိန်လာပျါးဝါး(ဝါးပွန်)ဒီးတီအုန့န့လီ။



၄. ဒုယိန်ကွန်ကတီအုဝါ

ပျီဒီးစွါအဒုန်အထာတဖန်ဟးထိန်လာကိန်စံန်ဒီး
 ဝိန်လီထံကျိယိန်လိန်, ခါခိန်, ဒီးသူးလီအသးတတီဘန်တတီဒီးပန်လီအ
 တန်အိန်တန်ဆီးအလိန်ဖဲယိန်ထန်အထံ ကျိန်ခိန် မုန်ထိန်ဘကပဒီးတန်လိန်န့န့ကိး
 ဝဲဒုယိန်ကွန်ကတီတု မုန်မဆိတနံအံလီ။ ဒုယိန်ကွန်ကတီအံတဘျီန့န့ မုန်တန်လိန်
 ဖဲပုကညီအဒုန်အထာအကလုန်ကလုန်တဖန်ကျိန်အသးဒီးမုန်ဝဲပုကညီ
 အဝါမိန်ပုဂံဖးဒိန်တဖျါန်ဒီးဝါဖိယိန်ဖျါန်အိန်ဝးတရုံးအံလီ။ ဝါဖိတ
 ဖန်အံ မုန်ဝဲ -

(တ) ဝှံးကွဲး (ခ) ဝှံးထိကွဲး (ဂ) ဝှံးလဲပွဲ (ဃ) ဝှံးတစဲ
ဒီး (င) ဝှံးသီဒိဉ် ပှးပှိတ်တဖဉ်လီ . ဝှံးတဖဉ်အံး ခဲအံးတအိဉ်လါးဘဉ် .
ပှးကညီစီ ပါ ပါတဂ်လါ ဒုယိတ်ဘျး ဝါးတဘျး စီလီ .

တဂ်မါးအသးတဘျီလါ ကါးလါသုဒီးအဖိကီးလီအသးလါ တလါ
တဖဉ်အံးတု မှ်အအိဉ်လါ ပှးကညီအတဂ်ပါတဂ်ပြးအဖိလ်ယံ်ယံ်ဒီးတလါ
အစီပါလါ ဒုသတုဂ် တုဉ်ကုဉ်အါလါ အကပူထိဉ်လီထိဉ် ပှးကညီအစီပါလီ .
ဒ်န့ဉ်အသီးတလါတဖဉ် ပူထိဉ် ပှးကညီအစီပါသတုဂ်ကလဉ်ဒီး ပှးကညီတပ
လိပ်ဒီအသးအသိ , တလါမါးပဉ် ပှးကညီဒီး ပှးကညီဘဉ်ဃုာ်မှ်ဟးဖျိးကွဲးဒ်ဆု
ယုဉ်တဂုဉ်ယါကိတ်နီလီ . ပှးကညီတဖဉ်လါ အလဲဃုာ်အိဉ် ဝဲဖဲယုဉ်တဂုဉ်
ယါကိတ်န့ဉ်တု မှ်အသးသယုာ်ဘဉ် ဝဲအခူအဝှံးအထံအကိတ်န့ဉ် မါးလုာ်အုဉ်ထိဒ်
အံး -

တလါ ပူထိဉ် ပှးကညီ
ကညီဃုာ်ဃုာ်မှ်ဟးဖျိး ,
ဆုကံဉ်မဲကုးအိဉ်တနီ
ဆုယါကိတ်ကုးအိဉ်တနီ
မံလါ မုာ်နုး မှ်ပါဂ်ထိဉ်
လိာ်အိဉ်လိာ်ဆိးသုဉ် နိဉ်ထိဉ်
ကွာ်လီ ဒုယိတ်ကွဲးကဘီ
သယုာ်သကွာ် မဲဒ်ထံလီ .
* * * * *

တုတလါ မါးပဉ် ပှးကညီဝံးဒီး , တလါအစီပါလါ ဒုသတုဂ်
တိဉ်ထိဉ် ပှးကညီအစီလးစွဲလါ မိုးခါပှးအိဉ် ဝှံးဒုယိတ်န့ဉ်လီ . အခါဖဲန့ဉ်
ပှးပါတဂ်သါ ဝါလီ .

၁ . လးစွဲ ပါတဂ်လါ ဒုယိတ်ဒီးအမိအမံး မှ်နီဂ်ခဉ် ဂုံးလီ .

၂ . စီပူဗြူးအိန်တးပၤတၢ်လၢပၤတၢ်တံၤဒုၤ

၃ . တံးပၤတၢ်လၢ ဒုၤသတူၢ်လီၤ .

ဖဲလၢလးစွဲအသးအိန်သၢဆံၤဖိန်နိၤအခါပၤကၢ်လၢတ
လၢစီပၤတံးဒီးမိုးစါအသးအနိၤခံၤဝံၤဒီးတလၢစီပၤတံးသံဝဲလီၤ .
လးစွဲကဲက့ၤဒၣ်ဝဲပုၤကညီအစီပၤဖဲဒုၤယိၢ်အပူၤသၢဆံတနိၤလီၤ . အဝဲပၤတၢ်
ဖိၤဆံတနိၤဒီးသံဝဲဖဲအသးအိန်သးဆံၤနိၤအခါန့ၣ်လီၤ . လးစွဲသံဝံၤစီပၤ
လၢအလိၢ်တဘျးဝၤလီၤ . တုၤစီပၤတံးသံဒီးစီပၤအိန်တၢ်ကဲထီၣ်က့ၤစ့ၢ်ကီးစီ
ပၤလၢဝဲပၤတၢ်တံၤဒုၤဒီးတအိန်လၢဘၣ်လၢတလၢအတၢ်ပၤအဖီလၢ်ဘၣ် .
စီပၤပၤတၢ်လၢဒုၤယိၢ်ပၤတၢ်တံၤဒုၤဒီးဒုၤသတူၢ်တဖၣ်အံၤဒိၣ်စီဒိၣ်ကမိၤလိၣ်
လၢအဖီဒိၣ်ခံၣ်တဘျီလီၤ . ဘၣ်ဆၣ်တဘျီပုၤကညီစီပၤကဲဒိၣ်လၢတလၢစီ
ပၤအဖီဒိၣ် , တဘျီတလၢအစီပၤကဲဒိၣ်လၢပုၤကညီအစီပၤအဖီဒိၣ်ဒ်
န့ၣ်ယိၢ်ဒီယၢ်ဒီလီၤ .

ပုၤကညီအစီပၤအိန်ဘၣ်လၢတလၢအစီပၤအဖီလၢ်ဖဲ
ခ . န . ၁၀၄၉ နိၣ်န့ၣ်လီၤ . ဒီးဖဲခ . န . ၁၀၅၀ နိၣ်န့ၣ်ပယိၢ်အစီ
ပၤအနိၣ်ဂုၤထၣ်ဖဲဒုးတလၢဒီးမၤနၢၤဝဲဒီးတံးန့ၢ်သ့ၣ်ပုၤကညီအကိၢ်ခဲလၢ်
ဒီးဒုးကဲထီၣ်အသးဒိၣ်ဖးဒိၣ်လဲးဝဲသ့ၣ်ယးလၢပုၤအိန်ကိၢ်မိုးစါဖဲဒုၤသတူၢ်
န့ၣ်လီၤ . ဘၣ်ဆၣ်ပုၤကညီမၤန့ၢ်က့ၤအထံအကိၢ်ဒီးပၤဘၣ်က့ၤဒံးတဘျီန့ၣ်လီၤ .
ဖဲခ . န . ၁၂၀၇ နိၣ်န့ၣ်ပုၤကညီဒီးထီၤကးပြုအခံၤမ့ၢ်ဝဲမးကဒုးပၤဂီၢ်ထီၣ်
တဝဲကဲထီၣ်စီပၤတံးဆံၤခွဲနိၣ်ဖဲခ . န . ၁၂၀၇ ဒီး ၁၃၀၆ နိၣ်ဒီးပၤ
ဘၣ်က့ၤကိၢ်ဒီကိၢ်ညိဝံၤတံးန့ၢ်အခံၤ " ပွဲး " လၢဝၣ်ဂံၢ်ဂုၤလီၤ . လၢခံဖဲခ . န .
၁၇၅၇ န့ၣ်ပယိၢ်အစီပၤ (အလီမ့ၢ်တယိၣ်) ဖဲဒုးန့ၢ်က့ၤတလၢအကိၢ်ဒီးဖဲ
ခ . န . ၁၀၂၄ နိၣ်န့ၣ်ပုၤအဲကလံးဖိတံးန့ၢ်တက့ၣ် , တညီၣ် , တဝဲၣ် , ဘျံး
မိးတမးဒီးပကိၤလီၤ . ဒီးဖဲခ . န . ၁၀၅၂ နိၣ်န့ၣ်ပုၤအဲကလံးဖိပၤက့ၤ
ကိၢ်ပယိၢ်လၢ်ဒီတုၤလၢပုၤဒီးတီအူၤလီၤ . မၤကဒီးဖဲခ . န . ၁၀၀၅ နိၣ်န့ၣ်

ပွားအကလံးဖိပာဘၣ်ကိၣ်ပယီၤထးဒီလီၤ . ပယီၤစီၤပယၢ်ဝဲဘၣ်တၢ်ဖိၣ်န့ၣ်
အီၤဝဲတၢ်အာအီၤ ဆူမးတၢ်ဝဲကဒီးဆူဝဲတနးကၣ်ဒီးသံဝဲတၢ်လီၤန့ၣ်
လၢ ၁ . ၃ . ၁၉၁၆န့ၣ်န့ၣ်လီၤ .

* * * * *

၅ : ဝုၣ်ကံၣ်မဲ

ပွၤကညီတဖၣ်ဟးထီၣ်လၢတၢ်ဝုၣ်ဒီးသုးလီၤအသးတတီၤဘၣ်တ
တီၤဆူကလံးထံးတဒီးတုၤလီၤဒၣ်လဲၣ်ဖဲဝဲၣ်လဲၣ်န့ၣ်တၢ်လီၤလၢခဲအံၤပကိး
ကိၣ်ကဲၣ်ဘီဒဲအၣ်ဒီးကိၣ်အဲၣ်ခါမ်န့ၣ်လီၤ . ပွၤကညီသုးလီၤအသးစ့ၤန့ၣ်ဝဲၣ်အလီၤ
ခဲလီၤအိၣ်လၢတၢ်ဝုၣ်ဒီးတဖၣ်သုးလီၤဝုၣ်ကိးအသးလၢကွဲတဘီအိၣ်အိၣ်ဝဲၣ်လီၤ .
ပွၤကညီတဖၣ်န့ၣ်ယီၤဆိၣ်သနံၣ်အီၤဒီးကသုးလီၤအသးဆူညါအိၣ်နီးအသး
လၢဝဲၣ်လဲၣ်အဆိ , ဃၣ်တၢ်ဝဲအသးဒီးတဲကုၤဝဲၣ်ထီၣ်ကုၤထံၣ်ခဲခါမ်ဆူထံၣ်ကွဲ
တတီၤဘၣ်တတီၤဒီးဖဲဘူးထီၣ်ကတုၤဃၣ်ဃၣ်ထံခဲန့ၣ်ပၣ်လီၤအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအ
လီၤဖဲခဲအံၤပကိးလၢကံၣ်မဲန့ၣ်လီၤ . ကံၣ်မဲမ့ၢ်ပွၤကညီခဲလၢၣ်အဒုၣ်အထၢကၤ
ဖိၣ်အသးအလီၤဒီးမ့ၢ်ပွၤကညီအဝုၣ်ဖးဒိၣ်တဖျါန့ၣ်လီၤ . ဝုၣ်ကံၣ်မဲအံၤအနၢၣ်
အိၣ်လွံၢ်နၢၣ်ဒီးတၢ်စံးဝဲလၢတဘျီန့ၣ်ပွၤကညီတဖၣ်ဝုၣ်ထီၣ်အိၣ်ဒီးပွၤအိၣ်
တကွဲၢ်အဘျီလၢဝုၣ်ပူၤအံၤလီၤ . အခါဖဲန့ၣ်ယီၤအဝုၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်ဘီကိးလီၤ . ပွၤ
ကညီတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢကံၣ်မဲအံၤဒူးလိာ်အသးဒီးယီၤခဲအံၤခဲအံၤမၤနၢၣ်ယီၤ
တဘျီဘျီ , ယီၤမၤနၢၣ်အီၤတဘျီဘျီဒီးတုၤမ့ၢ်အအိၣ်ယံၣ်ထီၣ်ဒီးဒူးတၢ်တကဲလၢၤဘ
ဒီးမၤတၢ်ဆူတၢ်ဖိးလီၤ .

ဝုၣ်ကံၣ်မဲလီၤဝုၣ်အဝုၣ်န့ၣ်ဖဲဝဲဒဲအံၤ

ကံၣ်မဲအစီၤပၤန့ၣ်အဖိဝဲၣ်ခွဲတအိၣ်နီတဝၤဘၣ် . အိၣ်ထဲ
အဖိမ့ၢ်တဝၤဖိလီၤ . ယီၤအစီၤပၤသ့ၣ်ညါလၢပွၤကညီအစီၤပၤမ့ၢ်သံန့ၣ်အဖိ

ထိန်ကုအလိင်တအိန်ဘန် . အယိကုန် ဝဲလါ အကဒုး စဲဘူးအဘိအ မုန်ဒီး ပှကညီအ
ဘိအ မုန်လီ . ယိအစီပပယုန့်ပှကညီအစီပပအဖိ မုန်လါကဒုးကဲအီလါ နီန်
ပပ မုန်ဒီးတုအဖိအိန် န့န့်ကဒုးကဲအီလါ စီပလီ . ပှကညီစီပပကတုန်အီ
ဘန် . ယိအစီပပအသးတမံ ဒီးကုန်ကဒီး ဝဲလါ ကျဲအဂါတဘိလီ . အဝဲဒန်ဟုန်
လီအကလုလါတဂ်ပနံ ဘိကက အကျဲလါ ပှကညီဒီးယိကိန်အဆါ န့န့်တဂ်ဘန်ကး
တံင်ဘန်အီလီ . လါတဂ်န့န့်အယိ , ပှကညီ န့န့်အံသန်တသ့လါဘန် . ပှကညီ
ဘအိန်ဘန်အံသန်သါ နံန့်ဘျန်ဘျန် ဒီးအစုဆါ ဒိန်ဆါညီးထိန် , အဆုန်ထိန်ဒဲး
ထိန်ဒီးတုဂ်ဝဲတပှလါဘန်အယိ , မါအစီပပကတုန်အဖိ မုန်လါယိအစီပပ
လီ . တုအ န့န့်တဘျိယိအစီပပအိးထိန်ကုတဂ်ပနံ ဘိကကအကျဲဒီးပင်ထိန်
စုဂ်ကီးပှကညီ မုန်လါ နီန် ပပ မုန်ဖးဒိန်လီ . တဂ် အံလိင်ခံတမံယုနံနံ အခါ
ပှကညီစီပပသံဝဲဒန်ဒီးအဖိလါ အကဲစီပပလါ အလိင်ဘအိန်ဘန်အယိ , ပှ
ကညီတဖန်ကုန်ထိန် ဝဲလါ အကတိန်ထိန် စီပပအတိကိန်စီပ ဒိန်ဘိန်ဖိလါအ မုန်
စုဂ်ကီးပှကညီအသုး ဒိန်အဒိန်ကတါဂ်တဂါလီ . ဘန်ဆန်ဒီးဘိကီးအစီပပ
တခီစံးဝဲလါ သိကဒုးကဲထိန်သိပှကညီ နီန် ပပ မုန်အဖိခွဲလါ အ မုန်ပှကညီစီပပ
ပပအလံ့ခွဲန့န့်လီ . နင်သကုဖိသန် န့န့်အသးအိန်ဒဲးဒန်ထဲတမံယုနံနံ အ
ယိ , တုအသးအိန်ခံဒီးသိကတိန်ထိန်အီလါ ပှကညီအစီပပလီ . ဒီးဖဲတဂ်
ဘန်စါယုနံနံအံသိကဒုးကဲတိကိန်စီပ ဒိန်ဘိန်ဖိလါအပလးစီပပအခါန်
စးဖးဒိန်တဂါလီ . စီပ ဒိန်ဘိန်ဖိကပပ ပှကညီဒိအ မုန်ပှကညီစီပပခါန်
စးဖးဒိန်တဂါအသိးဒီးတု ယုနံနံပှထိန်ဒီးသိကဒုးကဲထိန် ပှကညီစီပပ
အလံ့ခွဲလါ ပှကညီစီပပလီ . တုယုနံနံပှထိန်ဒီးဘိကီးတမဲပှထိန်အ
တဂ်အိန်လီအီလါဘန်အယိ , ပှကညီယုထါထိန်သုန်ကုသးပှတဖုဒီး မါဝဲအ
လဲယုဘိကီးဒီးယုကုအစီပပဒိတဂ်အိန်လီအီလါအိန်ဝဲအသိးလီ . ပှကညီတ
ဖုလဲတုဘိကီးဒီးကတိတဂ်ဒီးယိပဒိန်ပပှတဖန်လါယိစီပပကဒုးကဲဒိန်
အဖိခွဲလါ အ မုန်ပှကညီစီပပအလံ့ခွဲန့န့်လါ ပှကညီအစီပပလီ . ယိပဒိန်

ပပှ်တဖှ်ထံှ်လၢ ပှ်ကညီတဖှ်အံးတကူတကၤ ပှ်ကညီအဆူပျီၤ. ဘၣ်ဒီးစံးဝဲ , သုတမ့ၢ်ပှ်ကညီဘၣ် , ဒီးတကနၣ်ဃုာ်ပှ်ကညီအတၢ်ဃုာ်ဘၣ် . မ့မ့ၢ်အၢၣ်လီၤဝဲ လၢ ဣၤပှ်ကညီဝဲလၢ အကူအသီးဒၣ်ဝဲအိၣ်ဒီးဆူပျီၤမးကဟ့ၣ်လီၤ ပှ်ကညီအ တၢ်ဃုာ်လီၤ . လၢ န့ၣ်အမဲာ်ညါပှ်ကညီလၢ အကတဲဆူယီၤအစီၤပၤအအိၣ်တဖှ်န့ၣ် ကဘၣ် မ့ၢ်ထံးသုးခိၣ်သုးနၢ်ဒီးသုးဖိလၢ အဒူးတၢ်သ့ဝ့ၤဝ့ၤဘၣ်ဘၣ်ခံကယၤ , သုးဖိဒီးသုးခိၣ်သုးနၢ်ခဲလၢာ်ဘၣ်ကူဘၣ်သီးဆူပျီၤလီၤ .

ပှ်ကညီသုးခိၣ်သုးနၢ်ဒီးသုးဖိခံကယၤဝၤတတဲာ်ကတီၤအ သးအိၣ်ဒီးဆူပျီၤဒီးလဲၤဆူဘိကီးလီၤ . တုၤလၢယီၤပဒိၣ်ပပှ်သ့ၣ်တဖှ်ထံှ် ပှ်ကတဲအိၣ်ဒီးဆူပျီၤန့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢ မ့ၢ်အကတဲဆူစီၤပၤဒီးတံးကုၤအခုအဝ့ၢ် လီၤ . တချးပှ်ကညီတဖှ်န့ၣ်လီၤဒံးဘၣ်ဆူဝ့ၢ်ပူၤန့ၣ်ဒူးသ့ၣ်ညါအစီၤပၤဒီး စီၤပၤစံးဘၣ်အီၤ , တချးပှ်ကညီတဖှ်န့ၣ်လီၤဒံးဘၣ်ဆူဝ့ၢ်ပူၤန့ၣ်သ့ဝဲပိာ် ခွဲလၢအဒိၣ်အထီတဖှ်တဲထီၣ်ဆူဝ့ၢ်ချးကိးဝၤဒဲး ဒီးလၢဝ့ၢ်ပူၤန့ၣ်ပာ်တုာ် ထံးပိာ်မ့ၢ်ဒီးပိာ်ခွဲဖိသၣ်အဆံးတဖှ်တက့ၢ်ဝံၤဒီးသုပျဲပှ်ကညီတဖှ်အံးတဲ န့ၣ်ဆူဝ့ၢ်ပူၤတက့ၢ်သ့ဘၣ်ပျဲပှ်ကညီသးပှ်တဖှ်တဲန့ၣ်ဆူယန့ၢ်ပူၤစီၤပူၤ , မ့ မ့ၢ်သုးဖိတဖှ်န့ၣ်ဒူးအိၣ်အီၤလၢဝ့ၢ်အသနၢ်တပူၤပူၤဒီးကယံၢ်မၢ်ပိာ် မ့ၢ်တဖှ်န့ၣ်ဘၣ်မၤသ့ၣ်ဖှ်သးညီအီၤလၢတၢ်သ့ၣ်ဝဲၣ်သးဆၢ , တၢ်အိၣ်တၢ် အီၤအဝဲၣ်အဆၢဒီးဒူးအီၤသံးတုၤအမ့ၢ်ဘၣ်အသးလီၤ . တုၤအမံသပူၤဝဲအခါ မၤသံးကိးဝၤဒဲးတက့ၢ် .

ပှ်ကတဲာ်မ့ၢ်တဖှ်မၤဝဲဒ်စီၤပၤအကလုာ်အိၣ်ဝဲအသီး ဒီးမၤသံးကိာ်ပှ်ကညီသုးဖိတဖှ်ခဲလၢာ်လီၤ . ပှ်ကညီသးပှ်တဖှ်လဲၤန့ၣ်ဆူ ယီၤစီၤပၤအန့ၢ်ပူၤခဲလၢာ်ကတီၤတၢ်ဒီးစီၤပၤသ့ဝဲလၢအတၢ်ကဒူးကထီၣ်ပှ်က ညီစီၤပၤအလံၤခွဲလၢစီၤပၤဒ်အတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤအိၣ်ဝဲအသီးလီၤ . ယီၤအစီၤ ပၤစံးဝဲလၢသိကမၤလၢထီၣ်ပှ်ကတဲာ်သိတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤဒီးသိကသုးကကျဲတၢ်

ဒ်သီးသိကတီၢ်တီၢ်ပှၤကညီၤစီၤပၤလၢအဆီအဒူလီၤ . ဒီးစံးစ့ၢ်ကီးဝဲလၢသိအဲၣ်
 ဒီးထံၣ်ဘၣ်အီၤဒီးမၤတံၤမၤသကီးတၢ်အဂီၢ်, သိကမၤတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤလၢအဂီၢ်
 လီၤ . ဝဲအအိၣ်တၢ်အခါ, စီၤပၤဒူးအိၣ်အီၤလၢသံးဒီးမုၢ်ဘၣ်အသးတုၤအမံၤသ့
 ဘၣ်အသးကီးဝဲဒီးလီၤ . ဝဲအခါအံၤယီၤမုၢ်တဖၣ်စီၤတီၢ်အိၣ်အီၤဆူတၢ်လိၢ်အဝဲ,
 တပူၤတဝဲဘၣ်တဝဲဒီးမၤသံဝဲတုၤအလၢာ်လီၤ . ယီၤမုၢ်တဖၣ်အံၤမၤတၢ်ဒ်
 စီၤပၤအကလုၢ်အိၣ်ဝဲအသီးလၢတၢ်သ့ၣ်ဒူးသးဒူးဒ်ဝဲၣ်ခွဲအသီးသတးဒီးယီၤအစီၤ
 ပၤပၢ်ကဲဝဲယီၤမုၢ်တဖၣ်ဒ်ဝဲၣ်ခွဲအသီး, တံၢ်အခိၣ်, ကွဲးထီၣ်အခံ, ဒီးကဲ
 ထီၣ်အလုၢ်အလၢ်တုၤမုၢ်မဆိတနံၤအံၤလီၤ . တုၤပှၤကညီသးပှၢ်တဖၣ်ဒီးသးဖိခံက
 ယၤဝဲဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤလၢဘီကီးဝဲၣ်ပူၤဝဲၣ်အလိၢ်ခံ, ပှၤကညီတဖၣ်စံးဝဲ, ယီၤ
 စီၤပၤအာၣ်လီၤအီၤလီၤဝဲလၢအတဒူးကဲပှၤကညီမုၢ်အဖိခွဲလၢစီၤပၤန့ၣ်တမၤ
 လၢပှၤအတၢ်အာၣ်လီၤအီၤလီၤဘၣ် . အပီၤယီၤအကမၢ်အိၣ်ဒံးလၢအကဘၣ်တုၢ်ကုၤ
 တၢ်ပၤတၢ်ပြးဆူပှၤကညီအစုပူၤဒီးပှၤကညီစ့ၢ်ကီးကွၢ်လၢဝဲလၢအကန့ၢ်ဘၣ်
 ကုၤဒ့ၣ်ကမၢ်အဝဲန့ၣ်လၢယီၤအအိၣ်လီၤ . လၢယီၤအလံၢ်သမဲပူၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢ
 ကဘၣ်တုၢ်ကုၤဒံးပှၤကညီအဝဲၣ်တၢ်လီၤ . ဒ်န့ၣ်အသီးယီၤအတၢ်အာၣ်လီၤလၢက
 ဘၣ်တုၢ်ကုၤပှၤကညီလၢဝဲၣ်ကံၢ်မဲန့ၣ်အိၣ်ကျၢၤဒံးဒၣ်တုၤခဲအံၤလီၤ . ပှၤလၢအ
 လဲလၢယီၤအကျိဒီးဝုလိၢ်အသးဒီးယီၤတဖၣ်န့ၣ်စံးဝဲယီၤအသ့ၣ်ကုၤသးပှၢ်တနီၤ
 နီၤလၢအသ့ၣ်ညိဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ယီၤအစီၤပၤအတၢ်အာၣ်လီၤအီၤလီၤလၢအကတုၢ်
 ကုၤပှၤကညီအဝဲ, လၢအအိၣ်ကွဲးအသးလၢယီၤအသမဲအပူၤန့ၣ်ယုးထီၣ်ပၢ်ကဲ
 ပှၤကညီဒိၣ်န့ၢ်ဒံးအပၢ်ကဲကလုၢ်အဝဲတဖၣ်လီၤ . ဖြးသ့ၣ်ဝါ, ပှၤကညီပ
 ဒိၣ်ဖးဒိၣ် " ကျိဝဲနၢ် " ပၤတၢ်လၢယုၣ် ဗြဲၣ်အကိၢ်ဖိတကိၢ်အပူၤ, လၢကီး
 ကရံးအကဲလံးစီးတခီ စံးဝဲ, ယီၤအသးပှၢ်တနီၤနီၤဒီးယီၤအပဒိၣ်ပပှၢ်
 တဖၣ်သိသ့ၣ်ညိလၢအယုးထီၣ်ပၢ်ကဲပှၤကညီ, ဒီးလၢသိပၤတၢ်လၢဘီကီးစီၤပၤ
 အဖိလၢ်တစီၤန့ၣ်စီၤပၤတုၢ်သိလၢတစုးပှၤထီၣ်ခွဲဘၣ်လီၤ . " ယၤပှၤကွဲးတၢ်
 အံၤစီၤအိၣ်လးလၢအကွဲးပှၤကညီအတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤ) ထံၣ်လိၢ်ယသးဒီးဖြးသ့ၣ်

ဝပ် ဖဲအဟဲဆူဝှ်တကူပ်လီ . ဝံးစီးဖြးသုန် ဝပ်သံဝဲဒပ်လီ . တၢ်ကွဲးကံးမဲအ
 ဝှ်မ့ၢ်ဖြးသုန် ဝပ်အတၢ်ကဲအတၢ်အုန်အသးလာယကွဲးနီၣ်ကွဲးဃိဖဲပသံၣ်လိာ်ပ
 သးအခါလီ . ဖြးသုန် ဝပ်စံးစ့ၢ်ကိးဝဲလာ ပှၤကညီတဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤလာ
 ဝှ်ဘီကိးဝံးအလိာ်ခံ မ့ၢ်လာ ယီၤအစီၤပၤတအဲၣ်ဒီးတီၣ်ထီၣ် ပှၤကညီအစီၤပၤအ
 ဃိ , မၤလီၤဝဲအပဒိန်ပပှၢ်လဲၤသ့သ့ , မၤကိာ်မၤဂီၤစီၤဒိန်တီၣ်ဖိဒီးစံးဝဲလာ
 အပၤတၢ်ဆွၢ်တၢ်တသ့ဘၣ်ဒီးယုဝဲအတၢ်ကမၣ်လီ . မ့ၢ်လာ ပှၤကညီအသးဒိန်သုး
 နၢ်ဒီးအသးဖိဘဖၣ်လာအနၢ်ပၢ်တၢ်ဒုးတဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤအဃိအဝံၢ်အ
 ဘိစၢ်လာကဒုးဆၢယီၤန့ၣ်လီ . လၢတၢ်န့ၣ်အဃိပှၤကညီတးဆွဲးတၢ်ဒုးဒီးတးထီၣ်
 လၢကံးမဲဂီၢ်မ့ၢ်ဒီးလီၤဗြဲလီၤဖြဲဝဲဒပ်လၢ တၢ်လိာ်အိပူၤလီ . မ့ၢ်မ့ၢ်စီၤဒိန်တီၣ်ဖိ
 ဒီးအတံၤသကိးတနီၤနီၤတးထီၣ်ဒီးလဲၤဝဲဆူၣ်တဒိလီ . ဘၣ်တဘၣ်ခဲအံၤအစၢၤ
 အသ့ၣ်ကအိၣ်ဒိးလၢကိာ်ဘျးအပူၤလီ .

* * * * *

ထီၤလၢအဖီလၢတဖၣ်အံၤမ့ၢ် ပှၤကညီလၢအိၣ်ဝံးဃိၣ်ပၤတဖၣ်မၤဝဲ
 လၢအဘၣ်ဃးဒီးကံးမဲတးဂီၤအဝှ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်တမံၤဃိဒိဖြးသုန် ဝပ်အုန်အသးအ
 ဃိးလီ .

ယီၤသ့သ့လၢ ပှၤကညီအအိၣ်

- ၁။ ယီၤဒိန်အသးအအိၣ်ပှၤ ,
- ယီၤဖိအသးအအိၣ်ပှၤ ,
- မၤပသိၣ်ဒိ လၢမ့ၢ်နၢ် ,
- မၤပသိၣ်သ့လၢမ့ၢ်နၢ် ,
- ထီၣ်မံပှၤဖိဘုၣ်ဖိဃး ,
- ကျၢၤန့ၢ်ပှၤတကျၢၤန့ၢ်ပှၤ ,

- ၂ . မ့ၢ်ဝဲဒိန်သံဒပ်ပှၤလၢာ် ,
- ပှၢ်ဝဲဒိန်သံဒပ်ပှၤလၢာ် ,

ဘၢအသိၣ် ပှၤတအိၣ်လၢ၊
ဘၢအသိၣ် ပှၤတအိၣ်လၢ၊
အိၣ်သကိးဖိသၣ်ခဲလၢၣ်၊
အိၣ်ဒံးယံၣ်ဒံးလီၤတိၢ်ထၢ၊

ထံကိၢ်ကတးဂီၤအံၤ၊ တၢ်အၢတၢ်သိၣ်ပၢၢ်ကိၣ်ဝဲဒီးလၢပဝံၢ်ပဘိဒၣ်ဝဲ
ပမၤတနၢၤဘၣ် . ပဘၣ်သန့ပသးလၢယူၤလီၤ .

ထံကတးဂီၤက့ၣ်တနၢၤ၊
ကိၢ်ကတးဂီၤက့ၣ်တနၢၤ၊
ဆဲးတတုၢ်လၢသ့ၣ်တကျၢၤ၊
ဆဲးတတုၢ်လၢပၣ်တကျၢၤ၊
ဆဲးတတုၢ်လၢပစုနၢၤ၊
သ့ၣ်နီၤသံဘိသံမုၢ်ဃၢၤ .

ထံကိၢ်ဘၢပၢတၢ်ပြးတမ့ၣ်တပၢၤအသိၣ်၊ ပှၤကညိလီၤမုၢ်လီၤဖးဆူတၢ်
လိၢ်အဝၢလီၤ .

ထံတမ့ၣ်ပကလီၤဖး၊
ကိၢ်တမ့ၣ်ပကလီၤဖး၊
လီၤဖးဆူထံထၣ်တနီၤ၊
လီၤဖးဆူထံခံတနီၤ၊
ဆဲးခိၣ်အုၣ်ဂီၤထူၣ်ဖိထး၊
သုမုၢ်အိၣ်ယၢၤထီၣ်ဘၣ်ပှၤ၊

တၢ်ဒူးနဲၣ်ပှၤကညိအိၣ်ဒီးအစီအကမိၤလၢအမၤနၢၤတၢ်ဒီးကိၢ်
မဲအတၢ်ဒိၣ်လၢပှၤ -

တၢ်ဒိၣ်ကိၢ်မဲအနးထူၣ်၊
လၢၢ်မုၢ်နးထူၣ်ဆိတဲၣ်ဃူၣ်၊
တၢ်ဒိၣ်ကိၢ်မဲအနးထး၊

လား မုန်းနားထူးနှိတ် ဖြား .

ထိဒူး နဲ နဲ ဝှံ ကိမ် အစိက စီးဟား ဝါးလီ မော်ဘဲ နဲ နဲ အတင်လီ မော်
က မူထိ နဲ ကျဲ ဝဲလီ

- ၁ . ဝှံ ဒီ နဲ ကိမ် ဝှံ လာ သီ ,
တ မှော် ကလီ မော် ကလီ ,
ဝှံ ဒီ နဲ ကိမ် ဝှံ သား ဝါး ,
တ မှော် လီ မော် သဲ နဲ ပှါး ,
- ၂ . ဝှံ ဒီ နဲ ကိမ် ဝှံ လာ ပှါး ,
ဖုတ် ကူ နဲ မေ နီ နဲ အဆါ ,
ဘိကီး ဝှံ ကဲ ထိ နဲ လား ခံ ,
ထီး ဝဲ ပါ မေ နီ နဲ သာ နီ လံ .

ထိဒူး နဲ နဲ တင် စိက စီးကဲ ကျဲ ကဲ ဒါ ကျဲ လာ ပှါး ကညီ အဝါ
" ထီး ဝဲ ပါ မှော် ပှါး ကညီ အတင် နှုတ် ဖီး တင် စိ တင် က စီး လီ .

- လဲ လာ သီ နဲ ခံ လဲ ဒဲ နဲ ဝဲ ,
လဲ လာ ကီ ခံ လဲ ဒဲ နဲ ဝဲ ,
လဲ လာ သီ နဲ ခံ သု လူ ထွဲ ,
လဲ လာ ကီ ခံ သု လူ ထွဲ ,
ပ နီ လီ ပ စါ ပါ စါ နွဲ ,
အ နီ နဲ တ ဝှံ ဒဲ နဲ ကျဲ ဝဲ .

ထိဒူး နဲ နဲ တင် ပ နီ နဲ အိ နဲ နှုတ် ဒီး တင် ဒူး ပ လီ ပှါး ကညီ တ ဖ နဲ
သီ နဲ တ ကူ နဲ ခု မိ ထိ နဲ မံ ,
ပ နီ ပှါး ကတု အလီ မံ ,
သီ နဲ တ ကူ နဲ ခု မိ ထိ နဲ ဘား ,
ပ နီ ပှါး ကတု အလီ ဒဲး ,

ပှ၊ မ့ၢ်စ့ၢ်ထု မ့ၢ်စ့ၢ်ယှ၊
လဲလါ ပှၢ်န့ၣ်အကျိ၊
သံၣ်ကုၣ်းဒိၣ် မ့ၢ်တစ့၊
ချ့တခီ ဒီအိၣ်ဘၣ် မ့ၢ်၊
တၢ်တနံၣ်အံၤတၢ်သံးတၢ်စ့ၢ်၊
ခဲ ငါနံၣ် ဝံၣ်သံ ဝံၣ်သံ .

ထိစံး ပၢ်လါ ပှၢ်ကညိအဂီၢ်ဆူညါဒီဒ်အံၤ -

စီၤကိၤလဲလါ အမဲၣ်ဖ့ၣ်၊
လီၤန့ၢ်ပယိၤဘုၣ်တဲက့ၤ၊
ကိၤလဲက့ၤ ပယိၤလိၤထံၣ်၊
ပှၢ်ကညိအိၣ် မံအိၣ် မံ .

၆ . ဃီၣ်ထၣ် ဝ့ၢ်

လါ ပှၢ်တချး လၢတလၢၤ ဒီး ပယိၤပၢၤတၢ်အစီၤ န့ၣ် ဖိၣ်လမ့ၣ်
အံၤ မ့ၢ်စ့ၢ်ကိး ပှၢ်ကညိအခုအ ဝ့ၢ်တဖျါ နီလီၤ . အထံဆၢကိၢ်ဆၢလၢ ကလံၤ စိးတခီ၊
မ့ၢ်ဝဲ ဒုသတုၢ် , လၢ ကလံၤထံးတခီ မ့ၢ်ဝဲ ဝ့ၢ်ဝဲ ဝဲတဂ့ၤ , လၢ မ့ၢ်ထီၣ်တခီ မ့ၢ်ဝဲ
ယုၣ်ဩၣ်ကိၢ် , ဒီးလၢ မ့ၢ်န့ၣ်တခီ မ့ၢ်ဝဲ မိးတမၣ် ဝီၣ်လဲၣ်က့ၣ်ကျိၤလီၤ . ဝ့ၢ်အံၤ
သ့ၣ်လီၤအသးလၢ ဃီၣ်ကျိအကၢၢ် ဒိၣ်လၢ စု စ့ၣ်တတပၤလၢထံၣ်ကျိအထၣ် န့ၣ်လီၤ .
တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလိၢ်တပူၤအံၤကိး ဝဲလၢ " ဃီၣ်ထၣ် ဒါ " ဒီးလၢ ခံကဲထီၣ်က့ၤလၢ
ဝ့ၢ်ဒီးကိးက့ၤ ဝဲလၢ ဃီၣ်ထၣ် ဝ့ၢ်လီၤ .

ပှၢ်ကညိအစီၤ ပၤပၢၤတၢ်လၢ ဝ့ၢ်တဖျါ နီအံၤအပူၤတစီၤဘၣ်တ
စီၤတဘျးဝၤ ဒီးလၢ အကျိန့ၣ် စီၤပၤတဝၤလၢ အမံၤ မ့ၢ်ဖုဒုရး , အမဲၣ်ခဲအိၣ်
သၢတိၣ်လီၤ . လၢ အမဲၣ်ခဲဒ်အအိၣ်ညိ န့ၢ်ဒီးအံၤ ခံတိၣ်အမဲၣ်ညါန့ၣ် , အမဲၣ်ခဲ
သၢတိၣ်တတိၣ်အိၣ် ဝဲလၢ အမဲၣ်ခိၣ်ထးအခါ နီသးလိၤလီၤလီၤ . ဖဲစီၤပၤတဝၤ

အံ့ ပါ တ်အ ခါ နှ် အ ခုန် အ ခါလာ အ မု်တလာ ဖိတ ဖ န် အိ န် လာ ဒုသတုန် လာ က
လံး စီးတ ခီ , ဒီး ပှယု န် တရ န် ဖိတ ဖ န် အိ န် လာ မု်ထီ န် တ ခီ , ဟဲ ဒုး အိ တ နာ
တယ န် နိတ ဘျီဘ န် . အ စိက စီ ခိ န် နး မး လီ . အ ခု န် အ ခါ ဟဲ ဒုး အိ တ နာ
တယ န် ဘ န် . အ ဝု် နှ် မု်လံ အ မဲ န် ချံသာ တိ န် တတိ န် လာ အ အိ န် ဝဲ အ မဲ န် ခိ န် ထး
နှ် ထံ န် စိ ပ န် စာ ဝဲ ဝဲ ဝဲ တင် တ မံ လာ လာ လာ အ ခု န် အ ခါ ကု န် အာ ကု န် သီ ဒီး
ရဲ န် လီ ကျဲ လီ ဝဲ တ ဖ န် တ ချး ပှ ဝဲ ထံ န် သု န် ညိ ဒဲး ဘ န် နှ် လီ . ဝဲ အ ခု န် အ ခါ
ကဟဲ ဒုး အိ တ ဘျီ လာ လာ နှ် အ ဝဲ သု န် ညိ သီ ပ န် စာ ဝဲ ဒီး အိ န် ကတဲ န် ကတီ ပ န်
စာ ဝဲ အသး မု် မု် နီ နီ လာ အက ဒုး သာ အိ အသိ အ ခု န် အ ခါ ဒုး အိ တ နာ တယ န်
နိတ ဘျီဘ န် . စီ ပါ ပါ တ် လာ ထံ ကိ် အ ဝဲ လာ အ အိ န် ဘူး ကတါ ဒီး အိ နှ် မု် ဝဲ
ယု န် တရ န် အ စီ ပါ ဒီး မု် ဝဲ ဒ န် အ ခု န် အ ခါ အ ခိ န် ကတါ တ ဝဲ လီ . အ ဝု် ဒိ
အံ့ ယု န် တရ န် အ စီ ပါ သး လီ အ ခု အ ဝု် လာ အသံ အလံ တ ဖျာ န် ဒီး အတင် ဟဲ ဒုး
အိ တ လိ် လိ် တ လိ် လိ် လီ . န န် သကု ဒုး ဝဲ တ နာ ဘ န် . တ နံ တ ခိ န် ယု န် တရ န်
သုး ဖိ လာ ပှ ကညီ ဖိ န် နှ် အိ လာ တင် ဒုး တင် ယ ဝဲ အ ပှ က ဝဲ ထု န် ဖျး ကွံ န် ဒီး ကျဲ
ဆု န် ယု န် တရ န် အ ကိ် ဒီး တဲ ဘ န် အ စီ ပါ ဘ န် ဝဲ ပှ ကညီ အ စီ ပါ အ မဲ န် ချံသာ
တိ န် တတိ န် အ ဝု် ဒီး ယု န် တရ န် အ စီ ပါ သု န် ညိ ဝဲ လာ အ ဒုး ပှ ကညီ တ နာ အ ဝု်
လီ .

ယု န် တရ န် အ စီ ပါ အဲ န် ဒီး မး တး ဝီ ကွံ န် ပှ ကညီ အ စီ ပါ အ
သိ , ကိး နှ် အ ဖိ မု န် ခံ ဝဲ တ ဝဲ ဒီး တဲ ဖျိ ထီ န် အတင် ကု န် အာ ကိ န် သီ လာ အက မး
နာ ပှ ကညီ အ စီ ပါ အ ဝီ လီ . စံး ဘ န် အ ဖိ မု န် , " ဖိ မု န် ဝဲ , န မု် မး
စာ ဝဲ ယာ လာ ယတင် ကု န် တ မံ အံ နှ် နက ပါ ဘ န် ပှ ကညီ ဒိ နိ န် ပါ မု န် တ ဝဲ အ
သိး လီ " စီ ပါ ဖိ မု န် ခံ ဝဲ တ ဝဲ အံ မု် စု ကိး ဖိ မု န် လာ အ ဝု် အ ဝါ ဒီး အတင်
သး လီ သး ကွံ အိ န် တ ဝဲ ဒီး အဲ န် ဒီး ပါ စု ကိး တင် ဒိ နိ န် ပါ မု န် တ ဝဲ အသိး ဝဲ တ
ကိ် ဝဲ တ ကိ် ဝဲ အ ပှ လီ . အ ပင် စီ ပါ တဲ အိ လာ " ယက ဖျိ နာ ဒီး ပှ ကညီ အ စီ
ပါ လီ . ဒီး ယက ဟု န် လီ နာ ယ ခု ယ ပှ အိ ဒဲး အိ ဝဲ ဒီး လာ အ ကျိ နှ် လီ သီ ဒ န် တင်

ပုလဲလဲ အပိတ်ညီ နှိပ်ယခံတဝါ , ဒီသီးကပါနသးသ မူလီ . တုနကထိန် ပုကညီ
အနိန် ပါ မုန် နှိန် ကွန်ဖဲ ပုကညီ စီ ပါ နှိန် နှိန် မုန် မုန် နှိန် နှိန် တဘျီ နှိန် မါ
ပု ပါ နသးသ မူတဝါ မေကိတ်ထးလုတဘျီ တုအဝီထိန် ဒီးဆဲး ပါ သံးကွန် အ
မဲ န် ချံသာ တိန် တတိန် နှိန် တကွန် . တု ပု ပါ နသးသ မူတဝါ မေတန် နှိန် ဝံ ဒီး
ပ န် သး ဒိန် နသး ဒီး နိန် ထိန် ကွန် အီဆုယုန် တဂုန် အကိန် ပု တကွန် . ပု ပါ န
သးသ မူတဝါ နှိန် ကတဲကွဲထဲယလဲ ပု ကညီ စီ ပါ မေတဂီတပါ မေ နး မေ ဖြိန် န
ဒီး ယဲဒိန် န ပါ အံယကပ န် မေယသး ဒိ ပု သုန် ဒိန် သး ထိန် အသီး ဒီး ယကလဲ ဒူး
အီ ဒီး ဖိန် အီ ဝံ ဒီး နကပါ ကျ ပု ကညီ အဘိအ မုန် လဲ အဝဲ ဒိန် အလိန် လီ . ပု
ကညီ စီ ပါ တဒီးသး ခုဝဲလဲ ယုန် တဂုန် စီ ပါ လဲ အ မုန် ဒုန် ဒါ ဖး ဒိန် တဝဲ က
ဒူး နှိန် အီ လဲ အဖိ မုန် ဒီး ကကထိန် ဘန် ကျ လဲ အတံသကိးလဲ အ ဂု တဝါ ဒီး တုန်
လိန် ယုန် တဂုန် အစီ ပါ အတန် တုန် ဒီး အာ န် လီ အီ လီ ဝဲ လဲ အက ဖျီ အသး လဲ ယုန်
တဂုန် စီ ပါ အဖိ မုန် နှိန် လီ . လဲ တန် နှိန် အဖိ အဝဲ ဒိန် ဘန် ပ န် မေ ကွန် အမိ
ပု ကညီ အနိန် ပါ မုန် နှိန် လီ . တန် မေ အဝဲ အံ ဒူး အထိန် အဒုန် အဒါ လဲ အ
ပု ကလု န် ဒိန် ဝဲ အကျီ လီ . လဲ ယုန် တဂုန် အဖိ မုန် အဝီ နှိန် တန် ညီ လဲ အက မေ
တး ဂီ ကွန် ပု ကညီ စီ ပါ လဲ အ မုန် အ ပါ အဒုန် အဒါ လီ . ယုန် တဂုန် စီ ပါ အ
ဖိ မုန် တဝဲ ဒိန် ဒိန် ခံသာ ဘန် . ဟံး နှိန် ပု ကညီ စီ ပါ ဒီး မေ တး ဂီ ကွန် ဝဲ
အမဲ န် ချံသာ တိန် တတိန် ဒိ အ ပါ စီ ပါ သိန် လိ မဲ ယုန် အီ အသီး လီ . ပု ကညီ စီ
ပါ တဒိ တု အမဲ န် ချံသာ တိန် တတိန် ဘန် တန် ဆဲး ပါ သံး ကွန် အီ ဒီး သုန် ညီ လီ အ
သး လဲ အသူး အသုန် အစိ ကစီ တအိန် လဲ ဘန် အဖိ , မေ သံ လီ အသး ဒီး တဒိန်
ဖိန် အသး ဘန် . တု မုန် ပု ကညီ စီ ပါ သံ ဝံ ဒီး ယုန် တဂုန် စီ ပါ အဖိ မုန် နှိန်
နှိန် ကျ စီ ပါ အဖိ ချီ လဲ အ ပါ စီ ပါ အဒုန် အထာ အစါ အသွန် အကျီ လီ . ဒီး
အဝဲ ပါ ဘန် ကျ တန် လဲ စီ ပါ အလိန် ဖဲ ဟိန် ထန် ဝုန် နှိန် လီ . ဘန် ဆန် တပါ ဘန်
တန် သံ န် သံ န် ဘန် . တလဲ ဖိ တဖန် ဖဲ ဒူး အီ , မေ နှိန် အီ ဒီး ပါ ကျ တန် လဲ အ
လိန် လီ . တလဲ ဖိ ယုန် ကျ ဝုန် တဝုန် အံ အမဲ လဲ " မီး မွး လီ " အဒိ ပညီ မုန် ဝဲ

" ဘိဉ် မဲ န် ချံ " မ့တ မ့ၢ် " မဲ န် ချံဟး ဝီၤတဖျာ န် " လီၤ . မ့ၢ်အစံး ဝဲလၢ ဝ့ၢ်အံၤ
မ့ၢ်ပှၤကညီ စီၤ ပၤလၢအ မဲ န် ချံအိၣ်သၢ တိၣ်လၢ တၢ်မၤဟး ဝီၤစွံၣ်တတိၣ်တဝၤ
ပၤတၢ်လၢညီလီၤ .

လၢ ပျၢၤ န့ၣ်ဆိၣ်ထၣ်ဝ့ၢ် မ့ၢ်မ့ၢ်ကိးတၢ်လိၢ်တပူၤလၢ ပှၤကညီ
လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပှၤပှိၣ်မိၢ်ထံးတဖၣ်အိၣ် ဝဲအိၣ်အိၣ်ဝီၢ်ဝီၢ်လီၤ . ဖဲချ . န . ၃၀၀
နံၣ်အပူၤ န့ၣ်ကိးလၢသ့တလၢၤ ဖိမၤပ နံၣ်တၢ်ကၤဒီး မၤအိၣ်ညၣ်လၢအဖဲအိၣ်
ဖဲစိးဖဲဒုသတုၢ် တဖၣ်အဲၣ်ဒီးဒိၣ်စီဒိၣ်ကမီၤလၢ ပှၤကညီအဖီဒိၣ်ဒီးဝံၣ်
ဝ့ၢ်ဒုးလိၣ်အသးဒီးပှၤကညီဒိးသိးကဒုးအိၣ်ထီၣ်အဘိအ မ့ၢ်အဝီၢ်လီၤ . အခါဖဲ
န့ၣ်ပှၤကညီလၢ ဒုသတုၢ် , ဝ့ၢ်လၢလၢ , ဒုယိၢ် , မိးတမး , ဆိၣ်ထၣ်ဝ့ၢ် ,
ဒီးတၢ်လိၢ်အဝူၤအဝၤအကဝီၣ်ကပၤတဖၣ် န့ၣ်ဘၣ်ဝံၣ်ဝ့ၢ်လိၣ်အသးဒီးပှၤ
ယုၣ်တဂၣ်ဖိတဖၣ်လီၤ . ဘၣ်ဒုးလိၣ်အသးခဲအံၤခဲအံၤအဖီ , ပှၤကညီတဖၣ်
ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်လၢတ လၢၤအိၣ်ဒုသတုၢ် ဒီးယုၣ်တဂၣ်လၢ မ့ၢ်
ထီၣ်လီၤ . ပှၤကညီအိၣ်လၢ မ့ၢ်အူၤကိၢ်ကဲၤခဲပူၣ်အကဆူးဒီးကဲ ထီၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်
ဝီၤလၢ ပှၤကညီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဝီၢ်ဒိၣ်မးလီၤ . တၢ်ဝံၣ်ဝ့ၢ်သးအံၤတုၤ မ့ၢ်အ
ယံၣ်ထီၣ်ဒီးတလၢၤ ဖိမၤ န့ၢ်ဒုသတုၢ် ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်အဘိအ မ့ၢ်ဖဲ ချ . န .
၃၀၀ အပူၤယုၣ်ယုၣ်လီၤ . ဝံၤအလိၢ်ခဲတယံၣ်ဘၣ်ဒီးယုၣ်တဂၣ်ဖိးန့ၢ်စ့ၢ်
ကိ ဆိၣ်ထၣ်ဝ့ၢ်န့ၣ်လီၤ . မၤကဒီးတယံၣ်ဘၣ်အလိၢ်ခဲတလၢၤတဖၣ်ဒုးယုၣ်
တဂၣ် , မၤနၢၤဝဲဒီးဖိးန့ၢ်ပၤကျဲ ဆိၣ်ထၣ်ဝ့ၢ်လီၤ . အခါဖဲ န့ၣ်တလၢၤအ
တၢ်ပၤ မ့ၢ်ဝဲဒုသတုၢ် , မိးတမး , ဒီးဆိၣ်ထၣ်ဝ့ၢ်လီၤ . တလၢၤစီၤပၤပၤတၢ်
လၢ ဒုသတုၢ်ဖးယံၣ်အလိၢ်ခဲ မၤလဲၢ်ထီၣ်ဝဲအဘိအ မ့ၢ်ဆူဝ့ၢ်ပကိလီၤ . တၢ်လိၢ်တ
ဖၣ်အံၤပှၤတလၢၤ ဖိတဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်က့ၢ်န့ၣ် မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် မ့ၢ်ပှၤပ နံၣ်တၢ်
ကၤတၢ်ဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပှၤ မၤညၣ်ဖိအဖီ , အိၣ်အိၣ်က့ၢ်လၢထံနံၤဒီးထံထၣ်လီၤ .
လၢတၢ်န့ၣ်အဖီတၢ်ညီလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်လဲၤတၢ်ကျဲ ဒီးအတၢ်ဖံးအိၣ် မၤအိၣ်အ
ဝီၢ်လီၤ .

ဖုခူၣ်လၢၤ မ့ၢ်ပှၤသံၣ်ဆိတၢ်အလိၢ်ကိၢ်သီတပူၤ. အံၤ ဒီးစံးဘၣ်
တဲဘၣ် ဝိၣ်လီၤတဲန့ၢ်ဝဲအဖီအလံၤ, အတံၤအသကိးလၢတၢ်လိၢ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲကိးတဖျၢၣ်
ဒီးတၢ်ဖိးအိၣ် မၤအိၣ်အလိၢ်အိၣ် ဝဲလၢလၢ ဝဲၤဝဲၤ, ဖးလဲၢ်ဖးထီၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်က
ပံၣ်အညၣ်ထ့ၣ် ဝုၤ မးဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တဖၣ်လၢ ဝဲၤဝဲၤ ဒီးအ
ထူးအစီလီၤ .

ဖုခူၣ်လၢၤသံၣ်ဆိကိးတဖျၢၣ်အံၤဒီးကိး ထီၣ်ပုၢ်ဝဲၢ်တံၤသကိးဒီး
လဲၤအိၣ်လဲၤဆိးဝဲလၢအပူၤ, ပၢဆၢ မၤယုၤဝဲအဖီအလံၤတဖၣ်လၢတၢ်ဖိးအိၣ် မၤ
အိၣ်ဒီးအိၣ်ကုးအိၣ်ဝဲၤလၢဆၣ်အိၣ်ဆၣ်အိၣ်လီၤ . ဝံၤဒီးဒူးကဲထီၣ်ဝဲဒုသဝီခူၣ်
အသိဒီးယုၢ်ဝုၢ်န့ၣ်အမံၤလၢ " ဒုပကိး " လီၤ . ဖုခူၣ်လၢၤမံၤခိၢ်ဝဲလၢအဘၣ်ဘိ
ထီၣ်ဟံၣ်လၢအထ့ၣ်အိၣ်လၢ ဖူတဖျၢၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိး, ဟံၣ်လၢအထ့ၣ်အိၣ်
သၢထ့ၣ်သၢကပၤ, အထ့ၣ်ခဲလၢၣ်အိၣ်ခွဲထ့ၣ်, ဒီးလၢအမဲၣ်ညါန့ၣ်ပၣ်လီၤဝဲ
လ့ၤ, လၢၤတဖျၢၣ်ဒီးဟံၣ်ထ့ၣ်ခွဲထ့ၣ်အဖီလၢန့ၣ်ပၣ်လီၤလၢၤတဖျၢၣ်တထ့ၣ်
လၢဟံၣ်ထ့ၣ်ပူၤလီၤ . ခဲလၢၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ထ့ၣ်ခွဲထ့ၣ်ဒီးလၢၤခွဲဖျၢၣ်လီၤ . လၢဟံၣ်
ကပၤဝးတရံးန့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်လီၤသ့ၣ်ပဟံၣ်ဖီလၢအကပၤခံၣ်န့ၣ်တဘိသၢထ့ၣ်
လၢအဟံၣ်လိၢ်ခံတကပၤန့ၣ်ခံထ့ၣ်ဒီးလၢအဟံၣ်မဲၣ်ညါတဘိန့ၣ်တထ့ၣ်လီၤ .

သ့ၣ်ပဟံၣ်အထ့ၣ်ခဲလၢၣ်မ့ၢ်ဝဲခွဲထ့ၣ်လီၤ . ဖဲအဟံၣ်မဲၣ်ညါလ့ " လၢၤ " တဖျၢၣ်
လၢအပၣ်လီၤဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပနီၣ်လၢပှၤအခိၣ်အနၢ်တၢ်ဝဲအခိၣ်သၣ်သံတ
ဖျၢၣ်, ဒီးလၢၤခွဲဖျၢၣ်လီၤ . လၢၤခွဲဖျၢၣ်ဒီးပဟံၣ်ခွဲထ့ၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ပၣ်သ
ယုၤခွဲခံဖျၢၣ်ဃုဃုန့ၣ်ကမ့ၢ်ခွဲခံခွဲ (နံၣ်) ဒီးအခါဖဲန့ၣ်ပှၤကညိအခိၣ်အ
နၢ်တၢ်ဝဲကသံဝဲဒီးအခိၣ်သံန့ၣ်တၢ်ကပၣ်အိၣ်လၢအဟံၣ်လိၢ်အံၤလီၤ . ဖဲဝုၢ်အ
နံၣ်ဝဲၤထီၣ်ခွဲခံခွဲနံၣ်န့ၣ်ဖဲဒုပကိးလၢအမ့ၢ်ပှၤကညိအကိၢ်ပူၤအံၤပှၤကညိအ
ခိၣ်အနၢ်လၢအဆၢထံဖီကိၢ်ဖီတၢ်ဝဲကသံဝဲဒီးအစီၣ်န့ၣ်တၢ်ကထုၢ်ဖီစီအံၤဝံၤ
ဒီးတၢ်ကမၤန့ၢ်အလၢၤအိၣ်ပူၤဒီးပၣ်လီၤအသလ့လၢအပူၤဖဲအဟံၣ်ဒုလီၤအလိၢ်အံၤ
လီၤ . ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်သ့ၣ်ခိၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ပုၣ်မံၤလီၤအံၤန့ၣ်လီၤ . ခူၣ်

လားပတ်လီးတပ်ပန်တဖန်အံလောဖိလံအဂီ၊ ဒီးမတ်ယုန်ဝဲလါအတက်က
တိန်နုတ်ပန်အလိအကွဲဒီးတပ်ပန်တဖန်ပံးပံး၊ မုတ်မုတ်နီနီဒ်သီး၊
လါခဲတုမုတ်အခိအနီအမဲတ်တံခိခိခိတဘျီနုတ်ကကုန်သီဖိဒီးမလနုတ်အ
လါအိပူဒီးပတ်လီးအသလုလါအပူဝဲတပ်ပန်အိဝဲအလိနုတ်လါ . ဒုပ
ကီးလါအမုတ်ပူကညီအခုအဝုနုတ်လါခွဲဖျါဒီးသုတ်ပဟံခွဲထုတ်လါအခိ
လါအပူအံကကဲတပ်အုတ်အသးလါဖိလံဂီ၊ လါတပ်လိဒုပကီးအံမုတ်ခွဲလါ
သုတ်ထိတ်အဆိကတါဒီးပူကညီအိဆိဝဲအဆိကတါနုတ်လါ .

တုဒုပကီးအလိပူဖဲအိတ်ဖဲဆိအိထိတ်ဒီးကဲဝဲဝုဖးဒိတ်ဘ
ဖျါနုတ်လါ . ဒီးဖုခွဲလါဒ်အမုတ်ပူတိခိဂိုဝဲမဲတဂလအသိးပာအှာဝဲဘတ်
ဒုပကီးဒ်စီပလဖိအသိးလါ . ပါတပ်သါနုတ်ဝဲသံဝဲလါ . အဝဲအလိခဲအလိ
ယုစီတစီစီခွဲနုတ်ယုဖိပါတပ်လါ . အဝဲပါတပ်ဝဲဒုပကီးယုနုတ်ဝဲအသးအိတ်
ခဲသံယုနုတ်အခါလါနုတ်အခါလါဖုဖိတိအဖိမုတ်သဒါနီမာလါကတဲဒုယိ
ဒီးစီပလဖိပါတပ်လါတပ်လိအဂလတဖန်ပတ်ကဲအိဒီးညီနုတ်အှာခိတ်ဖးဆူအ
အိတ်တနုတ်တဘျီလါ . စီခွဲနုတ်ယုဖိဖိအသးဝဲဖဲကုကီးနီမာလါကတဲဒုပကီး
ဒီးလွဲနုတ်အလိခဲနီမာလါကတဲအိတ်သကီးအမိအပပ်ဝဲဒုယိတဖိတ်တလိ
ဝဲဖဲကုဝဲလါ .

တယံတ်တဖိတ်ဘနုတ်အပပ်ဖုဒါတိသးသယုတ်ဘနုတ်အဖိမုတ်နီ
မာလါကဒီးတနုတ်တဘျီနုတ်မဲဖိဝဲလါအဖိမုတ်နီမာလါကဘျီနုတ်အိတ်ဖု
တဖျါနုတ်ဒီးအထုတ်မုတ်လါလါဒီးအဒုတ်မုတ်သုတ်အထုတ်ခွဲထုတ်ဒီးအခိတ်ဒုးမုတ်
ဆုတ်ဖိဖိတဖန်လါ . ဒီးလါဟံခိအအိပူမုတ်ထိတ်ဘကပလနုတ်သီဖိမုတ်သဒါ
ပတ်လါနုတ်သိခိတ်တခါနုတ်လါတဖျါနုတ်လါ . သိမဲနီတခါနုတ်ကွဲလါဒိတ်တခါ
လါဟံခိပူဒီးသိကွဲထိတ်တဆူမုတ်ပတ်လါဒီးသိထံခိဘနုတ်ဆုတ်ဖိဖိတဖန်က
တြုတ်ကတြုတ် , ဃံဃံလါလါ , မုတ်ဘနုတ်သိဒီးသိမဲဘနုတ်သိသးလါ . တုဖုဖိတိမဲ
ပတ်ထိတ်ဒီးစိကမိတ်ဝဲဘနုတ်မဲဖိအဝုဒီးသုတ်နီထိတ်ဘနုတ်အဖိမုတ်သဒါဒီးသး

သယုန်ဘၣ် ဝဲလီၤ . လၢ ခံၣ်စ့ၤ နံၤ စ့ၤသီအပူၤ ဖုၣ်ဖိတိၣ်ကိးထီၣ် ဝဲအခ့ၣ်အပူၤ ဒီးလဲၤ
ဝဲဆူအဖီ မ့ၣ်သဒါအဆိၣ်လၢ ဒူပကိး န့ၣ်လီၤ . တူၤ မ့ၣ်အထံၣ်ဘၣ်အဖီ မ့ၣ်သဒါ
ဒီးအသ့ၣ် ခုသးခုဝဲ ဒီးတဲဘၣ် ဝဲအဖီ မ့ၣ်သဒါ န့ၣ်လၢ အတၢ်မံၣ်ဖိၣ်လီၤ . ဖုၣ်
တိၣ်အိၣ်သကိးအဖီ မ့ၣ်ဒီးစံးဝဲလၢ သိကကျဲဆူဒူယိၣ်ဒီးအဖီ မ့ၣ်ကတဲၣ်ကတီၤ န့ၣ်
လၢလၢ အပၢ်အတၢ်လဲၤတၢ်ကျဲအဂီၢ်ဝံၤ ဝဲဟီၤဒီလီၤတၢ်ခံးအဆၢကတီၢ် န့ၣ်ဆ့ၣ်နီၤက
တီၤသကိးတၢ်ကိၤစိၣ်တလီၢ်ဝံၤ မံၣ်ဝဲတက့ၢ် သ့ၣ်လီၤ . ဒီးတူၤ မ့ၣ်သ့ၣ်ထီၣ် န့ၣ် , မ့ၣ်
တဲထီၣ်လံၣ်ဘၣ်ဆၣ် ဖုၣ်ဖိတိၣ်မံၣ်တပၢ်ထီၣ်ဘၣ် . အဖီ မ့ၣ်သဒါလဲၤကွၢ်လၢ အလီၢ်မံၣ်
ပူၤဒီးထံၣ်ဝဲလၢ အသံလီၤ . ဖုၣ်ဖိတိၣ်အဖီဘၣ်တၢ်ဟူထီၣ်အီၤ နံၣ်နံၣ်နံၣ်သီ , ဒီးဝဲ
န့ၣ်အခါအဖီ မ့ၣ်သဒါနီၢ် မၤလၢ ကၢတဲဘၣ်အဝၢ ခွဲၣ်ယဲၤဖီလၢ အပၢ်ဖုၣ်ဖိတိၣ်
အတၢ်မံၣ်ဖိၣ်ဒ်အံၤဒ် န့ၣ်ဒီးစီၤ ခွဲၣ်ယဲၤဖီတဲဘၣ်သ့ၣ်ကုသးပှၢ်လၢ ဒူပကိး အပူၤ
တဖၣ်လၢ ဖုၣ်ဖိတိၣ်အတၢ်မံၣ်ဖိၣ်ဒီးသ့ၣ်ကုသးပှၢ်တဖၣ်တဲအီၤလၢ ဖုၣ်ဖိတိၣ်မ့ၣ်
စီၤပၤလၢ အမံၤဒိၣ်ဒိၣ်သ့ၣ်တဝၢဒီးဒ်အတၢ်မံၣ်ဖိၣ်အိၣ်ဝဲအသိးဘၣ်တဲသံဝဲယဲၤ
ဝဲဒူပကိးဒီးအသ့ၣ်ဒိၣ်လိထံးအိၣ်ဝဲယဲၤ ဝဲဒူပကိးအံၤလီၤ . ဒီးပှၢ်သ့ၣ်ကုသး
ပှၢ်တဖၣ်စံးဝဲလၢ သိမ့ၤသိပှၢ်တဲသိလၢ ဝဲတၢ်သ့ၣ်ထီၣ် ဒူပကိးဝံၤအနံၣ်ခွဲၣ်ခွဲၣ်
နံၣ်န့ၣ်တၢ်လီၢ်ဝဲ ဖုၣ်ခ့ၣ်လၢၢအတံၣ်ဒူလီၤ န့ၣ်ကတဲထီၣ်ပှၢ်အမံၤဒိၣ်ဒိၣ်သ့ၣ်
ဝၢအသ့ၣ်ဒိၣ်လိထံးလီၤ . တူၤတၢ်ဟူထီၣ် ဖုၣ်ဖိတိၣ်အဖီဘၣ် နံၣ်နံၣ်နံၣ်ပှၢ်ထီၣ်ဒီး
အဖီဘၣ် န့ၣ်အဖီ မ့ၣ်သဒါနီၢ် မၤလၢ ကၢ ဒီးအမ့ၣ်ခွဲၣ်ယဲၤဖီ မၤပှၢ်လဲၤကွၢ်ပီဖီ
အီၤ ဝဲ ဖုၣ်ခ့ၣ်လၢၢအတံၣ်ဒူလီၤဝံၤအလီၢ်ခဲအဖီ မ့ၣ်သဒါမၤထီၣ် န့ၣ်အလၢၢအိၣ်ပူၤ
ဒီးပၢ်လီၤ ဖုၣ်ဖိတိၣ်အဖီဘၣ်သံးဒီးဖၣ်သိတဖၣ်လၢလၢၢအိၣ်ပူၤအဖီလၢဝံၤသီၣ်
သၣ်တံၢ်ဝဲလၢလၢၢဒီးမၤထီၣ် န့ၣ်ဝဲအသလ့ဒီးပၢ်ဝဲလၢလၢၢအိၣ်ပူၤ ဝဲ ဖုၣ်ခ့ၣ်လၢၢ
အတံၣ်ဒူလီၤန့ၣ်လီၤ . ဖုၣ်ဖိတိၣ်အတၢ်တဲသံဝဲဒူပကိး အံၤမ့ၣ်ဝဲဝဲဒူပကိးကထီၣ်
ဝံၤအနံၣ်ခွဲၣ်ခွဲၣ်နံၣ်န့ၣ်လီၤ . ပ.မ့ၣ်ဒူးထီၣ် မ့ၣ်တနံၤလၢ ဖုၣ်ခ့ၣ်လၢၢပၤတၢ်ဒီး
တူၤလီၤလၢ ခွဲၣ်ယဲၤဖီပၤတၢ်ယၢ်နံၣ်န့ၣ်ပှၢ်ထီၣ်ဝဲခွဲၣ်ခွဲၣ်နံၣ်လီၤ . တၢ်မၤအ
သးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤလၢထီၣ်ပှၢ်ထီၣ် ဖုၣ်ခ့ၣ်လၢၢအတၢ်မံၣ်ဖိၣ်ဒီး ဖုၣ်ဖိတိၣ်အတၢ်

မံဒါလီ .

ဖု ခုန့် လာ ဂါ ပါ တါ ဝဲ ဒု ပ ကီး ဒီး ဘူး သိ န် လာ အကသံ အ ခါ နှ်
မၤ ယုၤ ဝဲ အဖိ သ့ န် တဖ န် လာ ဝဲ အသံ ဝဲ အလီ ခံ နှ် အတၢ် ကမၤ နှ် လာ ဂါ ဘု န်
ဘၣ် ဒီး ပျၤ လီၤ နှ် အမံၤ ဒီး အပါ တၢ် အနံ န် ဝဲ နံ န် လာ လာ ဂါ ဘု န် ဘၣ် တဘျီ အံၤ
အဖိ ခိ န် ဒီး လာ ခံ ကယံၤ စီၤ ပၤ ဖိ ပါ တါ ဝဲ ဒု ပ ကီး အပူၤ တဂၤ လၢ လၢ နှ် တုၤ မ့ၢ်
အသံ ဒီး ပှၤ ဘၣ် ပျၤ လီၤ နှ် အမံၤ ဒီး နှ် ကီး ဂၤ ဒဲး လီၤ . ကယံၤ စီၤ ပၤ ဖိ ပါ တါ ဝဲ :

ထီ န် လာ ဖု ခု န် လာ ဂါ တုၤ လီၤ လာ ဒိ န် ကိၢ် သ့ န် (စီၤ ပၤ တသံ ဃီး ဂၤ) နှ် အမံၤ ဘၣ်
တၢ် ပျၤ လီၤ အီၤ လာ လာ ဂါ ဘု န် ဘၣ် အံၤ အဖိ ခိ န် လီၤ . ပှၤ သ့ န် ကုသး ပှၢ် တဖ န် တုၤ
မ့ၢ် အထံ န် ဝဲ လာ ထံ ဖိ ကိၢ် ဖိ လီၤ မ့ၢ် ပြဲ ပြဲ ဒီး ဘူး လာ ဝဲ ကတး ဝဲ အခါ , စံး လိာ် အ
သး လာ ဝဲ အံၤ ကတး ဝဲ ဒီး ဒံး သီး လာ ဂါ ဘု န် ဘၣ် တဘျီ အံၤ ကကဲ ထီ န် တၢ် အု န် အသး
လာ ဒု ပ ကီး အံၤ မ့ၢ် ပှၤ ကညိ အသံ အကိၢ် ဒီး ပှၤ ကညိ ဖဲ အိ န် ဖဲ သီး ဝဲ လာ အသိ ကတၢ်
ဒီး အိ န် ဝဲ ဒီး အခိ န် အနၢ် အလိ န် အပါ လီၤ . ဘၣ် ချး ပတး ထီ န် လာ နံး ဘၣ် နှ်
ပက ခု န် ထီ န် လာ ဂါ ဘု န် ဘၣ် တဘျီ အံၤ ဒံး သီး ကကဲ ထီ န် တၢ် ပနီ န် ဒီး တၢ် အု န် အသး
လာ ဖိ လံး စီၤ လီၤ . ဒီး ပက ခု န် လီၤ လာ ဂါ ဘု န် ဘၣ် တဘျီ အံၤ ဝဲ ဖု မိၢ် ကိၢ် အပူ န်
ခိ န် တယံၤ တဘူး နှ် လီၤ . ခု န် လီၤ ဝဲ တၢ် ပူၤ နှ် ပျၢ် ဝဲ ဒါ နှ် ဝဲ လာ ဂါ အဒိ ဖျၢ န်
ထဲ သီး ဒီး တကီၤ ကုသ န် တနီၤ , တယၤ သ န် တနီၤ , မါ လိ သ န် တနီၤ , သီ န် ဝဲ တနီၤ ,
ဒီး လာ ဂါ ဒိ ဖျၢ န် ဖိ တဖ န် အံၤ အိ န် ခွဲ တိ န် လီၤ . ဒီး လာ လာ ဂါ ဖိ ခွဲ တိ န် အံၤ အဖိ ခိ န်
ဒါ နှ် ဝဲ လာ ဂါ ဒိ န် ထဲ လာ ဂါ သိ တသံ ဃီး ဖျၢ န် , ဒီး လာ လာ ဂါ သိ တသံ ဃီး ဖျၢ န် အဖိ

ခိ န် ဒါ နှ် ဝဲ လာ ဂါ ဘု န် ဘၣ် တဘျီ အံၤ ဝဲ ဒီး ဝဲ ဘာ ဝဲ လာ ဟီ န် ခိ န် တုၤ အပူၤ
ထီ န် ဝဲ , လာ တၢ် ပူၤ အံၤ အဖိ ခိ န် နှ် ဝဲ ထီ န် သး လီၤ ဝဲ လာ ဂါ အထူ န် တထူ န် ဒံး သီး
ဖိ လံး ကသ့ န် ညါ ဘၣ် လာ လာ ဂါ ဘု န် ဘၣ် တဘျီ အံၤ အိ န် တၢ် အလီ ခံ လီၤ . လာ လာ ဂါ ဘု န်
ဘၣ် တဘျီ နှ် အဖိ ခိ န် ဝဲ စီၤ ပၤ တသံ ဃီး ဂၤ အမံၤ အိ န် ပျၤ လီၤ အသး အဖိ လာ
နှ် ပျၤ လီၤ ဝဲ တၢ် ကတိၤ " လာ ဂါ ဖိ ခွဲ တိ န် မ့ၢ် ဒု ပ ကီး အထံ ဖိ ကိၢ် ဖိ မ့ၢ် ချဲ ပြဲ သ့ ဝဲ
လာ ဂါ အပနီ န် " လာ အအိ န် ထဲ လာ ဂါ သိ တသံ ဃီး ဖျၢ န် နှ် စီၤ ပၤ ဖိ တသံ ဃီး ဂၤ လာ

အပေါ်တစ်ဖန် ခုပန်းအပန်းနီ၊ ဒီး ပှုအမံးအိန်လါ လါ ဂျုန်ဘန်တဘုန်အံးအ
ဖိခိန် မှုဖါပါ ဖိပါ တဂ်တပတိန်ဒီး တပတိန်အမံးလါ .

ပှုကညိတဖန် ပန်ဒိန်အပှုခိန် ပှုနဂ်တဖန် ဒီးအ
မိန်အပဂ်အသွန် ခိန်လိထံးအလိန်န့န်တနံန်တဘိုလါ မေဘုန် မေဘိဝဲ ဝဲလိပှုအ
ပှုလါ . ပှုကညိတဖန်အိန် ဝဲ ဝဲ ခုပန်းအပှုအနံန် ခံဆံအခါ , ကါလါသုတ
ပဂ်ထိန်တဖန် ဒီး စံးဝဲဒန်လါ သိကတဲအိန်လါ ကိးဘဖျုန်အံးအ ကါနိဒီး မေ
ပနံန်တဂ်ကအတဂ် မေလါ . ပှုကညိတဖန် တဂြိုအိန်ဘန် . ကါလါသုတဒိအတဂ်
တုန် မှုဒ်သိးကတဲအိန် ဝဲ ခုပန်းဒီး မေဒ်သိး ခုပန်းကကဲထိန် အထံအကိန်လါ .
ဒ်အကုန် ဝဲအသိး ဝဲအထံန်လါ ဂျုန်တထုန်အိန် တယံးတဘူးဘန် ဒီး ဖု မိန်တိန်အ
သွန် ခိန် ဒီး စံးဘန်တဘန် ပှုကညိ " သု မေဘုန် မေဘိတဂ် ဝဲ ဖု မိန်တိန်အသွန် ခိန်
အံးပဝဲ စုန်ကိးပအဲန် ဒီး မေဘုန် မေဘိဒီးတုန် ပတဂ်ယူးထိန်လါ သုဖု ဖးဒိန်
အံးလါ . ပဝဲပလုဂ်ပလုဂ်အိန်လါ ပဘန်ယူးထိန် ပန်ကဲပ မိန်ပပဂ်ဒီး ပခိန်ပ
နဂ်ဒ်သုဝဲ ပှုကညိအသိးလါ . အထိတုန် ပှုအခွဲးလါ ပကဘိထိန် ပတဂ်ဘိအလိန်
ဘူး ဝဲ ဖု မိန်တိန်အသွန် ခိန်လါ လါ ဂျုန်ဘထုန်အံးအသဂုထံးတကုန် . ပှုကညိ
တဖန် နန်နုဂ်ကါလါသုတဖန် အထိတုန် အခွဲးဒီး ကါလါသုဘိထိန် ဝဲအတဂ်ဘိအ
လိန် ဝဲ န့န်လါ . ဝဲတဂ်ဂိန်ဒီး တဂ်ကိန်အကတိန်လါ လိဒိန်လိပှုအခါန့န် ခွဲန် မှုန်
ခွဲန် ဖန်ဒီး မေဘုန် မေဘိတဂ်လါ . ဘူး မှုန်အယံ ဂ်ထိန်တစံး ဒီး ကါလါသုတဖန်
မေ နုဂ်ဝဲလါ ဂျုန်တထုန် ဒီး ပှုလါ ဝဲအစံးပါအမံးကိးဝဲ " တံလံ " ဝဲဒီးထူး
ထိန် ခုသုန် ပှုကညိအလါ ဂျုန်တထုန် ဒီးလါ အလိန်န့န် ဝဲထိန်ဆဲးလါ ဝဲအလါ
ဂျုန်တထုန်လါ အအိန် ဝဲ ဒီးအစံးပါအမံး န့န်လါ . ပှုကညိတဖန် တပန်သုန်
ပန်သး ဒီးဆိကမိန် ဝဲလါ သိတဂ်ပ နီန်လါ ဂျုန်လါ သိဖံသိဖု ဝဲထိန်ဆဲးလါ နုဂ်
အိန် န့န်အိန် ဒန် ဝဲဒ်အညိ နုဂ်အသိးလါ . ပှုကညိဒီး ကါလါသုတဖန်အိန် ယုအိန်
ဖိး ဝဲထိန်လါ .

တဂ်မေအသး ဒ်အံးအနံန် သါဆံအလိန်ခံထံ ဖိကိန်ဖိတဖန်

နဂါဟူဝဲလၢ စီပၤ ဖိသ့ၣ် မုၢ်လိဒီးဝံ မုၢ်လိဒီပုၢ်ဝဲၤသံၣ် ခံဝဲအိၣ်လၢ ဒုသတူၣ်
တဲဒီးအခုအပူၤဒီးအိၣ် ဝဲဒုစအိၣ်ထူဒီးသ့ၣ်က့သးပှၢ်အိၣ်လၢ သဝီဒုပကီးတ
ဖၣ်တၢ်မိၣ်သ့ၣ်ညါအသးလၢ အဂ့ၢ်အဝီၢ်ဒီးလဲၤ ဝဲဆူဒုစအိၣ်ထူဒီးသံကွၢ်သံဒီးဝဲ
လၢ အဂ့ၢ်လီၤ . သ့ၣ်ညါဝဲလၢ စီပၤ ဖိတဖၣ်အံၤ မ့ၢ်အဟးယုတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်
လၢ အကအိၣ်ကဆိးဝဲအဂီၢ်လီၤ . အန့ၣ်တဘျီသ့ၣ်က့သးပှၢ်တဖၣ် စံးအီၤလၢ အက
တဲပၤတၢ်လၢ ဒုပကီးလီၤ . ပှၢ်သးပှၢ်တဖၣ်တဲအီၤလၢ သိအိၣ်သိဆိးဝဲဒုပကီးန့ၣ်
သိဒိၣ်သိနၢ်လၢ အကပၤကန့ၢ်သိတအိၣ်ဘၣ်အဘိလီၤ . စီပၤ ဖိခံဝဲအိၣ်လီၤ
ဒီးန့ၣ်လီၤ ဝဲဆူဒုပကီးဝဲ ခ . န . ၅၇၃ နံၣ်န့ၣ်ဒီးဘျီထီၣ်ဒုဝုၢ်ဒီးပၤတၢ်
ဝဲန့ၣ်လီၤ .

ဖုဖိၢ်တီၢ်အတၢ်တဲဝဲလၢ ကတဲသံဝဲအဖိမုၢ်သဒါနီၢ်မၤလၢ
ကၢ အအိၣ်ဝဲဒုပကီးဒီးအသ့ၣ်ဒိၣ်လိထံးန့ၣ်အဖိမုၢ်နီၢ်မၤလၢကၢ ဒီးအမၢ်
ဖိစီၤခွဲၣ်ယဲၤ ဖိတဖၣ်သ့ၣ်ထီၣ်န့ၢ်ဖုဖိၢ်တီၢ်အတၢ်သ့ၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ . ကီၤလၢသ့
တဖၣ်တူၣ်ဒိၣ်လဲၣ်ဒိၣ်လဲၣ်န့ၣ်ဘျီထီၣ်ဒၣ်ဖုဖိၢ်တီၢ်အလိထံးလၢ ဂၢၣ်ဘၣ်တဖၣ်
လီၤ . ဒိန့ၣ်အဆိးပှၢ်ပယီၤ ဖိဖျၢ်ဝဲလၢထုထံဝဲအဘျီထီၣ်ဝဲဘိၣ်ဒီးယုၢ်ဝဲအမံၤလၢ
ဂ့ၣ်မိၣ်ဒီ " (ထုဖိၢ်တီၢ်) လီၤ . ပယီၤမၤဒိၣ်လဲၣ်ဒိၣ်လဲၣ်အထူးတအိၣ်ဘၣ် . ဘျီ
ထီၣ်ဘၣ်လံပဖုဖိၢ်တီၢ်အသ့ၣ်ဒိၣ်လံလီၤ .

၇ . ဝုၢ်တီဆူ

ပှၢ်ကညီတဖုလၢ အဟးထီၣ်လၢ ကီၢ်ယုၤနီၤဒီးပိၣ်လီၤဘိၣ်လိၣ်ကျိ
န့ၣ်ဝဲအတုၤတၢ်လီၢ်ခဲအံၤဘျဲမုၢ်ထီၣ် " ကရံၣ်နံၣ် " အကီၢ်န့ၣ်နီၤဖးလိၣ်အသး
ခံဖုလီၤ . တဖုန့ၣ်ပိၣ်လီၤလီၤလီၤဘိၣ်လိၣ်ကျိတုၤလၢထံထၣ်လီၤ . အဂၤတဖုန့ၣ်
ယၣ်တရံးအသးဆူမုၢ်န့ၣ်တဒီဒီးန့ၣ်လီၤအိၣ်ဝဲဆိးဝဲလၢတၢ်လီၢ်ဝဲခဲအံၤပှၢ်ကီး
လၢယဲမဲသ့ဒဲစဉ်းအပူၤလီၤ . လၢခံအဝဲသ့ၣ်ပိၣ်လီၤဝဲထံကျိပရဲလိၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲ
ဆိးဝဲလၢပရဲလိၣ်အတၢ်ပၤဒိၣ်ယၢ်ဒီယၢ်ဒီ , တကီၤဘၣ်တကီၤတုၤလီၤလၢပရဲ

လိာ်အထာ် န့ၣ်လီၤ . ပှၤကညိတဖၣ်၊ ခဲအံၤအိၣ် ဝဲလၢသဘူၣ်ကိာ် , ပကိာ်ကိာ် , ကိာ်
အုၣ်စ့ၣ် , ကိာ်တၢ်သၣ် ဝဲတၢ်အပူၤတဖၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤတဲက့ၤလီၤ ဝဲာ်ထံၣ်ပဲၤလိာ်
လၢ ပှၤတဖၣ်လီၤ .

လၢ ခဲပှၤကညိတဖၣ်တးထီၣ်ကဒီးလၢယဲးသ့ၣ်စံးစံးဒီး န့ၣ်
လီၤဆူကိာ်တီၣ်အပူၤလီၤ . စ့ၣ်တနီၤ န့ၣ် ပာ်လီၤအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ပဲၤလိာ်
အဒုတဒု လၢ မ့ၢ်န့ၣ်တဒီ အဖီခိၣ်ဒီးကိးဝဲတၢ်လီၢ်န့ၣ်လၢ စ့ၣ်ဒါ ဒီးတၢ်လီၢ်
အံၤလၢ ခဲကဲထီၣ်က့ၤလၢ ဝဲာ်ဖိတဝဲာ်လီၤ . တၢ်လီၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒဲးပှၤကွဲးတၢ်စီၤအိၣ်
လးအိၣ် မ့ၢ်အခါလီၤ . ဒီးပှၤကိး လၢ ဆ့ၣ်လီၤတလၢပယိတဖၣ်ကိးလၢ " စ့ၣ် " တ
ထံတဆးတၢ်အဆိးစ့ၣ်ဒါ န့ၣ်ကိးဝဲလၢ " ဆ့ၣ်ယွၣ် " ဒီး " စ့ၣ်က့ၤ " န့ၣ်ကိးဝဲလၢ
" ဆ့ၣ်ခိၣ်လီၤ . အနီၢ်နီၢ်တဒီ မ့ၢ်ဝဲစ့ၣ်ဒါ ဒီးစ့ၣ်က့ၤလီၤ . စ့ၣ်အဝဲတနီၤသုးလီၤ
အသးဆူကလံးထံးတဒီ ဒီးပာ်လီၤအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်လၢ ပဲၤလိာ်အဒု မ့ၢ်န့ၣ်
တဒုကိးဝဲလၢ ကဝီၤယုၤက့ၤ , အဖီခိၣ်လီၤ . ကဝီၤယုၤထံတဖၣ်အိၣ် ဝဲအိၣ်ကလဲာ်
လၢ လာ်လၢထး လၢထံၣ်တက့ၤအံၤအနံၤအဖီကိးဝဲထံၣ်ကဲအံၤအမံၤလၢ ကဝီၤယုၤအက့ၤ
လီၤ . ဝဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢ ကဝီၤယုၤက့ၤအတၢ်ခိၣ်တစိာ်တလီၢ်အခါလၢ ပှၤသးပှၤ
အက့ၤအမံၤ ဖုဲဝဲာ်တဝဲလဲၤ ဝဲးခးဝဲးသံၣ် ဝဲထံဖိက့ၤက့ၤလၢ အယုၤလီၤဆူကဝီၤယုၤ
က့ၤအံၤအတၢ်ခိၣ်လီၤ . လၢ ခဲဝဲတၢ်လီၢ် အံၤ န့ၣ် မ့ၢ်လၢထံဝဲၤ နီၤဝဲၤ ဒီးတၢ်အိၣ်
တၢ်ဆိးအလီၢ်ဝဲၤအဖီဖုၤတူၤ စိၣ်ဒီး ဖုဲမ့ၢ်ထီၣ် ခဲဝဲၤအိၣ်ခိၣ် ဒုသဝီဒီးကိးဝဲလၢ
ဝဲာ်ဒါ ဒီးထံၣ်န့ၣ်ကိးဝဲလၢ ဖုဲဝဲာ်က့ၤလီၤ . လၢ ခဲတူၤ ဖုဲခဲဝဲၤအံၤသံ န့ၣ်အဖီ
အလံၤတဖၣ် ဒဲးပှၤကညိအလုၢ် လာ်အိၣ် ဝဲအသိးတံး န့ၢ်အဖုတဖၣ်အသံဒီး ခုၣ်
လီၤဘျၢလီၤ ဝဲလၢ ချၢၣ်ဖးဒိၣ်တထံးအဖီလာ် , ဒီးမၤ န့ၢ်ဝဲအသလုဒီးဒါ န့ၣ်
ဝဲလၢ ဒဲးအပူၤလီၤ . ဒီးတူၤ မ့ၢ်လိပူၤထီၣ်ဘးဒီးလဲၤ မၤဘျၢၣ် မၤဘိတၢ်လၢ ဖုၤတူၤ
စိာ်ဒီး ဖုဲမ့ၢ်ထီၣ်အသ့ၣ်ခိၣ်လိထံးလၢ တၢ်သ့ၣ် နီၣ်အဝီၢ်လီၤ . လၢ ခဲဖးသံာ်
န့ၣ်ကိးလၢသ့ၣ်တဲအိၣ်တဲဆိးလၢ ပှၤကညိအက့ၤတဖၣ် စံးဝဲဒဲးပှၤကညိ ပာ်ကဲအဖဲ
အဖုအသ့ၣ်ခိၣ်လိထံးဒီး မၤဘျၢၣ် မၤဘိတၢ်အသိး န့ၣ် , သိအဲၣ်ဒီး မၤစ့ၢ်ကိးဒီး

ဘိယပ် ဝဲဗိပ်လါ ဖုခံ ဝါအသွပ် ခိ ဝိထံး ဒီးကိး ဝဲလါ " ကိုဆိး " ဒီး " မုထိး " ဒီးဘုန် ဝဲဘိဝဲလါ . ကိလါသုဒီးတလါ ပယိတဖ ဝဲကိး ဖုကွါ စိဒီး ဖု မုထိပ် အမံတထံတဆးဘန် အဖိကိး ဝဲလါ " ကိုဆိး " လါ . ဒ် နှ်အသိးထံကို " ကဝိယု ကို " ဒီး " ဖုဝဲ ဝဲကို " နှ်ကိး ဝဲတထံတဆး ဒီးကိး ဝဲလါ ခဝါ နှ်ဒီး ပဝဲ နှ် (ခပေါင်း ချောင်း နှင့်ပဝဲ ချောင်း) လါ . လါ ခံပုကညိအစကိး ဒိန် စီတီအုဘိကု ဝုထိပ် ဒီးသဝီ ဖုဝဲ ဝဲဒါ နှ်ကိး ကု ဝဲလါ ဝုတီအုလါ . အခါဖဲ နှ်ပုကညိတဖ ဝဲအိန် ဝဲဆိးဝဲ လါ တဂ်လိအ ဝါအိပုလါ ကိတ်အုဒိဘုန်ညိအ ပု နှ်လါ .

၈ . ပွါဝု (သယုန် ခးတယန်)

တုတဂ်ဆါ ကတိန်သုးအသးယံ ဝဲထိန် ဒီးပုကညိအ ဒုသဝီ အိန် ဝဲအိဖျါ ဝဲပုန်ကိုအထန် အကါ ဝဲဒိန် ယဂ်ဒိယဂ် ဒီ နှ်လါ . သဝီတဖျါ ဝဲ ဒီးတဖျါ ဝဲ နှ်အိန် ဝဲဒီးအစကိး စဘိဒီး သိန်ဆိးလါ အဘဂ်ကပါ ကညါ တဂ်အဂီ လါ . ဒီးပုကညိတဖ ဝဲ ဝုထိပ် ပထိထိန် ဒီးဒုးကဲထိန် ဝဲပွါအသဝီဖး ဒိန်လါ အအိန်လါ ပုန်ကိုအထန် မုထိပ် ဘကပတဖျါ ဝဲ ဒီးယုဂ်အမံလါ " ပွါဝု " လါ . ပွါအစကိး ဖုပုံလါ အအိန် ဝဲပွါဝုပုတဝါအံး ဒုးကဲထိန် အိလါ စီပု , ဒီးကယဂ်စကိးလါ အအိန် ဝဲဒုသဝီတဖျါ ဝဲလ် လ်အပု နှ်အိန် ဒိန်တကုန် သုန်လါ အစိကစီ ဒီးအဘဂ်ပါ အဖိလ်လါ .

စကိး ဖုပုံ မုပုကညိအစီ ပါအဆိကတါ ဝဲတဝါလါ အပါ တဂ်ဖဲပွါဝုဒီးလါ အလိန်ခံ စီပု ပါတဂ်တဘျး ဝါတုလါလါ စီပုသိန်ဘုလိအ စီလါ . ဝဲစီပု အစီအံးကိလါသုအိန်လါ ဝါဂ်ခါ ဝဲကိတ်ဖ ဝဲဖဲဒုးအိးဒီး • ကုဖိန် နှ်အိလါ . စီပုသိန်ဘုလိအ မိနိန် ပါ မုန် ခါခါပါ ဝဲလါ အလိန်ခံ ဝုနိန် ဝဲစီပု စီပုဝဲလါ အပါ ကိတ်ကိထး ဒိတဝါ အဖိခွဲကိး ဝဲအမံ လါ ဆန် ဖိခါ (ပယိကိးလါ မတန်သန် ပဂ်ဝါ) နှ်လါ ပါ ပွါဝုဒိန် ဝဲ မုန်

နှိမ်နင်းခြင်း ဝေဖန်ခြင်း အကြား အဘဉ်အသီး ဒီး စီပေဆန် ဖိဝါးနံး နှိမ်နင်းခြင်း နှိမ်
 လာအမိဒီးအဝေပတန်ဆန် ဝံသံဝေဖန်အသီးအိန် ခံဆံဆန် နှိမ်လီ . အပုဂံ
 ဖိဝါး (ပယီကီးလ၊ စုလးသန် ပါဝါ) ပတန်လ၊ အလီသ၊ ဆံယံ နှိမ် ဝံသံဝေ
 ဖန်အသီးအိန်ဆန်အခါလီ . အဖိဒိန်ခါ (ဆန် ဖိဝါအဖိခါ) ထူထူဘီ (ပ
 ယီကီးလ၊ ဘူး တဝီ) ကထိန် စီပေ ဒီး ဝေပတန်အခါ နှိမ်ဘီထိန် လီထိန် ဝီ
 ဝံသံ ဒီးယုဂံ ကျဲဝေ ဝံသံ နှိမ်အမံလ၊ " သယုန် ခူးတယန် " လီ . (တန်စီးဝေ
 ဒန်လ၊ သယုန် ခူးတယန်) နှိမ် မုဂံတန်လီ ဝေဖန် ဖိဝါ " မတန်သန် ပါဝါ " အ
 ဖိဝါခွန် ပတုန်တး ဝေဖန် ခူး ဝေဖန်သိန် အလီလီ . ထူထူဘီ နှိမ် ပတန်တန်
 ထဲပုဂံအိန်လ၊ ဝံသံပုဂံတဖန်လီ . အဝေပတန်အခါ နှိမ် နှိမ်ဒီးသံဝေဖန်အသီး
 အိန်တကယယံ နှိမ် နှိမ်လီ . အဝေပတန် ပုဂံအိန်လ၊ ဝံသံ ချာတဖန်ဘန် .

စီပေ ဝီပုဂံ အဝံ

ပုဂံကညီလ၊ အမံ မုဂံစီပေ ဝီပုဂံ (ပယီကီးလ၊ ဝီပုဂံ) နှိမ်
 အိန် ဝေပ ဝံသံဖုဒီး (Talifu) ကိယု နှိမ်ပုဂံတဝေလ၊ ဝေဖန်တန်ဒီး နှိမ်
 ဟုဝေ စီပေတန် ဘန်လ၊ ကိတဘုန် အံအပုဂံဘန် . တဲဘန် ဝေပထံဖိကိန်ဖိ
 တဖန်လ၊ သိကကဲစီပေလီ . ပုဂံထံဖိကိန်ဖိတဲအံတန် ဝံသံဘန် ဝေပ နှိမ်ကး ဖိတ
 ဝေ မေသံစီပေတဘူး ဝေလံဒီး ဣအကဲဒီးသီး အသုတကဲစီပေတဝေလီ . စီပေ
 ဝီပုဂံတဲစီးဆ၊ ဝေပအထူးတန်ဘန် , ဒီးသိက မေ နှိမ် ဒန် ပုဂံ နှိမ်ကး ဖိတဝေ
 နှိမ်သိမ နှိမ်လီ . အသိပုဂံထံဖိကိန်ဖိတဖန်သုန်ညီလ၊ စီပေ ဝီပုဂံအံ မုဂံပုဂံလ၊ အ
 ဒုဒီးက မေ နှိမ် ပုဂံ နှိမ်ကး ဖိတဝေ နှိမ်အသိ , ဒူးကဲအံလ၊ စီပေ ဝေဖန် နှိမ်
 လီ . (ဝံသံဖုဒီး ဝံသံကဲအဘန် စီပေ အိန်အမံလီသ၊ ကယသ၊ ဆံသန်
 သန်) ဒီးတန်လဲတန်ကျဲလ၊ ဝံသံ ချာ နှိမ်အံအဘန် စီပေ နှိမ် မုဂံဝေဝေ (တဆံတ
 သိကဲလီ .

အသိကတန် စီပေ ဝီပုဂံ သုန်ညီဝေပအကဘန် ဒီးပုဂံ နှိမ်ကး ဖိတဝေ နှိမ်
 လ၊ အကမေသံဝေဖန် နှိမ်လီ . ဒ် နှိမ်အသီး မေ ဝေပ မေ နှိမ် အံလ၊ ချီလီဖုအ

ထိဒီးအတဝီလဲသီးသီးဒီးပွၤကညီတဝၤဝံၤ , ပၤဝံၤမံလီၤဝဲဒၣ်လၢစီၤပၤမံတၢ်
တၢ်အလီၢ် , ကျၢၢ်ဘၢဝဲလၢယၣ်လုးဒ်ပွၤမံသပူၤဘၣ်အသးဝံၤအဝဲတဒီန့ၣ်လီၤ
ဖဲတၢ်သနၢၣ်လၢဒၢးပူၤဒီးဒီးခူသ့ၣ်ဝဲပွၤနၢ်ကးဖိတဝၤလၢတၢ်ခံးကျိလီၤ .
တူၤပွၤနၢ်ကးဖိတဝၤဖဲန့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်ဆူစီၤပၤအနီပူၤဖဲဖးဖီမုၢ်ဒ်သီးက
တဲမံသ့ၣ်နီၢ်ပၤမ့ၣ်အဂီၢ်ဒီးဖဲအန့ၣ်လီၤဝဲဆူလီၢ်မံပူၤအခါန့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲ
လၢစီၤပၤထီၣ်ကဒီးနီၣ်အသိတဝၤလံၤဒီးမံသပူၤဘၣ်အသးလီၤ . ဒ်သီးအကမၤ
သံဝဲန့ၣ်ဆဲးဝဲလၢဘိသက့ၤတကီၢ်ခါဒီးအဘိန့ၣ်လီၤဆူဒ်ဖူအအိပူၤဒီးဘိအသ
က့ၤဘၣ်ကွးတိၢ်သၣ်အသးဒီးဖဲအထူးထီၣ်က့ၤဝဲန့ၣ်အဘိတန့ၢ်က့ၤသ့သဒံးဘၣ်
အခါစီၤမိၢ်ပွၤကျိတဲၣ်ပွၤနၢ်ကးဖိတဝၤန့ၣ်အခါဒ်သၣ်မံလီၤ . တူၤန့ၣ်တဘျီစီၤ
ပၤမိၢ်ပွၤဒီးန့ၢ်ဘၣ်အမံၤလၢသတီၤမတၣ်ယၣ်စၣ်ဒီးမုၢ်ပွၤကဲစီၤပၤလၢတ
ကီၢ်တဆံန့ၣ်ဝၤတဝၤလီၤ .

နီၣ်ပၤမ့ၣ်က့ၣ်နရးဒ့ၣ်ဝံၣ်တဒီမုၢ်လၢပွၤနၢ်ကး
ဖိတဝၤဖဲမံသ့ၣ်အီၤအိၣ်လံၤဖးယံၣ်အယိအသးတလၢၣ်ပွၤနၢ်ကးဖိဘၣ် . အဲၣ်
ဝဲနၢ်ကးဖိတဝၤန့ၣ်ဒီၣ်န့ၢ်ဒံးအအဲၣ်စီၤမိၢ်ပွၤလၢအကဲထီၣ်ဘၣ်စီၤပၤတ
ဝၤအံၤန့ၣ်လီၤ . အဝဲဒၣ်အသ့ၣ်ကိၢ်အသးဂီၤဝဲဒီးမုၢ်လၢအအဲၣ်ဝဲပွၤနၢ်ကး
ဖိတဝၤဒီၣ်အယိ , ဟ့ၣ်ခူသ့ၣ်ဝဲပွၤအစ့ဒီးမၤအတၢ်မၤန့ၢ်ခူသ့ၣ်ပွၤနၢ်ကး
ဖိတဝၤန့ၣ်အကူအကၤအဂ့ၤအမုၢ်အနီၢ်တဖၣ်ဝံၤဟ့ၣ်ခူသ့ၣ်ကဒီးဝဲစ့လၢအ
တၢ်ကဆးန့ၢ်ပွၤနၢ်ကးဖိတဝၤအကူအကၤလၢခူတခါၣ်အဒၢအဂီၢ် , ဒီးမၤန့ၢ်
စ့ၢ်ကီးဝဲပွၤနၢ်ကးဖိတဝၤအစ့ခံၣ်အသံဒီးဒုးကဲထီၣ်ဝဲလၢခိၣ်ဆီးလီၤ . အ
သးတမ့ၣ်ဘၣ်စီၤမိၢ်ပွၤအယိက့ၣ်မၤသံဝဲဒီးမၤအတၢ်ဖးအဘၢ်ပွၤပွၤဒီးစံး
ဝဲ , စီၤမိၢ်ပွၤဖးသိတၢ်ပွၤပွၤမုၢ်ဘၣ်ဒီးသိကခိၣ်သံသိသး , စီၤမိၢ်ပွၤဖးမုၢ်
တဘၣ်ဒီးကဘၣ်ခိၣ်သံအသးလီၤ .

နီၣ်ပၤမ့ၣ်က့ၣ်အတၢ်ပွၤပွၤမုၢ်အအံၤ -
တၢ်အံၤယၣ်ပွၤပွၤန့ၢ်နၤ ,

အုတ် ဖုံးလာ ငါလာ အကယ၊
ဆး ဖုံးလာ ငါလာ အကထိ၊
တင်အုတ် အယံ မေ ခိတ် ဘိုး၊
န ဖး မှော်ဘတ် ယ ခိတ် ယံ၊
ဖး မှော်တဘတ် န ခိတ် ယံ။

စံး ဝဲ ဒ်အံ -

ယ ပြီး ပြီး နှင့် န တင် မှော် အံ အုတ် ဖုံး၊ ဆး ဖုံး တင် အုတ် အယံ
စံး တင် နှင့် မှော် တင် မ နှု လှော် . န မး မှော် ဘတ် ဒီး န မေ သိယ၊ န ဖး မှော် တဘတ် ဒီး
ယက မေ သံ နှု လှော် .

စီ၊ မိတ် ပြု အတင် ပြု ပြု

န တင် ပြု ပြု ဖး နှင့် နှု၊
န ကး ကု ကး ဟုတ် ကယ၊
ဆး ခေ နှု ကု ကး ဟုတ် ကထိ၊
န ကး စု ယံ မေ ခိတ် ဘိုး၊
န မှော် နှု ထိ န အိတ် မှု၊
ယ မှော် နှု ထိ ယ အိတ် မှု။

အ ခိတ် ပညီ စံး ဝဲ -

ယ ဖး န တင် ပြု ပြု ဒ်အံ၊ န မေ ပြု မေ နှင့် နှု နှု န ကး အ ကု အ ကး
န ဘတ် ဟုတ် အံ စု တကယ၊ န မေ က ဒီး အ ဆး န ကး အ ကု အ ကး လာ ခု တ ခေ နှု လာ
န တ ခေ နှု လာ နှု န ဘတ် ဟုတ် စု တကထိ၊ ဒီး န မေ န ကး အ စု ယံ ခံ ခိတ် လာ ခိတ် ဘိုး
လှော် . ယ ဖး န တင် ပြု ပြု ဘတ် သ နှု နှု ယ တ မေ သံ နှု ဘတ် . ကွန် ဝဲ ပ မှော် နှု မှော်
သိ အိတ် ဒီး ပြု နှု ပ က မှု သ ကး လှော် .

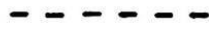
တု၊ စီ၊ မိတ် ပြု ထိတ် နီ ဒီး ဒ် အ မိ ကုတ် န ရး ဒုတ် ဝံ နှု ဟုတ်
ကုတ် အံ အ သိး မေ ဝဲ အ ဒ် ကိ (အ မိ အ ပု နှု ဒု ခွဲ) ကိး ဝဲ အ မေ လာ " ခုတ် ပ တုတ် ဘး "

ပါတင်လာ အဖီလင် ဒီအခါ နှစ် ဝေးအသီးလီ . ဖဲစီ မိဂွါ ပါတင်အခါ နှစ်ထီးတံင်
 ဖးဒိန် တဲပါထိန် လာတကီအကဝိန်ကပု မေတံင်ဘင် ဒီး မေဘင် ဒီဘင်ထီးပု
 အတင် မုဂ်တင်ဘီဒီး ပုအသးသ မုအသီစီ မိဂွါ မေလီ ဝဲအဒိကီ ခုန် ပတုန်တး
 လာ အကလဲလု မေသံကွံင် ထီးတံင်တဒု နှစ်လီ . ခုန် ပတုန်တးကီးထိန် အခုအ
 ပု , ကတဲင်ကတီထိန် အစုကဝဲ , တင်အိန်တင်အိဝဲ , လု ဝဲထီးတံင်တဒု နှစ်တ
 တီဘင်တတီ လာဟင်သာ ကတိန်ဖးယံင်အပု , တုလီယင်ယင် ဖဲပုထိန်အထင်
 ဒီးဆးသံဝဲ ဖဲ နှစ်လီ . မုလဲလာတင်ဘာ နှစ် စာယံင် ဒီးတထိန် တုကွဲလာ အကကွဲက
 ဒါကုဆုတကီအသီ , ခုန် ပတုန်တးတကုလဲဘာ . ဒီးအိန်တုဂဲဒင် ဖဲအမေ
 သံထီးတံင် နှစ်လီ . တံနဲဘာခိန်ဘာ နှစ်အဘီလာ ပုအိန်လဲ ဝှိဂ်ဝှိဂ်တဖန်ဟး
 ယုအိန်ယုအိန် ဒီးထိန်လိင်အသးလာ ခုန် ပတုန်တး ဒီးအခုအပုတဖန်လဲ ဝှိဂ်ပု
 အိန်လဲ ဝှိဂ်ဝှိဂ်တဖန် အခဲဆုဝှိဂ်ဝှိဂ်ဒီးအိန် ဝဲ ဖဲ နှစ်တဆဲခဲ နှစ် ဒီးကထိန်အံးသံး
 ဖဲ နှစ်လဲ ခု . န . ၅၀၄ နှစ် နှစ်လီ . အကတိန်အံးထီတဖန် နှစ်လီ မေဟး
 ကီတကီအဘီအမုဂ်ဒီး စီ မိဂွါလဲ အပါတင် ဖဲ ဝှိဂ်တကီလဲ ခဲကတိန်တဆဲ နှစ်
 တဝဲအံးဘင်ဟးထိန်လဲ တကီဒီးယုဂ် ကွံင် ဝဲဆုပုဂ်လဲကီဒီးထီ ပါကုတင်လာ တ
 ကီ နှစ်လီ .

လာ ပုလဲ နှစ် ပခိန် ပနဲသုန်ကုသးပုဂ်လာ ကဆာ ပုတုအတီ ဖဲ
 ပကီးလာ စီလိန် စီပုတဖန်လီ . လာ ပုလဲ ဖဲပခိန် ဒီးလိန် ဒီးပုတဖန်အ
 ခါပကစံးတုဂ်မးလာ ပတုန် ပတိဂ်ဝှိဂ်လီ . ပတဲတု ဖဲတင်လိင်လဲ ခဲအံးပုကီး လာ
 ကိန်ပယီ နှစ်တအိန် နီတဖဲးဖိဒဲးဘာ . ခဲအံးကိန်တဘုန်လဲ အဒိန်ထိန် ဒီးဘာ
 တင်ဘီအီလာ လာ နှစ် ပုလဲပယီ ဖိဒီလာ အမုဂ်အတင်ဒီးသးဝိန် ဝဲ -

- တင်ကီး ပုဂ် , တင်ကီး မုဂ် ,
- တင်ငန်ကီး ပုဂ် ,
- ကဘင်မဂ္ဂင် , တမင် ထွင် ,
- တင်ကီး ပုဂ် , တင်ကီး မုဂ် ,
- တင်ငန်ကီး ပုဂ် .

အဆာ ဒိ န် ဃု



ပုၤကညိ ဖိတ ဖ န် အဘျဉ် အတိၢ်

ကိၢ်တဘျဉ် လၢ ပအိ န် အပူၤ ခဲအံၤ တၢ်ကိးအိၤလၢ
ကိၢ်ပယိၤလီၤ . ဘၣ်ဆၣ် ဝဲ ပ ဝိၢ်ပ ပၢ်ပ ဖံ ပ ဖုတ ဖ န် လၢ ပျၢၤဖဲ ဝဲ လၢ တၢ်လိၢ်
" ယံးဆဲး ဝဲးယုၤ " အခါ မ့ၢ်ဝိ န် လဲ န် ကၢ် ဒိ န် ဒီးတၢ်လိၢ်လၢ ပုၤကိးကိၢ်ပယိၤ န့ၣ်
တအိ န် လုၤတက့ၤဘၣ် . ပုၤကလုာ် " ပုၤပယိၤဖိ " ဒၣ်လဲာ်တအိ န် ဘၣ် .

ပုၤကညိတ ဖ န် အိ န် ကတိၢ် ဝဲယံးဆဲး ဝဲးယုၤ တစိၢ်အခါ , ဖု ဖး
ဒိ န် တ ဖ န် ကွၢ်ဃုက ဒီးတၢ်လိၢ်လၢ ဖိလံၤဝိၢ် မ့ၢ်ဝိၢ်ပ ပုၤကအိ န် ဝဲအလိၢ် န့ၣ်လီၤ . ဟဲ
ဲက့ၤ ဝဲ ဝိ န် လဲ န် ကၢ် ဒိ န် ဒီးကိးဖိအိ န် ဖျိတဘျး ပျၢ န် လီၤ . ဖုတ ဖ န် က့ၤကိးဖိ
လံၤ ပုၤကညိ ဖိတ ဖ န် ဒီးတဲက့ၤအိ န် က့ၤ ဝဲ လၢ ကိးဖိတ ဖ န် အဖိ ဒိ န် လီၤ .

ကၢ်စံ န် စိၤတဲစိၤ ဖျိလၢ , တဘျီ ပုၤကညိအိ န် ဝဲသဝီ မ့ၢ်ကုာ်
ကိၢ်မ့ၢ်ပုၤဒိ မ့ၢ်ငါ ခံ ဝါ , ဖုဆၣ်တုၢ်ဒီးဖံ ဝဲ စ့လီၤ . လဲၤဃုအိ န် ဃုအိညၣ် ဒီးစိာ်
ထီ န် တခွဲာ်ဒီးကုတ ဖ န် လီၤ . ဝဲအတခွဲညၣ်အခါ , ဖုဆၣ်တုၢ်ဒီးဖံ ဝဲ စ့ကတိၢ်
လိာ်အသးဒီးစံးဝဲ -

ကိးတ ဖျး န် အံၤ ပုၤကအိ န် နိတဝါ ဒီးဘၣ် , ဒီးတမ့ၢ်ဒီးပုၤ
နိတဝါအတၢ်ဘၣ် . ဝုၤလၢ ပကအိ န် ကဆိးအလိၢ်ဒီးပ ဖိ ပလံၤလၢ ခံတ ဖ န် ကအိ န်
ကဆိးဒီးဖံးအိ န် မၤအိ န် ဆူညါဒိအဝီၢ် န့ၣ်လီၤ . ထံ န် စ့ၢ်ကိးသ့ၣ် ဖုတ ဖု ဒီးစံး
ဝဲ -

" ပကမၤပဟံ န် လၢ သ့ၣ် ဖုတ ဖုအံၤလီၤ . " လၢတၢ်မၤနီ န် မၤညါအဝီၢ် န့ၣ်
ဆဲးလီၤ ဝဲတခွဲာ် လၢ သ့ၣ် ဖုအတဂ့ၤထံးဒီးဘျးလီၤ ဝဲဆူပျိၢ်တဘျဉ် လၢ တခွဲာ်အလီၤ
ဒီးက့ၤက့ၤ ဝဲလီၤ .

ပွားကညီကွေ့ ဝံ့အလီၢ်ခံတယံၣ်ဘၣ် ဒီးကိလၤပ နံၣ်တၢ်
ကၤတၢ်တဖုဟဲတုၤ ဖဲတၢ်အလီၢ်န့ၣ်ဒီးထံၣ်ဝဲဆူၣ်ပျီၣ်တဘျီဘျးလီၤအသးလၢတခွဲဘီ
အလီၤလီၤ . ဒီးတသ့ၣ်ညါဝဲအဂ့ၢ်မ့ၢ်ဒဲလဲၣ်ဒဲလဲၣ်အသိတပၣ်ကဲဝဲဘၣ် . ထံၣ်ဝဲ
လၢတၢ်လီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အီၤဒီးဆိကမိၣ်ဝဲလၢကကဲတၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပွၤဒိၣ်လၢကအိၣ်
ကဆိးဝဲအဂီၢ်လီၤ . ဆိကမိၣ်ဝဲလၢသိထံၣ်တၢ်လီၢ်အံၤအဆိကဘၢၢ်ဒီးသိကဟံးန့ၢ်
ဝဲလၢအဂီၢ်ဒီးအဖီအလံၤလၢခံတဖု အဂီၢ်လီၤ . လၢတၢ်မၤနီၣ်မၤသိအဂီၢ်န့ၣ်
ဘျးလီၤဝဲတိၢ်ဘီကဘျီခွဲဘျီလၢကိးတဖျါၣ်အံၤအဖီဒိၣ်ဝံၤဒီးကွေ့ကွေ့ဝဲလီၤ .

ကိလၤကွေ့တယံၣ်တမိၢ်ဘၣ်ဒီးပယီၤကၤတၢ်တဖုဟဲတုၤ
ဖဲတၢ်လီၢ်တပူၤပီအံၤလီၤ . အခါဖဲန့ၣ်လံၣ်ဒီၤဠုၤ ဒီၤယူၤထီအိၣ်ညါဒီးလၢအ
ကျဲန့ၣ်ထံၣ်ဝဲလံၣ်ဘဘျီထီန့ၢ်ညါကိတဘျီ , နၣ်သက့ၤစီၤသၣ်ဝဲတကျါဘၣ်
အသိလီၤဝဲလံၣ်လၢကိးတဖျါၣ်အဖီဒိၣ်လီၤ . ဒဲန့ၣ်အသိကိးဝဲကိးတဖျါၣ်အံၤအ
မံၤ (လၢပယီၤကျိၣ် - သ့ၢ်ကူး မၤယကူ - သိမ်ကုတ်မၤဂုကုန်း) လီၤ . တၢ်အုၣ်အ
သးလၢတၢ်ကိးတၢ်မံၤတၢ်သၣ်အံၤအိၣ်ဝဲလၢဝူၣ်တကူၣ်သမဲအပူၤလီၤ .

ပယီၤအဲၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်တၢ်လီၢ်အံၤလၢတၢ်မၤနီၣ်မၤသိအဂီၢ်
န့ၣ်ဘျးလီၤဝဲသဘျီချံန့ၣ်နၣ်လီၤ . ခူၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ဒိၣ်အခါထံၣ်ဝဲလၢတိၢ်ဘီကဘျီ
အိၣ်ဘျးလီၤအသးလံၣ်အသိသ့ၣ်ညါဝဲလၢပွၤမၤနီၣ်ပၣ်လံၣ်န့ၣ်လီၤ . ဘၣ်ဆၣ်ခူၣ်
ထီၣ်ဝဲဟီၣ်ဒိၣ်ဒီးဘျးလီၤသဘျီချံန့ၣ်နၣ်လၢတိၢ်ဘီခွဲဘျီအဖီလၢဝဲလီၤ . ဝံၤဝဲး
ဘၢကဒီးဝဲဟီၣ်ဒိၣ်ဝံၤကွေ့ကွေ့ဝဲလီၤ .

ပယီၤကွေ့ ဝံၤအလီၢ်ခံတလၢကၤတၢ်တဖုဟဲတုၤကဒီးလၢတၢ်
လီၢ်တပူၤပီဒီးထံၣ်ဝဲလၢဘၢလီၢ်မ့ၢ်ဘၣ်အီၤအသိ , ဒဲသိးကဟံးန့ၢ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်,
ဒဲကိလၤဒီးပယီၤပၤဖုအသိး , ဒီးခူၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ဒိၣ်ဒီးဘျးလီၤသးကူၣ်ကိၣ်န့ၣ်
ဘီလၢတိၢ်ဘီကဘျီဒီးသဘျီချံတဖုအဖီလၢဝဲလံၣ်ကွေ့ကွေ့ဝဲလီၤ .

ကိၢ်လၢအမ့ၢ်ပတၢ်န့ၢ်သိအံၤပွၤအိၣ်ဘဖုဝံၤတဖု , ပၤဝဲတ
ကလုၣ်ဝံၤတကလုၣ်လီၤ . မ့ၢ်အိၣ်ဝဲမ့ၢ်ပၤဝဲဒီးတမၤအၢမၤသီ , ကူၣ်အၢကူၣ်သီ

ပွားတပ် နှင့် , ယ နတ်လှ ပွားကညီတဖန် တစ်ခါ သာ ထာ န် ပါးသာ ကျတော်တပ် .
ကိလေသုကးပြုဒီး ပွားထံ ဖိကိန် ဖိတဖန် နှင့် စးထိန် အိန် ထံအိန် ကိန်ဝံ , ပွားကး
ပြုလာ အကီးလီး အသးလာ ပယီးတဖန် တချး ပါ ဒုံးတင်တလာ အိန် ကိန်အံလီး .
ယီးဒီးတလာ ဒူးလိတ်သးအခါ , ပဝဲဒန် ပွားကညီတဖန် ပယျှ် ဆူကစားခံကလိ
လီး , ဒီးပွားလာ အယျှ် တပူတဖန် တင်ဖိန် ဒူးကဲအီးလာ ကုန်လာ ပွားလီး .

လာ ပျား ပွားကညီတဖန် ဖဲအဘိယျားလာ တံ န် ပူးအခါ , ဘန်
ပတ်သတ်တုသးလာ အခိန် ထံးတစးလီး . မျှ်ဘန် ဖဲပယီး အခိန် အနတ်ဒီးသံ
ကွန်ဝဲလာ အဝဲသ့ န် မေ မ နှုလဲ နှင့် တဲဝဲလာ သိဘုန် လီးသီ ဖိအဆန်လီး . ယျားပ
ကစင်လာ ပကဘန် ဘုန်ကတီး ပူး ဖျးပသး ဖဲပဒါအီးအခါ , ကသးကညီး ပဝဲဒန်
ပွားကညီ ဖိတဖန်လီး . ပွားပယီး ဖိတဖန် မျှ်စုန်ကီးကစင်ယျားအဘန်ဘန် တုဒ်
သီးပွားကလုန် အဝဲတဖန် လာဟိန် ခိန် ချာလီး . ဘန်ဆန် ပွားကညီ ဒီးပယီး ခံ
ကလုန်အံ ပဘန် ဝံ န် ဂုန်ဘန် ဖွဲလိတ် ပသးအိမးအသိ , ပွားပယီး မေ ပွားဒ်အံ
ဇီ . မျှ်ပသးလိကူ ပထံပကိန်လာ ပမိန်ပပင် , ပဖဲပဖုလာ ပျား တဲထံ န် ဒီး
အိန်ယျား ပွား တချးလာ ပွားပယီး ဖိတဖန် တမျှ်ဒုံးပွားကလုန် အခါဒန်လဲ နှင့်
လီး . ပွားပယီးကိန်လာ ပကီးကိန်ပယီး ခဲအံတဖန် တမျှ်ပွားပယီး ဖိနိန်နိန်ဘန် .
အဝဲသ့ မျှ်ပွားကး ပြုလာတဂူးကီးလာ သုဒီးဒ် နှင့် မျှ်ပွားလာ အခိန် နှင့် ဖျှ်
ကတီးတင်သုံးအသိ ; သုတင်မေ စားလာဟိန် ခိန် ဒီဘုန် အအိန် သန် သန်လီး . ကျ
သန်အကုတဖန် ဖျိလာ အဖဲလာ ကွာ မ နှု , အံးစဂုလ် , အမဲဂုကူ ဒီးဖျိလာ ပဝဲ
ပွားကညီတဖန် ပဘန် ခိန်သာ ပွားတချးကလုန် လာဟိန် ခိန် ချာလီး . ပနတ်ဟု
လာ ပယီးသုး ခိန်တနီး စံးဝဲပကဒူး ပွားကညီ ဒီးပကဒူးကဲအီးလာ ပကုန်ဝံ မေ
အလီးကူ ပဒုန်ကမင်တဖန်လီး .

ပတင်တဲဝံ ဖဲစိတ်အံ ပအာ န်လီးလာ မျှ်ပတင်ကမန် ဒီး
ကစင်ယျားကသးကညီး ဒုံးပွားတဘျီလီး . ပတင်ဘုန် တင်တိန်ပ မျှ်သိကမိန် ကူ ဒီး
ဖဲပစိပလတ်ထး ပလဲဒီ ဖျိဘန် ပဝဲဒ်အံလီး .

အကတိဝဲ ပြုယပ် ဖြစ်တဖန် ဖြစ်နေခြင်းကို ဆိုလိုရာ၌ မှန်ထိုင်တကပေ ဖဲ ၁၉၄၂ နှစ် နှစ်ကိလေ ဝါအဲကလံး ဖြစ်တဖန် ဂုဏ်အလိင်ခဲ ဆိုကိလေ သူကိအခါ နှစ်လီ ပြုယပ် ဖြစ်အခါ အနိတဖန် တဲဘဲ ပြုယပ် ဖြစ်လေ ပြုကညီ မှန်ပြုအတိဒီး ကိလေ ဝါတဖန် အစိတြား ပလိင်အသးလီ . ပြုယပ် ဖြစ် မှန်ပြုအနိဘူလီ . အဝဲသုန် ယုကုဆီ ကိလေ ဝါလေ အအိန် ဟံ ဖဲ မှန်ကြို ဒီး ဖြစ်ဂီ ပြုတဂါလီ . မှန်ပြုတကြို ပယီ မေတဂီတ ပါ ပြုကညီတဖန် ဖဲ အဝဲသုန် အသးလီ . အကတိဝဲ နှစ် ပြုကညီသုး ဖိလိင်လံ ဒီး သုး ဝါသးတဖန် အိန် တွံဂီ မှန် ဖဲ မှန် ကြို ဖြစ်ဂီ ပြုလီ . ကိလေ သုး ခိန် မှန်ကွါ ဝဲကရံ (မ) တဂါ နှစ် ပြုကညီတဖန် ဂု ဝဲ ခုသုန် အီလီ . ပယီ သုး တဲဘဲ ပြုယပ် အသုး ဒီ နိ ဘဲ ဘဲ သုး ခိန် ဝဲကရံ (မ) အဂါ ဒီး ယပ် လဲ ထိုင် ဆူ ဖန် ပု နိ ဒီး ကိ သုန် ကသး ပြု ကိ ခိန် ကိ နိ ဒီး သံကွါ အဝဲသုန် လာ သုး ခိန် ကိလေ ဝါ ဝဲကရံ (မ) အဂါလီ . အခိန် ထံး နှစ် သံကွါ အီတ နှစ် ဘဲ . န ဝဲ သုး သုး ခိန် ဝဲကရံ (မ) အပြု ဖိ သဲ လာ အလဲ ဘူ နှစ် အီတသး တဂါ နှစ် ပြုယပ် ဖြစ် ဖိ နှစ် နှစ် ဒီး အတိတ်ဘဲ အီလေ သုး ခိန် ဝဲကရံ (မ) အိန် တဲ အလိင်လီ . ဘဲ နဲ ဒီး ပြုကညီတဖန် သုး တွံ ဝဲ သုး ခိန် ဝဲကရံ (မ) ဆူ တဲ လိင် အဂါ အစိ , ပယီ ဒီး ယပ် သုး တဖန် ယု အီတဘဲ ဘဲ . မှန် သဲ ဝဲ ကိလေ ဖိ လဲ ပ ဝဲ ခုသုန် အီ ဝဲ ဘူ အီ ဆူ ကိ မှန် ပြု ဒါ ဒီး ပ ဝဲ ခုသုန် အီ လာ သိ တဲ ထံ ကို ခဲ လီ . ပြုယပ် ဖြစ်တဖန် ဖဲ ဆူ ဝဲ , ဆူ လာ ခိန် ဒီး ဆဲ မှန် ပါ ဒီး သိး ကယု သုး ခိန် ဝဲကရံ (မ) လီ . တထံ ဝဲ အစိ ဖဲ ဆဲ မှန် ပါ အံ ကိ သုန် ကသး ပြု တဖန် ဒီး သံကွါ အီလေ သုး ခိန် ဝဲကရံ (မ) အဂါလီ . ဘဲ နဲ ပြုကညီ တဖန် တဲ ဖြစ် အီတဘဲ . တဘျီ အံ ယပ် သုး ဖြစ်တဖန် မေ အ မေ နး သဝီ ဖြစ်တဖန် ဒီး ပယီ သုး မေတဂီ တပါ ဝဲ မှန် ဝဲ မေ ဒီး ဘူ အီ ဆူ ဝဲ မှန် ဟး ဝါ အတဲ လာ ဝဲ လဲ နှစ် လီ . ယပ် လဲ ဝဲကရံ (မ) ဒီး ကိလေ လာ အအိန် သး အီ ခဲ ဝါ အကျိ , တဂါ တဲ ခဲ သံ အီ ဒီး အဂါ တဂါ ယု ဖြီး တုလေ သိ သဲ ခိန် , မှန် သုး

ခိန်စံကရ(မ်) ဒီးအပျော်တဘူးဝါ (စီ၊ ဖိအိ၊ သူးခိန်ဘး ကိုန်) တဖန်တဲ
 တု၊ ဝဲမဲးဝါဒါ ဒီးယုအိန် မုလီ၊ သံကွန်ဝဲလာ ပုယပန် ဖိတဖန် မါအါ ပုက
 ညီတဖန်ဆံးအိလဲန်အဂ္ဂါ ဒီးပုကတဲဘန်အီလါ ပယီ၊ မးနး မါဖှိန် ပုကညီတ
 ဖန်နး မးလီ၊ တဘျီအံးသူးခိန်စံကရ(မ်) ပန်လီ၊ အသးလါ အကဟွန်လီ၊ အ
 သးဆုယပန် ဖိတဖန် အစုပုလီ၊ ပုကညီသးပုဂ်တဖန် လဲ၊ စီဂ်တဂ်ကစီန်အံ
 ဆုယပန်သူးခိန်အအိန် ဒီးယပန်သူးခိန် ဒီးအသူးဖိတဖန်တဲ ဖိန်သူးခိန်စံက
 ရ(မ်) ဒီးပုကညီသူးခိန် ဒီးသူးဖိတဖန်လါ အအိန်လါ အဂီထံးတဖန်လီ၊
 ပုကညီသူးလါ အဝီဂ်သူး ခိန်စံကရ(မ်) ဒီးကီလါသူးခိန် အဝဲအံးတဂ်ပန်
 အီလါ ဖန်ပုဂ်တစီဂ်တလီဝံ၊ လါ ခံတဂ်ဆါ အီဆုအုစုဂ်ကွန်တီလီ၊ ဝဲအံးယပန်
 ဖိတဖန် မါပုက ညီခုန်တဂ်ပု၊ ဝံယပန် ကျီတဲဂ်သူးခိန်စံကရ(မ်) ဒီးပု
 ကညီတဖန်အကီဂ် ဒီးတုဂ်လီ၊ အီဆုတဂ်ပုလါ အမါ ပုကညီခုန်ဝဲန့ဂ်လီ၊

တဂ်ဂ္ဂါဘန်ယးဒီးသူးခိန်စံကရ(မ်) အဂ္ဂါန့ဂ် ပုကအဲက
 လံးဖိတဖန်ယုသ့ဂ် ညီကျဲဝဲ ဒီးလွဲးလံဂ်တဘျီဂ်ကီးဝဲအမံလါ

"Grandfather Long-Legs"

ဖုထီခိန်

ယနဂ်ပဂ်လါ ပုကညီအကျိကီးဝဲသူးခိန်ကီလါ ဝါတဝါအံလါ
 "ဖုထီခိန်" ဒ်သီးပုဂု၊ ပုဂု၊ ဝါသုတသ့ဂ် ညီတဂု၊ သ့ဂ်ညီထဲပုကညီတဖု
 လါ အကွန်ကွဲသူးခိန်စံကရ(မ်) န့ဂ်လီ၊ ပုကညီတဖန်ဘန်တဂ်မါအါ မါ
 နးအီ၊ န့ဂ် မုဂ်အဘျီဂ်အတီဂ်တဲဝဲဒ်န့ဂ်ဇါ၊ မုတမုဂ်ဒ်သီး အတဂ်စုဂ်တဂ်နဂ်က
 စဂ်ပုကဝါဂ်ကကျဲထီဂ်အဂီဂ်ဇါန့ဂ်ပတသ့ဂ်ညီဘန်

၂. ယပန်အစီ၊

ဝဲခ . န . ၁၉၄၂ နိဂ်လီယနုအိဂျါ အပူ၊ န့ဂ်ပုယ

ပ န် ဖိတဖ န် ဟဲ နှ န် ဆူကိ်အဂ္ဂု၊အပူ၊ခီ ဖျိယျှ န် တရ န် အကိ်လီ၊ . တဂ်ဝှ်တခါ
အံ၊ မ၊အသး ဖဲသဝီဆွဲ န် တံ၊ ဒီးသရ န် မှ န် လီရဲ န် စှ် (အိစံ မိ) တဲယု၊ယု၊လီ၊ .
ပှ၊ယပ န် ဖိသ၊ကယု၊ဟဲ နှ န် လီ၊ဆူသဝီ ပူ၊ဒီးပှ၊သဝီ ဖိတဖ န် ပ န် တှ်ဒူသဝီ
ဒီးစံ န် အိ န် ခုသု န် လ၊တဂ်ခဲကျိလီ၊ လ၊သဝီ ပူ၊ နှ န် အိ န် တှ်ထဲသး ပှ် မှ န် သ၊
ဂ၊လီ၊ . အခီ န် ထံးတဂ၊ နှ န် အသး ပှ် တှ်အလီ၊ကျ၊ ဖိသ န် , ခံ ဂ၊တဂ၊ နှ န်
ဝဲ၊ထ၊ န် ဘှ၊ ဘှ၊ တသ့ဘ န် အယိ စှိဒ န် လ၊ အစု ဒီးအခီ န် လီ၊ . မှ မှ်သရ န် မှ န်
လီရဲ န် စှ်အမိ်တဂ၊တဂ်ဆိအိ၊ ဒီးအိ န် ထဲအသံလီ၊ . ပှ၊ ဒူးလူးအိ၊ယ န် ထိဒီး မ၊
က၊ နှ န် အ မှ န် အူလီ၊ . တဲဝဲသိပျံ၊သူး ဒီးတလံ၊ ဒိ န် နှ် ပှ၊ယပ န် ဖိလီ၊ . အယိ ဖဲ
ပှ၊သဝီ ဖိဟးထိ န် အခါပှ၊ ပ န် တှ်အဝဲသု န် သ၊ ဂ၊လီ၊ . ဘ န် လ၊တဂ်ဝှ် ခါအယိ
မ၊က၊ထိ န် ဝဲ မှ န် အူလီ၊ . ယပ န် အသူး ဖိတဖ န် တဲအဝဲသု န် လ၊ သုဘ မ၊က၊ မှ န်
အူတဂှ၊ဘ န် ဆ န် တက နှ န် ဘ န် အယိ ပှ၊ယပ န် ဖိ တဖ န် ကျိသံကွဲ န် အိ၊လီ၊ . ဟး
တသ့တဂ၊ နှ န် စ၊ ဝဲအစု ခံ ခီ ဖဲအစု ဒူးဒီး ပ န် လီ၊အသးတကူ န် သု န် လ၊ အကလိ်
သံအိ၊လ၊ ဆ၊ န် အပူ၊လီ၊ . နှ သကူအဝဲသုကညး ဝဲဆူ န် ဆူ န် ဒီးပှ၊ယပ န် ဖိတ
ဖ န် တယိ်အိ၊လ၊ ဆ၊ န် အပူ၊ဘ န် . ဒီးအစုလ၊ အစ၊ ယ န် ဝဲ နှ န် တဘူ န် လီ၊ကွဲ န်
ဝဲတကူ န် သု န် ဘ န် . ပှ၊သး ပှ် မှ န် တဂ၊အံ၊လဲ၊ ဝဲဆူသရ န် မှ န် လီရဲ န် စှ်အ
မိ်အဟံ န် အိ န် ဒီးအစု စ၊ ယ န် အသး , ဝဲ၊ထ၊ န် ဘှ၊ ဘှ၊ တသ့အယိ , ဟး၊ဝဲ စကူး
စကူး ဒီးထိ န် ဝဲယိ ဖိတု၊လ၊ သရ န် မှ န် လီရဲ န် စှ်အမိ်အဟံ န် လီ၊ . အစု စ၊ ယ န်
အသး ခံ ခီ နှ န် အူ န် သံလံ ဒီးတသ့ န် ညိဝဲ စှ်ကီးလ၊ သရ န် မှ န် လီရဲ န် အမိ်သံ
စှ်ကီးလံ နှ န် ဘ န် လီ၊ . ယပ န် တဖ န် ဂှ၊ကူ၊အလီ ခံအယိ ပှ၊သဝီ ဖိတဖ န် ဟဲ
ကျ၊က ဒါကျ၊အခါထံ န် က န် ဝဲလ၊ သရ န် မှ န် လီရဲ န် စှ်အမိ် နှ န် သံလံ ဒီးအက
ပူ၊ နှ န် အိ န် ဝဲ ဒီးလံ န် စီဆွဲတဘူ န် လီ၊ . ဘှ၊ ပှ၊သဝီ ဖိတဖ န် ဟဲကျ၊တု၊အခါသ့
ဝဲလ၊ အက ခူ န် လီ၊သရ န် မှ န် လီရဲ န် မိ်အသံတဖ န် ဒီးကိ န် ထိ န် ဝဲလ၊ ယ န် ထိ
ဖိတဘူ န် လီ၊ . ခူ န် လီ၊ ဝဲ ဝဲ၊ ဒီးယ န် ထိတဘူ န် နှ န် အူ န် ဝဲ ဝဲ၊ကူထိ န် ဝဲ ဒဲထဲတ
ဘူ န် အသိးလီ၊ . သရ န် မှ န် လီရဲ န် ကွဲ န် အသးတ မှ န် ဘ န် . နှ သကူအသးထိ န်
ထိ န် အိ၊ ဒီးထိက မိ န် ထိ န် ဝဲ ဒဲအံ၊ -

" ပှယဝ န် ဖိအစီအမှီကတုကကတင်ကအိန်ဘန် .

ထာ န် သွဒ န် လဲ န် တအိန်ဘန် . ပှတနီ နီတိန်ကဘူးသွန်လန် ဂီ မိအဖဲးဘွန်
ဒီး မးတိန် မးဘာအသးလီ . ဖဲအဆါကတိန်အဝဲ နှန် ပှတစ့အိန်တိန်အိန်ဘန်
ကုသိးတင်အုန်အုန်ဘွန်ဘွန် မ့ဂု , ထု နီလွဲ နီ မ့ဂု မးဝဲတဘွန်ဘန် . ပှ
က မးသံအိအသိကက ဒ န် တင်လိလံ ဖိဘးတဖ န် လီ . " တဘီအံ ပှယဝ န် ဖိ
တဖ န် ကုလံအသိ , ပှကုဆုတဝါအဒုဘဝါအသဝီလီ . သရ န် မှန်လီရဲဒီ
အဘူးအတိန်တဖ န် လဲ အိန်လါ ပဟံ န် လုဂ် , ဂျာကီ , ဒီးလါကျဲ နှန်ဘင်အိန်ဘန်
အသိ , ဘီးဆူးအိသကီးထံဝီ န် လီ . ဒီးဘန် ဖဲတင် ဂု ခါအသိ နှုဂ်တင်ဝး ဝး
နှန်အိန်ထဲထံလီ . အဝဲသွန် ဒီးသိန် ချဲ ဖဲသဝီတုသန် ဝဲ ဒီးလဲဆုပဟံ န် လုဂ်လီ .
တု ဖဲဘုဖလူ နှန် စံ န် လီ ဒီးဟး ဝဲလါ အိန်ဘုလါ ပဟံ န် လုဂ် , ဂျာကီ နှန်လီ .
မ့ မ့ ပှယဝါအဝါတဖ န် လီ ဆုဖးဒိန် ပျီဒီးအိန် ဝဲ ဖဲ နှန်လီ . တု ဖဲ နှန်အခါ
မးသွန်ညါဝဲလါ တင်ဒူးဝဲ နှန်လီ . ဘန်ဆန်ယဝ န် လါ အသွန်မှ်ဟး ဖျိးတဖ န်
ခးဒိးဒ န် ပှယဝီ ဖိလီ .

ဖဲ ပဟံ န် လုဂ် နှန် ပှဒီဘခွါ မှန်အိန် ဝဲ ခဲ ဝါ ဒီး ညီ နှိ ဖဲတင်
စုလီသိအခါ , လဲသွန် နှိ ပှအဘုဒီး ပှဟုန်အိဘုတတိန် မ့တမ့စ့တသံးလီ .
ပှဒီတခွါ မှန် ခဲ ဝါ အံအမံ မ့ဝဲ ဒ န် နိဂုသးဒီး နိတဝီ လီ . ကပှကု
ပှကု ဝဲတင်လါ စ့တသံး နှန်တနှိတင် နိတမံဘန် . ဖဲအခါ နှန်တင်ကံးညှန်လုန်
အသွန် , ထဲကုတဘွန် စ့တဝီလီ . လါတင် နှန်အသိ ဒီတခွါ မှန် ခဲ ဝါ လဲ ဝဲဆု
တဂူးအစ့အိန်ဘဝါအအိန် ဒီး ဖိ နှိ ဝဲအသိးဆန်လီ . ယံ န် ယံ န် ဒီး ပှကညီ မှန်
ဖိတဝါတဖဲကုလါဘန် . ကဘန် တဂူးသထုအမိလီ . လါအအိန်တုဂ်တဝါ နှန်
နှိဘန်လါ တဂူးသထုလါ အဟံးထိးအမဲဂဲလါ န် တဝါလီ .

- (က) ထိးအမဲဂဲ နှန်တဂူး ဖိ ဝဲကသံ န် ဝံဂ်သွန်ဘိသွန်
- (ခ) တဂူး မ့ဂီ ဖိ ထိး နှန် ဖိ ဝဲလါ အမဲဂဲလါညါကတင်လီ .

ပှအိဝါသံကွင်လါ ပှ ပျဲ ပှကညီ မှန်အိန်ကလု န် ဝါတဖ န်

ဘၣ် မ နှလဲၣ် . ဒီး ပှလဲၣ်ဆး အီၤလၢ ပ ပှလဲၣ် ဒူးကု ဒူးကး အီၤတ နှဘၣ် အဖီလီၤ .

ဖဲ ဝှၣ် ကွၢ်အုၣ် . ဘၢ် . အဲၣ် ကို နှၣ် ကို ဖိတ ဖၣ် ပှလဲၣ်ကွၢ်အီၤ
လၢ အကလဲၤ ကဲသူး ဖိ ခဲ , ပှလဲၣ်တဘျး ဝဲ ဒီးဘၣ် တၢ် သိၣ် လီၤအီၤလၢ ကီၤလၢ သူကီၢ်
ဝဲၤတၢ်ဆှၢ အီၤဆူ မဲး စိၢ် ဖိထု မယၤလီၤ . တူၤ ဖဲ နှၣ် တခီတၢ် ဒူး ဝဲၤ ဒီး ပှလဲၣ်ကွၢ် မ နှၢ်
ဖိတ ဖၣ် ပၣ်လီၤအစုကဝဲၤ ဖဲ နှၣ် ဝဲၤဘၣ် ၁၁ သီ ၁၉၁၀ နှၣ်လီၤ . ပှ
အဲၣ်ကလံး ဒီးအသးကိးတ ဖၣ် အၢ် နှၣ်လီၤ ပှလဲၣ်ကွၢ် မ နှၢ် ဒီးအသးကိးတ ဖၣ်လၢ အကဆိက
တီၢ်ကွၢ်တၢ် ဒူးတၢ်ယၤ တၢ်တ နံၤ နှၣ်လီၤ .

လၢ ကီၢ်ပယီၤတခီတၢ် ဒူးတဝဲၤဒံးဘၣ် . ပှလဲၣ်ကွၢ်ဒီးက
လုၣ် ဝဲၤလၢ ကီၤလၢ ဝဲၤကွၢ်ကိးဆူကီၤလၢ သူကီၢ်တ ဖၣ် , သိၣ်လီၤအသး ဝဲၤ , တၢ်ဖဲကွၢ်
ဆှၢ အီၤ ဒီး ဝဲၣ်လီၤလၢ ကတီၤယုၤသဒါ မုၢ် (parachute) တဘျး ဝဲၤလီၤ .
လၢ အကို နှၣ်သူး ဒိၣ် အိၣ် နှၣ်ဖဲကွၢ်လီၤ ဖဲ ဒိလုၣ်သဝီ , လၢ ကီၢ်ဒါ ကဂုၢ်အခါ , လီၤ
ဘဲၣ်ဘျးထီလၢ ဝဲၣ် ဒိၣ် ဒီး ပှဘၣ်လဲၤကိုကွၢ် ဝဲၣ် ဒိၣ် ဒိးသိးအသဒါ မုၢ်စိၣ်လီၤ
လၢ ဟီၣ် ဒိၣ်လီၤကသ့လီၤ . မ့ၢ်မ့ၢ်သူး ဒိၣ်သး ဝဲၣ်တဝဲၤ နှၣ်အသဒါ မုၢ်လီၤတဲာ်ဘျး
ထီလၢ ဖိဆဲၣ် မုၢ်အခဲ ဒီး ပှဘၣ်လဲၤကိုလီၤ ဖိဆဲၣ် အမုၢ်မးဖဲကွၢ်လီၤ ဝဲသ့လီၤ . အ
ဝဲၤလီၤတဲာ် ဝဲၤသဝီဆဲၣ် မုၢ်ပၤတတီၤတီၤလီၤ .

တီၢ်အူကဝီၤ

၁ . ဝဲသဝီ ဝဲၣ်ဃဲဒါ အပူၤဘၣ် ဖဲ ပှလဲၣ်အိၣ်ဘျးလၢ သဂီၢ် ပူၤအခါ , ပ
ယီၤသူး ဖိတ ဖၣ်ဖဲထီၣ် ဒီးကဝီၤသဂီၢ်လီၤ . ပှလဲၣ်ကွၢ် ဖိတ ဖၣ်သ့ၢ်ပူၤ ဖျးအသးလီၤ
ဘၣ်ဆဲၣ်ပယီၤ ဖိၣ်သဂုၢ်စီၤ တီၢ်ဒီးအူမူး လီၤ ဒီးကွၢ် ကီၢ်ဝဲဒဲၣ်ဆူတီၢ်အူဝဲၢ်
ပူၤလီၤ . လၢ ကို နှၣ်သဂုၢ်စီၤတီၢ်သ့ၢ်ထုၣ် ဖျး မုၢ်လၢ အစုတဘၣ် စၢၤဘၣ်အဖီလီၤ .
တဘျးအံၤပယီၤ စၢၤဘၣ်အူမူးအစု ဒီး မိၤအီၤဘုၤလၢ ဝဲၣ် ဒူးအဂီၢ်ပူၤဒီး ဖဲ နှၣ် ဝဲၣ်
ဝဲၤအူမူးအကဲၣ် နှၣ်လၢ အဆးသးထီၣ်ကို နှၣ်တပူၤတပူၤလီၤ . အူမူးကိးပသုဒီးဆိၣ်
နီၢ် ကီၢ်ပယီၤဘုၤပယီၤ မၤသံအီၤလီၤ .

၂ . ကီၢ်ကစၢ်ထုၣ်ဂုၢ်အူၤ။

လာ အမုၢ်သ့ၣ် ဒိၣ် ဖိတံၣ်လူအမၢ်ထီၣ် ပှၢ်ဒီး နီၣ်ဖလီၣ်စ့ၣ် - ဖိတံၣ်လူအဖိမုၢ်
သရၣ် မုၢ်အံၤ မုၢ်ပှၤ ဖျီဒီလုၣ်ကွဲးတံး န့ၣ်လံာ်တၢ်ဝံၣ်တၢ်ဒွး (မဲးသိၣ် မ့ၣ်ကွၢ်-

(Maths :Major) လီၤ . အဝဲကဲသရၣ် မုၢ်ဖဲဒၤဝုၢ်ဂ့ၢ် , ဖိၣ်လဲၣ်ညါထံ
ကွဲးလီၤ . အဝဲဒၣ်အတၢ်အဲၣ်တီၣ်အိၣ် ဒီးပယီၤဘျၢထံဖိတၢ်ဝၤလီၤ . တဘျီန့ၣ်သံကွၢ်ဝဲ
သရၣ် မုၢ်လီၤဂဲၢ်လၢ ပှၤကညီ မုၢ်အဲၣ်ပယီၤ န့ၣ်ဝုၤစ့ၢ်ကိးဇိ , သရၣ် မုၢ်လီၤဂဲၢ်
တဲးဆၢအီၤ " တၢ်လၢပယီၤ န့ၣ်လဲၤဂျးပၢၢ်လၢ မုၢ်ဒိၣ်အဘိအမုၢ်အပူၤလီၤ . " ဒီး
ဖဲပယီၤတဖၣ်လဲၤကိးပှၤယပၣ် ဖိတဖၣ်ဆူဝုၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်န့ၣ် , ပှၤကညီတနီၤတၢ်ဒ
သၣ်လၢသိၣ်ပူၤ ဒီးပယီၤထူးထီၣ် မၤသံပှၤကညီတဖၣ်ကိးနံၤဒဲးလီၤ . သရၣ် မုၢ်
ဂီၢ်ဒၢန့ၣ်ဘျီကွဲးဝဲအန့ၢ်ဒီး မၤသံအီၤလီၤ . ဖဲဝုၢ်ပူၤအံၤပယီၤ မၤသံစီၤပုၣ်သၣ်
ဒီးအမိဒီးအဖိခဲလၢၣ်ပူၤဒၣ်ထဲအဖိတၢ်ဝၤလၢတအိၣ်လၢတံၣ်လီၤ . သရၣ်သၣ်
ကွၢ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤဖဲအံၤလီၤ .

အခဲအခါအဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဒၣ်လဲာ်ပှၤပယီၤဖိတဖၣ်
လူပှၤကညီဖိတဖၣ်ပသ့ၣ်မွဲးဖျိး , ပအိၣ်ဖဲတီၢ်ဆၢအံၤလီၤ . ဖဲခရံၣ်အိၣ်ဖျဲၣ်
အလိပှၤကမၤခရံၣ်စမၢးစံဖဲမဲၢ်သဝီတသ့ဘၣ် . ဖဲလိဒဲၣ်စ့ၢ်ကိး ၁၉၀၃
နံၣ်အပူၤဘျၢလၢ မုၢ်မဆိတနံၤအံၤလိမးဂှး ၁၉၀၅အံၤ န့ၣ်ပဝဲဖဲလိၢ်ခၢၣ်သး
ပအိၣ်ဘၣ်ဒဲးလၢသဝီတဘျးဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ . ဘၣ်ဆၣ်ပပှၤကလုာ်တဖၣ်လၢအ
အိၣ်ဘၣ်လၢပှၤပယီၤဖိလၢအကးပြုဒီးပှၤကညီတဖၣ်ကိးလီၤအသးလၢ (မရ
မၣ်) တဖၣ်အသုးအကျဲန့ၣ် , ပှၤမရမၣ်ပယီၤသုးဂၤဖိၣ်ကွဲးအီၤလၢကိးလၢ
ဝါကိး (Concentration Camp) အပူၤလီၤ . ဘၣ်ပၣ်တုၢ်အတံၣ်
အသိအတၢ်ဖိတၢ်လံာ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိ - ဘုဇိၤ ဟုဇိၤ လီၤ . အသ့ၣ်ချးတဖၣ်ခဲအံၤလိ
မးဂှး , အဖြ့ၣ် ၁၉၀၅နံၣ်) တဲတုၤအိၣ်ဖဲသဝီချၢၣ်သ့ၣ်လုၢ်ဒီးအိၣ်ဖဲဂီၢ်လုၢ်
တဖၣ်ကအိၣ်ပှၤလၢအကထီၣ်သၣ်လီၤ . ပှၤတဖၣ်အံၤအိၣ်လၢတဖိၢ်ယၢ်- မး
အဲ , တဒီးဖိ ဒီးအံၤလၢနဲသဝီအဝဲအံၤသုးဒိၣ်ကျၢၢ်ကိၢ်ဒိၣ်ဘိၢ်မ့ၢ်အမိအိၣ်တၢ်
သဝီလီၤ . ဘူးလၢသိၣ်နံၤန့ၣ်လီၤ . ပကိးလၢပယီၤအသုး- " မရမၣ် " အသုး

လီ . ဘၣ်ဆၣ် မ့ၣ် " မဂမၣ် " အသူးလ အကတီၤ ဖှိအကျိၣ်တဘၣ်ဘၣ် , တၢ်သူး
တၢ်ကျဲလၢ ပဝဲဒၣ် ပှၤကညီဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဒ်လဲၣ် န့ၣ်တဲတဘၣ်လၢဘၣ် , ဒိၣ်
တၢ်ထဲပကတ့ၣ်လီၤ ပသးဆူကစၢ်ဖှၤအတၢ်သးကညီအကဒုပုၤလီၤ . ပသ့ၢ်ပဘး
တၢ်လၢ ပှၤကညီကးပြဲ " မဂမၣ် " တဖၣ်အမဲၣ်ညါလံ - ပကီးအဝဲသ့ၣ်လၢ ပယီၤ
နၣ်သက့ " ပယီၤပဒိၣ် " ခဲအံၤလၢအမ့ၢ်တဂူးကးပြဲတဖၣ်မၤပှၤ " မဂမၣ် "
ဒူးဒၣ် ပှၤကညီလီၤ . ဒီးပှၤကညီအိၣ်ဒိးလၢသ့ၣ်က့ၢ်အဝၢ်ဘးဒိ - ဆူတဂ့ၢ်ဖိစ့
ဒီးသဝီအဘူးအတၢ်တဖၣ်ပှၢ်ကီးတဲသူးလီၤ အသးဆူလီၢ်ခၢၣ်သးလံ -

မ့ၢ်မဆိတနံၤအံၤအုၣ်ဖြဲၣ်လိထီၣ်အသိ ၃၀ / ၁၉၀၅ နံၣ်

ပှၤမ့ၢ်န့ၣ်ဖိလၢကိၢ်အမဲၣ်ဂက - စူးလံၣ်တဘျီ - **Intercessors for Kawthoolei**

ပှၤသ့ကညး စၢၤတၢ်လၢကိၢ်သ့လုၤအဂီၢ် "

ပှၤလၢအသ့ကညး စၢၤတၢ်လၢကိၢ်သ့လုၤအဂီၢ်အိၣ်ဝဲဝဲ -

P.O. Box 2357

Battle Creek M.I. 49016 USA.

ပှၤသ့ကညး စၢၤတၢ်တဖၣ်ပၣ်ပနီၣ်ဝဲ -

၁။ မ့ၢ်လုၤ ဇီၤအဒိၣ်ထံးတသိလၢလိကီးလိဒဲးအနံၤ

၂။ မ့ၢ်ယုၢ်အနံၤကီးနွံဒဲးအနံၤ

မ့ၢ်နံၤတဖၣ်အံၤကယုၤဘိထုကဖၣ်ကစၢ်ဖှၤလၢ -

၁။ တၢ်ဆူတၢ်ဖိးကအိၣ်ထီၣ်က့ၢ်လၢကိၢ်သ့လုၤအပူၤ , ဒီးပှၤကညီဒုၣ်ဖိထၢ

ဖိလၢဒုၣ်ဒါအတၢ်ပၤပူၤတဖၣ်ကစၢ်ဖှၤကကြိယၢ်တၢ်ကုၣ်အာကုၣ်သိ
အဂီၢ် .

၂။ တၢ်စုၤမ့ၢ်ဒိၣ်ထံလၢကစၢ်ဖှၤကတ့ၣ်လီၤဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဘုဇီၤအိအိ
လၢလၢလီၣ်လီၣ်ဒ်သိးကပူၤဖူးဒီးယုၢ်အတၢ်အိၣ် , တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်ဒ်ဒွဲၣ်
ဒီးတကံၤတဖၣ်လၢကမၤဟးဂီၤဘုဇီၤဟုဇီၤတဖၣ် .

၃။ ဒ်သိးပှၤမၤစၢၤတၢ်ကမံတံးအဒုၣ်ကမၢ်ကဘၣ်တၢ်မၤပှၤလီၤဒီးစ့လၢ

တၢ်ကမၤအိၣ်တၢ်အဂီၢ်ကဒီးန့ၣ်ဝဲ .

၄။ ဒ်သီးကစၢ်ပွၤကဆိၣ်ဂ့ၤပွၤ

ဖိတဖၣ်အတၢ်မၤသကီးတၢ်ဒီးကစၢ်ပွၤကထိးဘၣ်ကိၢ်ပယီၤအပဒိၣ်
အသး .

၅။ ဒ်သီးကစၢ်ပွၤကဟ့ၣ်လီၤပွၤကိၢ်သူလုၤဖိတၢ်လိၣ်တဖၣ်လီၤ .

* * * * *

တၢ်ကတိၤကျၢၢ်တံၢ်

ယစံးဘျးဘၣ်တံၤသကီးလၢအဟ့ၣ်ကုၣ်တုၣ်ဖးဒီးဒုးန့ၢ်
ပၢၢ်ပၤဒ်သုးခိၣ်ဩၤဝဲလုၤထၢၢ် (ချၢၣ် . အမ် . ဝံၣ်) ဒီးလၢယကကဒီးပွၤက
ညီအကိုၣ် , ဒီးတယုၤယတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်သဂ့ၣ်လီၤဂ့ၤဒီးအမၤဖိလိစ့ ,
ဖုဖဲပၤ , သဂ့ၣ်မ့ၣ်လီၤဂ့ၣ်စ့ၢ်ဒီးအဒိၣ်ကတၢၢ်စံးဘျးဘၣ်သုးခိၣ်ဩၤ
(ချၢၣ် . အမ် . ဝံၣ်) လၢအစံးန့ၢ်ယတၢ်ကွဲးတဖၣ်အံၤလီၤ .

ဖံဖံအမၤမ့ၢ်ဂံး

* * * *

